

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Viggo

fra dreng til voksen

Møllersøn og sømand - dagbøger og breve

1882-88

Viggo

fra dreng til voksen

Møllersøn og sømand - dagbøger og breve
1882-88

Bent Stiesdal

Stenløse historiske Forening 1993

Viggo

er udgivet af Stenløse historiske Forening 1993

Omslagsfoto er sammensat af to i bogen viste fotos

©: Bent Stiesdal

Layout: Bent Stiesdal

Sats, repro og tryk:

Bogtrykkergaarden, Slagslunde

Forhandles hos Stenløse Boghandel

ISBN 87-982143-3-0

Indhold

Forord	5
Indledning	
Kildemateriale, familiebaggrund og redaktion	7
Landkort	
Oversigtskort, lokalkort og personoversigt for Stenløse Mølle	17
Barn på Stenløse Mølle	
Dagbog 1882	21
Barn på Stenløse Mølle	
Dagbog 1883	105
Skibsdreng på dampskibet »Libau«	
Breve 1883-84	149
Elev på skoleskibet »Georg Stage«	
Breve og dagbogsudrag 1884	165
Jungmand og matros på langfart	
Brevveksling i uddrag 1885-88	179
Efterskrift	
Vigge skæbne efter 1888	201
Registre	
Sagregister. Personnavne. Illustrationer	207

Forord

Dagbøgerne her har jeg kendt i mange år, men ikke haft mulighed for at få dem udgivet. Dels har jeg ikke haft overskud til opgaven, dels har jeg ikke kunnet se, hvordan der skulle kunne skaffes penge til denne bog.

Imidlertid er jeg selv kommet i en livsfase, hvor der er mulighed for at yde et arbejde, uden at tænke på at skulle leve af det. Dertil har computeren skabt helt nye og lettere arbejdsprocesser netop i forbindelse med udgivelser. Disse ting tilsammen har gjort, at jeg kunne udskrive det materiale, som lå efter Viggo, til en eventuel udgivelse.

Men baggrunden for det hele - materialet - har jeg lånt af Viggos søn, Per Gay Petersen, og ham skylder jeg både æren for bogen og tak for hjælpen.

Da det skriftlige materiale var gennemarbejdet, gav Velux Fonden af 1981 tilsagn om at betale udgivelsen. Jeg er Velux Fonden meget taknemmelig for dette tilsagn, der er hele den økonomiske baggrund for udgivelsen.

Velux Fondens gave betød også inspiration til yderligere bearbejdning af stoffet, bl.a. finde flere relevante billeder. Det lykkedes at finde mange illustrationer, som imidlertid fordyrede udgivelsen. En tak til Stenløse Kommune for støtte, der er brugt til de ekstra billeder.

Tak til lektor mag. art., Claus Bjørn og prof. Bjarne Stoklund, Landbohistorisk Selskab, for vurdering og rådgivning i forbindelse med projektet.

En uundværlig hjælp til korrekturlæsning har jeg fået af Hans Nordahl Jensen.

Men det hele var næppe blevet til noget uden min kone Grete Rungs hjælp. Hun har måttet lægge øre til problemer, gennemlæse, vurdere og rådgive i hele forløbet.

Endelig en tak til bestyrelsen for Stenløse historiske Forening, der står som udgiver af »Viggo«, og som med bogen har måttet risikere den lille kapital, foreningen rådede over.

Bent Stiesdal *)

*) *Bent Stiesdal, f. 1928 i Søsum, uddannet som landmand og gdr. i Søsum til 1986. Bl.a. medstifter af Stenløse historiske Forenings Arkiv og stadig leder af dette.*

Indledning

Kildemateriale. Familiebaggrund. Redaktion

Kildematerialet

Den 1. januar 1882 begyndte den 13-årige Viggo sin dagbog i en lille notesbog eller »Agenda«, som der står trykt på omslaget. Agenda er latin og betyder »det der må gøres«. Fra den dag udfyldte Viggo med sin sirlige lille skrift hver dag den plads, der i bogen var afsat til notater. Han skrev med pen og blæk, og selv om skriften varierer fra smuk skønskrift til hurtigt nedkradsede oplysninger, er det hele ordentligt og læsbart.

Efter den første bog var udskrevet ved nytår, begyndte Viggo den første dag i året 1883 i en ny bog: »Lomme- og Noteringskalender - Haandbog for Forretningsfolk, Rejsende og Korresponderende« og fortsætter i denne bog til den 7. august 1883, hvor han rejste hjemmefra for at få hyre som skibsdreng.

Gennem små to år blev dagens oplevelser, gøremål, iagttagelser og refleksioner omhyggeligt noteret. Det var i denne periode ikke blot nogenlunde hver dag, Viggo skrev, men hver eneste dag uden undtagelse.

Alt tyder på, at Viggo skrev dagligt og ikke efter hukommelse f.eks. en gang om ugen. Nogle steder virker det, som om han har skrevet flere gange

dagligt, men som oftest er det nok sket om aftenen. Enkelte steder (f.eks. den 7/2 1882) er, i hvert fald tilføjelsen til den daglige tekst, sket den følgende dag, sandsynligvis om morgenen.

Blader man i de små bøger, der er på ca. 9 x 15 cm., finder man ingen blækklatter eller anden sjuksk. Den daglige plads på en hel eller halv side er fuldt udnyttet med lille tæt skrift - endda har det mange steder været nødvendigt at skrive meget småt, ligesom der også flere steder ved et NB og nr. er blevet henvist til tilføjelser bag i bøgerne. Det var de dage, hvor der var mange bemærkninger, sorger eller glæder, som skulle fastholdes.

Efter dagbøgerne følger Viggos breve til hjemmet på Stenløse Mølle dels fra dampskibet »Libau« og dels fra skoleskibet »Georg Stage«. De lange breve fortæller ikke alene om oplevelser til søs, men også om hvad Viggo følte og tænkte ved mødet med den barske verden. Han var en god brevsriver med fin sans for at udtrykke sine følelser.

Fra »Georg Stage-tiden« er også bevaret Viggos skibsdagbog. Alle eleverne på skoleskibet skulle lære at føre en slags logbog. Mellem brevene fra Georg Stage er også gengivet et par små afsnit fra denne skibsdagbog.

Ser man på de skildringer af barndommen, der ellers findes, er disse næsten altid skrevet af voksne og dermed set gennem erindringens filter. Viggos dagbøger og breve er imidlertid øjeblikksbilleder af pubertetsdrengens verden - drengen der både er rigtig barn men også næsten voksen.

Der findes imidlertid en parallel til Viggos dagbøger, nemlig Anton Hansens fra 1886-87. Anton Hansen begyndte sine skrivelser i sit 13. år ligesom Viggo, og de havde tilsyneladende begge et positivt og åbent sind som baggrund for deres registrering af omgivelser og begivenheder.

Anton Hansen var tjenestedreng og altså ikke nær så godt socialt stillet som Viggo. Han gjorde ikke daglige optegnelser, men skrev kun når noget særligt var passeret. Notaterne er desværre heller ikke ret omfangsrige og detaljerede. Anton Hansens dagbøger er givet i årbogen: »Folk og Kultur«, 1979 og fylder i alt kun 10 sider: »Dreng i Vendsyssel 1886-87«, ved Bodil Povlsgaard.

Fra efteråret 1884 tog Viggo hyre som jungmand og senere som letmatros og matros, til han forsomren 1888 gik i land. Her er gengivet et udvalg af Viggos breve fra denne tid. Fra juni 1886 og til december 1888 er imidlertid også bevaret breve til Viggo fra hjemmet på Stenløse Mølle. Også disse er her gengivet i udvalg.

Når det i dag kan lade sig gøre på så tæt hold at følge først drengen og senere den unge Viggo, skyldes det Viggos yngste søn, Per Gay Petersen (født 1906). Han arvede sin fars aflåste komodeskuffe, der skulle vise sig at rumme bl.a. dagbøger, breve, regnskaber

m.m. Alt det denne bog bygger på. Alle papirer er fint systematiseret og godt opbevaret af Per Gay Petersen, og alt har været frit tilgængeligt for udgivelsen. Dertil har Per med interesse fulgt udskrift og redaktion af materialet og har beredvilligt stillet sig til rådighed med sin viden om faderen og familiens forhold.

Som initiativtager til materialets udgivelse, redaktør af det udvalgte stof og den der har skrevet den indledende tekst, noter og afslutning, bør nok også her forklares min adkomst til det hele. Min farmor var halvsøster til Viggos skolekammerat og senere kone, Vilhelmine. Min far og Per Gay Petersen var altså fætre. Det er min lokalhistoriske interesse i kombination med slægtskabet, der har bragt mig på sporet af denne usædvanlige dokumentation af et menneskes opvækst og udvikling for godt 100 år siden.

Familiebaggrund

Viggo blev født den 14/9 1868 på Veksø Kro, som forældrene forpagtede, inden de købte Stenløse Mølle. Veksø Kro var en privilligeret kro med rejsestald og pligt til at huse vejfarende. Desuden rummede kroen en købmandsforretning. Det var denne virksomhed, forældrene drev, indtil de købte Stenløse Mølle.

Stenløse ligger ca. 3 km vest for Veksø. Set i større sammenhæng ligger Stenløse ca. midtvejs mellem Ballerup og Frederikssund og mellem Hillerød og Roskilde. Det var på Stenløse Mølle, dagbøgerne blev skrevet, og det var livet i møllen, bageriet, købmandsforretningen og familien samt nære og fjerne omgivelser, der optog den opmærksomme dreng.

Viggo som 3-årig i 1871. (P.E.)

Foruden Viggo, der var den ældste af børneflokket, kom Erik født den 16/8 1870, Axel født den 28/1 1873 og Ove født den 7/2 1877.

Viggos far, Rasmus Petersen født den 4/8 1838, var søn af en væver på Stevns og kom som 9-årig på Bregentved gods for at være gåsedreng. Senere blev han tjener og avancerede til hus-hovmester, og da man begyndte at fotografere, var Rasmus Petersen en periode også grevefamiliens fotograf.

Viggos mor, Laura Foght født den 27/9 1836, stammede fra guldsmedefamilien Foght i København. Hun var kokkepige på Bregentved, til hun og Rasmus den 16/11 1867 blev gift og flyttede til Veksø Kro som kroholdere. Men efter 8 år i Veksø købte de i 1875 Stenløse Mølle.

Laura og Rasmus Petersen bevarede en nær forbindelse med grev Moltke, og ved flere lejligheder var det træ fra Bregentveds skove, der blev brugt til reparation af den store mølle i Stenløse.

Møllerfamilien og lokalsamfundet

Som møllejer forstod Rasmus Petersen på mange måder at hævde sig i den lille landsby. I 1882 blev han indvalgt i sognerådet og blev sognerådsformand. Han havde god sans for det repræsentative og at omgås de rigtige mennesker - de mennesker blandt hvem beslutningerne blev taget. Det er sandsynligt, at han gennem skoling på Bregentved har fået smag for selskabelighed. En selskabelighed der nok også var medvirkende til at fremme hans interesser og forretning.

Rasmus Petersen var meget pertentlig og omhyggelig. Intet måtte gå til spilte - alt skulle udnyttes. Han var desuden myreflottig og deltog selv i alt arbejde om ikke andet så som planlægger og arbejdsleder, og der synes ikke at have været noget, der hed fyraften i hans hverdag. Dog havde han tilsyneladende altid tid til selskabelighed, sognerådsarbejde og lignende. Han havde været med i krigen i 1864 og var derfor medlem af »De danske Våbenbrødre«, også dette fællesskab tog han sig tid til. Alt tyder på, at Rasmus Petersen var selskabsmenneske og hans nærvær en gevinst for enhver sammenkomst.

Familien holdt privat huslærer (Lundberg), et forhold der medvirkede til at fastslå møllerens status. Rasmus Petersen har nok også på Bregentved set, at det var vigtigt med en god skolegang og selv mærket sin egen mangel på uddannelse.

Særstillingen i landsbyen blev dertil underbygget af Rasmus Petersens private og forretningsmæssige forbindelser i København. Han rejste næsten daglig til byen. Desværre fremgår det ikke ret ofte af Viggos optegnelser, hvad faderen lavede i København, men som regel har det nok været aftaler og handel på et eller andet plan f.eks. varer til butikken i Stenløse. Handelen med de lokale bønder samt indkøb og afsætning af varer i København gav en dobbeltstilling, som de fleste mølleejere havde.

Det skete også, at Rasmus Petersen selv med hest og vogn kørte til København med et læs mel eller svinekroppe, som formodentlig blev afsat på Flæsketorvet (det nuværende Nytorv), i lighed med bøndernes tradition på gnen.

Blandt de lokale, som møllerfamilien havde mest kontakt med, var nok Lars Niensens på gården »Stenlien«. Alene det, at Lars Niensens datter Vilhelmine som den eneste udefra gik i skole med Rasmus Petersens børn hos hans privatlærer, fortæller noget om deres nære forhold og gensidige anerkendelse.

Lars Nielsen indtog ligesom Rasmus Petersen en særstilling på stedet. Han drev en af de bedste gårde i området og forpagtede dertil jorden fra Stenløse præstegård. I dag en helt almindelig ting, men i 1880'erne var det ret uhørt at forpagte en anden ejendom ud over sin egen.

Han var en fremsynet og oplyst mand, der merglede og drænede. Han anskaffede damplokomobil og tærskværk. Hans ældste datter var uddannet mejerske og omsatte hver dag gårdens mælk til salgbar smør og ost.

Men også menneskeligt og kulturelt var Lars Nielsen af format. Han interes-

serede sig for teater og var altid til premiere på nye forestillinger i København - havde flere personlige bekendtskaber blandt skuespillere, der ofte kom på gården. Men også sang og litteratur blev dyrket på »Stenlien«. Der blev bl.a. altid holdt mørkning i vinterhalvåret, hvor folkene blev samlet til en times oplæsning og reciteren. Om søndagen kunne folk frit komme til oplæsning af ugens aviser, som kun meget få holdt.

I forbindelse med Frederikssundbanens anlæggelse forsøgte både Rasmus Petersen og brødrene Lars Nielsen og Vilhelm Nielsen, (»Skibstedgård« i Veksø) at gøre deres indflydelse gældende for hver deres linieføring, men de to brødre, Lars og Vilhelm Nielsen, fik deres vilje, og da banen i 1879 begyndte driften, var det i moserne syd om Veksø og Stenløse og uden stop ved Stenløse.

Rasmus Petersen havde ønsket banen placeret nord for Veksø og Stenløse, hvorved den var kommet til at passere tæt forbi Stenløse Mølle, som på den måde havde fået nye muligheder. Lars Nielsen ville imidlertid ikke afgive sin gode jord til banen, og da Vilhelm Nielsen tilbød jord til Veksø station, var sagen afgjort. Brødrene opnåede desuden, at de og deres familie, der sad som ejere af næsten alle moserne, hvor banen blev anlagt, fik erstatning for den jord, der ellers ikke rigtig kunne udnyttes til noget.

Som det fremgår, var både Rasmus Petersen og Lars Nielsen stærkt knyttet til København både handelsmæssigt og hvad angik impulser og ny inspiration i dagligdagen. Det gjaldt f.eks. kendskab til bøger, blade og tidsskrifter, hvilket

Illustreret Tidende 1880: »Parti af Vestervolds Sløifning i Kjøbenhavn«, området i nærheden af Tivoli. (S.A.)

tydeligt ses i dagbøgerne på de ting, Viggo havde mulighed for at læse.

Lars Nielsens datter, Vilhelmine, indtog en meget stor plads i dagbøgerne, som i det hele lyser af Viggos glæde for piger. Vilhelmine var den daglige inspiration, men fremtræder som en forkælet og meget beskyttet pige. Dette forhold skyldes nok, at tre af Vilhelmines søstre døde af difteritis i årene 1876-77, en begivenhed familien aldrig overvandt.

Stenløse Mølle

Stenløse Mølle var en meget stor mølle. Den var bygget som »Voldmølle«, det vil sige, at den oprindeligt blev opført et sted på Københavns volde. Men da voldene efterhånden blev nedlagt på grund af byens vækst, blev møllen nedrevet og genopført i Stenløse i 1862.

Voldene er i dag bl.a. blevet til Tivoli, Ørstedsparken, Botanisk Have, Østre Anlæg samt Kastellet.

Til bygningskomplekset ved Stenløse Mølle hørte: foruden selve møllen, bageri, brødudsalg, købmandsforretning samt stald, lade, bolig m.m. Rasmus Petersen syntes dog hele tiden at mangle plads, og da han den 5/8 1882 købte den lille naboejendom blev en del af bygningerne derfra flyttet til møllens andre bygninger. (I dagbøgerne er ejendommen nævnt som »Lars Andreasens Sted«).

Stenløse Mølle havde ingen rigtige konkurrenter i nærheden og derfor et stort opland for mølle og bageri. To karle kørte brød ud til omegnen, og brødvognene kom fast i Søsrum, Veksø, Ølstykke og Rørbæk foruden Stenløse og Stenlille.

Der var i årene 1882-83, da dagbøgerne blev til, et stort folkehold på Stenløse Mølle, som Rasmus Petersen styrede med fast hånd. Husstanden bestod i 1882 af: Rasmus Petersen og hans kone Laura, deres fire børn: Viggo, Erik, Axel og Ove. »Bedstefader« (også kaldet »Bedste«) .?. Foght, der var Lauras far. Huslæreren Lundberg. Tre tjenestepiger hvoraf den ene, Sofie, var Rasmus' søster. To karle og en dreng. En bagersvend og en dreng (muligvis i lære) og to møllersvende. I alt når alle var hjemme: 18 mennesker. Flere af folkene var muligvis gifte og havde familie; det vil sige, at de ikke boede på møllen, men, som traditionen var, spiste de daglige måltider der. Dertil kom anden løs medhjælp som vaskekone, håndværkere og lignende.

Det var derfor en stor husholdning, Laura Petersen stod for. Hun var kendt for sin dygtighed, og det var meget eftertragtet at blive oplært i huset på møllen. Men kravene var store, og Lauras tålmodighed var kort.

Måltiderne blev indtaget to steder: I spisestuen hvor Rasmus, Laura, »Bedstefader«, Sofie og Lundberg foruden eventuelle gæster spiste, og i folkestuen, hvor børnene og de øvrige folk spiste. Jævnt hen kommer der i dagbogen bemærkningen: »Spist med i Aften«, hvilket betød, at børnene var med i spisestuen, og hele familien spiste sammen.

Måltiderne var:

Morgenmad	kl. ca.	6
Frokost	" "	9
Middag	" "	12
Eftermiddagskaffe	" "	15
Aftensmad	" "	19

Viggo

Den opdragelse Viggo fik, adskilte sig nok som helhed ikke meget fra den, de fleste bedrestillede børn fik i 1880'erne. Korporlig afstraffelse var ikke nogen undtagelse, men det var regelen. Det fremgår også, at samfundet som helhed rummede meget vold, og at slagsmål var en helt naturlig sag mellem store drenge og unge mennesker. Alligevel fremgår det tydeligt, at Viggo ofte følte afstraffelserne uretfærdige og en form for knægtelse af hans retfærdighedssans og personlighed.

Revselserne ses også ofte at forplante sig fra toppen og nedefter, f.eks. sloges Viggo ofte med sine brødre efter selv at have fået klø.

Det var ikke alle steder i mølleejendommens mange bygninger, Viggo og hans brødre måtte komme i det daglige. De måtte ikke komme på møllen - sikkert på grund af faren ved de uafskærmede roterende hjul og aksler. De måtte ikke komme i bageriet og i stuerne - folkestuen undtaget. Viggo nævner ofte, at han er i »Bedstefaders Kammer« - morfaderens værelse. Der har været varme og fred, og »Bedste« synes at have været en slags god kammerat for Viggo.

De fire søskende sov sammen i ét værelse med to senge. Det vil sige, at Viggo og Erik lå sammen i den ene seng og Axel og Ove i den anden. Soveværelset var uopvarmet - som alle soveværelser på landet - hvilket betød, at det ikke var noget opholdsrum.

Hvor Viggo har siddet og skrevet i sine dagbøger med pen og blæk oplyses ikke, men det har nok været i soveværelset, hvor han også havde sin lille aflåste kasse. Af dagbøgernes indhold

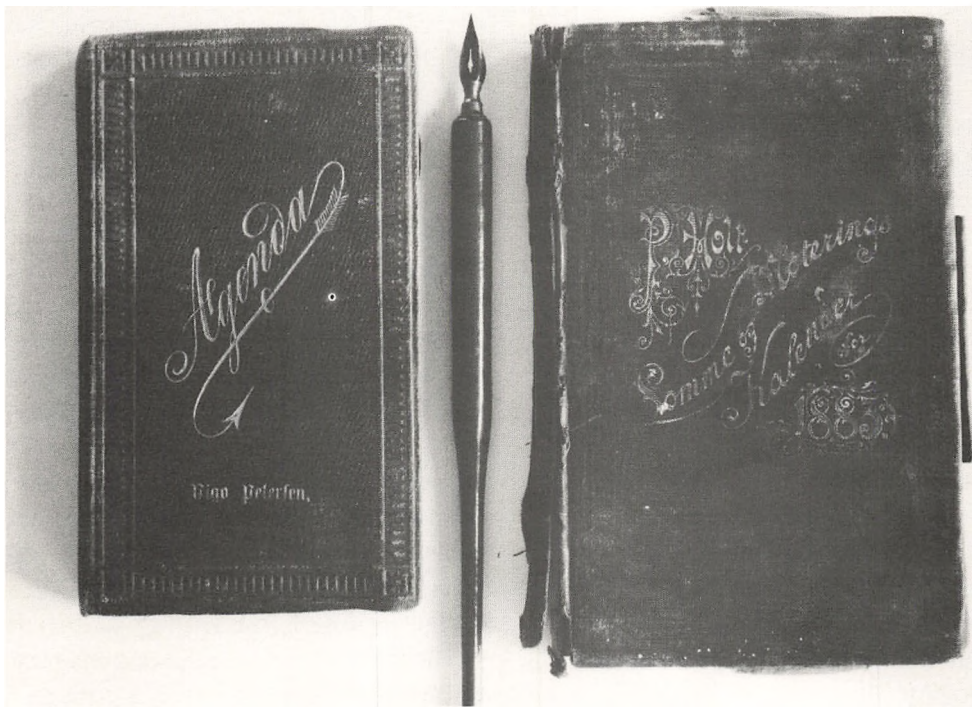
fremgår, at Viggo ikke ventede, at nogen voksen kikkede ham over skulderen og så hans notater. Selv om der var kontrol med drengenes færden, har der alligevel været frihed og ro for Viggo til de daglige skriverier i dagbøgerne.

I overklassehjemmet på Stenløse Mølle blev der ikke stillet de samme arbejdsmæssige krav til børnene, som ellers var almindeligt, da Viggo voksede op. Alligevel deltog børnene i de daglige gøremål og fik ansvar for opgaverne. De arbejder, de udførte, var ikke bare på skrømt, men var dels læreprocesser (sammen med deres far) og dels udfyldte de et reelt behov, og indsatsen var indregnet og værdsat i de voksnes verden. F.eks. flyttede de køer, der stod tøjret i mosen, gik med brød og ordne-

de andre ærinder eller som den 22/8 1882, da Viggo skrev attester ved den offentlige kopsætning.

På trods af hjemmets førende position og på mange måder bymæssige tilsnit, gik Viggo og hans søskende til daglig i træsko ligesom alle andre børn på landet. Det synes ligeledes som på trods, når Viggo et par steder nævner, at han har reddet sig en bolle i bageriet. Børnene havde sandelig ikke mulighed for at smæske sig i bagerbrød.

I dagbøgerne er de gifte kvinder bortset fra familien navnløse, men nævnes altid som påhæng, f.eks. P.Hansen og kone eller præsten og kone. De daværende kønsroller sørgede for, at kvindernes plads var og blev i hjem og køkken. Der nævnes nogle få enker fra det

Viggos to små dagbøger. (B.S.)

bedre lag, bl.a. lærerenker som madam Larsen og madam Søborg. Blandt de unge mennesker fik pigerne dog navne, deriblandt Viggos mange flammer.

Omtrent samtidig med, at Viggo begyndte sine dagbøger, gik han i gang med at afprøve voksentilværelsen. Tydeligst er nok hans begyndende omgang med tobak, men også hans interesse for ure, der afspejler de voksnes verden, er påfaldende. Lommeuret var i lighed med tobakken, hatten, stokken, paraplyen, tegnebogen og til en vis grad pengepungen manddomssymboler, der meget har optaget snakken i folkestuen. Det er morsomt at se, bicyklen (der omtales som »Væltepeteren«) også begynder sit indtog, som et meget eftertragtet objekt blandt de unge på landet. Senere følges den af cyklen og atter senere i 1930'erne af motorcyklen.

Mod dagbøgernes slutning mærkes Viggos utålmodighed og nysgerrighed efter at afprøve en større verden end Stenløse og omegn. På den anden side får hjemmet og forholdet til forældre og søskende en fornyet aktualitet og kommer til at stå i et noget urealistisk og kulørt skær, da Viggo befinder sig mellem fremmede søfolk.

Som ung bevarede Viggo den umiddelbare og nære kontakt med forældrene. I brevene fra tiden som sømand på langfart er der nok fortalt mere om hans følelser og tanker i forhold til hjemmet, end om alle de strabadser og farer han måtte igennem.

Det fremgår af notaterne, at Viggo medbragte sine små dagbøger fra 1882-83 på sine lange rejser som sømand. Dagbøgerne har virkelig betydet noget for ham, og læsningen i dem har nok forstærket længselen efter hjemmet. På

forunderlig måde har de to små bøger overlevet de store haves uberegnelighed og skibenes utætte kahytter gemt i køjesækken blandt Viggos andre ejendele.

Hvorfor Viggo kom ud at sejle, eller hvorfor han valgte sømandslivet i stedet for at blive på landjorden, giver han ikke selv noget svar på. Men en tilværelse på vandet var ikke fremmed for familien. Viggo var en stor beundrer af sin onkel, Svendsen (gift med en moster); han var overlods i Københavns havn, og på faderens side var dennes bror, onkel Lars, skibsfører og ejer af en skønnert hjemmehørende i Fakse Ladeplads.

Dertil kom nok eventyrlysten og drømmen om at tjene penge. Selv om Viggo hele tiden længtes meget hjem, og selv om han blev klar over, at hans egentlige tilværelse skulle være på landjorden, måtte han først afprøve sømandslivet og sine yderste grænser. Dertil havde han nok også sat som sit mål, inden han opgav søen, at han ville vende hjem med en pæn spareskilling.

Møllerfamilien, opfattet og husket af folk på enen

Det er klart, at mange øjne hvilede på familien på Stenløse Mølle. Der blev ført et liv, der på næsten alle måder adskilte sig fra, hvordan Stenløseborgerne ellers levede. Og man så med misundelse på Rasmus Petersens økonomiske magt til at handle, f.eks. opkøbe huse eller bøndernes korn. Ligeledes har hans evne til tvangsfrit og naturligt at omgås folk fra helt andre lag virket stærkt på landbefolkningen. Det sidste fik betydning i forbindelse med forhold omkring jernbanen og arbejdet i sognerådet, samt når der skulle reparere-

res på den store mølle. Derfor optog det liv, der levedes på Stenløse Mølle, folk stærkt, og man dannede sig billeder af forholdene, uanset om de havde bund i virkeligheden eller ej.

Interviews fra omkring 1970 af ældre mennesker giver et indtryk af, hvordan Rasmus Petersen blev opfattet, og hvad man tillagde ham og hans familie.

Man mente, at Rasmus Petersen kun havde kunnet købe Stenløse Mølle, fordi grev Mølkte havde støttet ham. Greven skulle have haft et nært forhold til Laura, da hun var kokkepige på Bregentved. Ligeledes mente man, at Viggo som den ældste af sønnerne var grevens barn.

At børnene på Møllen ikke gik i skole sammen med de andre børn i byens skole, blev opfattet som meget usædvanligt - ja, næsten mistænkeligt.

På Møllen var en stor vogn med kaleche. Det vil sige et køretøj, der kunne bruges som en lukket vogn. Også den blev omgærdet med megen mystik. Den kunne man blive transporteret i, uden at omgivelserne umiddelbart kunne se, hvem der sad i vognen.

Viggo sammen med sin far 1871, mens faderen endnu forpagtede Veksø Kro. (P.E.)

Det hed sig, at den skulle stå parat til eventuelt at hente og bringe greven, når denne med toget besøgte Laura.

Redaktion

Alle de gengivne tekster er udskrevet bogstavret, på den måde de oprindelig er blevet skrevet. Stavefejl er således ikke rettet, men for at lette læsningen er indføjte enkelte bogstaver og ord markeret af [ ].

I originalteksten er kun brugt ganske lidt tegnsætning, men i udskriften her er tilføjet nogle flere kommaer og punktummer, for at gøre teksten mere læsbar. »I« og »Eder« er i det gengivne konsekvent stavet med stort bogstav,

hvilket ikke er tilfældet i den oprindelige tekst.

Når det håndskrevne ganske enkelte steder ikke med sikkerhed har kunnet tydes, er ordene kun delvis gengivet, idet de ulæselige bogstaver er erstattet af prikker og et [?].

Der er med forkortelser angivet, hvor de anvendte illustrationer er udarbejdet eller lånt. En forklaring på forkortede findes efter registre bagest i bogen.

Personregister

Langt de fleste personnavne, der er nævnt i dagbøger og breve, vil være at finde i personregisteret. For hovedpartens vedkommende i alfabetisk orden efter efternavn. Dog er mange, der optræder i dagbøgerne, kun nævnt ved

fornavn og derfor at finde i registeret ved dette.

Enkelte personer har det ikke været muligt at identificere ved tilhørssted eller beskæftigelse, og disse er derfor ikke medtaget i registeret.

Sagregister

Sagregisteret omhandler dagbøger og breve, og herfra kan søges alle væsentlige emner og ord. Flere specifikke ord er dog samlet under generelle betegnelser. F.eks. vil »rabarbergrød« og »car-

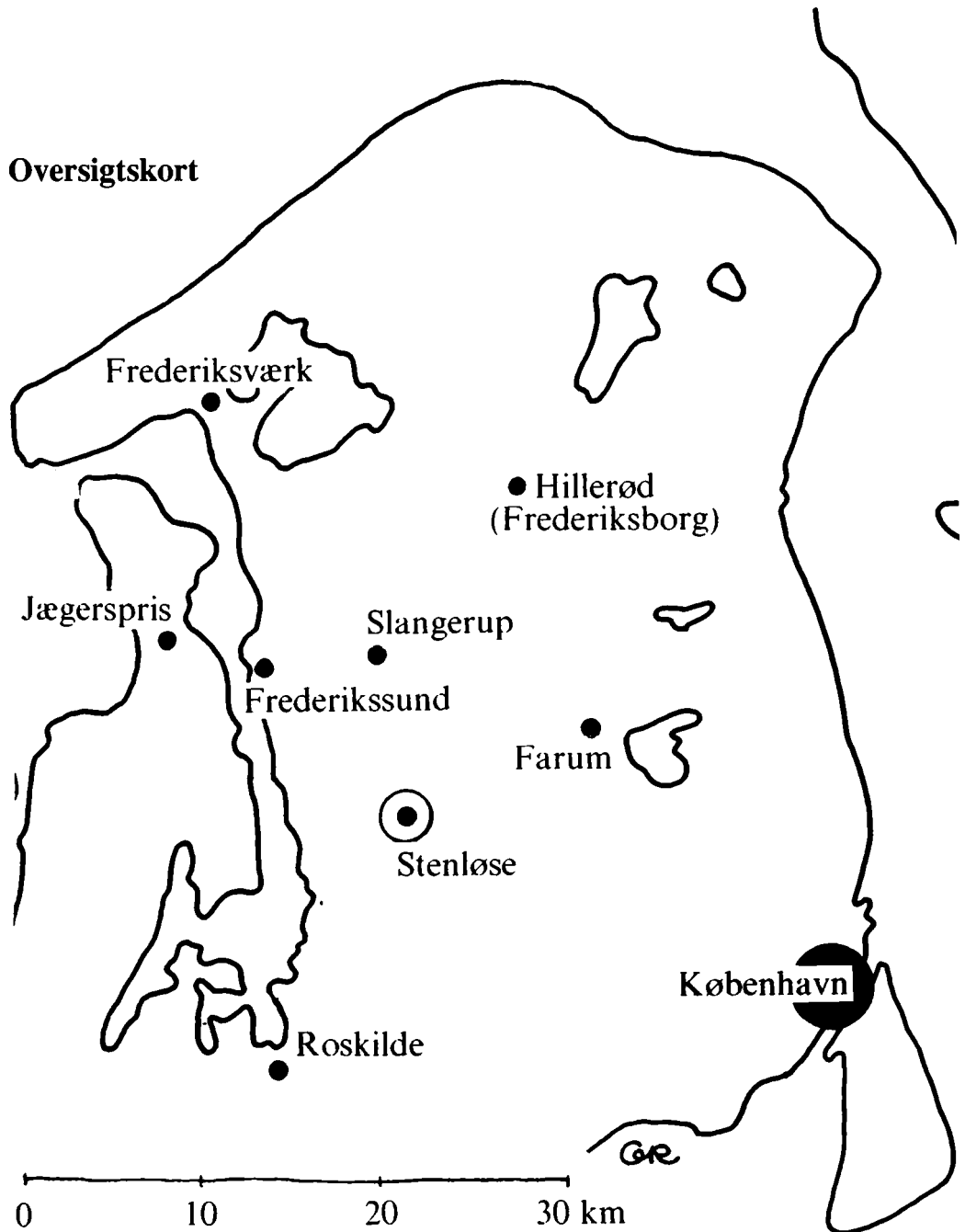
bonade« være at finde under betegnelsen: »mad«.

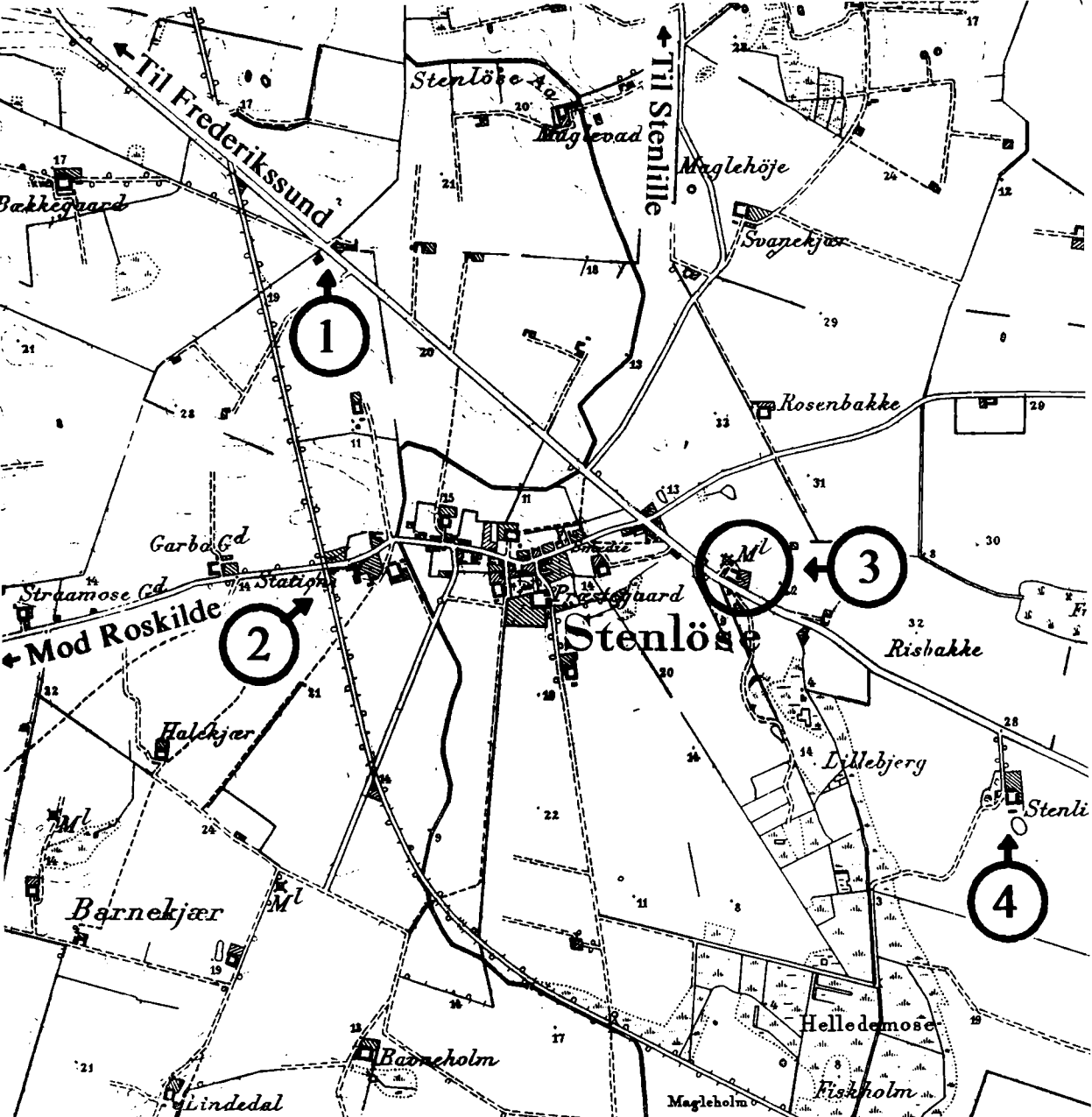
Mange ord optræder imidlertid så ofte i teksten, at det har været uden mening at medtage dem i registeret.

Landkort

Oversigtskort og lokalkort

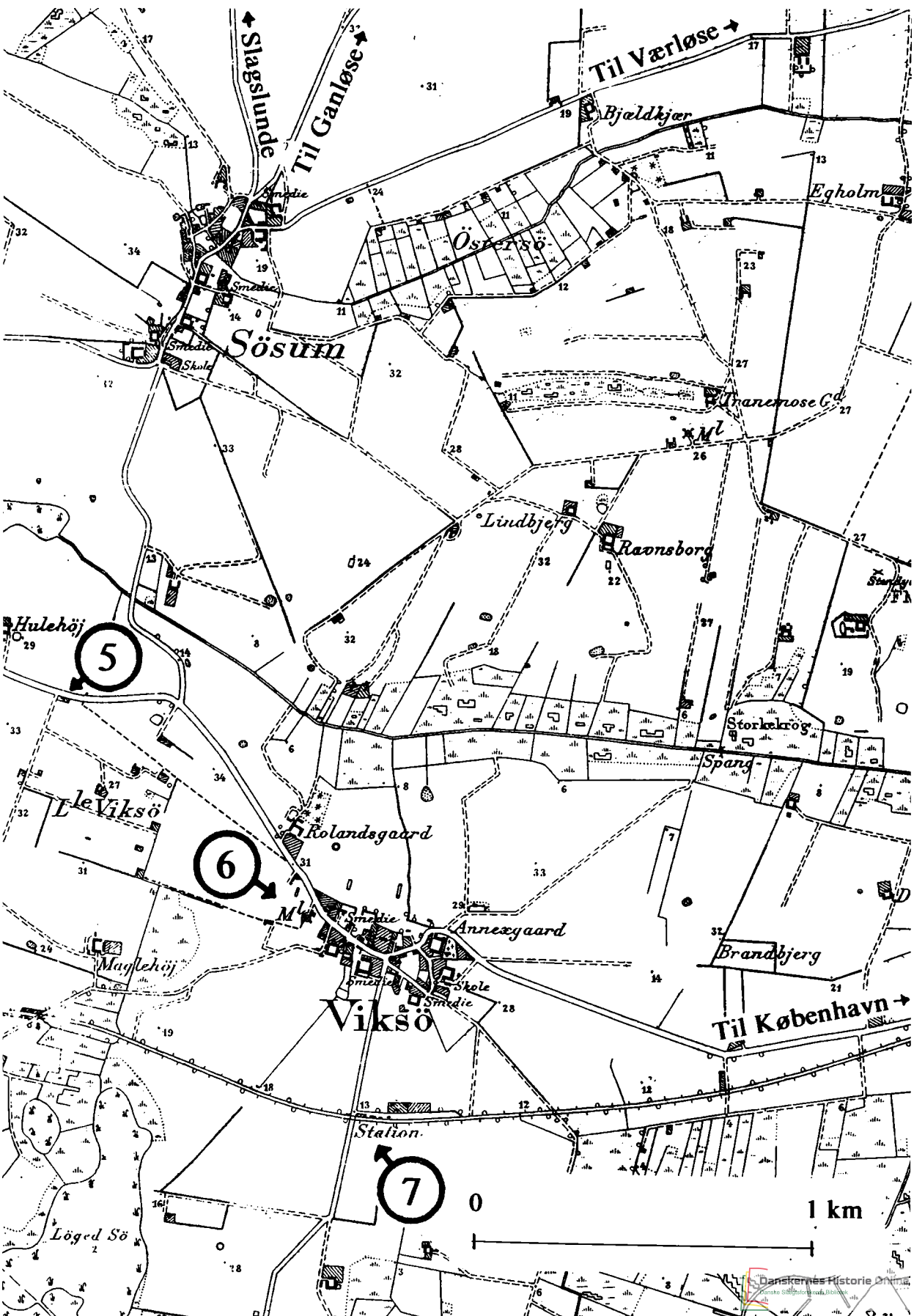
Stenløse Mølle og omegn ca. 1885

(forenklet udg. af geodætisk kort, 1899)

c) Kort- og Matrikelstyrelsen (A356-93)

1) Hydeleddet (Hyreleddet)	5) Urmagerens hus
2) Stenløse Station (Holdeplads)	6) Veksø Mølle
3) Stenløse Mølle	7) Veksø Station
4) Lars Nielsens gård, »Stenlien«	(red. G.R.)

Sösum

Viksö

Til Værløse

Til Slagslunde

Til Ganløse

Til København

5

6

7

1 km

Personoversigt for folkene på Stenløse Mølle 1882

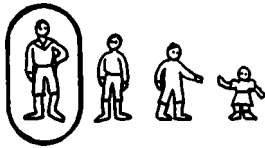
... Spiste i ...

... spisesalen ...

... Spiste ... til daglig sammen i folkestuen ...

Far (Rasmus) 44 år.
Mor (Laura) 45 år.

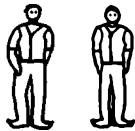
Børnene: **Viggo 13 år**, Erik 11 år, Axel 9 år og Ove 4 år.

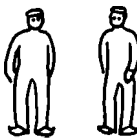
Bedstefar (morfar) 81 år.
Sofie (faster), stuepige 23 år.
Lundberg, huslærer (alder ukendt).

Maren, tjenestepige 19 år.
Marie, tjenestepige 16 år.

Jensen, bagersvend, gift og boede ikke på møllen (alder ukendt).
Larsen, bagersvend 21 år.

Jens, møllersvend 23 år.
Daniel, husmand, gift og boede ikke på møllen (alder ukendt).

Anders, karl og brødkusk 30 år.
Hans, karl og brødkusk (alder ukendt).

Valdemar, dreng 15 år. (G.R.)

Barn på Stenløse Mølle

Dagbog 1882

1-1-82 Søndag

Kjørt med Anders [karl og brødkusk] til Viksø idag. Vi glemte en Flaske Vin til O.John og derfor maatte jeg løbe tilbage og hente den. Drukket Kaffe hos L. Sørensen. Faaet Brev fra Aage [søn af tidligere læge i Veksø]. Peter Jørgensen fra Søsum var her i Dag og betalte nogle Penge til Fader. Fader lavede en Bogreol til mig og Erik. Fader oppe hos L.Nielsen [Lars Nielsen, Stenlien]. Jeg faldt ude paa Stenbroen og slog et Hul i Knæet og rev en lang Flænge i mine Buxer. Været nede hos Cigarmageren med en Cigarkasse. Moder borte idag og Daniel [medhjælp på møllen] gik hjem igaar.

2-1-82 Mandag

Lundberg [huslærer] kom hjem med Aftentoget Kl 9½. Læst i Nutiden. Erik kom og satte sig ned paa min Hamonikarkasse saa at den splintredes. Været nede hos Madam Larsen og hentet en lille Strømpe til Moder som skulle strikke et Par Strømper til Tante Maries lille Dreng. Været nede og sagt til Hanne

om at vi skulde vaske paa Mandag og Tirsdag. Læst Eriks Qventin Durxv..d

3-1-82 Tirsdag

Været nede hos Cigarmageren og modtaget 7 Øre for en Cigarkasse. Harpet Rug for Fader¹. Mor og Far i Kjøbenhavn med 12 Toget. Hjulpet til i Bageriet med at slaa Brød op. Lavet 45 Pebbernødder som stod saa længe i Ovnen til de bleve brændte. Jeg bad Fader købe mig et Uhr til et Par Kroner. Sloges en Del med Erik og Axel. Sofie [stuepige, Viggos faster] og Lundberg sad og kyssedes og legede næsten hele Dagen. Skrevet Brev til Aage Albrethen.

4-1-82 Onsdag

Auktion i Viksø hos Kjb. Jensen. Hugget Træer om paa Brændepladsen. Fader fik Appelsiner hjem og vi fik ½ hver. Far købte ikke noget Uhr. L.Larsen var her med 6 Grise. Hjulpet til i Bageriet. De bager Hvedebrød idag. Læst i Eriks »Rundt om Jorden« om Jarocka i Mexiko og John Rutffords

1. Inden man anvendte rug, der havde været opbevaret på kornloft, »harpede« eller blæste man den. Det vil sige, den blev øst op i en håndtrukken kaste- eller blæsemaskine, hvorved støv og snavs blev blæst væk, og kernerne fik en friskere lugt.

Ophold paa Ny Zeeland. Erik og Axel og Ove var forfærdelig gale paa mig og var henne og brække min Kasse op.

5-1-82 Torsdag

Skolelærer Hansen var her og betalte Fader 107 Kr 63 Ør. Hjulpet til i Bageriet. Hellig Trekongers Aften i Aften. Axel med Hans [karl og brødkusk] i Søsum. De spillede Kort i Folkestuen og fik Æbler Kager og Punsh. Spist med til Aften². Ove Axel og jeg sloges og derfor fik vi Prygl. Fader kørte med Sognefogeden og Hansen op til L.Nielsen hvor de spillede Vist. Det sneede i Aften. Lavet et Overfald til min Kasse og gjorde Kassen op og uddrog 20000 Kr som jeg havde indskudt.

6-1-82 Fredag

Læst nogle Lektier til Mandag og skrevet engelsk Stil. Kjørt med Fader til Viksø hvor han hentede 20 Td Korn som han havde købt paa Auktion. Været hos O.Rasmussens hvor vi spiste til Frokost. Set de hellige tre Konger hos O.Rasmussens. Jøden Nathan³ var der og fulgte med ud til L.Nielsen. Mor til Md. Larsen. Lundberg og Sofie hentede dem. Læst lidt i Nutiden om Jens Brocks Gjæsteri. Givet Axel en Æske. Helligtrekongersdag i Dag. Sovet hele Eftermiddagen oppe hos Bedstefader.

7-1-82 Lørdag

Læst mine øvrige Lektier til Mandag.

Jens P.Hansen var her. Lundberg skrevet en vals op til mig. Haft skilt min Harmonikar ad. Lundberg lærte mig et nyt Stykke som jeg nu kan udenad. Jeg maatte ikke gaa i Bageriet i Aften. Læst i en af Fader[s] Bøger som handler om Vallø og Omegn. Spillet Ugle Spil. Været i Karvand [bad] i Aften. Sofie og Lundberg nede hos Madam Larsens iaften.

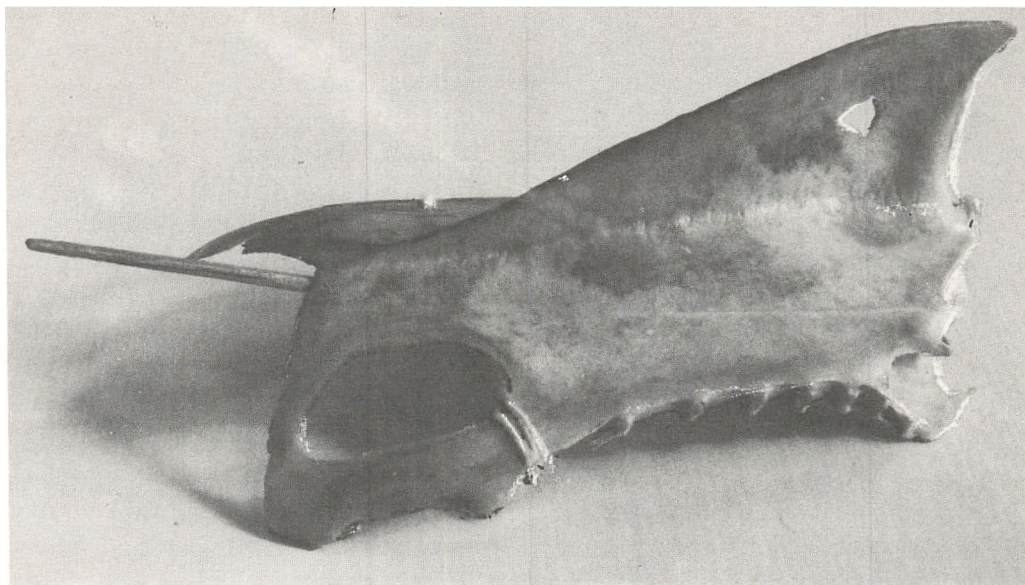
8-1-82 Søndag

Det nye Tøj paa i Dag. Jeg kørte ikke med Anders. Læst om Vallø og Omegn. Sidste Dag i Juleferien. Bedstefader laver Springgaas i Dag. Spillet paa Harmonikar. Larsen [bagersvend] og Jens [møllersvend] borte i Dag. Lundberg i Kirke. Faaet Lov af Moder at gaa ned ved Holdepladsen og tog med det samme 3 Bøger ned til Frk Bang og laante med det samme 2 Andre. Haft Caro med, han fik Brød og Sukker ude ved Baneleddet. Trine nede hos Hansens [lærer ved Stenløse skole]. Sofie nede hos Jens Andersens Christa. Lars var her i Dag og var nær bleven udsmidt.

9-1-82 Mandag

Begyndt Skolen igjen. Vilhelmine [Lars Nielsens datter] skulde op med 50 Kr til L.Nielsen fra Far i Frikvarteret og saa gik jeg med. Har skrevet Brev til V.Nielsen [Vilhelmine] i Skoletiden. Men Svaret tog Erik. Saddelmagerens Børn fra Ølstk. var her efter nogle

2. Normalt spiste børnene sammen med tjenestefolkene i folkestuen, men ved særlige lejligheder »spiste børnene med« sammen med forældrene og eventuelt morfaderen, Sofie og Lundberg i spisestuen.
3. »Jøden Nathan« gik rundt og efterså folks kviksløvbarometre. Han fik kost og en beskedent betaling for at rense og justere barometrene.

»Springgås« var et legetøj, som blev lavet af brystbenet af en gås, når den var spist. Ved hjælp af en snor, en lille pind og lidt beg kunne man fremstille et stykke legetøj, der til overraskelse og morskab sprang op på et uberegneligt tidspunkt. (B.S.)

Penge i Dag. Ove vilde kaste Katten ud i Vandet og saa gav jeg ham en Vinge og han begyndte at skraale saa kom Moder der var ved at vaske, og saa fik jeg Kløe og Siden da jeg kom ind fik jeg ogsaa Kløe og jeg sloges baade med Axel og Erik men de kunde ikke staa dem.

10-1-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole. Da vi næsten var færdig med Skolen kom en Seminarist en af Lundbergs Bekjendte og vi slap 5" [minutter] før Tiden. Skrevet en Stil der handler om Skovens Nytte. Leget Fangemand ovre i Loen. Den fremmede Seminarist hed Petersen og han spiste med til Middag. Jeg blev kastet ud af Folkestuen fordi jeg sang en Vise om Axel som jeg kaldte Kejseren som lyder »Den Kejser er en vigtig Mand Han tar tit mere end han bære

kan«. Tra la la Tra la la lalalalala lum bum bum bum m.

11-1-82 Onsdag

Mor og Far i Kjøbenhavn med 12 Toget. Til Tante Julies Fødselsdag. Da jeg var i Skole saa jeg de spændte for og bad derfor om at maatte gaa ud et Øjeblik og da jeg kom ud i Spisekammeret skrev jeg en Seddel hvori jeg bad Fader købe et Uhr som jeg [bad] Ove give ham. Hjulpet til [med] at bage Hvedebrød i Dag endskøndt jeg ikke maatte for Mor. Det gaar vist lystigt til hos Lundberg og Sofie. Faet Brev fra Hedvig iaften hvori hun meddeler mig sine Julegaver og ønsker glædelig Nytaar.

12-1-82 Torsdag

Mor og Far havde ikke købt noget

Ur til mig. Fordi jeg var i Bageriet igaar fik jeg ingen Gotter og maatte heller ikke gaa ud hele Dagen igaar. Min Harmonikar har 2 falske Toner nemlig -5-2. Smeden var her oppe og spillede paa Axels Fiol. Mons var her ogsaa og han gjorde Regnskab med Far fordi han snart skal rejse her fra Egnen. Misse har været oppe paa Tørreovnen en ½ Dg. Bud fra Jørgen Andersen om de [mor og far] vilde komme paa Tirsdag. Mor og Far ude hos P.Hendriksen i Stenløse.

13-1-82 Fredag

Det fryser ikke daarlig i Dag og jeg tror at jeg snart kan faa brug for mine Skøjter. Smukt Vejr i Dag. Leget ovre paa Loen i Frikvarteret. De hugger Kvas ovre paa Brændepladsen⁴. Istedet for Mathematik fik vi H Røgning [hovedregning] hvilket var meget rart da jeg ikke kunde Mathematiken. Leget ude paa Brændepladsen med Erik og Axel. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Daniel, Jens og Larsen fortalte Historier fra den Gang de vare i Tjenesten. Jeg havde Oldfur nede i Folkestuen og læste højt for dem deri om Skøn Ellen og Hr Peter.

14-1-82 Lørdag

Det fryser ogsaa dygtig i Dag. Jeg byttede Pung med Vilhelmine og fik en udmærket Pung af Læder, den Laas der var [i, var] itu, som jeg saa Siden tog af, og satte en anden som jeg havde faaet af Valdemar [karl] derpaa. Jeg gik ned til Skomageren med Oves Sko for Moder og Axel var med og med det samme var jeg nede paa Jørgen Andersens Kjør

og prøvede Isen som bar udmærket. Md. Bjørnstad og Bjørnstad ere her nede i Aften og besøge os.

15-1-82 Søndag

Ikke kjørt med Anders da Erik kom mig i Forkjøbet og kjørte med endskjønt jeg fik Lov først. Været nede paa Jørgen Andersens Kær og løbet paa Skøjter og Larsen var med der nede og viste mig hvorledes jeg skulde løbe, han løber selv udmærket. Hansens Karl og mange andre Drengere vare der nede. Axel kjøbte sig et Par Skøjter. Her var Generalforsamling i Dag og Kjøbmand Nielsen fra Maaløv var og besøgte Far. Foruden ham var der L.Hansen Maaløv O.Rasmussen Ølstk. Niels Jakobsen Ølstk. De drak Toddy og spillede Kort om Aftenen.

16-1-82 Mandag

Vilhelmines Fødselsdag. L.Nielsens Kone var hernede i Gaar og bad os derop. Vi læste Lektier i Skolen og slap til sædvanlig Tid. Det nye Tøj paa og jeg tog Skøjter med. Foræret Bjørnen til Vilhelmine. Lovise Steinberg var der oppe og vi drillede hende forfærdelig. Hun vilde kysse mig men jeg frabad mig det. Blevet gode Venner med Vilhelmine. Prøvet Isen og Lovise skulde prøve mine Skøjter men hun kunde ikke have dem paa. Mor og Far var ogsaa deroppe. Vi kom ikke hjem før Kl 11. Jeg væltede et Glas Vand paa Dugen deroppe. Fru Søborg spiste til Middag.

17-1-82 Tirsdag

Valdemar fik et Uhr i Søndags til

4. Når folkene om vinteren ikke havde noget rigtigt at lave, blev de sat til at »hugge Kvas«. Alle kviste og smågrene blev hugget i småstykker, kvas, og anvendt ved optænding - intet gik til spilde.

25 Kr. Erik drillede mig med at beholde Kortet da vi læste. Det tør i Dag. Prøvet Skøjterne ude paa Rendestenen i Frikvarteret. Charlotte var her oppe og Mor og Fader med hos Sognefogeden til Selskab. Axel slog mig og da jeg tog Penden som han havde slaaet med bort rendte han efter mig og tog en Pisk og slog med men da jeg tog Pисken fra ham kom Erik ham til hjælp og saa slog jeg ogsaa til og gav dem nogle Klø. Sofie fornærmet over at jeg sagde hun skulde ikke være saa stor paa den [om] hun var 10 Gange forlovet.

18-1-82 Onsdag

Det tør ogsaa i Dag. Vilhelmine havde en mængde Knapper med som hun sad og legede med i Skolen. Jeg lavede en Pengepung med 3 Rum i i Skoletiden. Sofie var meget gal paa mig for det jeg havde sagt igaar og har sandsynligvis fortalt det til Lundberg. Jeg fik Skænd og Prygl af Far og Mor fordi jeg havde været saa næsvis imod Sofie men saa svarede jeg at det var hendes egen Skyld. Lavet min Tegnebog istand iaften. Læst lidt i Kapergæsten. Jeg rev, da vi var kommen i Seng, Eriks Dukke halvt over fordi han laa og knev mig.

19-1-82 Torsdag

Faaet et Par Lussinger af Lundberg fordi jeg havde for mange Fejl i min engelske Oversættelse. Mor og Far var hos Bjørnstad iaften. Lundberg gik bort imens vi sad og læste. Da Fader var kjørt tog jeg og læste i Kapergæsten og imedens sad Sofie og brummede og var gal. Da vi havde faaet Lys paa Møllen

5. Temperaturangivelsen i dagbogen er i reaurur. 18° reaurur = ca. 23° celsius. 14° reaurur = ca. $17\frac{1}{2}^{\circ}$ celsius.

De to ældste drenge, Erik og Viggo ca. 1881. (P.E.)

[legetøj] spiste jeg Mad, men imedens kyllede Ove Dukke Klude og Papir hen i Maden hvorover jeg blev vred og gav ham nogle Klø. Sofie var gal hele Aftenen da jeg sad derinde (Jeg maatte ikke gaa ind i Folkestuen) og havde lagt i Kakkellovnen saa der var 18° ved Vinduet. Jeg lukkede op saa der ikke blev mere end 14° ⁵.

20-1-82 Fredag

Vi legede ovre i Loen i Frikvarteret. Da vi skulde ind sagde Moder til mig at jeg skulde være artig fordi de skulde til Kjøbenhavn med 12 Toget. Da jeg fik

De to yngste i børneflokket, Axel og Ove ca. 1881. (P.E.)

dette at vide tog jeg mit Klatpapir og skrev til Fader om han ikke vilde købe et Uhr til mig. Jeg fik Lov at gaa ud og saa gav jeg Ove Brevet og han gav Fader det. Jeg drillede Erik og Axel lidt. Sofie og Lundberg kyssedes og jeg læste i Kapergæsten. Ligget paa Puffen med Missekatten.

21-1-82 Lørdag

En Dag der skulde mærkes med evig Flammeskrift. Da jeg vaagnede i Morges hørte jeg Far og Mor tale om et Uhr. Noget efter spurgte Fader mig om hvor mange Penge jeg havde. Jeg sagde 380 Øre. »Skynd dig nu op« sagde Far og da jeg kom op fik jeg et smukt halv anden Kas-ses Uhr af Far akkurat ligesom

Daniels. Det kan nok være jeg blev glad over det og tog det op mange Gange. Sofie og Lundberg rejste til Faxe med 5½ Toget og kommer ikke hjem før Mandag Aften. Været nede at se paa Holdepladsen og de sagde den bliver færdig i Morges. Læst Kapergæsten ud i Aften.

22-1-82 Søndag

Far rejste til Faxe med 7 Toget thi Bedstefader holder 50 Aarig Jubil[æ]um og det er ogsaa hans Fødselsdag i Dag. Kjørt med Anders til Viksø i Dag. Været tillige med Valdemar ude at be[de] nogle Gaardmænd til Selskab paa Onsdag og Torsdag. Peter Hendriksen, L.Jensen, P.Hansen, Jørgen Andersen, M.Petersen, J.Andersen, O.Rasmussen, Md. Møller, Md. Larsen, C.Petersen, Hendrik Petersen. Hos M.Petersen fik Valdemar og jeg Aftensmad og The. Jens Christensen havde jeg nær glemt.

23-1-82 Mandag

Ikke i Skole i Dag. Vilhelmine vidste ikke andet end at vi skulde i Skole i Dag og derfor kom hun. Hun blev og læste Lektier til Onsdag. Derefter legede vi en ½ Time. Ligget i Faders Seng. X X X X X næsten hele Tiden i Dag og hjalp til. Haft min lille Mølle ude i Dag. Været nede hos L.Larsen og bedet ham da P.Hansen ikke kunde komme. De spillede om Appelsiner i Folkestuen og derefter sloges de med Skrællerne.

24-1-82 Tirsdag

Mit Uhr løb i Staa Kl 12 i Nat og dels det og dels at vi skulde i Skole gjorde at jeg kom i daarligt Humør. Mit Uhr trak Fader op og det gaar nu meget godt. Flyttet ud af Komodeskuffen og

lagt alle mine Ting ned i min Kasse og givet Axel det halve af Komodeskuffen. Lundberg prøvede om han kunde løse min Tankeknude men det vilde ikke gaa, han fik den skildt men kunde ikke samle den. X X X X X Daniel syg igaar og han har ligget hele Dagen idag.

25-1-82 Onsdag

Daniel er dog kommet sig nu. Vilhelmine i Skole og vi legede i Frikvarteret. Her er fremmede i Dag nemlig:

Peder Henriksen og Kone.

Ole Rasmussen og Kone.

Morten Pedersen og Kone.

Jens Andersen og Kone.

Bedstefader [Viggos morfar] spillede Firkort med Konerne og de holdt et forfærdeligt Grin. Faaet Rumbudding. Jeg maatte spille Kort for Moder da hun skulde lave noget i Stand. Søren Jensens Kone kom ikke i Aften.

26-1-82 Torsdag

Ligesom jeg laa i min Seng i Morges kom Ove og slog mig i Ansigtet. Da vi vare inde og læse grinede vi en hel Del og saa kom Lundberg ind fra sit Værelse og saa ligesaa gal ud og spurgte om vi vilde spille Komædie. Her er Fremmede iaften. Lars Larsen og Kone, Jørgen Andersen, C.Petersen og Moder, Madam Larsen, H.Petersen og Kone, Md. Møller kom ikke. Jeg morede mig meget godt og fik Rumbudding. Læst i Nutiden, Blancka og Ralph og en Episode til Søs.

27-1-82 Fredag

Jeg nessede i Sengen inat men Mor fik det ikke at vide. Mor og Far ude hos Peter Larsens paa Kildebæk i Besøg

iaften. Jeg rev Hanken af Bedstefader[s] Vandkande og trak selv mit Ur op i Aften, de andre Aftener trak Far det op. Lundberg stod og talte med Ander[s], Hans og Maren og flere ude i Køkkenet⁶. Byttet Pung med Valdemar og faaet 13 Øre i Bytte. Den Pung jeg fik var daarlig men saa syede jeg den sammen. Læst i en Bog af Valdemars som hedder Kjærlighedens Narre.

28-1-82 Lørdag

Axels Fødselsdag idag. Givet ham et Roulet Spil. Han fik desuden: En Vægt, et Glansbillede, et Bogmærke, Gotter, 4 Tindtallerkener, en Stok. Postmester Jensen fra Frederikssund var her idag og spiste med til Middag ovre i Skolen. Thi det var ogsaa hans Fødselsdag. Hansen fra Ølstykke kom da vi læste Lektier. Der er Komædie oppe i Viksø i Dag. Anders, Maren og Trine skal med. Der skal spilles to Stykker nemlig »Nej« og »Ægtemandens Repræsentant«. Axel faaet Brev fra Tante Marie iaften.

29-1-82 Søndag

Kjørt med Anders til Viksø. Axels Fødselsdag skal først holdes idag. Vilhelmine kom herved da Kl var 12 om Formd. og blev til Kl var 7½. Været nede og bedet Md. Møller herop da alle Søssummerne skal komme op i Aften. Lavet en Tærskemaskine af det gamle Hyldetræ som blev taget op i Gaar. De Fremmede som vi havde vare:

Md. Møller,

P.Hansen Lillevang og Kone,

L.Andresen Søssum og Kone,

L.P.Hansen Søssum og Kone,

O.Svendsen Søssum og Kone,

6. Det var nogle af møllens tjenestefolk, der var samlede i køkkenet.

Stenløse Mølle med avlsbygninger, bageri og forretning set mod øst ca. 1885. Foran bygningerne ses Frederikssundsvej. (Billedet er også anvendt til omslaget). (S.A.)

De spillede Kort og morede dem godt. To af Lundbergs Bekjendte fra Jonstrup sad her og spiste og spillede hele Aftenen og gik Kl 11.

30-1-82 Mandag

Gaaet Tur første Gang i det nye Aar⁷. Leget i Frikvarteret paa Bræn-depladsen. Mit Uhr gaar udmærket. Jeg kunde ikke mine engl. Gloser og derfor var Lundberg meget gal. Far nede i

Søsum og købe Ost hos Mejeristen⁸ og Korn hos Scholten. Lundberg og Sofie er blevet saa store paa det siden de bleve forlovede. Været til Komodie i Viksø og set to Stk. »Nej« og »En Re-præsentant for Ægteskabet«. Da vi kom hjem fik vi Aftensmad og saa gik Lund-berg og Sofie til Bal. De spillede meget godt og især spillede Gartner Møller godt. Vilhelm Nielsen rev en Lampe ned men de fik dog slukket den.

7. Viggo, Erik, Axel og Lundberg gik normalt en »Tur« på 2-3 km hver morgen inden skoletid.
8. På den tid var der et privat mejeri i Søsum (i nuværende Chr. Smed Stræde). Stenløse Andelsmejeri »Basbro« oprettedes først i 1890.

31-1-82 Tirsdag Frostvejr.

Ikke gaaet Tur idag. Jeg kunde ikke min Naturhistorie idag. Da vi havde læst om Eftermiddagen hørte Lundberg mig i mine engelske Gloser, og da jeg ikke kunde dem, skulde jeg have en Ende-fuld. Han fik mig ogsaa ind i sit Kammer og tog 1 Stok men da jeg ikke vilde bøje Ryggen og da jeg græd slap jeg for denne Gang med en Advarsel. Jeg var meget vred paa Lundberg. Den unge Scholten var her og modtog 496 Kr for noget Korn, som han havde leveret her til Far. Han blev her hele Aftenen og spiste her ogsaa. Bagersvend Jensen var her i Aften og gav Anders Penge til at forny 1 Lotteriseddel med. Vi saa ham ogsaa paa Komeden, men han kjendte os vist ikke.

1-2-82 Onsdag Frostvejr.

Gaaet Tur. Er endnu forfærdelig gal paa Lundberg. Da vi legede Fangemand paa Brændepladsen i Frikvarteret krøb Erik og jeg op i en Vogn der stod [der] og Vilhelmine var Fangemand. Da jeg stod paa Kanten af Vognen faldt jeg [ned] paa den frosne Jord og laa længe uden at bevæge mig men skraalede naturligtvis af fuld Hals. Da jeg kom til mig selv kunde jeg ikke bevæge Hænderne og da jeg om Eftermiddagen var oppe hos Doktøren sagde han at de vare forstuede. Den venstre blev der lagt Skinne paa thi den havde faaet det meste. Jeg kunde ikke klæde mig selv af og saa gjorde Moder det.

2-2-82 Torsdag

Jeg sov slet ikke noget i Nat formelds mine daarlige Hænder og laa hele

Tiden og vaagnede Erik fordi jeg ikke kunde lægge Dynen paa eller nære mig for Smerter i mine Hænder. Moder klædte mig paa og jeg laa til Kl 7¼. Om Aftenen vaagnede jeg da Moder og Fader gik i Seng og spurgte om det allerede var Morgen, saa lang havde Tiden været for mig. Ligget en 4-5 Timer i Fars Seng. Læst mine Lektier i Skoletiden da jeg hverken kunde skrive eller regne. Mor og Far var nede hos Præstens i Aften og Lundberg var heller ikke hjemme.

3-2-82 Fredag Frostvejr.

I Dag er det meget bedre med mine Hænder men jeg kan dog ikke næsten lukke en Dør op. Jeg kunde da mine Lektier i Dag og læste ogsaa dem til i Morgen i Skoletiden. Været oppe hos Doktøren i Viksø jeg gik da Kl var 12½ om Fmd. Han sagde at Hænderne vare bedre men at jeg skulde beholde Bindet og Skindet [skinnen] paa. Om Aftenen lavede Moder en Duug som Ove skal have til sin Fødselsdag. Sofie er ude hos Søren Jensen iaften og Charlotte var her og hentede hende.

Jeg er meget glad over at mine Hænder vare meget gode.

4-2-82 Lørdag Tøvejr

Slagtet Kalven i Dag den vejede levende Vægt 163 ù.

Jeg har otte Øre i Karakterpenge for denne Uge. Jeg havde 16 Øre i 3 Uger men de bleve kvitterede med Uret saa nu skylder jeg ikke mere for Uhret. Mor og Far ere borte i Aften, ude hos P.Larsen paa Kildebæk. Jeg var ene ude paa Huset⁹ i Dag og kunde selv knappe

9. »Huset« var betegnelsen for lokummet; ofte et selvstændigt, lidt afsides liggende hus.

det hele i Dag, thi i Torsdags maatte Erik gjøre det for mig. Bagersvenden Larsen har faaet sig et Cylinderuhr. Mine Hænder ere gode og jeg har da ingen Smerter i Dem, thi jeg sover rolig om Natten for dem. Da det er Bedstefaders Fødselsdag paa Tirsdag blev der sendt Bud til Kjøbenhavn efter 1 Overflødhedsform med Fragtmanden.

5-2-82 Søndag Tøvejr.

Erik kørte med Anders jeg bad ikke om det og havde vel heller ikke faaet Lov dertil. Moder i Kirke i Dag. Tante Marie og Laura kom herud i Dag med 10 Toget [til Veksø station] og kørte med Anders her ned. De rejste med 5½ Toget til Kjøbenhavn. Det er den gamle Md. Petersens Fødselsdag i Dag og jeg bad om at gaa derop. Det fik jeg Lov til og skulde saa blive der til at Moder kom med Vognen som skulde køre Marie til Toget [i Veksø]. Men vi blev der til Kl var 9½ og saa kørte vi hjem. Hesten stod nede i J.Petersens Stald og fik for 20 Øre Brød.

6-2-82 Mandag Tøvejr.

Trine klædte mig paa i Dag. Vilhelmine var i Skole i Dag og vi legede gaende Fangemand i Frikvarteret. Fader og Moder vare bedte til Begravelse hos Gd. Jørgen Andersen Søsum men Moder vilde ikke da hun havde saa meget at gjøre med at lave til Bedstefaders Fødselsdag. Der var 27 Vogne til Begravel- sen.

Da jeg sloges med Erik og Axel sagde Moder at Axel og jeg skulde i Seng og saa kom jeg i Seng Kl 8 og det syntes jeg var meget for tidlig. Hans Hansen fra Søsum spiste til Aften her hos os.

7-2-82 Tirsdag Frostvejr.

Det er Bedstes og Oves Fødselsdag i Dag. Ove fik af Moder 1 Dukkedreng, af Fader 1 Appelsin, af Sofie et Billede, af Maren 1 Pisk, af Sofie et Par Tin Tallerkner, af Trine 1 Lam, af dem fra Kjøbenh. fik han 5 Appelsi. 1 Horn, 1 Sprøjtevogn. Ove kørte med paa Stationen [med dem] der kom ud fra Kjøbenhavn. 1. Onkel Svendsen og Tante Emma 2. Thorvald og Tante Julie og Jane. Været oppe hos Doktoren og fik noget af Amore Armmand [?] og Bindet blev taget af den højre. Suppe og Kalvesteg til Middag. Spist Kransekage til Middag og faaet en Studenterhue som var i en af Klakabosserne.

NB 1. Da jeg kom fra Doktoren havde de begyndt at spise til Middag. Jørgen Andersen været her og faaet vejet en Gris, So som vejede 504 ù. Erik og Axel kørte med paa Stationen. Bedstefader fik 1 Slaabrok af alle sine Børn og af os fire fik han 1 Kanariefugl, da den han havde jo er død.

Om Aftenen kom L.Nielsen og Kone, Bartholdy og Kone, Præsten Jessen og Kone og Datter. Vilhelmine var her men gik hjem Kl 8te. Ove slog Drengehovedet itu iaften. Faaet The Kl 7. Spist Skildpadde og Aftensmad Kl 10½. Derefter maatte vi i Seng, men de andre gik da Kl var 12. Bedstefader 81 Aar, Ove 5 Aar.

V.Petersen

8de Februar 1882.

8-2-82 Onsdag Tøvejr.

Det er i det hele taget et væmmeligt trist mørkt og taaget Vejr i Dag. Far og Mor vare bedte til Bryllup i Søsum men foretrak dog at blive hjemme. Far og Ove nede hos Scholten i Søsum og hente fire Pattegrise som Fader havde købt.

Vilhelmine mens hun gik i skole på Stenløse Mølle. (P.E.)

Jeg har tænkt paa at lave en Kasse med Glas for og Urbakke i og give Daniel den. Smedesvenden Anders Peter var her iaften. Læst en Historie i Tante Marias Bog som hedder »Mistænkt«. Leget Fangemand i dag i Folkestuen i Frikvarteret.

9-2-82 Torsdag

Leget i Frikvarteret inde i Folkestuen. Vilhelmine gjorde et forfærdeligt Vrævl i Skoletiden. Her var Fremmede i Aften til Kl 1½ om Natten. Der var Gd. P.Hansen og Kone, Jens Jensen, Søren Jensen og Kone, P.Larsen og Kone,

P.Petersen og Kone, J.Christensen og Kone. Jens Jensens Kone havde stukket sin Haand paa en rusten Naal og var derfor ikke med. Læst i Nutiden og spekuleret en hel Del paa et par Flyve-maskiner som stode afbildede i Nutiden. Vi fik Rumbudding iaften og Konerne spillede Kort.

10-2-82 Fredag

Vilhelmine var ikke i Skole i Dag. Ikke gaet Tur i Dag. Læst i Nord og Syd om Incvissionens Hemmeligheder. Skrevet et langt Brev til Doktorens Aage i Dag. Lagt alle mine Ting i Orden. Sofie til Selskab, med en Del andre unge Piger ude hos C.Petersen. Far købte en Del Kartoffler af Hans Hansen fra Søsum. Faaet en ny Uhrmøgle [til lommeuret] da den gamle ikke passede. Mit Uhr gik i staa Kl 5½ om Eftermiddagen men det kom af jeg ikke havde trukket det helt op. Jeg glemte at blive smurt men huskede det da jeg skulde i Seng.

11-2-82 Lørdag

Far og Lundberg havde travl[t] med at ordne »De danske Vaabenbrøders« Regnskab til Generalforsamlingen i Morgen Søndag¹⁰. Gaaet en meget lang Tur i Dag. Været nede paa Stationen om Eftermiddagen og set om den var færdig. De havde hængt Skiltet ud og Perronen var 100 Alen lang og jeg maalte den med Benene. Været inde og talt med Karl og han fortalte at han havde ligget 4 Dage med røde Hunde men var nu kommen op. Læst i Incvissionens Hemmeligheder om Aftenen. Lundberg gik

10. »De danske Våbenbrødre« blev stiftet i 1859 af og for mænd, der havde været i krig. Formålet var at styrke forsvarsviljen, og at medlemmerne skulle støtte hinanden. Rasmus Petersen havde været med i krigen i 1864 og var derfor også »Våbenbroder«.

bort da vi læste men saa kaldte Far ham tilbage og sagde noget til ham og Lundberg blev rød i Krukken.

12-2-82 Søndag

Jeg kjørte ikke med Anders i Dag. Hjulpet til ude i Butikken med at veje af. To Revisorer var her og Regnskabet der skulde fremlægges paa Generalf. blev gennemset. Eline Jacobs Søn er fæstet til Karl her istedet for Hans som skal i Tjenesten.

Sofie havde Fremmede i Dag. Her var to af Kristiansens, Hans Datter og Jomfruen[?] men de gik snart efter. Sofies Fremmede vare: 1 Jens Chrest Datter, 2 Lars Lars Datter, 3 Jens Jensens Datter Kesten, 4 C.Petersens Datter, 5 Søren Jensens Signe, 6 S.Jensens Albort, 7 P.Larsens Datter, 8 En Sypige der hed Boline, 9 N.Ols Datter. De spiste og legede Ordspk. [ordsprogs] Leg. De spillede Komædie og toge Fars, Mors og Sofies Klæder paa.

NB 2. 12 Februar. Jeg spillede og legede ogsaa med. De snurrede med et Tøndebaand og byttede Navne. Jeg byttede Navn med Jens Jens Kesten med hvem jeg blev rigtig gode Venner. De fik Kaffe og Smørrebrød om Aftenen. Ja jeg morede mig godt. Gaet i Seng Kl 11½. De gik Kl 12½ om Natten.

V.Petersen.

13-2-82 Mandag Tøvejr

Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Læst i Nord og Syd. Vi gik tidlig i Seng i Aften. Leget i Folkestuen til Frokost. Jeg brændte Fuglen. Linialen og alt hvad [der] kunde minde mig om Elise thi jeg indser meget godt at jeg aldrig faar hende at se og jeg har ogsaa skrevet et nyt Dokument op over hvad

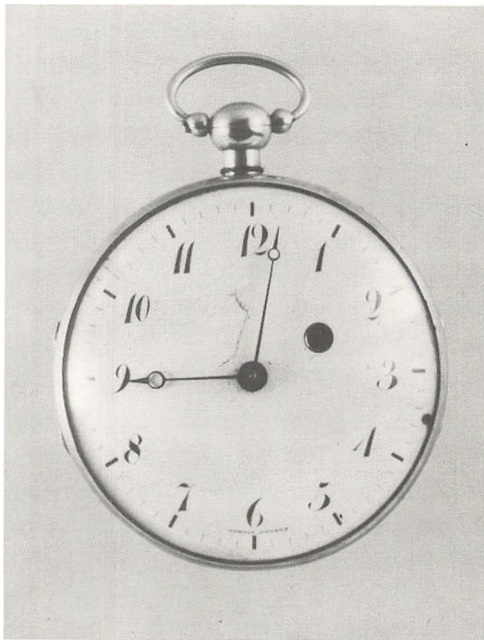
jeg maa drikke eller ej og brændt det gamle. 5 Segl under paa det Nye.

14-2-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur. Læst i Nord og Syd. Vi slipper aldrig præcis fra Skole og det ere vi gale over. Far prøvede paa at lave min Harmonikar i Stand men det lykkedes ham ikke. De vasker i Dag og tørre Tøj paa Loen. Skændt og sloges med Erik og Axel da vi skulde i Seng. Toget skal begynde at holde paa den nye Holdeplads paa Lørdag og saa skal Far ogsaa til Kjøbenhavn.

15-2-82 Onsdag Frostvejr

Strax i Dag var det Regn og Blæsevejr men om Aftenen frøs det udmærket. Der er en Rotte oppe paa Svinehusloftet og Katten har været deroppe hele Dagen.

Lommeur der blev trukket op med en lille nøgle gennem et hul i urskiven. (N.M.)

Dyrlæge Andersen var her og vaskede vores fire Køer da de havde begyndt at faa Lus. Læst i Nord og Syd iaften. Dyrlægen var her og skulde haft spist med til Aften men saa kom der en Vogn fra Edalgave som skulde hende ham til en Hest der var lige ved at krepere.

16-2-82 Torsdag Frostvej

Det blæste og sne[e]de meget i Morgenstunden men hen ad formiddagen blev det Tøvej og Regnvej. Vilhelmine syg og ikke i Skole i Dag. Ikke sunget i Dag. Mit Uhr var blevet lidt vanskabt idet jeg var kommet til at trykke den store Viser lidt ned men Fader hævde den igjen for mig¹¹. Hjulpet til at stable Brænde op i Dag. Cornelius Jensen døde i Søndags Morges Kl 1 og skal begraves i Morgen og vi ere alle bedte til Begravelse dernede. Sofie og Mor skændtes.

17-2-82 Fredag Tøvej

Vilhelmine er syg og L.Nielsen var til Doktor Krarup baade med hende og hendes Moder i Onsdags Aften. Ikke gaaet Tur. Der er Begravelse hos Cor. Jensens i Fattighuset i Dag. Far, L.Nielsen og Dyrlægen vare med. Fader har kjøbt et Hus af Husmand Anders Jensen i Stenløse han var her oppe og spiste med til Aften. L.Nielsen var her et

Øjeblik og talte med Fader. Jeg gik allene Tur op til Uhrmagerens Hus og spurgte om en Uhrkasse, han havde ingen. Knud Jensens Jens Peter¹² fra Søsuum var her og solgte 8½ Td Rug til Fader.

18-2-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur til Spydbakken i Dag. Smukt Vejr fra Morgen Stunden men Sne og Regn siden. Far med 7 Toget i Kjøbenhavn, stod paa nede ved Holdepladsen idag hvor Toget holder for første Gang. Alle Tog undtagen 10¼ og 12 Toget holder. Stationsforstander er C.Petersen Kjøbmand. Jeg skrev et Brev til E.Rüben, Nørregade 40 Kjøbenhavn, hvori jeg bad ham sige mig Prisen paa 1000 Frimærker og lade mig vide naar jeg skulde sende dem til ham.

19-2-82 Fastelavns Søndag

Vi skal ikke i Skole før paa Tirsdag. Daarlig Vejr og megen Blæst. Alle vore Sigtebrød ere slupne op og vi maa næsten sige Nej til enhver her kommer og skal have Sigtebrød. Mor og Far ere bedte til Fastelavngilde hos O.Svendsen i Søsuum til paa Onsdag¹³. Gaaet en Tur ned til Stationen og lagt Brevet til E.Rüben i Postkassen. - Laant Faders gamle Guldkjæde paa i Dag. Hans til Faste-

11. Det er Viggos lommeur, der er tale om. Det blev som de fleste andre lommeure dengang trukket op med en lille nøgle. På nogle lommeure lukkede man bagkapslen op og kunne så trække uret op, mens endnu en kapsel beskyttede værket. På Viggos ur blev glasset åbnet, og i skiven var et hul, hvor igennem man kunne trække værket op. Viserne kunne derved let blive beskadiget.
12. Knud Jensen var lærer ved Søsuum skole. En del af lærernes løn bestod af udbyttet fra den til skolerne hørende jordlod. Se også d. 30/9 1882.
13. Det var gammel tradition på egnen, at gårdmændene på skift holdt fastelavngilde. Men efterhånden blev landsbyernes gilder overtaget af kroerne, og den gamle tradition ophørte.

lavnsgilde i Viksø. Læst i Nutiden i Aften. Mor gav mig 5 Frimærker fra Aar 1860.

20-2-82 Fastelavnsmandag

Frostvejr.

Smukt Vejr i Morgenstunden men op af Eftermiddagen Regn og megen Blæst. Hans var ikke kommen hjem da Kl var 8te og kunde altsaa ikke kjøre med Brød derfor kjørte Anders til Ølstykke og jeg kjørte [med]. De skulde slaa Katten af Tønden i Ølstk men havde ikke begyndt da vi var der. Sofie og Lundberg og Charlotte i Maaløv. Knud Jensens Jens Peter var her med 9 Td Rug. Gaaet Tur ned til Holdepladsen og da Anders var hos Smedden med den Røde red jeg hjem i strakt Galop. Karo aad Horn og drak derefter Vand af en Balle hvor der ogsaa var Kul¹⁴.

21-2-82 Tirsdag Frostvejr.

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur, smukt Vejr fra Morgenstunden men op af Dagen blæste det noget mere. I Frikvarteret legede vi Krig idet Erik og Axel og Ove sad inde i Teltet og saa skulde jeg storme. Gaaet Ærinde for Mor ned til Md. Larsen. Mor nede hos Md. Larsen i Aften. Siddet og talt med Bedstefader og han fortalte mig NB 3. bag i. Hjulpet Fader med at tælle Udgift og Indtægt for et helt Aar.

NB 3. Christian den Syvendes Dronning den 21 aarige Caroline Mathilde

døde ikke i Tyskland men blev forgivet paa Rejsen til Enkedronningen. Frederik den 7de døde ingen naturlig Død men han blev forgivet og en af Deltagerne heri var Grevinde Danner.

22-2-82 Onsdag

I Gaar Aftes var der Fastelavnsgilde ude hos P.Hendriksens. Det er der ogsaa i Aften og jeg spurgte om jeg maatte gaa derud men fik ikke Lov. XXXXX i 1 Time og givet Daniel Nødder Kage og saa denne Ting. Moren og Jens, Valdemar og Anders var ogsaa der ude. Per Petersens Karl fra Viksø var tillige med Glarmesteren inde og drikke 1 Baier og imens rendte Hestene der stod udenfor [og] han rendte efter dem men naaede dem ikke. Lundberg aad saa meget Kage til The. Mor og Far til Fastelavnsgilde hos Ole Svends i Søsum. Operet en af Moders Ligtorne.

23-2-82 Torsdag Frostvejr.

Gaaet Tur. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi skriver Brev i Skoletiden til hverandre. Da vi skulde synge i Sidstningen sad Vilhelmine og Erik og gjorde Abekattestreger hvilket gav Anledning til at Lundberg sagde at vi kunde gjerne skruppe af. Der blev bestemt nede paa Fastelavnsgildet hos P.Hendriks at de skulde have Maskerade nede hos Lars Larsens paa Søndag otte Dage SS.[?] Min engelske Stil var heller ikke for god idag.

14. Anders var hos smeden med den røde hest. Før skoningen blev hovene rettet af, og også den såkaldte stråle i hovens midte blev beskåret. Det var rester fra strålen, Karo spiste; derefter drak den af den »Balle« (balje), smeden opbevarede sine kul i. Når smeden havde sine essekul i vand, var det fordi vandet bevirkede, at der dannedes en slagge om ilden, når kullene blev brugt på essen. Derved kunne opnås en stærkere varme i ildens centrum. Almindeligvis lå der også på essen en svaber beregnet til at stænke vand på ilden med.

Stenløse smedie ca. 1890. Smedehuset var som et af de få huse i byen tegltækket, for at taget ikke skulle antændes af gløder fra essen. (S.A.)

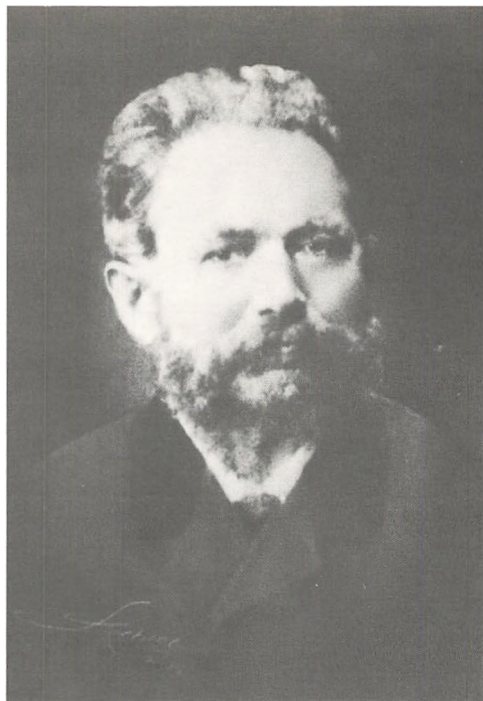
24-2-82 Fredag

Gaaet Tur op til Ølstykke. Jeg kunde ikke rigtig mine Lektier i Dag. Om Morgen da vi stod og skulde læse Lektier igjennem, saa jeg at Erik skrev sin Salmepaa og da jeg gjorde ham opmærksom derpaa rev han hele Papiret itu. Mit Uhr gaar fortrinligt og taber ikke, og den Smule som det vinder er ubetydeligt. Flækket Brænde. Far i Kjøbenhavn med 7 Toget. Da han kom hjem med 4 Toget vare vi 4re nede at hente ham. Hans efter Varer i Viksø og Erik og jeg kjørte med, jeg laa bag i Vognen og skabede mig. Da vi kom til Omdrejningen ved Stationsvejen fik vi Glaspus-

terens Søn med paa Vognen. Vi havde 1000 ù Rapskager hjem og vi tabte en nede ved Dyrølagerens, som jeg tog op.

25-2-82 Lørdag Frostvej.

Gaaet Tur til Spydbakken i Dag. Vilhelmine i Skole. Lundberg meget gal i Dag. Været ude og flække Brænde i Dag. Jeg og Vilhelmine og Erik og Axel bleve Uvenner thi de kunde ikke lade mig staa og flække Brænde i Ro og da vi sloges kom jeg uforvarende til at slaa Erik over Fingeren. Vort Uvenskab formerede sig og da jeg vilde flække Brænde i Eftermiddag slog de med Kjæppe som vare oversmurt med L... Da jeg

Viggos mor og far, Laura og Rasmus Petersen 1883. Billederne har siddet i den medaljon, Viggo fik i konfirmationsgave d. 1/4 1883, og de målte kun ca. 2 x 3 cm. (S.A.)

var gaaet ind for at spise til Aften rev de min Mølle om og knækkede Persestangen¹⁵.

26-2-82 Søndag Frostvejr.

Hen af Eftermiddagen og Aftenen regnede det lidt. Ikke kjørt med Anders i Dag. Været nede med en Kringle til Lars Larsens. Spist og drukket Kaffe der. Da Kl var 5 gik Far og Mor og Erik og jeg til Fastelavns Gilde hos Lars

Lars, vi kom først hjem da Kl var 2½. Der var mange til Gilde og jeg morede mig og dansede saa at det var mageløs især med N.Philipsens Marie. Jeg skændtes med Karl og Erik gav ham nogle Kløe. Solgt et Cigarfederal til P.Hansens Anders [for] 10 Ør. Jeg havde ikke Fars Guldkjæde paa.

27-2-82 Mandag Frostvejr.

Ikke gaaet Tur da jeg og Erik sov

15. »Perse« = møllens bremse: På vindmøller var gerne en stang, der foroven ragede bagud i forhold til vingerne. Nedefra (enten nede fra jorden eller som på Stenløse Mølle fra omgangen) til den yderste ende af nævnte stang var et reb; med dette reb og via stangen kunne man frigøre persen, der var møllens bremse. Persen lå rundt om det store kamhjul på vingeakslen som en slags tromlebremse. Den var en meget effektiv bremse, der skulle kunne standse møllevingerne selv under uvejr.

til Kl 7¼. Vilhelmine i Skole i Dag, hun og jeg slogedes i Frikvarteret med Erik og Axel. Povl Andreasen var her og spiste til Frokost. Været ude at flække. Jens Andersen og Kone vare her for at hente Mor og Far til Bal hos L.L. og Ove og Axel var ogsaa med og Erik og jeg blev hjemme. Spist med til Aften. De kom fra Bal Kl 12½ i Nat. Der skal være Maskerade hos Lars Larsens paa Søndag.

28-2-82 Tirsdag Frostvej.

Gaaet Tur og Axel var ikke med i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Jeg gaar og spekulerer paa at faa Fingre i Hanses Uhr nemlig ved at bytte med mit og hans. Slogede[s] med Erik Axel og Ove og da de forfulgte mig ned i L.Larsens Mose faldt jeg ned i Vandet da jeg vilde springe over, men slap dog alligevel med at faa mine Buxer Strømper og Sko vaade. De fik lokket Ove til at slaa min Mølle itu. Far til Auktion i Viksø hos Kjb V.Jensen. Mor og Far til Sluk efter hos Lars Larsens¹⁶.

1-3-82 Onsdag Frostvej.

Gaaet Tur ned til Md. Larsens og saa drejede vi om af Stien ved Jens Christensen og gik ud paa Hovedvejen. Men da vi nu drejede om der fulgte Caro ikke med og han kom først hjem 5" senere end vi. Far til Auktion i Dag. Været lidt ude i Bageriet og set paa at de bagte Hvedebrød. Det er et forfærdene Sne og Blæsevej i dag. Jeg holdt

Auktion inde i Folkestuen hvor jeg solgte for 45 Ør. Smed C.Larsen [Veksø] var her nede og gjorde Regnskab og hans Søn Anders var ogsaa med.

2-3-82 Torsdag Tøvej.

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun gjorde en hel Del Abekattestregger da vi sang. Der er Fastelavnsgilde nede hos Lars Larsens for Husmændene i Aften og Mor og Far er dernede og hjælper til at varte op¹⁷. Niels Poulsens lille Dreng 6 Aar er faldet og knækket Laaret og flækket Knæet og Niels Poulsen har laant Far[s] den lukkede [vogn] og kørt ham paa Sygehuset i Frederikssund idag. Læst i en af Valdemars Bøger iaften.

3-3-82 Fredag Tøvej.

Det er ikke noget godt Vejr i Dag. I Gaar begyndte vi at gaa i Skole Kl 8 hver Morgen. Jeg har haft en Del Tandpine baade i Dag og de forrige Dage. Her er Fremmede i Dag, det er:

O.Rasmussen og Kone fra Vexø og
J.Andersen og Kone   "
H.Jensen og Kone   "

J.Andersen havde været til Marked i Roskilde og der var en Hest der slog en Dreng ihjel i Dag. Vi sloges med Sne og ligesom jeg stod vælter Erik mig om i en stor Pyt Vand og jeg saa ud og blev vaad selv paa selve Skjorten.

4-3-82 Lørdag Tøvej.

Ikke gaaet tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Lundberg spillede paa

16. »Slukefter« var et eftergilde for de nærmeste venner. Der blev spist rester, den egentlige fest blev gennemgået og folk og hændelser diskuteret.

17. Det var tradition på enen, at rollerne en dag i fastelavnen blev byttet om. De laveste i landsbyen - de der normalt var til tjeneste - blev »vartet op« af gårdmændene.

Orgel og vi sang den i Østen stiger Solen. Skolelærerens Karl Ole havde Maskeradedragter hjem til Anders, Larsen, Jens. Det baade sner og regner i Dag. Lars Nielsen var her og fik vejte en Tyr, den vejede 1190 ù og Sølner købte den for 268-18 Ør. Solgt et Blækhus til Carlo for 10 Ør. Spist en Bolle ude i Bageriet. Læst i den store Bog af Onkel Jensens.

5-3-82 Søndag Tøvejr.

Der skal være Maskerade nede hos L. Larsen i Dag. Kjørt med Anders til Viksø. Da jeg skulde tage min Frakke med fra en Knage kunde Stroppen ikke holde og jeg var saa uheldig at flaa et Stykke ud af Fløjlskraven. Snedk. A. Henriksen var her at tage Maal af Skolebordene. Jeg fulgtes med Fader til Stenlille Husd. A.Sørensen som var tilstaaet 30 Kr. Lotteripenge. Larsen var Husaroficer, Anders Søofficer, Jens Sømand, Valdemar havde hvid Vest dito Buxer og Snipkjole¹⁸. Maren Stuepige, saaledes var de klædt ud til Maskerade. Sofie og Hans kom bag efter og Hans forestillede en Mand der blev baaret af sin Kone.

NB 4. 5te Marts. Sofie var en Vaskekone og hun havde en Fl. Hjortetaksalt med som hun lod Folk lugte til¹⁹. Mor og Far var der nede og imidlertid fik jeg Nøglen til Pengekassen og Daniel var inde og drak nogle Baiere med Bedste. Bag efter at Masken var faldet kom de hjem og klædte sig om og saa gik de

til Dands. Ole Lukøje fulgte med. Jeg var inde hos Uhrmageren og bestilte en Uhrkasse og han kneb et lille Stykke af den lange Viser.

W:Petersen

6-3-82 Mandag Tøvejr.

Vilhelmine i Skole i Dag og hun havde noget Garn med i Skole som hun sad og legede med og saa sagde Lundberg til hende om hun ikke vilde sidde stille. Kjørt med Hans til Viksø i Dag efter Klid paa Stationen. Jeg smed Frakken og hjalp til at læsse Sække paa. Læst i Urskovens Sønner og Døtre i aften. Vi gik iseng da Kl var 8¼. Lavet en Broshe istand for Vilhelmine.

7-3-82 Tirsdag Frostvejr.

Det er et smukt Frostvejr i Dag og der er tørt at gaa paa Landevejen. Gaaet Tur i Dag. Det blæser nederdrægtig og er derfor meget koldt. Om Eftermiddagen var jeg nede i Byen hos Skomageren og skulde med det samme sige til Hanne at hun skulde vaske paa Tirsdag og Onsdag. Talt med Vilhelm og han er i det hele taget en morsom Fyr. Jeg klippede mig i Fingeren og den blødte en hel Del.

8-3-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Mor og Far i Kjøbenhavn i Dag. Theatertoget gaar for sidst[e] Gang i Dag og holder derfor hernede og de skulde i den

18. »Snipkjole«: Betegnelse for en jakke/herrekjole der hentyder til jakkens lange skøder.

19. Fra omkring 1700 var det almindeligt blandt fine damer at have lugtedåser, de såkaldte hovedvandsæg. Disse indeholdt vellugtende essenser, som man kunne snuse til, hvis omgivelsernes lugt blev for slem. Det var de fines lugtedåser, Sofie foregav at have, når hun lokkede folk til at lugte til det skrappe hjortetaksalt.

Anledning, Mor Far og flere andre fra Byen ind og se Komædie. Mor og Far var i Cirkus Schumanns. Jeg havde lavet mig en Pibe i Dag men jeg lovede idet jeg kyllede den i Vandhullet at jeg aldrig vilde ryge mere.

9-3-82 Torsdag

Gaaet Tur. Vi havde Sang i Dag og Vilhelmine havde saadan en Mængde Fejl i sin engelske Stil, at hun skulde haft blevet og skrevet den om efter Middagen men hun blev dog fri. Mor og Far havde kjøbt en Bog i Cirkus der handlede om Luftens Dronning der [er] en Tøs der blev forevist og de vilde have at jeg skulde læse den højt men da jeg ikke vilde fik jeg prygl og skulde staa en ½ Time i Skammekrogen oppe i Gangen, men det bliver værre endnu for Fader er frygtelig vred paa mig.

10-3-82 Fredag

Da jeg kom fra Skole og vi sad og spiste var Fader ikke hjemme og saa sagde Moder til mig at han var maaske et Sted som jeg mindst ventede, at der gaves Anstalter for ulydige Børn. Men Fader havde blot været paa Auktion. Jeg foresatte mig da at lyde min Fader og Moder herefter. Jeg var saa uheldig at
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX-
XXXXXX.

11-3-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Leget Fangemand paa Brændepladsen i Frikvarteret. Jeg kunde ikke min Naturhistorie i Dag og saa fik jeg nogle Lussinger af Lundberg. Kjøbt en Uhrkjede af Hans for 40tyve Øre, det vil sige den gamle som jeg havde byttet med. Læst i Urskovens Sønner og Døtre. Været i et Kar

Illustreret Tidende 1882: »Cirkus Schumann i Panoramabygningen«. (U.B.)

Vand i Aften. Lundberg i Jonstrup i Dag. Vi slipper aldrig fra Skole før en ½ Time efter den bestemte Tid. Men han [Lundberg] er en Øjentjener.

12-3-82 Søndag Frostvej.

Jeg maatte ikke kjøre med nogen af Karlene i Dag, og der ser jeg Følgerne af at være ulydig. Jeg fulgtes tillige med Ove helt op til Uhrmagerens men han havde ikke faaet nogen Kasse til mit Ur. Da vi gik hjem derfra var Dyrlæge Andersens Barry efter os men den maatte pænt skruppe af thi jeg havde Stok med. Om Eftermiddagen var Erik og jeg med Fader i Rørbek hos J.Villumsen og morede os godt. Haandværkerbal i Ølstyk. Kro. Jeg fik en Pung af H.Petersen. Schlitkrol skylder Fader megen Rug men han var ikke hjemme da vi var i Rørbek.

13-3-82 Mandag

Da Hans var i Ølstk. igaar fik han det nye Skolebord hjem fra Snedker A.Henriksen ved Hyreleddet og det er udmærket for Lundberg kan ikke se hvad vi bestiller. Leget Fangemand i Frikvarteret paa Brændepladsen. Trine faldt da hun skulde lukke Porten og da Porten gik ind paa hende forstuede hun den ene Fod og blev kørt til Dk. Krarup som sagde hun skulde [være i ro] i det mindste 8 Dage og hun er nu der hjemme.

Det kan nok være at den sorte graa Kat fik Kløe i Dag. De vasker i Dag.

14-3-82 Tirsdag

Det er et smukt Vejr i Dag. Gaaet Tur. Far har kjøbt et Hus nede i Byen af en mand der hedder Anders Jensen for 1850 Kr og igaar vare de begge i Frederiksborg. Faaet nogle Lussinger af Lundberg fordi jeg ikke kunde min Naturhistorie. Jeg sloges med Erik og Axel nede i Lars Larsens Mose og de fik nogle Kløe. Været ude at flække Brænde og læsse Brænde af.

15-3-82 Onsdag

Petra kom her igaar Aftes og hun skal være her i den Tid at Trine er syg. Gaaet Tur i Dag op til Uhrmagerens Hus. Anders og Maren ere vist gode Venner. Vi vare ude at fiske i Eftermiddag i Fugle Sø. Cornelius Mads var der ude og jeg fik en Skalle [fisk] af ham, paa hvilken jeg fangede en Gedde som vejede 1 ù. Da vi kom hjem lavede

Moder den til og kogte den hvorpaa de spiste den til Aftensmaden.

16-3-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur. Haft Sang i Dag. Vi sade og lo og gjorde en Del Abekattestregere inde i Skolen og saa skulde vi sidde 1 Time over men der blev ingen Hest af den Ko. Været nede hos Smedesvend A.P. med to Knivskafter som han skulde sætte Blade paa for mig, for hvilket jeg skal give 60 Ør. Jeg laante Larsen en af mine Bøger, Fortælling om Dyr.

17-3-82 Fredag

Jeg kunde ikke mine Lektier for godt i Dag og vi blev heldigvis fri for Matematik. Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur. Været ovre at flække Brænde. De strøg igaar og lidt i Dag med. Tømrer Per Nielsen er her og skal hugge Hjulfælger men han kan ikke hugge dem ret godt²⁰. Fødselsdag hos Md. Larsen i Dag og Mor dernede. Mor og Far vare først en lille Tur til Viksø og de kjørte med det samme et ordentlig Læs til Stationen.

18-3-82 Lørdag

Et yndigt Vejr i Dag. Vi sloges i Frikvarteret og da jeg holdt med Vilhelmine og Hans blev jeg Uvenner med Erik. Axel slog Vilhelmine over Hænderne med en Kjep saa det blødte og den hovnede op. Mor til Fødselsdag nede hos Md. Søborg i Søsøm: Far i Gundsømagle angaaende Anlæggelsen

20. Skulle man have vognhjul repareret eller fornyet, måtte man selv have bøgetræ til fælgen med til hjulmanden. Det var meget vigtigt, at dette træ havde været lagret i lang tid. Bønderne tog derfor de bedst egnede stykker bøgebrænde fra, huggede dem groft til og lagde dem væk, for eventuelt senere at have fælgræ parat.

af en Vej over Aaen²¹. Lars Niels Karen var [her] Hansen fra Ølstk. var her hos Lundberg. Axel fik Kløe af Larsen.

19-3-82 Søndag

Et yndigt Vejr i Dag. Jeg kørte ud med Brødvognen i Dag. Sofie og Lundberg vare ude at Spadsere og kom hjem Kl 6½ Eftmd. Skrevet et Gækkebrev til Dk. Aage som Fragtmanden skal lægge af i en Postkasse i Kjøbenhavn. Larsen i Kjøbenhavn i Dag. Jeg trykke[de] Glasset ind paa hans Uhr da jeg skulde hente det men han satte det i igjen. Maren og Petra borte. Far ude hos P.Larsen paa Kildebæk angaaende Broen over Aaen.

20-3-82 Mandag

Gaaet Tur. Jeg kunde ikke mine Lektier rigtig da jeg sagde færdig i Lørdags men det gik dog ellers meget godt. Vi sad og gjorde en Del Abekattestregere og lo og derfor fik vi Lov til at tegne 1 Time efter Skoletid, Vilhelmine ogsaa, og vi tre fik lidt Kløe. Mor i Kjøbenhavn. Fader til Begravelse hos H.Jensen i Udlejre. Gaaet et Ærinde for Moder op til O.Rasmussens i Viksø. Jeg kom til at kjøre hjem med Ølbrygger Ingvor Jørgensen.

21-3-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Tømmer P.Rasmussen og Marens Broder Jens Peter ere her og hugger Hjulfølgere. Da vi sade og spiste til Middag kom der et Par store Lyn efterfulgt af vældige

21. Rasmus Petersen var interesseret i at få en bro over Værebros Å, så folk fra Gundsømagleområdet kunne komme til Stenløse holdeplads. Der var ellers ingen form for forbindelse med folk på den anden side af Værebros Å, men jo flere, der benyttede holdepladsen, jo bedre togbetjening kunne Stenløseborgerne kræve.

Karen Nielsen, Vilhelmines storesøster og datter af Lars Nielsen. (P.E.)

Skrald. Jens Christensens Heste bleve bange for Tordenen, og da de kørte Gødning ud løb de ned i Bækken med Vogn og hele Møjet men kom ikke til skade og bleve trukne op igjen. Mor kom hjem fra Kjb. Far i Viksø hos O.Rasmussen og Mor ude hos A.Petersens Enke.

22-3-82 Onsdag

Gaaet Tur. Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg kunde hverken min engelske Grammatik eller Gloser. Spist en Bolle ude i Bageriet. Bartholdys Kone, Bøjesens

Lærinde og hans Børn vare her nede og skulde købe noget og de vare oppe i Dagligstuen og drak Vin og spiste Kave. Bartholdy har jo solgt sin Gaard og flytter til 1ste April.

23-3-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur. Sunget i Dag i Skoletiden. Været oppe hos Dyr læge Andersen og skulde haft noget til Kørerne og var med det samme nede hos Urmageren men han fik ingen Kasse hjem før Onsdag²². Søren Jensen var her. Da Kl var 8 gik Valdemar og jeg op hos Dyr lægen og hentede det som Kørerne skulde have. Jeg forærede Vilhelmine 3500 Kr af Kassens Penge.

24-3-82 Fredag

Der er Begravelse ude hos Niels Poulsen i Dag nemlig fordi en gammel Kone har glemt at trække Vejret og Moder og Fader ere ogsaa bedte til Begravelse. Været ude at hugge Brænde i Dag. De kom fra Begravelse da Kl var 5 og da den var 6½ gik de ned hos Skolelærens hvor der var stort Gilde thi det er den saakaldte Frues Fødselsdag. Jeg bar 7 Sække Klid af Vognen og jeg skvat lige saa lang jeg var med en af dem. Sofie lært mig at strikke.

25-3-82 Lørdag

Regnvejr fra Morgenstunden af. Ikke gaaet Tur idag. Vilhelmine i Skole. Leget So i Hul i Frikvarteret. Ove

var hele Eftermiddagen nede hos Ander[s] Andersens og legede med Hans. Mor og Far ere til Efterbegravelse hos N.Pouls og de kom først hjem Kl 6 om Aftenen²³. Jeg strikker alt hvad jeg kan og det gaar meget godt. XXXX den meste Tid i Dag. Hjulpet Fader ude paa Brændepladsen.

26-3-82 Søndag

Smukt Vejr i Morgenstunden men alligevel er det lidt koldt. Kjørt med Hans til Ølstykke i Dag for det er jo sidste Dag han kører til Ølstk. da han skal rejse paa Tirsdag og skal møde til Tjeneste i Helsingør paa Fredag 1 April. Anders Anders Hans var her oppe til Kl 4 i Dag lige fra Kl 8 Formd. Været nede hos A.A. og spillet Ring med Ane Marie²⁴. Mor og Far hos Præstens iaften, der er Gilde for Bartholdy. Idag fik jeg Kniven af Schuten.

27-3-82 Mandag

Jeg troede ikke at det havde gaaet godt med mine Lektier i Skolen for jeg kunde dem ikke rigtig. Ikke Gaaet Tur idag da det er Regnvejr. Vilhelmine i Skole. Smedesvenden A.Peter lavede 3 Ringe og en Krog til et Ringspil ligesom det der var i Folkestuen paa Vexø Kro og det er hængt op nede i vores Folkestue. Været tillige med Valdemar nede hos M.Petersen med et stykke Brænde og paa Hjemvejen købte vi to Cigarer som vi vare uden om at faa.

22. Det var en beskyttelseskasse til at sætte om lommeuret.

23. »Efterbegravelse« var det samme som »Slukefter«, se d. 28/2 1882, note 16.

24. »Ringspil« bestod af en krog sat op på en væg eller træstamme, og en ring ophængt i en snor i loftet eller en gren 1,5-3 m fra krogen. På 3-6 m afstand af krogen skulle man så lade ringen - som et pendul - svinge over og hægte sig på krogen.

28-3-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Røget en Cigar ude paa -, og naar jeg faar ondt drikker jeg blot noget Vand. Vi gik ikke Tur fordi det var Regnvejr. Ove nede hos Anders Andersens den meste Tid i Dag. Solgt en gammel Firskilling til Bagersvend Larsen 5 Ør. Bartholdy og hans Kone kom gaaende herved og spiste til Aften hos os og var her hele Aftenen. Axel har stukket sin Haand paa noget og den er hovnet lidt op. Ja vi gik Tur og Barry [dyrlæge Andersens hund] fik to Gange Kløe af mig.

29-3-82 Onsdag

De slagtede en Gris, nemlig Soen som der var meget fed og den vejede i levende Vægt 24 11/16 Lù [197½ kg]. Mor laver Pølser og de har saa travlt saa at det er noget vemmeligt. Vilhelmine i Skole i Dag. Været oppe hos Uhrmageren, paa Vejen derop røg jeg en Cigar uden at faa ondt. Uhrmageren havde faaet to Uhrkasser hjem men Cylinderuhrkassen passede ikke og derfor beholdt jeg Spindeluhrkassen som jeg gav 75 Øre for.

30-3-82 Torsdag

Hans vores Karl rejs[t]e i Onsdags Formiddag for han skal melde sig i Tjenesten i Helsingør den 1 April. Ikke gaaet Tur. Vilhelmine i Skole i Dag og vi havde en ½ Time Sang i Dag. Spist Pølse [blodpølse] til Middag. Korneliuses Mads var her i Dag og spiste til Middag fordi han skulde med Fader ud til den Gangbro, der er lagt over Aaen og som de skulde hjælpe til at lave en Sti til. Her var en Tiggerkone som foruden Mad ogsaa bad om Kaffe og hun havde en Tverpose paa Ryggen.

31-3-82 Fredag

Det er en meget mærkelig Dag i Dag. (Ikke gaaet Tur i Dag da det var Regnvejr). Jo, jeg kunde hverken min Geografi eller Mathematik og jeg skulde sidde over for Geografien. Da jeg havde siddet over 1 hel Time blev jeg hørt. Og derefter fik jeg først rørt min Ende med en Lineal og bagefter med hans Stok. Efter alt dette holdt han en Prædiken hvis Indhold at fortælle vilde være for langvarigt men det gik ud paa at jeg havde været en bæ Dreng. Fj. Lunkefis.

Tiggerkone eller »bassekone« der gik rundt og solgte gammelt brød i Søsuumområdet omkring 1880. (S.A.)

Holdepladsen i Stenløse omkring 1890. (Kgl.B.)

1-4-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Da vi om Morgenen havde læst vore Lektier igjennem vare vi ovre og hjælpe Fader med at flytte Hjulfølge i Loen. Regnvejrr i Dag. Lundberg var noget gal i Skoletiden. Vi spiste til Middag ovre i Skolen da der blev gjort rent nede i Spisestuen. Jeg narrede Petra April. Den nye Post Bager Smiths Karl kom her med Post Kl 11½ Formd. der er nemlig Postexpedition i Stenløse. Imedens vi læste stak Lundkefis til Ølstk. og vi læste ikke meget længe.

2-4-82 Søndag

Da jeg laa i min allerbedste Søvn i Morges kom Moder og vækkede mig og

sagde til mig at [jeg] skulde staa op og gaa til Søsum med Hvedebrød saa fik jeg nok lidt for det. Jeg gik da Kl var 7 og kom hjem Kl 8. Valdemar kjørte til Ølstykke med Brød. Erik kjørte med Valdemar. Lundberg og Erik fulgte først Moder til Holdepladsen til 7 Toget. Hun skal til Komfirmation hos Munks. Johanne skal comfir. Far rejste med 5½ Toget. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser. Byttet Uhrkjede med Anders og faaet en Sølvkjede istedetfor den anden tykke. P.Larsens Enke i Viksø har solgt sin Gaard og [det er] Folkethm. P.P. Søn der nu har Gaarden, [han] var her og skulde bestille Brød hos os. Han har en Jernhaand, den højre blev skudt af ved Reviren i Kjøbh.

3-4-82 Mandag

Mor og Far er jo endnu i Kjøbenhavn. Ligget tillige med Erik i Moders Seng. Det gik dog godt med mine Lektierer i Dag endskjønt jeg ikke læste dem i Lørdags. Gaaet Tur i Dag. Lundberg var hele Eftermiddagen ovre og kjæle med Sofie og saa snød vi ham med Lektierne. Været nede ved 4 Toget men Moder og Fader kom ikke før med ½ 10 Toget. Røget en tre fire Cigarer oppe paa Møllen og nu faar jeg slet ikke ondt af det.

4-4-82 Tirsdag

Gaaet Tur. I Dag fik Barry ogsaa en hel Del Kløe af mig. Axels Haand bliver værre og værre og Moder og Axel gik til Doktoren i Dag. Den røde Hest blev syg og Dyrlægen erklærede at det er Begyndelse til en Lungebetændelse men den er da i god Bedring saa at vi haaber at det snart vil gaa over. Været oppe hos Uhrmageren med min Harmonika men han sagde at han kunde ikke lave den for mig. Da jeg gik til Uhrmageren mødte jeg Moder og Axel ved Dyrlægens. Et Flyttelæs holdt en ½ Times Tid paa Rishøj Bakke og kunde ikke komme frem.

5-4-82 Onsdag

I Dag fik vi Paaskeferie til næste Onsdag. Vilhelmine i Skole i Dag. Anders Andersen kjørte Varer hjem fra Stationen [Veksø] for Fader, to Læs, og Anders vores Karl 3 Læs. Jeg gik til Viksø og da mens jeg gik der op røg jeg en 10 Ørs Cigar. Og saa kjørte jeg hjem med Anders. Far i Viksø. Dyrlæge Andersen og en Dyrlæge Sand vare her nede og se paa den røde og de erklærede

at Lungebetælden [lungebetændelsen] var snart vel overstaaet.

6-4-82 Torsdag [skærtorsdag]

Jeg kjørte med Anders til Viksø og kom hjem Kl 10. Derefter fik jeg Mad og Kaffe og Lov til at kjøre med Anders til Søsum. Jeg kom først hjem Kl 4, og saa fik Anders og jeg Skærtorsdagskaal. Mor og Far ude hos Søren Jensens i aften. Jeg fulgtes Kl 7½ med Valdemar til Byen hver med en Cigar i Flaben. I Søsum var jeg 5 Gange inde hos [?] og Drikke Kaffe medens Anders fik Knækte²⁵. Kjøbt en Cigar hos Niels Nielsens i Søsum.

7-4-82 Fredag

Doktoren skar Axels Haand i Dag.

Det er Langfredag i Dag. Jeg kjørte ikke med Anders til Rørbæk fordi vi ventede Fremmede fra Kjøbenhavn. Været nede paa Holdepladsen og hentet Alexius Laurits og lille Emma. Valdemar var vist kommet for sent for han var ikke med. Været nede ved 4 Toget for at hente ham men han kom [ikke]. Jeg fulgte dem til 5½ Toget og de havde nær kommet for sent. Doktorens Hedvig lander for Øjeblikket nede hos Md. L. i Stenløse.

8-4-82 Lørdag

I Dag da Kl var 7 blev jeg vaagnet fordi jeg skulde gaa for Fader til Viksø med et Telegram til Carr [Carl] A.N. Hansen paa Hauser plads. Kjørt med Anders til Søsum og set den Tossede der er nede hos Jens Jensens. Den anden Tossede der er hos Anders Olsen var her oppe i gaar Aftes. Doktoren var her og

25. »Knægte« eller brændevinsknægte var kaffe med brændevin.

skar Axels Haand igjen. Far Erik Ove og Axel kjørte paa Stationen [Veksø] efter den Kasse Melis fra Carl A.N.Hansen men den var ikke kommet.

9-4-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød for 1 Kr 50 Ø- Axel betalte mig 15 Øre som han laante 3 April 1881. Spist Paaskeæg. Mor havde farvet baade røde Æg. Mor og Far i Kirke. Jens Danielsen fortalte Historier. Været oppe hos L.Nielsens og vi vare der til Kl 8. Vi morede os meget godt og Hanne og Dyrlyge Andersens Pige Klara legede med. Doktor Albrethsen var her i Byen i Dag og hilste paa Hedvig der ikke maatte komme hjem for Aage har Mæslinger. Tante Maries Laura har ogsaa Mæslinger.

10-4-82 Mandag

Lunkefisen meget vigtig i Dag. Spillet Nimps med Karlene om 3 Baier. Bedstefader skal rejse til Kjøbenhavn tillige med Moder i Dag med 5½ Toget. Laant en Bog af Larsen der hedder Asmiralda. Jærnstøberen Sov bag vores Brændestabel og saa Kastede Karlene og vi Pinde i Hovedet paa ham. Kjørt med til Holdepladsen i den lukkede Vogn. Været med Far og Erik til Bal hos P.-Hansens. Moret mig udmærket. Danset en hel Del med Jens Jensens Kesten og jeg taledede ikke et Ord til Carl hele Aftenen.

11-4-82 Tirsdag

Læst Lektier til i Morgen. Jeg har

næsten siddet og læst i »Esmeralda« hele Dagen og jeg fik ogsaa læst den ud i Dag. Glarmester Bjørnstad var her og satte en Rude i Butiksdøren. Været nede paa Stationen for at hente Moder men hun kom først med 9½ Toget. Hedvig og Charlotte her oppe i Besøg i Aften. Lundberg meget vigtig. Jeg og Valdemar vare nede hos Kjb. Jensen med 48 ù Brød. Den Hund forærede os ikke en Cigar engang.

12-4-82 Onsdag

Gaaet Tur i Dag op til Lars Nielsen. Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg slap da godt af med mine Lektier i Dag endskjønt jeg ikke læste mere end ½ Time paa dem. Leget Fangemand i Frikvarteret. Spillet Nimps med Klokkerens Søren. Jeg glemte Præstens Kontrabog²⁶ nede ved Klokkerens Hus men saa kom Søren med den. Far og Lunkefisen hos L.Nielsens. Jeg var oppe paa Møllen og røg en Cigar i al Magelighed og saa kom Trine for at hente mig ned, hun saa det og fortalte, at jeg røg, til Maren og den lille Sofie. Lavet mig en udmærket Pung i Dag.

13-4-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur. Sunget i Dag og Lunkefisen lærte os en Sang der hedder Storken sidder paa Bondens Tag. Da vi var færdige med at læse vilde Lunkefisen give mig Prygl i min Maas med et stykke Brænde fordi at jeg havde sagt Søren og noget lignende til Erik og Axel da vi gik Tur. Spillet

26. Det var dengang almindeligt, at folk havde en »Kontrabog« hos deres købmand. Man opbevarede selv bogen, og folk skrev deri det op, som købmanden skulle levere. Købmanden skrev priser på, regnede sammen og indførte de sammentalte beløb i sin hovedbog. Kontrabogen blev enten afregnet månedsvis eller efter andre terminer.

Møllersvend A.P.Jørgensen på Stenløse Mølle ca. 1942. (S.A.)

Nimps. Mor og Far til Bal hos P.Hansens i Aften. Lars Nielsen var her og talte noget med Fader og derefter gik de ned hos Sognefd. P.Andresen.

14-4-82 Fredag

Vi gik ikke Tur i Dag fordi det var et forfærdeligt Blæsevejr. I Torsdags havde Bager Smith været her for at købe 600 ù groft Rugmel men han fik ikke noget da Fader ikke havde noget videre Oplag. Læst i den »skjønne Helena«. Røget en Cigar ude i Bageriet hos Larsen. Byttet Uhrkjede med Larsen og istedetfor Sølvkjeden som jeg byttede mig til af Ander[s] fik jeg Larsens Kjede som er rigtig smuk. Fader til Slukefter nede hos Gd. Peter Hansen iaften men Moder vilde helst blive hjemme. Jeg fik en [et] par nye lange Støvler til 13 Kr som Skomager P.Olsen har Syet. De passer

mig udmærket og ere syede til at voxet et Par Aar i.

15-4-82 Lørdag

Vilhelmine og Lars Nielsen i Kjøbenhavn og se Beriderne i Anledning af den røde Plag kommer sig og Vilhelmine er derfor ej i Skole i Dag. Gaet Tur og Andersens Barry fik lidt Kløe af mig. Axels Finger er næsten rask nu og han bærer heller ikke Armen mere i Bind. Læst Lektier og skrevet Stil til paa Mandag. Lundberg i Ølstykke i Dag. Valdemar og jeg sloges med Kattelort rent ud sagt, hvis det skal være flot at sige saa. Læst i illustrede Børneblad om Musra eller Katten med det røde Halsbaand.

16-4-82 Søndag

Konfirmationssøndag

Været i Søsuum med Hvedebrød for 1 Kr til Kjøbmand P.Johansen. Talt med Skolelærer Jensens Plejesøn Holger fra Søsuum. Det er et forfærdeligt Blæsevejr i Dag og der er ikke meget ved at være udenfor. Da der er Konfirmation i Stenløse var Erik og jeg dernede og vi kom først hjem Kl 1¼. Der var ingen af Komfirmanderne som kunde svare; sagde Præsten Adam og kunde de sige Eva - Befali kunde de sige Befaling. Lundberg havde bedet to Simenarister Jens Olsen og Hansen samt Jens Petersens Datter fra Ballerup herhen. Han sagde rigtignok at de vare bedte til C.Larsen som var gaet bort men det var kun Forstillelse. De vare her hele Eftermd. og Aftenen.

17-4-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaet Tur. Jens Petersens Datter fra Ballerup laa her i Nat og vi fulgte hende til 7 Toget. Leget Fangemand ude i Haven og da jeg

krøb op i et Træ rev jeg en Flænge i min Trøje som jeg senere syede sammen. Den vilde Kat fik ordentlig Kløe af mig inde i Porten. Larsen kløede Erik og Axel og saa var Fader ude og skjælde ham lidt ud. Far i Viksø i Dag. Man kan se hvor Larsen slog Erik med en Kjep i Ansigtet.

18-4-82 Tirsdag

Stærk Regnvejr op af Dagen og saa blæste der en Storm saa forfærdelig. Erik Axel og Ove og jeg løb med en Sildetønde ned af Bakken idet Vinden drev den og vi løb ved Siden og styrede den. Fader i Kjøbenhavn han kom hjem med 4 Toget. Hver gang jeg siger noget der ikke gefaller Sofie siger hun altid: »Skal jeg sige til Din Moder at Du gaar op paa Møllen og ryger Cigar, og hvis ikke jeg vil, saa er der andre der vil«. Hun mente Maren og Trine.

19-4-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Igaar havde jeg Andersens Uhr, da vi gik Tur med [det] op til Uhrmageren idet Ander[s] havde trækket Fjederen over. Lundberg gik bort efter Middag og saa læste vi ikke mere. Far Ove og Valdemar oppe hos L.Jørgen Hendriksen for at hente en ny Ko der har faaet to Kalve. Da jeg havde læst gik jeg til Viksø rygende paa en Cigar og jeg havde en med til Valdemar. Kjørt hjem med Far, paa Vejen hjem mødte vi Erik og Axel der kjørte med os hjem.

20-4-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Leget So i Hul i Frikvarteret. Vi fik heller ikke en Smule Sang i Dag. Da jeg havde læst reddede jeg en 5 Ør Cigar og saa stolpe-

de [jeg] op til L.Nielsens og ned til Fugle Søen. Da jeg havde røget Cigaren saa nær at jeg ikke kunde have den mere i Munden smed jeg den i Vandet. Og da jeg gik langs med Bækken tænkte jeg, at et Bad vilde være rart og jeg trak Sko og Strømper af og vadede ud »o, hvor det var yndigt«. Leget Nimps med L.Larsens Dreng og da vi tog Krav Tov[?] rev Ole en lang Flænge i min Trøje, jeg kom hjem Kl 8½ og saa fik jeg ingen The men maatte strax i Seng fordi jeg havde været dernede. Mor hos Md. Søborg i Søsum. Hverken Mor eller Far saa Flængen for Trine syede den sammen.

21-4-82 Fredag

Gaaet Tur. Fordi jeg var gaaet ned hos L.Larsens igaar maa jeg ikke gaa ud hele Dagen i Dag. Men jeg gik alligevel ud til Frokost. Mor og Sofie og Lundberg nede i Stenløse, og Sofie og Plet-das som vi ogsaa kalder Lundberg vare nede hos Md. Larsens fordi det var Charlottes Fødselsdag. Jeg spillede Nimps med Axel. Far satte mig til at passe paa Hønsene som havde stor Lyst til at skrave i det saaede og [så] kløede jeg en Høne meget ubarmhjertigt.

22-4-82 Lørdag

Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Leget So i Hul i Frikvarteret. Da Kl var næsten 1 tabte Lundberg sit Uhr ned paa Gulvet men det gik ikke i Staa thi det rendte værre end det var tosset den Tid som det ellers behøver 36 Timer til at løbe ud brugte det nu kun 2 Minutter til. Erik og Valdemar oppe hos L.Jørgen Hendriksen for at hente den Ko fader har kjøbt men de fik den ikke hjem da den ikke kunde gaa. Fader

kjørte til Viksø og havde Dyrslæge Andersen [med] som skulde se paa Koen.

23-4-82 Søndag

Erik kørte med Valdemar til Ølstk. og Axel kørte med Anders til Viksø og jeg kørte paa Apostelens Heste til Søssum med Hvedebrød. Da jeg gik hjem røg jeg en Cigarus. Anders købte en Væltepeter hos Smedesvenden hos Smed H.Jørgensen for 5 Kr og han øvede sig i at kjøre hele Dagen. Mor og Far ude hos P.Knuds Enke i Viksø at gratulere med Knud. Vilhelmine var her nede hele Eftermiddagen og leje. Lundberg havde Fremmede, en Seminarist Abrahamson fra Uddersløv. Jeg sloges med Vilhelmine Erik og Axel.

24-4-82 Mandag

I Dag er vi begyndt at gaa Tur Kl 6 og vi narrede Lundberg ved at gaa før han kom op. Vilhelmine i Skole i Dag. Spillet Nimps med Axel i Dag. Erik og Axel har faaet Lov af Fader at købe en Ged og vi vare nede hos Gotlib at spørge om de vilde sælge deres, men nej. L.Jørgen Hendriksen og hans Kone var her og hente Moder for de skulde ud hos P.Larsen P.Petersen. De kom hjem Kl. 6 og bleve her hele Aftenen. Været oppe hos Uhrmageren og hentet Valdemars Uhr og saa stillede han mit med det samme. Gaaet et Ærinde for Moder ned til Frk. Mine Bang.

25-4-82 Tirsdag

Gaaet Tur i Dag op til Uhrmagerens Hus og vi glemte at faa Karo med. Valdemar havde uforvarende kommet til at lukke den væmmelige graa Kat inde i

»Væltepeter« var det almindeligste navn for bicyklen. Her ses lærer Hansens søn Carl, ca. 1887. Han var en ivrig cykelrytter på Ordrupbanen ved København. (S.A.)

Bageriet og saa skød Fader den. Erik fik Kløe i sin Maas af Lundberg i Dag fordi han ikke kunde sin Naturhistorie. Været nede paa Holdepladsen med tre Breve for Fader. Fader klippede os alle 4re. Læst i Holbergs Komedier om Jeande Frandsen. Spillet Nimps med Axel.

26-4-82 Onsdag 1 Kr 62 Ør

Gaaet Tur op til Uhrmagerens Hus i Dag. Vi har faaet Lov af Fader at være fri imorgen fordi der er Marked i Viksø og Fader har lovet at kjøre os derop og købe en Ged. Vilhelmine i Skole i Dag. Erik og Axel ere saa visse paa at vi faar Geden at de har lavet Krybbe Dækken og Klaptræer²⁷. Været nede paa Holde-

27. »Klaptræer« var en form for grime lavet af to stykker træ og reb.

pladsen med et Brev for Fader. Været nede hos Peter Olsen og hentet et Par Sko. Smurt hele Hovedet ind med grøn Sæbe. Spillet Nimps.

27-4-82 Torsdag 1 Kr 50 Ør
Gaaet Tur til Viksø i Dag. Været i Skole til Kl 10. Derefter spiste vi Frokost og kørte til Marked i Viksø. Jeg morede mig meget godt og Kjøbte for 12 Ø. Axel købte for 60 Ør. Lundberg var syg i Dag. En Hestekræmmers Dreng og Kludekræmmeren fra Knardrup sloges gevaltig. Vi kom hjem da Kl var 2½. Faaet en Kridtpibe af Jens Danielsen og røget lidt paa den. Spillet Nimps med Axel. Anders kører snar[t] godt paa Væ[l]tepeter.

28-4-82 Fredag 1 Kr 50 Ør
Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Nogle Katte enten fra Anders Anders eller H.Anders eller Kornelius har taget alle Kaninungerne paa 1 nær. Vi troede Hannen aad dem og derfor satte vi ham for sig selv. Været oppe i Skadereden og set at der var 4-5 Æg. Gaaet Tur i Dag. Jeg havde en forfærdelig Mavepine i Dag endskjøndt jeg var 2 Gange paa Lokom. Og for at det skulde hjælpe fik jeg lidt Maltuhrtsdraaber [malurtsdråber] og gik derefter i Seng Kl 8. Spillet lidt Nimps med Axel i Dag.

29-4-82 Lørdag 1 Kr 50 Ør
Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur for medelst Regnvejr. Lundberg meget gal i Dag. Han vil ikke spille mere fordi at jeg har sagt at det er en Væmmelig Skraldekasse det Orgel han har. Han gik bort imedens vi sad og læste og Følgen var at vi ikke læste mere. Igaar fik vi den nye Koe oppe fra

L.Jørgen Henriksen. Jeg har et fælt Hold i Siden fordi at jeg overanstrengte mig ved at bære en Sæk Klid der vejede 100 ù.

30-4-82 Søndag 1 Kr 55 Ør
Læst lidt i illustrerede Børneblade medens jeg laa i Sengen. Sofie og Lunkefis rejste til Kjøbenhavn med 7 Toget. Været i Søsum med Hvedebrød og købt en 5 Ør Cigar hos P.Johansen som jeg røg. Et forfærdelig Blæst og Regnvejr i Dag. Vi har en syg Gris som Dyrslægen var nede at se paa og saa kørte Valdemar og jeg med ham for at hente noget Pulver til Grisen. Vi gik med det samme til Viksø og hente noget af Valdemars Tøj og kom først hjem Kl 7. Vi røge hver en Cigar der op og Valdemar købte en hos den nye Kjøbmand P.Petersen.

1-5-82 Mandag 1 Kr 56 Ør
Gaaet Tur. Lundberg og Sofie kommer ikke hjem før med 4 Toget og derfor ere vi frie for Skolen i Dag. Været nede paa Holdepladsen for Fader med 92 Kr 30 Ør og for at gaa derned fik jeg 1 Ør. Folkene fik Løn i Dag og imorgen kommer den nye Karl. Læst i Eriks Oventin Durvard. Lundberg og Sofie kom med 4 Toget i øsende Regnvejr. Lavet en Nøgle til en gammel Laas. Læst Holbergs Didier Menschenschrek.

2-5-82 Tirsdag 1 Kr 56 Ør
Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Den syge Gris har det vist bedre for den spiser da lidt Græs og Brød imellem. 6 af de andre Grise gik ovre i Porten fordi der ikke var rigtig Plads inde i Huset. Den nye Karl kom her i Dag han hedder Lars Peter og er

Bygaden i Stenløse set mod øst ca. 1900 (i dag Stenløse Center). Det var den vej, Viggo gik for bl.a. at komme til holdepladsen. (S.A.)

Ellen Jakobs Søn. Mor og Far nede hos Præsten da det er hans Fødselsdag idag. Læst »Vera« og »den forelskede Skintyv« i Nutiden.

3-5-82 Onsdag 1 Kr 56 Ør

Den nye Karl er meget syg i Dag, da han kom kunde han hverken spise eller drikke og kastede op og maatte derfor i Seng igjen. Fader og Moder til Begravelse i Ølstykke. Jeg sloges med Erik og Axel og saa kom Lunkefis og skulde skille os ad. Vi gik Tur imorges og da vi ikke vilde have ham med, gik vi ud af Gangdøren. Han Lun[dberg] fik sit Uhr i Dag. Vi læste næsten ingen Ting i Dag da han var ovre hos Sofie hele Tiden. Leget med Lars Lars Dreng i Mosen. Læst i Nutiden. Ole Povlsen og J.Andersen fra Viksø var her et Øjeblik indenfor og fik Vin og Kage.

4-5-82 Torsdag 1 - 56 Ø
Store Bededagsaften iaften.

Vilhelmine i Skole i Dag. Fordi vi løb fra Lundberg igaar og ikke vilde gaa Tur med ham, maatte vi gjøre det i Dag. Vi vare mordelig gale paa ham. Der er Begravelse i Søsum hos Jens Andresen, hans Moder bliver begravet. Moder og Fader med til Begravelse, der var 52 Vogne. De sex mindste Grise fik Ove og jeg Lov at vogte ude i Gaarden. Været nede hos Præsten og hentet en Kurv fuld af Syrer.

5-5-82 Fredag 1 Kr 56 Ør

Store Bededag i Dag og derfor ere vi frie for Skole i Dag. Det tordnede lidt om Morgenen men det gik snart bort igjen. Jeg kjørte med Anders til Rørbæk i Dag. Det var en lang Tur thi jeg sad paa Vognen fra Kl 9 til Kl 3½ altsaa 6½

Time. Charlotte og Md. Larsen her oppe i Aften. Lavet en udmærket Læderpung. Charlotte Lundb. Sofie og jeg nede paa Holdepladsen og hørte efter Breve. Der var to Mænd nede i Byen der sloges saa det var noget drabeligt. Der trak en Flok Zeugeunere her forbi i Dag.

6-5-82 Lørdag 1 Kr 59 Ø

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur med Lundberg igjen i Dag. Den syge Gris kommer sig vist thi den spiser da en Del nu og er heller ej saa hovenop. Fader i Kjøbenhavn i Dag med 7 Tog og vi hentede ham ved 4 Toget. Baaret to Slumpe op paa Møllen²⁸. Far og Mor oppe hos L.Nielsen fordi det er L.Nielsens og hans Kones Bryllupsdag i Dag. Solgt en Uhrfjeder til en Uhrkjede til Valdemar for 3 Ør. Jeg væltede et Blækhus ovre i Skolen i Dag. 2 Stær har bygget i Stærkassen ovre paa Brænde-huset.

7-5-82 Søndag 1 - 67 Ør.

Været i Søsum med Hvedebrød røget en Cigar paa Hjemvejen. Vi sloges lidt i Sengen og saa fik jeg Kløe. Axel kjørte med Valdemar til Ølstk. Kl 11 kom Hans og Johannes Viedemann hened og den sidste købte 6 store Svin som skal kjøres til Kjøbenhavn paa Fredag og slagtedes. Erik Axel Valdemar og jeg oppe paa Stationen [Veksø] med en Ko til Slagter Bokar. Far kjørte Viedemann op til Viksø og saa kjørte vi med hjem. Far ude hos Jørgen Andreasen iaften. Spillet Nimps med L.Lars

Ane Kirstine Nielsen, Vilhelmines mor, gift med Lars Nielsen, ca. 1875. (S.A.)

Drenge. Kjøbt en Cukkercigar i Viksø, 2 Ør, faaet 10 Ø. af Far.

8-5-82 Mandag 1 Kr 67 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur med Lunkefis i Dag. Det blev Regnvejrr i Eftermiddag men alligevel vogtede vi de sex Svin. Hjulpet til at sække Rug i²⁹ ovre paa Loen. Fader til Generalforsamling i Ølstykke hos Sadelmager Carl N.Jensen. Maler Jørgensen er her i Dag og tapeserer Bedstes Kammer. Far i Rørbæk efter Tækkerør til Svinehustaget. Baaret 7 Sække Klid af i Dag, som Anders hentede paa St. [Veksø station].

28. En »Slump« betød lidt korn i en tøndesæk - mindre end en halv sækfuld.

29. Der skulle normalt to til at »sække korn«. Den ene holdt sækken åben, så den anden med kornskuffen (skovl af træ) kunne øse kernerne fra korndyngen op i sækken.

9-5-82 Tirsdag 1 - 67

Gaaet Tur i Dag uden at have Lundberg [med] for han havde nemlig Besøg af en Seminarist C.C.Petersen og derfor var han ikke med os. Lundberg har faaet et Hjælpelærer Embede nede ved Kjøge og han skal vist snart rejse. Været oppe og harpe Rug. Maleren sætter Nyt Papir paa nede i Spisestuen. Været oppe hos Uhrmageren og han stillede mit Uhr og sagde at hvis dette ikke hjalp skulde Spindelferen forlænges en smule.

10-5-82 Onsdag 1 - 67 Ør

Staaet op Kl 5½ i Dag fordi de skal slagte. De slagtede 6 store Grise der levende Vægt vejede 1810 ù. De blev først færdige Kl 1 med at slagte. Vogtet de 6 Grise ude i Gaarden i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag og vi gik ikke Tur. Hjulpet til at harpe Rug. Fader og Lundberg ude hos en Mand for at købe en Ko. De spiste til Aften ude i Kjøkkenet i Dag. Læst i en af Holbergs Komedier »den pantsatte Bondedreng«.

11-5-82 Torsdag 1 - 67 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine leverede en god engelsk Stil i Dag. Jeg passede lidt paa Svinene i Dag. Lars Andreasen der har købt Væver Hans Jensens Sted her oppe paa Bakken var her nede og jeg fulgte med ham derop og saa fik jeg en pæn lille 4 Ugers Gris forærende. Det er en Orne og helt sort er den. Den har Hus inde hos den Syge Gris. O, hvor var jeg lykkelig. Jeg saa paa at de læssede de 6 Grise paa for Far og Mor skal kjøre Kl 6 i Morgen.

12-5-82 Fredag 1 Kr 68 Ør

Mor og Far kjørte til Kjøbenhavn Kl 5¾. Et forfærdeligt Vrævl med Lundberg og Sofie. For vi kom ikke op før Kl 6½ og han vilde næsten ikke gaa Tur med. Men han blev syg af den Gaaen Tur og maatte lægge i Seng efter Middag for det var et forfærdeligt Blæsevejr og derfor fik han vel ondt i Hovedet. Mor og Far kom ikke hjem før Kl 10. Maleren malede Folkestuen i Dag men den fik en væmmelig Farve. Den lille Gris har drukket 3, 1½ Pæle Flasker Mælk i Dag. Porten ind til Gaarden blev slaet i af Blæsten og gik næsten midt over. Vi læste ikke noget videre paa Lektien.

13-5-82 Lørdag 1 Kr 68 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Et slem Blæsevejr i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag. Den lille Gris drikker saa det er mangeløst men den har et daarligt Ben men det gaar nok over. Begravelse nede hos Anders Andersen. Det er nemlig Anders Søren fra Stenlille der er død og Begravelsen holdes hos Anders Andersen. Da han var Vaabenbroder var der en del Vaabenbrødre der fulgte ham. Mor og Far med til Begravelse. 11 Vaabenbrødre sade inde i Folkestuen og de drak 80 Baier og spiste 22 varme Boller dertil. Sidse Marie og en anden Sypige er her og syer i Dag³⁰.

14-5-82 Søndag " Kr 38 Ør

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Fragtmanden havde min Harmonika hjem i Dag fra Stenstrup & Petersen og den kostede for at blive lavet i stand 1-35 Ør og saa fik han 10 Ør i Fragt.

30. »Sypiger« var som regel ugifte, fingersnilde kvinder, som forsøgte at ernære sig ved at gå rundt og sy for folk, som regel kvindetøj f.eks. kjoler. Se også d. 25/11 1882 note 65.

Faaet 5 Ør af Far og 10 for at gaa til Søsum. Sypigerne ere her ogsaa i Dag. Min lille drikker saa det er voldsomt. Været to Gange på Holdepladsen efter Aviser og den ene Gang kom jeg for sent. Lars Nielsen hernede og spiste til Aften og fik nogle Penge. Været tillige med Valdemar oppe hos L.Nielsens efter en Brødbog.

15-5-82 Mandag 38 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur. Det var til Nød jeg slap med mine Lektier i Dag for jeg troede ikke selv jeg kunde dem. Vi laante Lars Nielsens Ringtromle i Dag til at tromle Klumper itu med nede ved Korsvejen³¹. Der til-drog sig ikke meget af Vigtighed i Dag. Sypigerne vare her i Dag. Læst i Jens Baggenses Biographi eller Levnedsskrivelse. Spillet lidt paa Harmonikar i Dag.

16-5-82 Tirsdag 38 Ør

Gaaet Tur. Sydukkerne som Fader kalder Sypigerne ere her ikke i Dag. Maleren har malet det lille Skur foran Køkkenet helt gult. Den lille Gris er ikke vokset saa lidt. Hjulpet Fader med at lægge Roer nede ved Vandhullet. Far druknede 3 af den Vilde kats Unger og der lever kun en. Spillet paa Harmonikar og lært at spille den Melodi Napoleon var en tapper Krieger.

17-5-82 Onsdag 38 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur op til Baneleddet ved Ølstykke. Leget i Frikvarteret sorte Bedstefar. Vi læste Lektier til Fredag da vi ikke skal i

Lars Nielsen, »Stenlien« ca. 1875. (S.A.)

Skole imorgen Christi Himmelfartsdag. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser. Peter Rasmussen og en anden Tømrer, Jens Peter var her og lavede den Forhøjning omkring Træet. Her er tre Sydukker i Dag. Været nede hos Maleren efter en Knagerække til Bedstefars Værelse.

18-5-82 Torsdag 43 Ør

Ikkø i Skole i Dag. Været nede hos Præstens efter Syrer. Kjært med Anders til Viksø. Druknet et Glas Baier inde hos den nye Kjøbmand. Vi kjørte med det samme til Søsum. Druknet to glas Baier hos P.Hansen Lillevang. Anders gav mig en Cigar som jeg røg. Jeg havde en forfærdelig Hovedpine i Dag. Bedstefader

31. »Ringtromlen« i støbejern var et nyt landbrugsredskab skabt af den fremvoksende industrialisering, og den erstattede den gammelkendte trætromle.

kom her ud i Dag tillige med Tante Emma Tante Julie og Laurits. Jeg fulgte dem ned til Toget 8³/₄. Jeg fik 5 Øre af Fader da vi skød og ogsaa fordi jeg var nede paa Holdepladsen for ham.

19-5-82 Fredag 41 Ør

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur. Peter Rasmussen og Jens Peter er her i Dag og Peter Rasmussen faar Højen eller Altanen, som Bedstefar kalder den, færdig i Dag. Været i Ølstykke med et Brev til Sadelmager Carl N.Jensen. Jeg kjørte der [over] med Ole Sørensen fra Oppe Sundby og gik hjem. Kjøbt en Cukkercigar i Brugsforeningen 2 Ør. Hans Jensen fra Viksø hernede og gjøre Regnskab med Fader. Været oppe i Skadereden og taget en Unge som jeg gjorde død.

20-5-82 Lørdag 41 Ør

Gaaet Tur i Dag ned til Baneledet ved Ølstykke. Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg fik ³/₄ af en Patent Griffel for ³/₄ af en Lakrits Stang. Maler Peter malede Forhøjningen i Dag. Hjulpet Fader i Haven i Dag. Gartner Møller er her i Dag og saar græs og laver Haven i stand. Far sagde til Dyrlægens Karl om han vilde sige til Dyr lægen om han en Dag vilde komme og skære min lille Gris. Sofies Fødselsdag i Dag.

21-5-82 Søndag 51 Ø

Været i Søsøm med Hvedebrød. Jeg kom til at kjøre derned. Faaet 10 Øre af Bedstefar. Været nede paa Holdepladsen efter Aviserne. Været lidt nede hos L.Lars og spillet Nimps og talt med Mads. Mads laante min Danmarks-

historie 2den Del. Far og Larsen Uvenner og Larsen maatte pakke sammen og rejse. Spist til Aften hos L.Larsens. Lars Niels Karen hernede i Aften. Lars Peter er kommet sig og kjørte hertil med Anders.

22-5-82 Mandag 51 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Det var en forfærdelig engelsk Stil hun leverede i Dag. Donse Krudmølle sprang i Luften for et par Dage siden. Da den sprang var der 2¹/₂ Hundrede Centner [12.500 kg] Krudt. 22 Huse bleve jævned med Jorden og 4 Mennesker dræbte, 3 saarede. Donse ligger i Nærheden af Hirshholm. Været ovre hos Jens Andersen med et Brev. Den lille Gris har en forfærdelig Mavepine og det er vist fordi den har faaet sur Mælk. Mor i Viksø. Far i Kjøbenhavn i Dag efter en ny Bagersvend og laante mit Uhr paa.

23-5-82 Tirsdag 51 Ør

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Kjørt med Anders i Skoven i Dag, vi saa et Daadyr. Været inde hos Kjøbmand Anders Ludvigsen i Slagslunde og drukket en ¹/₂ Baier og saa fik vi hver en Cigar. Jeg fik den forkerte Ende af Cigaren i Munden og jeg fik forfærdelig ondt. Jeg brækkede mig og var meget daarlig. Læst Lektier da jeg kom hjem. Den nye Bagersvend kom i Dag, han hedder Jensen. Været nede hos Kresten Købmand med nogle Penge.

24-5-82 Onsdag 51 Øre " Kr

Niels Philipsens Nikolai er her og klatter lidt hist og her³². Der er kjørt Grus paa alle Gangene i Haven og jeg

32. Nikolai Philipsen »klattede« mørtel i - reparerede murværket.

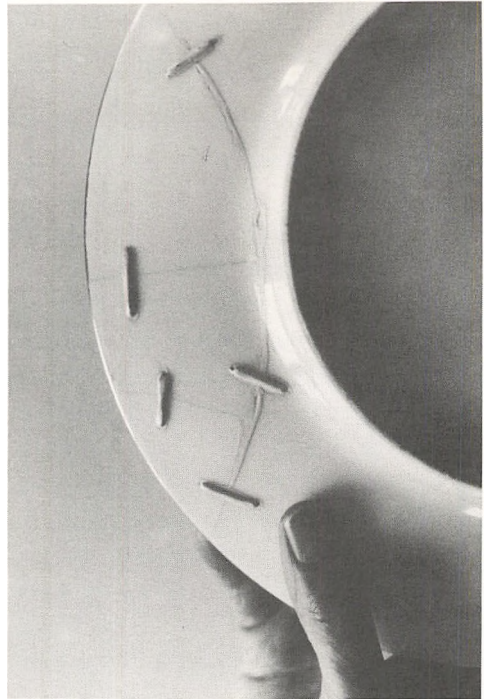
hjælp til med at rive. Den nye Bagersvend lader til at være meget flink. Erik kunde ikke sin Geografi i Dag og saa sad han en Time over og fik lidt Kløe bagefter. Fader til Møde nede i Skolen i Dag angaaende Holdepladsen. Trine meget gal iaften da vi gik i Seng. Vi digtede en Sang om Lundberg da vi laa i Sengen iaften. Den lille Gris faar kogt Mælk og revet Kridt for sin Mavepine.

25-5-82 Torsdag 61 Ør " Kr

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun betalte mig 10 Øre som hun skyldte. Hun leverede en god engelsk Stil i Dag. Gaaet op til Uhrmageren og spurgt hvornaar han kunde lave mit Uhr? Efter Pintse. Paa Vejen hjem traf jeg Erik - fulgtes med ham - som skulde op hos L.Niels og hente Fader, der var til Forlig med Larsen, for den nye Bagersvend vilde ikke arbejde mere. Han rejste ogsaa i Dag. Været nede hos Klokkeren med et Fad. Vi havde L.Niels Rolvs [Lars Nielsens hund] ude i Kjæret og han fik en ordentlig Omgang. Min lille Gris laa og var død i Dag. Den store havde ligget den ihjel og jeg var bedrøvet.

26-5-82 Fredag 61 Ør

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vi kommer aldrig hjem fra Tur før Kl er over 7¼ og det er vi meget gale over. Vi slap for Mathematik. Hovedregning istedet. Været nede hos Md. Larsen efter nogle Rababerstikke. Med det samme var jeg inde hos Klokkeren og spurgte efter et Fad han skulde klinke. Været lidt nede hos Anders Andersens og talt med Hans og saa forærede jeg ham Axels Sabel og lovede ham noget mere Legetøj.

Da man ikke havde lim, der var stærk nok, samlede man itugået porcelæn ved at bore huller og indsætte ståltrådsklammer. (B.S.)

27-5-82 Lørdag 61 Ør

De har forfærdelig travlt med at gøre rent. Hjulpet Fader med at luge i Gaarden og gjorde Værkstedet rent. Den nye Ko kælte [kælvede] i Dag men det er en Tyrekalv men alligevel er den meget stor. Det har tordnet næsten hele Eftermiddagen. Vi fik Paaskeferie [pinseferie] i Dag, hele otte Dage, nemlig til Mandag otte Dage. Vi fik Fodvand [vasket fødder] iaften ovre i Vaskehuset. Vi læste ikke Lektier i Dag.

28-5-82 Søndag 81 Ør

Været i Søsøm med Hvedebrød, faaet for at gaa af Fader 10 Ør af Bedste [morfaderen] 10 Øre. Været nede paa Holdepladsen ved Extra Toget og taget

mod Jensen, Marie og Lavra og Marius. De rejser imorgen Aften. Været ude at fiske men vi fik ingen Ting endskjønt vi var der i 2½ Time. Hans var her i Dag og spiste Frokost og Middagsmad i Dag hos os. Byttet Uhrkjede med L.Larsens Lars Peter og gjorde vist en udmærket Handel.

29-5-82 Mandag 81 Ør

Anden Pintsedag i Dag. Været lidt nede hos Lars Larsens og leget Mor og Far i Dag. Der er Fest i Slagslunde Skov i Dag. Vi kørte med Fader til Stenlille hvor han skulde se paa nogen Tørv. Tante Julies Datter Mathilde var her ude i Dag og rejste med 8½ Toget. Jensens bliver her til imorgen tidlig. Faaet et Par nye Manchetknapper af Far i Dag.

30-5-82 Tirsdag 1 Kr 5 Ør

Marie og Jensen rejste i Dag og vi fulgte dem til Toget. Lunkefis rejste til Skolemøde i Roskilde. Været med Fader og Erik Axel og Ove ude i Ganløse Skov og vi havde Pandekager og Øl med. Far tog ¼ Fv. Brænde paa hjem og jeg kørte hjem med Anders. Solgt en Uhrkjede til Esaks Niels for 22 Ør. Anders i Viksø efter Klid men Madsen havde nok ikke sendt noget. Leget med L.Lars Jens og Marie.

31-5-82 Onsdag 1 Kr 5 Ør

Hjulpet Fader ude paa Brændepladsen med at stable Brænde. Peter Rasmussen og Jens Peter er her og hugger Hjulfølgere. Der var to falske Toner paa min Harmonikar 1 - 6 Far lavede den ene, 1, og jeg den anden, 6. Været oppe hos Uhrmageren med mit Uhr som han skal regulere og ordne lidt. Jeg faar det paa Søndag. Hjulpet til med at læsse Klid af.

1-6-82 Torsdag 1 Kr 5 Ør

Hjulpet Fader ude paa Brændepladsen. Jeg lugede, trak Køer ud og vandede Køer til Middag. Den Ko der har kælvet i Lørdags er paa Græs i Dag. Bager A.Ryder kom ikke herud i Dag. Været nede hos Kresten Købmand efter Breve og Aviser. Været oppe hos Lars Niels i Dag. Jeg var med ude at malke, kørte Hesten baade ud og hjem og morede mig idethele taget godt. Vi fangede 4 Karudser i Kæret men slap dem ud i Kæret igjen. Laant to Bøger af L.Nielsens Karen. De hedder Viben Peter af Cari Etlar og er i to Dele.

2-6-82 Fredag 1 - 5 Ør

Jeg stod op Kl 7. Et yndigt Vejr i Dag. Jeg sad hele Formiddagen og læste i »Viben Peter« og fik dem ogsaa læst ud da Kl var 2½. Historien er smuk men ender sørgeligt, lavet min Mølle istand og haft den ude. Lars Larsens Mads er til Prøveexamen i Jonstrup i Dag. Været ovre hos L.Lars og trillet Tørv, Jens faldt i et Mosehul. Daniel klippede Karo i Dag.

3-6-82 Lørdag 1 Kr 3 Ør

Lavet et Bur til at have et Par Skaeunger i og været oppe at hente et Par. De spiser saa det er en Lyst og skider for det dobbelte. Jensen kom med 10¼ Toget og bliver til paa Mandag. Været tillige med Erik ude hos Vejmandens og hentet Marens Symaskine. Den vejer 28 ù og vi havde nær aldrig faaet slæbt den herhjem. Været oppe [hos] Gartner Møller efter 75 Vinterporreplanter. Lundberg kom med sidste Tog. Kjøbt en Lakrids Stang hos Kjb. i Viksø, 2 Ør.

4-6-82 Søndag 63 Ør

Jeg var ikke i Søsum med Hvedebrød

i Dag fordi Fader sendte det ned med en Mand. Jensen sendte mig til Søsuum efter 2 Maskinsynaale³³ og det tjente jeg 2 Ør paa. Anders havde mit Uhr hjem fra Uhrmageren i Dag, ud med 50 Ør. Uhrmageren gav Ander[s] ingen Nøgle med og saa var jeg oppe efter en. Vilhelmine skulde til Bøjesens og saa kunde hun ikke komme herved. Glarmester Bjørnstad og Sofus var her nede hele Dagen fra 4 Eftermid. til 11 Aften.

5-6-82 Mandag 63 Ør

Det er Grundlovsdag i Dag og vi skulde derefter egentlig have fri men vi maatte i Skole alligevel. Men Vilhelmine tog sig den Frihed at blive hjemme. Det gik dog taelig godt med Lektierne endskjønt vi troede at vi ikke kunde dem. Fader og Moder til Begravelse hos Jens Jensen i Søsuum. Da Kl var 7¼ i Morges var jeg nede hos Md. Møller og Skolelærer Hansen for at tilbyde dem Plads til Søsuum med vores Køretøj. Jensen rejste til Kjøbenhavn med 5½ Toget. Anders Andersens Hans var her oppe fra Kl 5 til Kl 8 Eftermiddag.

6-6-82 Tirsdag 63 Ør

Vi havde for i det nye Testamente om »Brylluppet i Cana« og »Jesus rensar Templet«. Vi gik ikke Tur i Dag. Lundberg gik bort medens vi læste og saa læste vi naturligvis ikke mere. Vi fyldte to Øltønder med Vand og satte Haner i dem. Saa tappede vi Øl og Brændevin og legede Kjøbmand. Men vi saa saa smukke ud da vi vare færdige at Fader skjændte paa os. Jeg fik nye Træsko i Dag, et Par Kapsko. Skaderne har det meget godt.

33. Onkel Jensen var skræddermester, og han har nok skullet lave noget syarbejde for familien på møllen, siden der blev lånt symaskine og anskaffet maskinnåle.

Næsten alle gik med »danske træsko«, træsko lavet helt af træ eller foret med læder over vristen som træskoene til venstre. Kaptræsko var af læder med træsål, de var lettere men dyrere - skoene til højre. (B.S.)

7-6-82 Onsdag 63 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur med Lunkefis op til Lars Niensens Gaard. Det gik godt med alle Lektierne i Dag undtagen med engelsk Gramatik, værsogod om igjen. Lundberg nede hos Præsten for at forhøre om vi kunde faa Examen paa Fredag? Jo. Været nede paa Holdepladsen med et Brev for Fader. Sofi [Soffi] Hansens sagde at jeg maatte faa en af hendes Kaniner naar jeg hentede den imorgen. En fattig Matros paa 17 Aar var her og jeg gav ham to Tvebakker og min Pengepung thi han havde ingen. Alle de Penge Staklen havde var 14 Ør og han købte for 4 Ør Hvedebrød.

8-6-82 Torsdag 63 Ør

Gaaet Tur ned til Holdepladsen. De vaskede igaar i Dag ruller de. Været oppe i Skadereden i Dag. Førend jeg

kom derop fløj begge Ungerne ned og jeg havde nær aldrig fundet dem og faaet dem op i Reden. Jens Jensen fra Søsum var her med 10 Td Korn. Han vil vist sælge sin Gaard for Stedbørnene gjør ham mange Knuder. Daniels Søns Niels var ridende herovre i Dag.

9-6-82 Fredag 1 Kr 63 Ør

Vi skal have Examen i Dag. Vilhelmine kom ikke i Skole og derfor vare vi til Frokost oppe at hente hende. Været nede hos Hansens og hentet Kaninen. Præsten kom Kl 3½ og vi begyndte Kl 4½ og holdt op Kl 8½. Det gik udmærket, Præsten var fornøjet og Fader ogsaa og vi fik hver en Kr af ham. Præstens Kone og Datter var her. Vi spiste til Aften i Skolen vi fem. Det tordnede en lille smule i aften. Gaet i Seng Kl 11.

10-6-82 Lørdag 1 Kr 64 Ør

Ikke i Skole i Dag. Vi har heller ingen Lektier at læse til paa Mandag. Det regnede hele Morgenstunden og det meste af Dagen. Jeg lavede mig et Par Stylter og har da lært at stylte lidt omkring paa dem. Der skal lægges nyt Lergulv ovre i Loen og Lars Peter har hugget hele Gulvet op. Vi lugede Roer for Fader i Dag. Skaderne har det udmærket, æder og drikker godt.

11-6-82 Søndag 1 Kr 85 Ør

Jeg gik først til Søsum da Kl var 8 og i øsende Regnvejr. Faaet 10 Ør af Fader derfor. Været nede paa Holdepladsen efter Breve og Aviser. Faaet 10 Ør af Bedstefader i Dag. Da Kl var 3½ kom Erik med en stor Allikeunge

som han havde fanget oppe i det store Træ ved Forhøjningen. Far tog en stor Kasse og satte tremmer for og saa kom Skaderne og Alliken sammen. Far købte 2 Lam af Hendrik Petersen, et sort der har to hvide Pletter ved Øjne der hedder Hvidøje og et hvidt der hedder Mærents.

12-6-82 Mandag 1 Kr 85 Ør

De to Lam er paa Græs i Dag først nede ved Vandhullet dernæst nede paa Stykket. De er lidt vilde og uregerlige i Tøjer. Fader og Moder til Sølvbryllup hos Hans Jensen i Viksø. Moder bagte en vældig Kringle hvori der stod Maren [og] Hans Jensens Navn og Dato. Da jeg gik efter Lam blev jeg meget vaad det begyndte nemlig at regne. Erik og Axel sloges med Karl, da jeg vilde skille dem, for Erik paa mig og saa kom Sofie og drog mig i Haaret men jeg stødte hendes Kaieben. Derover var hun hele Dagen gal.

13-6-82 Tirsdag 1 Kr 85 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaet Tur. Mor og Far tog til Kjøbenhavn med 7 Toget og kom først hjem med det sidste Tog. Jeg var nede paa Holdepladsen med et Brev fra Valdenmar. Far har mit Uhr paa i Dag. Sofie [Soffi] var her oppe og fik en Skadeunge. Da jeg var nede med Brevet var jeg inde hos Frk Bang for at hjælpe dem at made den. Et gammelt Uhr fik jeg hjem for at sætte Visere paa og det lykkedes efter 2 Timer Arbejde. Jeg havde det skilt ad og gjorde det rent og fik det til at gaa, ikke saa daarligt. Byttet Kniv med Vilhelm og jeg fik en med et og en med 4 Blade i til Bytte³⁴.

34. Det var lærer Hansens børn, Viggo legede med. Carl, Vilhelm, Soffi, Gerda og Lici boede på det tidspunkt hjemme.

14-6-82 Onsdag 1 Kr 95 Ør
Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik tilligemed Lundberg Tur til Ølstykke efter Gjør, paa Hjemvejen begyndte det at regne og saa mødte vi Far oppe ved Hyreledet da han var kjørt ud for at hente os. Været nede hos Vilhelm. Solgt en Neglekradser til Vilhelmine for 10 Ør. Jeg fortalte Vilhelm hvem jeg holdt mest af og derfor laante jeg hans Robinson Kruso med hjem. Været paa Holdpladsen med 18 Kr. Mor og Far til Fødselsdag hos O.Rasmussen i Viksø. XXXXX i Dag og hjulpet med at sejle af.

15-6-82 Torsdag 1 Kr 95 Ør
Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur. Sofyes [Soffi] Skade er død i Dag. Vilhelms Uhr gaar udmærket og jeg var nede med det til ham i Dag. Jeg bivaanede Skadens Begravelse og der blev sunget 2 Salmevers. Vilhelm var meget glad over Uhret og Sofy [Soffi] forærede mig en Konkylie 1 Farvelad med 21 Farver i 1 lille Pung og 3 Oblater til at sætte udenpaa Breve. Læst i Rubinson Kruso. Med Stine Ernst sendte Jeg Vilhelm Et Brev og Jens Baggesens Levnedsløb som han gjerne vilde laane. Det regnede en hel Del iaften. Min Kanin er løben bort.

16-6-82 Fredag 1 Kr 95 Ør
Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Da jeg kom fra Skole var Soffy [Soffi] og Gerda heroppe med et Brev fra Vilhelm hvori han bad mig at komme ned og lukke hans Uhr for han kunde ikke og Tante Mine hellerikke. Jeg gik ned strax efter Middag og hjulpet ham. Læst i Robinson det meste af Eftermiddagen. Vasket den ene af Ska-

derne i Dag og tørret den inde paa Komfuret. Char[lotte] Larsen er blevet forlovet med en Seminarist Julius Petersen.

17-6-82 Lørdag 1 Kr 95 Øre
Gaaet Tur ned til Skomager Peter Olsen med Axels Støvler. Han opholdt os saalænge at vi ikke kom hjem før 7¼ og knap fik Tid til at drikke The. Vilhelmine i Skole i Dag. Efter Middag vaskede jeg den ene Skade og Alken og satte dem til tørre paa Komfuret. Været nede hos Vilhelm med hans Robinson. Leget Røvere og Trolde med Tofing[?] Sofy [Soffi] Gerda og Vilhelm. Sofy er en rigtig rar Pige og jeg holder meget af hende. Laant en Bog af Vilhelm der hedder Kalulu.

18-6-82 Søndag 2 Kr 15 Ør
Været i Søsøm med Hvedebrød i Dag, faaet derfor 10 Ør af Far. Faaet 10 Ør af Bedstefar. Tante Grethe - Marie Lavra Christian og Bedstefar og Onkel Thorvald og Camilla kom herud i Dag. De rejste alle i Dag undtagen Bedstefar der bliver til 5½ imorgen. Da jeg var efter Aviser var jeg inde hos Vilhelm og jeg underskrev et nyt Dokument hvori Sofy [Soffi] var den Udvalgte. Vilhelm var her oppe hele Eftermiddagen og vi legede og morede os udmærket hele Eftermiddagen og han gik da Kl var 7. Jeg har tabt mit Spejl og min lille Kam.

19-6-82 Mandag 2 Kr 15 Ør
Ikke gaaet Tur i Dag. Den ene af Skadeungerne laa og var død imorges, naturligvis som Følge af Badet. Lundberg rejste til Valby med 12 Toget og vi slap fra Skole Kl 10¼. Far handlede med Slagter Rasmussen fra Frederiks-

Stenløse Rytterskole med lærer Hansen og familie 1894. Det var i haven til venstre for billedet, Viggo og børnene legede. (S.A.)

sund om de store Grise og fik dem ogsaa solgt. Bedstefar rejste med 5½ Toget. Jeg sad og læste hele Eftermiddagen i »Kalulu« og det er en yndig Bog. Simba og Niani elsker jeg. De syv store Grise blev drevne ned i Porten iaften og de vare helt rasende da de kom ud og en havde nær hugget Far i Benet.

20-6-82 Tirsdag 2 Kr 30 Ør

Ikke gaaet Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. De syv Grise blev læssede og vi saa paa det. 5 paa den store Vogn 2 blev bundne paa den lille. Erik og Ove kørte med til Frederiks-sund til Slagter Rasmussen. De kom hjem om Eftermiddagen. Faaet Brev fra

Aage hvori han indbyder os 3 at komme derover i Sommer. Været nede hos Vilhelm med en Bog og faaet en anden hjem. Sofi [Soffi] var meget bedrøvet over at hun ikke havde set mig i hele 2 Dage, hun fulgte mig til Korsvejen. Den anden Skade var død imorges. Kjøbt 2 gamle Skillinger af Vilhelm, 5 Ør. Solgt dem til Lars Peter for 20 Ør.

21-6-82 Onsdag 2 Kr 30 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur op til Uhrmagerens Hus. Vi kunde ikke vores Lektier for godt i Dag men det gik dog an. Alle fire Alker havde Bagersvenden lukket ud men jeg fangede en og Gram og Valdemar en anden.

Soen staar tøjret oppe paa Stubbene ved Staldforet. Jeg forærede Karen A.P.Jørgen nogle Billeder og et Glansbillede. Læst i »Stifinder« det er en udmærket Bog. Jeg lavede lidt paa Soffys [Soffi's] Harmonikar som jeg var nede og hente i Dag. Søndag og en anden Dag skal den laves færdig.

22-6-82 Torsdag 2 Kr 30 Øre

Vi kunde ikke vores Botanik og Axel skal sidde over for sin. Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur ud til Kresten Petersens. Erik og jeg kunde ikke vor tyske Grammatik og vi skulde ogsaa sidde over derfor. Vi kom over Kl 2 og da vi havde læst ½ Time fik vi lidt Kløe. Erik skjælde Lundberg ud og slog i Bordet. Seminari[st] Ulriksen kom da Kl var 3 og saa rendte vi. Læst i »Stifinderen«. Jeg havde Alkerne i Kyllingehuset som Fader havde lavet men Moder troede at de bed de smaa Kyller og saa maatte de ikke være der.

23-6-82 Fredag 2 Kr 30 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur. Mine 2 Alker har det da godt endnu. Været nede hos Vilhelm med »Stifinder« og faaet en anden »Prairien«. Soffy [Soffi] og Vilhelm fulgte mig et godt Stykke paa Vej. Hun er meget forekommen imod mig og jeg tror at hun holder af mig. Moder var borte iaften. Det er St.Hans Aften iaften og vi var oppe paa Møllen og se Blus. Vi kunde se mere end 20 Stk. rundt omkring.

24-6-82 Lørdag 2 Kr 55 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur ned til Holdepladsen, med det samme fulgte vi Fader til 7 Toget han skulde til Kjøbenhavn. Den ene Alk er død men

Udsigt fra omgangen på Stenløse Mølle 1950. (N.M.)

jeg slap den anden og den flyver ingen Steder men løber blot om nede i Haven. Solgt en Pung til Axel for 25 Øre. Været nede ved 4 Toget og hente Far. Læst Prairien ud i Dag. Der var en Ballon fra Tivoli der dalede ned ved Anders Bendixens.

25-6-82 Søndag 2 Kr 85 Øre

Været i Søsum med Hvedebrød. Jeg kom til at kjøre baade derned og hjem. Jeg tog vist for haardt paa en Sæk Rug som jeg rejste og det havde til Følge at jeg fik et Hold i Siden. Sofi [Soffi] og Gjerda og Lici var her og bad mig til Gjerdas Fødselsd Kl 4 Ef. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser. Valdemar og lille Emma kom med 10¼ Tog. Da jeg kom hjem mærkede jeg Holdet og jeg kunde knap faa Vejret, jeg spiste ikke noget til Middag og laa paa Sofaen hele Eftermid. Kl 7½ kom jeg i Seng og spiste 3 Stk Mad, drak 1 Kop The. Jeg kom ikke med til Fødselsdagen da jeg ikke kunde taale at gaa eller sidde.

26-6-82 Mandag 2 Kr 85 Øre

Nu har jeg det meget bedre end igaar og var oppe og i Skole. Men alligevel gør det ondt i Siden naar jeg bevæger mig lidt rask. Min Alk er vist fløjen bort for jeg kan ikke finde den nede i Haven. Været nede hos Vilhelm med den sidste Inka. Imorgen skal han rejse til Frederiksværk. Lavet en Laas istand til en af mine Punge. Mor og Far oppe hos Lars Nielsens i Aften. Læst i Børnelivet i Amerika iaften. Malet for første Gang med det Farvelade jeg fik af Soffy [Soffi].

27-6-82 Tirsdag 2 Kr 85 Ør

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Fulgt Fader ned til Stationen til 7 Toget, han skulde til Kjøbenhavn. Lundberg skulde til Kjøbenhavn med 12 Toget og saa skal vi fra Skole Kl 11½. Vi læste selvfølgelig ikke meget i Eftermiddag og det var knap vi gav os Tid til at skrive engelsk Stil. Far kom hjem med 4 Toget, været nede og hentet ham. Han gik til et Møde hos Kjøbmand Jensen og jeg bar nogle Pakker.

Erik, Anders og jeg nede i Byen og sætte Hø i Stak.

28-6-82 Onsdag 2 Kr 85 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur i Dag. Ole Rasmussens Kone fra Vexø og hendes Søsterdatter vare her og drak Kaffe. Fader rejste til Kjøbenhavn med 12 Toget og kom hjem igjen med 4 Toget. Jeg fik Lov af Moder at kjøre med Lars Peter til Viksø, han skulde hente et Læs Salt og Fader skulde kjøre med hjem. Hjulpet Fader med at klippe Hæk. Jeg sloges med Erik og Axel paa Lars Larsens Mark og Erik rev en lang Flænge i mine Buxer.

29-6-82 Torsdag 2 Kr 85 Ør

Bager Ryder kommer vist her ud i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Bager Ryder hans Kone og deres lille Søn, 10 Maaneder gammel kom med 10½ Tog. Vi fik kogt Fisk, Kyllingesteg Rababergrød og Jordbær til Middag. Vi skal ikke læse Lektier før imorgen tidlig. Været ude at fiske i Dag. Ryder havde to Medestænger [fiskestænger] med her ud. Vi fangede 8 smaa Fisk. Da vi kom hjem var Kl 8 og Kl 9 gik vi tre i Seng. Ryder bliver her Natte over.

30-6-82 Fredag 2 Kr 85 Ør

Vi stode op Kl 6 og begyndte at læse Lektier Kl 6½. Ryder rejste ind med 7 Toget men hans Kone bliver til 5½ Toget i Eftermiddag. Vi gik ikke Tur. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi slap neppe helskindet igjennem med Matematikken idag. Jeg sloges med Erik og Axel fordi Erik spyttede mig i Ansigtet og jeg gav dem ogsaa nogle Kløe. Læst noget i en af Vilhelms Bøger iaften. Fader klippede os tre iaften da Kl var 9.

1-7-82 Lørdag 2 Kr 85 Øre

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vi havde Botanik i Dag og Lundberg havde plukket en hel Mengde Blomster ude ved Landevejsgrøften. Efter Middag var jeg nede hos Skolelærer Hansen med en Kasse Cigarer og nede hos Gartneren og spørge efter Jordbær og nye Kartoffler men han havde ingen. De kjørte 2 Læs Hø hjem og jeg havde travlt med at tage imod det oppe på Stænget. Hjulpet Fader med Haven i Dag.

2-7-82 Søndag 3 Kr 15 Ør

Vi skal have det hvide Tøj paa i Dag.

Været i Søsøm med Hvedebrød i Dag, faaet derfor 10 Øre af Fader. Faet 10 Øre af Bedste. Jeg har langærmede Skjorter paa nu i Dag. Været nede ved 10½ Toget og hente Foght [Viggos morbror] Helene og hendes Moder desuden Mathilde og hendes Forlovede. Helene og vi fire morede os godt hele Dagen. Vi kjørte hende og Ove i den lille Vogn ud i P.Hansens Mose og hjem igjen. Mathilde rejste med 5½ Toget, de andre bliver de skal ligge her inat. Været paa jagt efter vilde Katte. Axel afbetalte 10 Øre paa de 40 i Dag. Valdemar syg, han blev kjørt hjem i Dag.

3-7-82 Mandag 3 Kr 15 Øre

Foght rejste til Kjøbenhavn med 7 Toget. Fru Foght og Helene bliver til 5½ Toget. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand med Helene i Fri-kvarteret. Efter Middag kjørte vi med Helene helt op til Lars Niensens og Anders og jeg bar en Kurv Kolrabeplanter [kålroeplanter] hjem. Fulgt Fru Foght og Helene til 5½ Toget. Helenes eneste Ønske var at de maatte komme for sent til Toget. Da vi kom hjem læste vi først Lektier. Jeg havde Næseblod fire Gange i Dag og kunde næsten ikke faa stoppet det. Valdemar er meget syg og svæver imellem Liv og Død. Han har Saar paa Tarmene.

4-7-82 Tirsdag 3 Kr 15 Øre

Vi har det hvide Tøj paa i Dag. De vasker Storvask i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag for hun er nemlig i Kjøbenhavn i Dag. Været oppe hos Lars Nielsen efter 800 Kolrabeplanter. De blev færdige med at plante Kolraber i Dag oppe paa Stykket hvor der var Staldfoder. Erik Axel og jeg sloges nede

i Lars Larsens Mose lige da vi skulde i Seng og saa kom Fader ud og end-skjødnt, at jeg ikke begyndte at kives med den[dem] sparkede og slog Fader mig og jeg græd fordi Fader havde gjort det og jeg gik til Kl 9¼ og ledte efter min Hat.

5-7-82 Onsdag 3 Kr 15 Ør

De vasker og tørrer Tøj i Dag. Det er udmærket Vejr hele Formiddagen men hen af Aften graanede det og regnede imellem Stunder. Vi maa ikke gaa ud i Dag fordi vi vare uvardige igaar og slogedes. Jeg fordrev Eftermiddagen med at lave Lim og lime Soffyes [Soffi's] Harmonikar og ved at drille Erik og Axel. Madam Larsen og Charlotte vare her oppe i Aften. Læst i Jætten Jeus i en af Faders Landbotidender. Vi gik Tur i Dag op til Uhrmagerens Hus og eller[s] var vi inde hele Dagen.

6-7-82 Torsdag 3 Kr 15 Ør

Ikke gaaet Tur i Dag fordi det var Regnvejr. Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg fik et pænt lille Brev fra Helene som jeg blev meget glad over. Vi tre hjalp Fader med at tappe Øl af og vi tappede en halv Tønde af. Vilhelm og hans Tante kommer hjem fra Frederiksværk i Dag. Da Kl var 8 i Aften bad Moder mig gaa op til Ole Rasmussens Kone i Viksø og sige noget og med det samme var jeg inde og saa til Valdemar, han har det da en lille smule bedre nu. Mor og Far ovre til Jens Anders i Aften.

7-7-82 Fredag 3 Kr 25

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur op til Hyreleddet i Dag. De stryger i Dag og har travlt. Efter Middag før jeg læste Lektier var jeg i Viksø paa Stationen

efter 2 Skubbejærn [skuffejærn der vejde] 12 ù og Raspe til 1½ ù. Desuden tog jeg en Pakke med til Præstens 12 ù saa jeg havde over 25 ù at bære 1 Fdg Vej [fjerding vej = ¼ mil] godt og vel, næsten ½ Mil [1 mil = ca 7½ km]. Jeg fik en stor Portion Jordbær hos Præstens og 10 Ør af Far. Været hos Vilhelm med to Bøger og leget en Times Tid. Vilhelm er blevet forlovet med Johanne Lundgren. Uhrmager Lundgrens Datter paa Frederiksværk og hele Frederiksværk ved det.

8-7-82 Lørdag 3 Kr 25 Ør

Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi slap da igjennem saa taalelig med Lektierne i Dag endskjøndt jeg for mit Vedkommende ikke læste mere end ½ Time i Gaar Eftermiddags. Det er et smukt Vejr i Dag. Været ude i Haven og hjulpet Fader med at skubbe [skuffe] og rive i hele Haven. Erik Axel Ove og Jens legede med Staldene ude paa Bræn-depladsen i Dag og jeg tror ikke at Jens er kjed af at vogte Lam for Øjeblikket.

9-7-82 Søndag 3 Kr 35 Ør

Været i Søsøm med Hvedebrød, faaet derfor af Fader 10 Ør. Været nede paa Holdepladsen efter Breve og Aviser. Jeg købte 500 Frimærker og 8 gl Skillinger af Vilhelm for 20 Øre. Faaet af Bedstefader 10 Ør. Axel betalte mig 10 Øre paa sit Afdrag og nu skylder han kun 20 Ør. Mor er hos fhvr. Dyrslæge Andersens Kone i Brøndshøj og rejste med 12 Togget. Anders Anders Hans er her oppe i Dag. Bager Ryder og hans Frue og en

Høet bringes under tag, ca. 1930. (S.A.)

Trine eller Grine kom med 4 Tog og rejste med 8¾ Tog. Jeg fulgte med til Stationen. Fru Ryder og Frk Rine kommer her paa Onsdag og skal blive en hel Maaned.

10-7-82 Mandag 3 Kr 35 Ør.

Gaaet Tur i Dag, op til Uhrmagerens Hus i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun kunde ikke for meget af sin Lektie. Jeg tog imod Noget Hø som Fader stak op og var saa [u]heldig at hugge Handen [hånden] ned i den spidse Tyve og det gjorde ondt. Vi hjalp Fader med at flytte og salte Hø³⁵ i Dag oppe paa Stænget

35. Ved tidligere tiders høhøst var høet ofte ikke knastørt, når det blev kørt hjem. Derfor saltede man det - dryssede salt over høet efterhånden, som det blev sat sammen på loftet. Saltet modvirkede mugdannelse, og dyrene elskede saltet hø.

fordi Lars Peters og Anders er nede paa Mosen. Lundberg og Sofie er ude hos Jens Isaksens i Aften. Ole Rasmussens Lavrits fra Ølstykke var her en ½ Times Tid.

11-7-82 Tirsdag 3 Kr 39 Øre

Gaaet Tur op til Hyreleddet i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi gik ind at læse Lektier lige strax efter Middag fordi vi skulde med Fader ud paa Jakobsens Tørvemose at rade Tørv³⁶. Vi begyndte Kl 4 og endte Kl 6. I Fri-kvarteret var jeg nede paa M.Jensens [tørvemose] med 2 Bajr til Karlene. Da Kl var 7½ gik jeg op til Ølstykke efter en Krække [krukke] Gjær, derfor fik jeg 4 Ør. Mor og Far kjørt op til Viksø for at se hvorledes Valdemar havde det.

12-7-82 Onsdag 3 Kr 39 Øre

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Da jeg havde læst Lektier igjen-nem i Eftermiddags gik jeg op til Viksø for Moder op til Krestensens og hentede 3 ù Jordbær. Da jeg kom hjem var Fru Ryder Frøken Anna Renè og lille Sig-fred kommet her ud med 4 Toget. De havde baade Kufferter og Komoder med herud. Jeg var Barnepige til Sigfred i Dag. De skal blive her en hel Maanedes Tid.

13-7-82 Torsdag 3 Kr 39 Øre

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag op til Uhrmagerens Hus. Frøken René er meget venlig og rar. Vi læste ikke meget i Eftermiddag.

Skolelærer Khristensen og hans Kone vare her nede i Aften og de spiste til Aften og drak The ude i Haven imedens passede jeg Butikken. Alle vore Køer er ude paa Jakobsens Mose i Dag. Far og Mor skal vist til Roskilde til Hingsteskue og jeg venter at komme dermed.

14-7-82 Fredag 3 Kr 39 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Jeg kom ikke med til Dyrskue i Dag. Far og Mor kjørt Kl 11 derved med den Røde for. Bager Ryder kom med 10¼ Toget og rejste til Kjøbenhavn med 5½ Toget. Her er Skorstensfejer i Dag. Været nede hos Vilhelm fra Kl 4 til Kl 6¾. Hans Fugl blev begravet i Dag og jeg kom en ¼ Time for sent til at bivaane Begravelsen. Leget Røver og Skolelærer inde i Skolestuen. Mor og Far kom hjem Kl 9½.

15-7-82 Lørdag 3 Kr 39 Ør

Gaaet Tur op til Uhrmagerens Hus i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Lund-berg meget gal i Skoletiden især paa mig og Vilhelmine. Vi havde Planternes Inddeling i 23 Klasser i Botanik i Dag og vi kunde det ikke og han fik ikke Tid at høre os deri. Vi spiste til Middag ude i Haven i Dag. Jeg kjørt lille Sig-fred hele Dagen og lavede en god Pisk til ham. Været ude og hente Køer tillige med Lars Peter i Jakobsens Mose.

16-7-82 Søndag 3 Kr 59 Ør.

Været i Søsøm med Hvedebrød i Dag. Jeg fik ikke de 10 Øre men fik

36. Efter opskæring eller æltning af tørvemassen lagdes denne ud til tørre på de nærliggende arealer. Efter tørvene var tørret nogenlunde på oversiden, blev de »radet« eller kantet, dvs. stillet på kant, så også undersiden kunne tørre. Senere blev tørvene så skruet eller røjlet, som man sagde, når de blev sat i små hule stakke for at blive tørre nok til hjemkørsel.

Tørvegravning ca. 1930. Tørvene stikkes ud med spade og lægges derefter op på kanten med tørveskovl (til venstre). Røret (til højre) er en vandsnegl - en effektiv indretning hvorved man løftede vandet op af tørvegraven. (S.A.)

dem tilgode. Faaet 10 Øre af Bedstefar. Axel betalte 10 Øre. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser til 10½ Tog. Været nede til 4 Toget tillige med Frk Rene og Fru Ryder og hentet Hr A. Ryder og Søster til Frk Rinè. Kjørt Sigfred. Sofie og Lundberg hos Lars Niels. Vi fik Lov til alle 4re at følge Bager Ryder og Frk Rene paa Holdepladsen til 9 Tog.

17-7-82 Mandag 3 Kr 84 Ør
 Vilhelmine i Skole i Dag. Faaet et Kræmmerhus Moreller af hende. Ikke gaaet Tur i Dag. Det har tordnet og lynet næsten hele Dagen og efter

Middag kom en forfærdelig Tordenbyge. Formedelst Regnen fik de ikke sat Høet i Kokke³⁷. Byttet Uhrkjede med Gram og og faaet 25 Ør i Bytte. Gram og jeg tappede 1 Td Baier af og Gram drak vist saa meget for han nessedede i Sengen i Nat.

18-7-82 Tirsdag 3 - 84 Ør.

Vilhelmine ikke i Skole i Dag og derfor er der meget kedeligt at være i Skole. Vi var nede og rive Hø fra Middag til Kl 4¾ nede paa Mads Jensens Stykke og vi fik 27 Kokke. Da 4 Toget kom ned til Holdepladsen saa vi en Person stige ud tillige med en Dame og det var ingen mindre end »Hansen

37. Efter høet havde ligget til tørre på jorden, blev det sat i »Kokke«, dvs. små stakke, til eftervejring.

i egen høje Person tillige af hendes Højhed Frøkenen fra Hullet³⁸. Vi læste Lektier da vi kom hjem.

19-7-82 Onsdag 3 Kr 84.

Vilhelmine heller ikke i Skole i Dag for hun er i Frederiksborg i Dag. Lundberg er meget Gal i Dag. De vasker i Dag, d:[d.v.s.] kun Klatvask. Ikke gaaet Tur i Dag. De har kjørt Hø hjem hele Formiddagen. Bager Ryder kom med 10 Toget og havde sin Hund »Unkas« med. Han foræ[re]de Mor 2 Meloner som vi fik 1 af efter Middag. Far og Ryder kjørte op til H.Petersen i Ølstykke i Eftermiddag. Læst Spaakvinden ud. Vilhelm fand[t] mit lille Toiletspeil og var her oppe med det.

20-7-82 Torsdag 3 Kr 84 Ør.

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag da det saa ud til Regnvej. Ryder rejste til Kjøbenhavn med 5½ Toget. Været nede hos Skomageren med et Par Sko for Moder. Med det samme var jeg nede hos Vilhelm med Illustreret Tidende og Nord og Syd men da han ikke var hjemme lagde jeg dem i et aabent Vindue. Vilhelmine troede at vi havde Sommerferie og derfor kom hun ikke i Skole.

21-7-82 Fredag 3 Kr 84 Ør.

Vilhelmine ikke i Skole i Dag.

Vi gik uden Letdas [Lundberg] ned til Holdepladsen med et Brev for Fader. Erik og Axel var i Frikvarteret nede hos Smed Hans Jørgensen for at spørge om de kunde faa beslaaede de 2 Brune. Da vi havde læst Lektier skulde vi luge Roer og Gullerødder og have 10 Øre for Rækken. Men jeg fik ikke luget mere end ¼ Række fordi jeg skulde ud i Mosen og flytte Køer og røde Hest. Jeg læste Ørkenens Fugl ud i Aften.

22-7-82 Lørdag 384 Ør.

Vilhelmine endelig i Skole i Dag. Gaaet Tur ned til Holdepladsen med et Brev for Fader. Vi spiste ovre i Skolen i Dag til Middag. Da jeg kun lugede ¼ Række maatte jeg luge 5 Rækker til i Dag og saa tjente jeg 60 Ør derved. Været nede hos Vilhelm og faaet en illustreret Tidende til at laane, jeg fulgtes med P.Hansens Anders hjem. Lars Nielsens kjører Gjødning fra vores Midding [mødding] og de fik tømt den i Aften.

23-7-82 Søndag 4 Kroner 54 Øre.

Været i Søsum med Hvedebrød. Faaet 50 Øre fordi jeg lugede og 10 Ør for at gaa til Søsum. Faaet 10 Øre af Bedstefader og Axel betalte 10 Ør, og nu skylder han ikke mere. Jeg kjøbte et Par Hængsler 10 Ør. Hentet Aviser paa Holdepladsen. Jensen var her ude. Onkel Munck Tante og lille Sigrid Kom med

38. »Hansen og Frøkenen fra Hullet« var to søskende, der boede på en lille ejendom nær ved Stenløse Mølle. De var noget specielle i levevis og ydre fremtoning, og de var lidt til grin blandt folk, uden at det tilsyneladende påvirkede de to søskende. Deres ejendom lå nede i en slugt tæt op til vejen fra Frederikssund til København. Vejen gik stejlt ned ad en bakke til ejendommen for igen at gå lige så stejlt op fra stedet. Denne særlige beliggenhed gav Anders Hansen en indtjeningsmulighed, idet mange tungtlæssede hestevogne havde svært ved at komme op ad bakkerne. Anders Hansen spændte så sine heste for det nødstedte køretøjs heste og hjalp dem op. I daglig tale blev han altid kaldt »Anders i Hullet«.

10¼ Toget og rejste med 8¾ Tog. Været ved 4 Toget og hentet Fru Ryder og lille Sigfred. Været nede ved 8¾ Toget.

24-7-82 Mandag 4 Kr 54 Ør.

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur i Dag. Vilhelmine skulde have sidet over for dansk Grammatik men saa gav hun sig til at tudskraale og blev saa fri. Været med fru Ryder og Frk Rieneck oppe paa Jens Andersens Høj. Jeg bar 175 Fl Øl ned i Kjælderen fra Pakhuset. Hjulpet Fader med at tappe Øl af medens Erik og Axel skyllede Flasker. Sofie i Viksø for at se til Valdemar som nu har det meget bedre.

25-7-82 Tirsdag 4 Kr 54 Øre

Far kjørte til Kjøbenhavn med Mel i Dag Kl 5½ i Morges. Moder rejste til Kjøbenhavn med 7 Toget og vi fulgte hende til Holdepladsen. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Jeg laante et Par smaa Taljeblokke og dem brugte vi til at hejse en Sten der vistnok vejede 300 ù op paa den lille Vogn med og saa kjørte vi den op ved Brændepladsen fra Hullet. Jeg sloges lidt med Trine. Far kom hjem da Kl var 8½ og han kjørte saa op til 9½ Toget for at hente Moder ved Viksø³⁹.

26-7-82 Onsdag 4 Kr 54 Øre

Vilhelmine i Skole i Dag. I Frikvarteret sloges og skændtes vi lidt med hende men vi sluttede snart Fred. Jeg hjalp til at kjøre Hjulfølger over og jeg tappede 1 Fdg [fjerding = ¼ tønne = ca 23 l] Hvidtøl af og bar flaskerne ned i Kjøbenhavn [?, måske fejl for: kælderen]. Der er Tækkemand i Fars Hus nede

i Byen og vi var dernede med Fader der med det samme var inde hos Jørgen Andersen og hente noget Halm og medens de læssede var vi ude i Haven.

27-7-82 Torsdag 4 Kr 64 Ør.

Det er Sigfreds 11 Maaneders Fødselsdag i Dag og derfor kom Bager Ryder Frøken Rass og to af hans Brodersønners eller Søstersønners Dreng, Aage og Ejler ud med 10¼ Toget. Vilhelmine kunde ikke et Muk af sin Botanik og derfor sad hun over 1 hel Time. Vi fik Chokolade i Dag. Aage og Ejler 6 - 8 Aar og vi 4 var oppe paa Jørgen Andersens Høje og saa kom han og jagede os ned og vi maatte skynde os for at undløbe ham. Ove og Axel græd og vi havde et stort Stykke at gaa og vade igjennem Sæden. Men han fik alligevel ikke fat i os. Vi fulgte alle med til 5½ Tog. Vi fik hver 10 Ør for Onsdag at stavle Brænde.

28-7-82 Fredag 4 Kr 64 Ør

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur ned til Holdepladsen. Lundberg læste en Komædie »Pottemager Valter« for os i Skoletiden. Ryder og Frk Rieneck rejste med 10¼ Toget til Jægerspris Slot og jeg og Sofie hentede dem nede ved 5½ Toget. Baaret Baier ned i Kælderen. Lærer Kristensen der søgte Pladsen her var her og besøgte Lundberg. Jeg lavede en Pung for Vilhelm. Mor Sofie Rine Fru Ryder Lundberg jeg og Kristensen spillede Ring i 1½ Time i Aften.

29-7-82 Lørdag 4 Kr 64 Ør.

Vi gik Tur ned til Holdepladsen.

39. Rasmus Petersen kørte selv til Kbh. med et læs mel - frem og tilbage på samme dag, 54 km. Alligevel kørte han til Veksø og hentede Laura, yderligere 8 km.

Chrestensen laa her i Nat og rejste med 7 Toget. Vi slap fri til Frokost og vi vare helt nede i H.Andersens Mose for at give Vilhelmine sidste Slag[?]. Lundberg skulde til Jægerspris. Vi skal ikke i Skole før 1 September. Lars Nielsen og Fader skulde til Frederiksborg og Erik og jeg fik Lov at kjøre med. Vi kjørte Kl 2 og kom hjem Kl 9½. Vi morede os udmæket. Frk Rieneck rejste med 5½ Toget til Kjøbenhavn.

30-7-82 Søndag 5 Kr 19 Øre

Været i Søsum med Hvedebrød. Faet derfor 10 Ør. Faet 10 Ør af Bedstefader. Været nede efter Aviser og faet en ny Bog at laane hos Vilhelm. Byttet Uhrkjede med Hansens Karl Ole og faet 35 Ør i Bytte. Med Toget kom Bager Ryder, Fru Ryders Broder og hendes Moder. Soffys [Soffi's] Fødselsdag i Dag og Erik og jeg var der nede og vi morede os udmæket. Fru Ryder[s] Broder og Moder rejste med 8¼ Toget og vi kom hjem Kl 9½. Ove og Axel kjørte med Moder og Fader og de andre en lang Tur i Kareth.

31-7-82 Mandag 5 Kr 19 Ør

Det er yndigt at kunde sove til Kl 8 om Morgen og saa vaagne med den salige Tanke »Du skal ikke i Skole i Dag«. Det har regnet og blæst næsten hele Dagen i Dag. Læst i Illustreret Tidende i Dag. Far skulde have meget [mejet, høstet] Rug i Dag men formedelst Regnvejret blev det opsat. Hjulpel Fader med at tappe Øl af. De vare nede hos Lars Larsens med en Gris for at faa den bedækket.

1-8-82 Tirsdag 5 Kr 19 Ør.

Sovet til Kl 8. Hjulpel Fader med at trække Køer ud. Det er et forfærdeligt

Rughøst med le ca. 1900. (S.A.)

Blæsevej i Dag. Luget Jordbærrene nede i Haven for Moder. Anders og Lars Peter hugger Rug [høster rug med le] i Dag og Maren og Jens tager fra. Været nede hos Præstens i Ærinde for Moder. Med det samme var jeg inde og lege med Vilhelm til Kl 7¼. Kl 7½ gik jeg ud til Slagter Andreas Petersen og sagde han skulde ikke komme og slagte Kalven imorgen.

2-8-82 Onsdag 5 Kr 19 Ør.

Smukt Vejr fra Morgenstunden. Trukket Køerne ned paa Mads Jensens. Været nede og flytte Køer til Middag og baaret Mælk hjem for Trine. Hen ad Eftermiddagen begyndte det at regne og regnede forfærdeligt om Aftenen. Været nede tillige med Lars Peter og revet Rugstubbe i Formiddags. Slagteren fra Ølstykke der skulde komme og slagte Kalven iaften kom ikke.

3-8-82 Torsdag 5 Kr 19 Ør.

Slagteren kom Kl 8 og var færdig med at slagte Kalven Kl 9. Trukket Køer ned paa Mads Jensens Stykke og da det

var et svært Regnvejr havde jeg Faders Skindtrøje paa og lange Støvler. Efter Middag var det Tørvejr. Hjulpet med at tappe en Fdg Øl af. Hjulpet Fader i Haven. Valdemar spiser nu og skal op en af de første Dage. Bager Ryder kom kjørende herud Kl 6. Faaet et Par nye Sko.

4-8-82 Fredag 5 Kr 19 Ør.

Faders Fødselsdag i Dag. Det er daarligt Vejr med stærk Regn og Blæst. Frøken Rieneck var den eneste der kom herud. Fader fik en hel Del Presenter. Fru Ryders Broder kom med 4 Tog. Druknet Chokolade. L.Nielsen, Hansen og Kone og Præsten var de eneste der kom her iaften. Gaaet i Seng Kl 11. Ryder og Fru Ryders Broder kjørte Kl 12½ i Nat. Frk Rieneck bliver til imorgen.

5-8-82 Lørdag 5 Kr 19 Ør.

Frøken Rieneck rejste med 7 Toget. Staaet op Kl 8. Erik kjørte med Anders til Søsum i Dag. Fader oppe hos Lars Andreasens og købte han[s] Sted i Dag. Pillet Rosiner for Fader. Erik og jeg vare nede hos Anders Andersens og lege. Far Ander[s] og Lars Peter ere oppe og høste Lars Andreasens Korn iaften. Jeg laante en Bog af Jens der hedder »Det grønne Brudeslør« og læser den.

6-8-82 Søndag 5 Kr 29 Ør.

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Faaet 10 Øre af Bedste. Fru Ryder og Moder i Kirke i Dag. Været paa Holdepladsen efter Aviser i Dag. Været inde hos Vilhelm. Fru Ryder rejste med 5½ Toget, de kjørte demed og jeg var med.

Med det samme kjørte vi til Stenlille hvor Fader købte 6 Grise. Axel maatte blive inde fordi han var kommet aldeles vaad hjem fra L.Lars Mose og ikke havde Lov at gaa. Vi spillede Ring om Aftenen.

7-8-82 Mandag 5 Kr 29 Ør.

Mor har travlt med vores Tøj i Dag da vi skal til Kjøbenhavn imorgen. Da vi havde spist Frokost blev vi tre satte til at luge og skubbe [skuffe] Kolraberne [kålroerne]. Vi gik med Maren ud at malke og da Køerne er nede ved Fugle Sø gik Axel og jeg ud i Bækken og vaske Benene. Erik turde ikke. Vi blev først færdige med at luge Kl 7. Sofus og Madam Bjørnstad er her nede i Aften. Jeg skrev Brev til Fru Foght iaften.

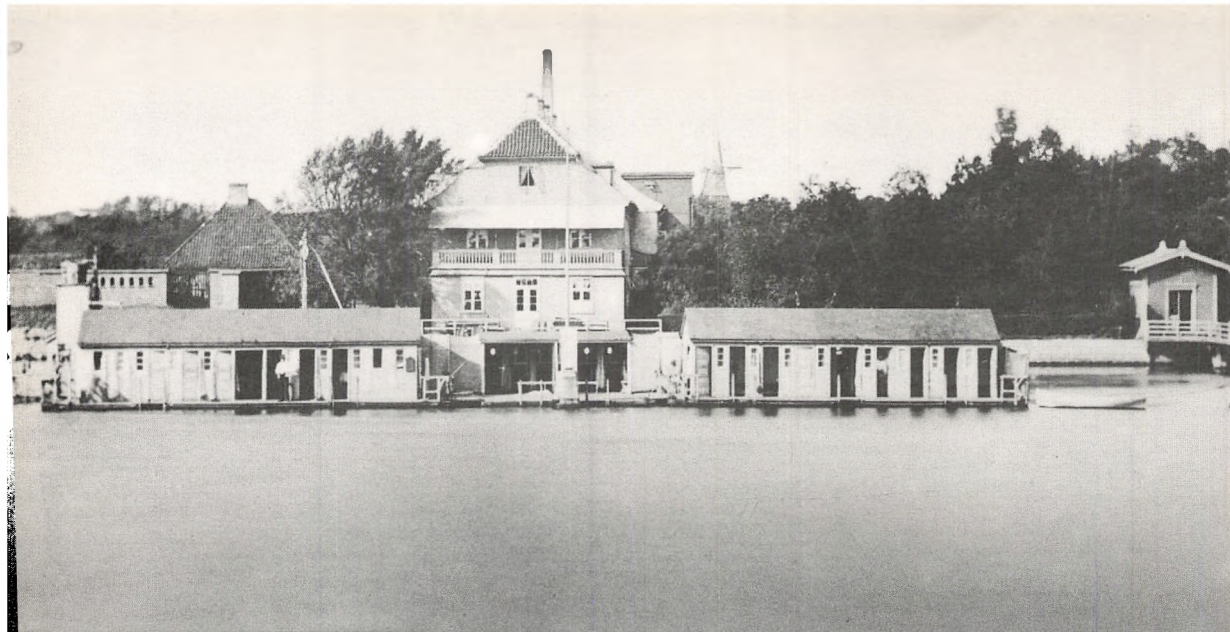
8-8-82 Tirsdag 5 Kr 39 Ør.

De kjører Rug ind i Dag. Da Kl var 10¾ kjørte vi [i hestevogn] og kom til Kjøbenhavn Kl 1½. Vi spiste til Middag hos Onkel Thorvald og drak Kaffe. Været med Moder i en Butik for at købe noget til Ove. Da Kl var 6 gik vi i Tivoli. Der er Feriefest i Dag. Set Elefanten Pipi gjøre Kunster. Bajadserne paa Plænen. Kjørt med den Elektriske Bane. Set Pjerre. Ryder og Frk Rieneck var med. Vi morede os udmærket. Vi kom hjem Kl 12.

9-8-82 Onsdag 4 Kr 4 Ør.

Jeg sejlede med Onkel over til Rysensstens Badeanstalt⁴⁰ og skulde have været med i Vandet hvis der havde været Tid dertil. Vi spadserede en lang Tur med Pigen Helene og vare trætte da vi kom hjem. Thyra Munck er her og

40. Badeanstalten lå tæt ved Rysensteens Bastion ved Langebro.

Rysensteens Badeanstalt ved Langebro set mod Christianshavn 1865. (Kbh.B.)

skal blive her medens vi er her. Thomsens Axel og Valdemar var med os i Tivoli. Amerikansk Forhinderingsløb. Pjerro. Pipi [elefant] og mange andre Ting var der. Kjøbt en Kniv med Skede 1 Kr 15 Ør. Kjørt paa Rutchbanen 10 Ør. Tabt en Hat 10 Ør.

10-8-82 Torsdag 4 Kr
Kjøbt for 4 Øre Blommer.

Jeg var med Onkel i Bad i Dag. Vi skulde have været paa Thorvaldsens Musæum i Dag men vi kunde ikke komme fordi der ingen Voxen var med os og det kostede ogsaa 50 Ør. Vi vare henne hos Ryder for at spørge, naar vi skulde komme derhen. Kl 3 kom Ryder her og kjørte os til Korups Have ved Frederiksberg⁴¹. Vi drak Chokolade, prøvede Kræfter, gængede, kjørte paa Karussel og skød. Jeg var ogsaa henne paa Vandværket. Vi kjørte hjem og var hjemme Kl 10.

41. Traktørsted ved Søndermarken, oprindelig et skovløberhus.

11-8-82 Fredag 4 Kr

Været i Vandet i Dag med Onkel, i Dag var vi ude at spadserere og var oppe paa det etnografiske Museum og saa alt det der var. Kl 4 kom en Hr Kjær herovre og spurgte os om vi vilde kjøre en Tur med ham til Charlottenlund. Vi fik lidt kage derude og kjørte hjem ad Strandvejen. Vi spiste derefter til Aften her hjemme.

12-8-82 Lørdag 4 Kr 10 Ør.

Været i Vandet med Onkel i Dag, kun jeg alene, de andre turde ikke og jeg kunde bunde i Dag og det gik mig lige til Halsen. Thomsens Dreng kom her Kl 2 og spiste til Middag, og vi spiste til Middag og drak Chokolade hos Tante Emma da det var Elnas Fødselsdag. Kl 3½ gik vi i Zogelogisk Have og ned til Frederiksberg Slot og hørte Musik. Axel og Valdemar drillede os og jeg

pryglede Valdemar og Axel, vi var Uvenner med dem hele Aftenen. Faæet 10 Ør af Onkel.

13-8-82 Søndag 4 Kr 10 Ør

Vi var ikke i Vandet i Dag. Kl 9½ kjørte vi fire Tante og Fru Kjær med Hr Kjær ud til Klampenborg ad Strandvejen, der mødtes vi ved et Skovløberhus med Tante Jane Johanne Emmy Sigrid Onkel Thorvald Fru Guli hendes Datter Alma Justine Nielsen og hans Kone og Tantes Søster Onkel Munk. Vi spiste i et lukket Lysthus til Frokost og siden til Middag. De havde selv Mad med. Vi gik op til Skodsborg og de fleste vare i Vandet, der hørte vi ogsaa en underlig Koncert. Vi kjørte hjem med Jærnbanen og var hjemme Kl 9½.

14-8-82 Mandag 4 Kr 5 Ør.

Kjøbt 1 Glas Sodavand.

Vi var ikke i Vandet i Dag fordi vi sov over os. Da Kl var 12 gik vi tillige med Tante og Thyra ud til Tante Julie hvor vi blev og spiste til Middag og drak Kaffe. Jeg fik to gamle Uhrværk af Tante Julie og det ene af dem, det mindste fik jeg til at gaa. Vi gik Kl 4½ ud til Jensens og han var med os ude i Landbohøjskolens Have. Vi spiste til Aften der og de fulgte os hjem.

15-8-82 Tirsdag 3 Kr 57 Ør.

Erik var med i Bad i Dag men han havde en sørgelig Figur. Trofast blev kastet ud og måtte svømme fra Ryssensten til Land. Kl 12 var vi ude hos Tante Jane og nede hos Vilhelm Foght og Kl 3 kom vi hjem. Det var Tivolis

Fødselsdag i Dag og vi tillige med Camillas Søstersøn J.Jensen var i Tivoli. Vi spiste der, saa Fyrværkeriet som var overordentligt smukt. Vi kom hjem Kl 12½. Det lynede og tordnede forfærdelig i 3 Timer. Erik og jeg kjøbte sex Æggebægre og jeg betalte 50 Ør. Faæet 2 Ør af Onkel.

16-8-82 Onsdag 2 Kr 5 Ør.

Vi skal hjem med det første Tog og derfor har vi travlt med at efterse og nedpakke vort Tøj. Givet Helene 2 Kr i Drikkepenge. Onkel rejste med os og Far og Ove var nede og tog imod os, det er Eriks Fødselsdag i Dag. Solgt 14 Bladet Kniv til Daniel for 50 Ør. Betalt Erik 2 Ør som jeg skyldte. Onkel rejste med 5½ Tog. Vilhelmine hernede i Dag. Jeg havde travlt med mine Uhre hele Dagen.

17-8-82 Torsdag 2 Kr 5 Ør.

Sofie og Lundberg er i Faxe og Køge, de rejste i forgaars Morges. Været nede hos Vilhelm med en Bog og med det samme øvede vi os i Gymnastik i Trapetsen og bestemte at jeg skulle komme derned Kl 3. Været oppe paa S.Andersens og Nejet Havre og Korn⁴². Kl 3 mødte jeg, og for vores Komædie fik vi 52 Blommer 2 Pærer af Publikum til at dele. Erik med Anders i Søsum. Ove og Axel i Værebro og jeg Uhrmager.

18-8-82 Fredag 2 Kr 5 Ør.

Far kom op og vækkede mig Kl 7½ for jeg skulde hjælpe at meje Korn og Havre nede ved Korsvejen. Kl 9½ var

42. »Neje« - nege - at lave neg. Der var høstet med le, og det høstede lå løst i rækker. Det løse blev samlet op og bundet i neg. Med »Korn« menes brødkorn, rug.

»Korsvejen« var det sted, hvor vejen fra Stenløse by mod Søsum krydser Frederikssundsvej. Her set fra krydset mod København ca. 1900. Gavlen, der anes neden for møllens bygninger, var byens fattighus. (S.A.)

jeg nede og flyttede Køer ved Fugle Sø og da jeg var færdig klædte jeg mig af og gik ud i Bækken og badede mig, det var yndigt. Jeg skilte hele det lille Uhr ad og fik det ogsaa sat sammen igjen. Hjulpet til at kjøre Sæd ind oppe fra Lars Andreasens og ind i Huset.

19-8-82 Lørdag 2 Kr 5 Ør.

Hjulpet Valdemar med at tappe 2 Fjerding Øl af og sat sedler paa 100 Flasker. Begge Søerne og 6 mindre Grise ere ude i Dag og vi hjælpes med at vogte dem. Været nede hos Vilhelm 1 Time og vi øvede os i gymnastiske Kunster. Far rejste til Kjøbenhavn med 5½ Tog og kom hjem Kl 9½. Hjulpet Far i Haven i Dag.

20-8-82 Søndag 5 Kr 5 Ør.

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser. Faaet 10 Ør af Bedste. Vilhelm og jeg gjorde Kunster fra Kl 11¼ [til] 12¼ og høstede derfor 255 Blommer som vi delte. Faaet 90 Ør i Karakterpenge af Fader. Kl 4 var jeg nede og lege med Vilhelm og var over i Skolehaven og spise Blommer. Faaet 2 Kr af Fader som jeg havde betalt Helene.

21-8-82 Mandag 5 Kr 5 Ør

Da Kl var 7½ stod jeg op og var oppe ved Lars Andreasens og vi rev Stubmark og Slod til Hovene⁴³. Da vi havde spist Frokost drev vi Søerne og de 12 smaa Grise ud, da det er koldt i Dag

43. Marken var afmejet og kornet var bundet i neg, som var sat sammen i »Hove«, hobe. Derefter blev marken revet for spildte strå, på egnen kaldt »Slod«. Dette løse, slod, blev lagt på hobene for at beskytte dem mod regn.

er de ikke gode at passe paa. Efter Middag var Lars Peter og jeg nede at vende Havre ved Huset og Kl 4 nejede vi tillige med Karle det op, bandt, satte i Hove og reve til Kl 6, da det begyndte at regne lidt.

22-8-82 Tirsdag 5 Kr 5 Øre

Vi dreve Grisene ud da Fader havde skoet vore Træskoer. De vare helt ustyrige i Dag da det er meget koldt og de vare flere Gange forbi Anders Andersens Gaard. Det regnede næsten hele Dagen men vi vare inde i Teltet. Kl 3 drev vi dem ind da det lod til at blive Torden. Været nede hos Vilhelm i Dag med en Bog, der var Vaksination nede i Skolen og Dr. Villemoes var der. Da Hansen var borte måtte jeg skrive Attester.

23-8-82 Onsdag 5 Kr 5 Ør.

Det regnede saa det skyllede hen af Jorden i Morgenstunden. Jeg skilte efter Frokost det lille Uhrværk ad oppe hos Bedstefader og gjorde det rent med en Tandbørste. Jeg havde fjederen oppe men den var i to Stykker og da jeg tog den op af Kapselen faldt Tappen bort og jeg kan ikke finde den. Efter Middag røgtede jeg Svin til Kl 4½, da det begyndte at regne forfærdeligt. Md. Larsen er her oppe i Dag.

24-8-82 Torsdag 5 Kr 5 Ør

Da vi havde spist Frokost tog jeg Grisene ud og drev dem op paa Lars Andreasens og jeg kunde knap staa fast der oppe paa Bakken saadan blæste det. Kl 11 begyndte det at regne og saa drev jeg dem ind. Kongegraven i Elurien

ender i Morgen. Været nede i Byen og faaet den sidste Havre og Sæd i Hus. Om Aftenen fik Folkene Kager Punsch Æbler Baier og Cigar⁴⁴.

25-8-82 Fredag 5 Kr 5 Ør.

Efter Frokost drev jeg Grisene ud og op paa Lars Andreasens. Medens jeg gik og vogtede skar jeg en Mængde Ax af der voxede oppe paa Kartoffelstykket og bandt dem i Knipper og satte dem i Hov og kørte dem hjem i Rullestuen om Aftenen. Erik og Axel ere begge to med Anders i Rørbæk og Ove er oppe hos mig. Sofie og Plettes kom hjem med 9½ Toget i Aften.

26-8-82 Lørdag 5 Kr 5 Ør

Efter Frokost drev jeg Grisene ud og op paa Lars Andreasens. Før Frokost tærskede jeg Havren og Kornet og rensede det. Da Kl var 11½ drev jeg Grisene ind fordi det begyndte at regne. Erik og Axel drillede mig inde i Folkestuen og de ophidsede Ove til at slaa mig med et Spanskrør. Derfor gav jeg Ove nogle Kløe og saa kom Moder og slog mig forfærdelig saa der gik Hul i den højre Kind. Siden efter var Moder vred paa mig hele Tiden og vilde ikke give mig nogen Middagsmad. Efter Middag drev jeg Grisene ud men Kl 4¼ blev det et rædsomt Torden og Regnvejr og saa drev jeg dem ind. Axel med Anders i Søsum.

27-8-82 Søndag 5 Kr 50 Ør.

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Derfor af Fader 10 Ør. Faaet 10 Øre af Bedstefader. Været nede paa

44. Selv om mølleejendommen ikke var en gård, hvor der fejredes stort høstgilde, blev afslutningen på høsten alligevel honoreret med ekstra godbidder til folkene.

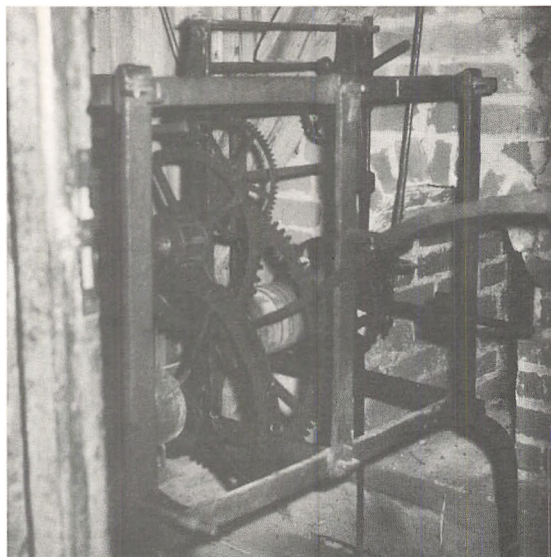
Holdepladsen efter Aviser i Dag. Været inde hos Vilhelm. Mor og Fader rejste til Kjøbenhavn med 12 Toget for at se en Gjentagelse af Tivolis Fødselsdag. Været nede Kl 1½ hos Vilhelm, der var ingen hjemme uden Soffy [Soffi] og jeg [fik] 100 Blommer af hende og hun var med mig her oppe paa Møllen og alle Steder omkring. Jeg sloges med Vilhelm nede paa Exerarpladsen [Ekseserpladsen] og smed ham om og han sladrede til sin Tante der kom og skjældte mig ud⁴⁵. Faaet 25 Øre for min Sæd. J.Anders Hanne var her iaften. Været oppe i Kir-ketaarnet og set Uhret.

28-8-82 Mandag 5 Kr 50 Ør.

Staaet op Kl 7½. Jeg drev Grisene ud men drev dem ind 1 Time efter fordi det begyndte at regne. Jeg forærede Gram en Æske til hans Uhrkjede at være i. Jeg krøb ovenpaa Brændehuset og da Plet-ters og Bedste saa det holdt de en Tor-dentale til mig og Bedste lovede at sige det naar Fader kom hjem. Far og Mor kom ikke med 4 Toget og vi var alle 4 samt Trine nede paa Holdepladsen.

29-8-28 Tirsdag 5 Kr 50 Ør.

Bedstefader sladrede ikke paa mig til Fader som han havde lovet men sagde intet. Jeg var ude i Bageriet 1 Times Tid og hjalp med at pompe Deyg [dej]. Jeg tabte mit Uhr der fra hvor det hænger og det gik ikke i tu skjønt det faldt ned paa gulvet. Laant 2 Bøger af Gram

Tårnuret i Stenløse kirke. (N.M.)

»Grevens Fejde« i 4 Dele. Været inde hos Slagteren A.Petersen og bedt ham komme og slagte 5 Grise imorgen. Mor nede hos Md. Møller. Far i Slagslunde med Jørgen Andreasen.

30-8-82 Onsdag 5 Kr 62 Ør.

Kl 6½ stod jeg op og saa begyndte de at slagte. De slagtede 5 Grise og blev færdige dermed Kl 12. Hjulpet til at tage Kartoffler op. Jeg solgte min store Mølle til Klokkerens Søren for 12 Ør. Læst i Grevens Fejde i Dag. Begyndt at lave et Skib af en stor Fagot⁴⁶. Axel med Anders i Slagslunde i Dag. Stavlet Brænde i Dag. Redet de Brune [heste] ned paa Kløveren.

45. Viggo havde i en periode leget meget med den to år yngre Vilhelm, lærer Hansens dreng, men pludselig skete der et brud mellem de to drenge, som først genoprettedes den 10/4 1883.

46. Et skovteknisk udtryk der betegner en sortering af ukløvet brænde, 10-15 cm tykt og 100 cm langt.

31-8-82 Torsdag 5 Kr 62 Ør.

Det er sidste Dag af vor Sommerferie i Dag. Læst i Grevens Fejde. Jeg har travlt med at udhule Skibet og Arbejdet skrider godt fremad. Kl 10 kørte vi med Fader ud paa Tørvemosen og læstde Tørv. Til Kl 5 havde vi kørt 4 Læs hjem. Slagteren kom Kl 6 og skilte Grisene og saa vejede og læssede de dem. Det lynede og tordnede forfærdelig til Kl 9³/₄. Jeg venter at komme med Fader til Kjøbenhavn imorgen. Og han har sagt til de andre at det kan nok være at jeg kommer med.

1-9-82 Fredag 5 Kr 62 Ør.

Vi stod op Kl 6¹/₂ fordi vi skal i Skole i Dag. Men det er godt at vi ikke har none Lektier og læse igjennem. Vilhelmine ikke i Skole. Jeg kom ikke med Fader til Kjøbenhavn i Dag. Hansen Seminarist fra Jonstrup var i Besøg hos Lundberg i Dag og spiste til Aften her. Erik og jeg lavede paa mit Skib og vi fik Sat Kjørl Rør og Dæk Mast paa i Dag. Fader kom hjem Kl 8¹/₂ og Bager Ryder var med ham.

2-9-82 Lørdag 5 Kr 62 Ør.

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag. Ryder var ude og fiske i Fugle Sø hele Dagen til Kl 4 og fangede henved 10 ú Fisk. Han rejste til Kjøbenhavn med 5¹/₂ Toget. Vilhelmine havde ikke læst nogle Lektier til i Dag og hun drillede Lundberg forfærdelig. Syt [syet] Sejl til Skibet i Dag. Været i Karvand i Aften. Det lynede hele Aftenen og jeg laa i Sengen og var bange.

3-9-82 Søndag 5 Kr 52 Ør.

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Derfor af Fader 10 Øre. Faet 10

Øre af Bedstefader. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser tilligemed Erik. Tante Emma og Laurits kom med 11 Toget. Vi har travlt med at faa Skibet i Stand til vi skal op til Vilhelmine. Vi bar Skibet derop og det sejlede udmærket. Laurits var med deroppe. Vi løb og drillede ham hele Tiden. Vi morede os ellers godt.

Vi kom hjem Kl 8. Tante og Laurits rejste med 8³/₄ Toget.

4-9-82 Mandag 5 Kr 82 Ør

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur i Dag. Vi slap da alle igjennem med vore Lektier i Dag endskjønt vi ikke havde læst dem ordentlig i Lørdags. Jeg havde skrevet mine Verber op. Far og Lars Peter kører Sten ned fra Lars Andreasens i Dag. Jeg har begyndt at lave mit Skib om, det skal ikke mere være Jagt men Fiskerbaad. De vasker i Dag Storvask. Jeg kan faa Skibet færdigt imorgen.

5-9-82 Tirsdag 5 Kr 82 Ør

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur i Dag. Vi kunde ikke vores Mathematik i Dag derfor trak vi det ud saa vi ikke fik nogen. De tørrer Tøj i Dag. Far og Lars Peter har begyndt at rydde Haven og Stengærdet oppe ved Lars Andreasens bort. Jeg har travlt med mit Skib og jeg fik ogsaa lavet det færdig i Aften. Anders har kørt Tørv for Jakobsen hele Dagen.

6-9-82 Onsdag 5 Kr 82 Ør.

Vilhelmine kom ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur fra Kl 6 til Kl 7, vi havde Katten med og han var med helt oppe ved Uhrmagerens Hus. Far og Moder var ovre hos Jens Andersens en Times

Tid i aften. Vi har lavet en Trapets ude ved Hullet og der gjør og Axel og jeg Gymnastik i. Læst i Nutiden i Aften. Erik Axel Valdemar og Lars Peter spiller Kort om Sokercigarer.

7-9-82 Torsdag 5 Kr 82

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun havde ikke lyst til at gaa i Skole igaar og derfor kom hun ikke. Gaaet Tur i Dag uden Pletter op til Uhrmagerens Hus. Katten har faaet Unger i Nat. Axel slog saa mit Uhr gik i staa i forgaards og saa lod jeg det løbe ud i Dag og stillede det. Jens rejste i Dag og den nye Møllersvend S.Peters Broder Jens kom i Dag. Far borte hele Eftermiddagen og Moder om Aftenen.

8-9-82 Fredag 5 Kr 82 Ø

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi havde Taktskrivning i Dag. Gaaet Tur med Pleddas op til Hyreleddet. Vi pillede Kartofler op efter at vi havde læst Lektier, oppe ved Lars Andreasens. Axel og jeg øver os bestandig i Trapetsen og jeg kan gøre en Mængde Kunster i den. Været nede efter Køer paa Mads Jensens i Aften. Hans Jensens fra Viksø var her med 15 Td. Korn.

9-9-82 Lørdag 5 Kr 82 Ør.

Vilhelmine ikke i Skole i Dag, hun havde haft Tandpine om Natten og havde slet ikke sovet noget og derfor kom hun ikke i Skole. Gaaet Tur med Lettas op til Uhrmagerens Hus. Jeg læste ikke mere end ½ Time paa mine Lektier i Dag. Pillet Kartofler op oppe ved Mølleren. Vi var alle 4 med Fader oppe i Viksø paa Stationen og Moder var i Søsum med Ander[s]. Pillet Kartofler op da vi kom hjem.

10-9-82 Søndag 5 Kr 92 Ør.

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Lundberg borte i Dag, han er borte og se paa et Embede. Faaet 10 Ør af Bedstefader. Der er Høstprædiken i Kirken i Dag og vi vare alle tre tillige med Moder og Fader i Kirke. Det lille Uhrværk hængte jeg en Sten ved i Ste-det for Fjederen der er sprunget men det ville ikke gaa. Læst i Nutiden.

11-9-82 Mandag 5 Kr 92 Ør

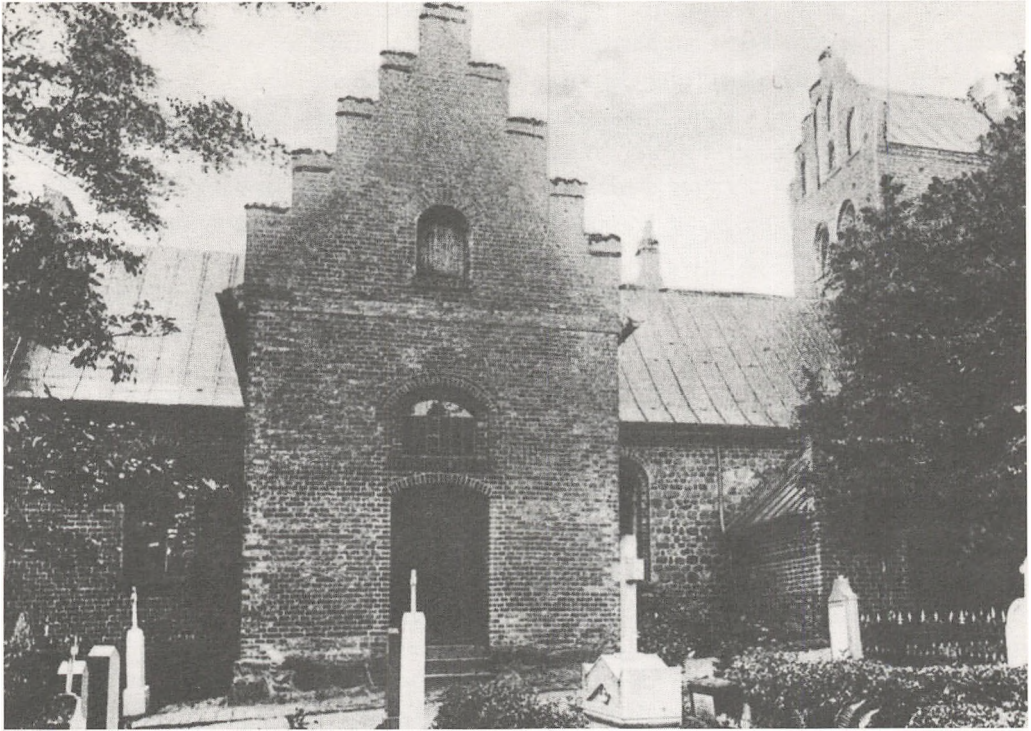
Gaaet Tur med Lundberg op til Dyr-lægerens. Vilhelmine i Skole i Dag. Lundberg var meget gal i Dag og han vilde sætte sig i Respeck sagde han og det grinede vi af. Grams Uhr er til Uhrmageren for at rengjøres og da jeg fik mit med Stenen ved til at gaa bad han om det maatte hænge i Bageriet til Søn-dag saa skulde han huske min Fødsels-dag paa Torsdag. Læst i Nutiden.

12-9-82 Tirsdag 6 Kr 2 Ør.

Staaet op Kl 6 og gaaet Tur med Lettes op til Hyreleddet i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i dag. Vi er meget glade over at Lettes [Lundberg] skal til Ses-sion paa Fredag. Nu gaar Uhret i Ba-geriet taaleligt godt. Jeg rydde[de] et stort Stykke oppe ved Møllen som jeg gav Erik. Valdemar og Gram slog 4 Katteunger ihd [ihjel] ovre i Skæreloen og en lever endnu. Far og Mor oppe til Lars Nielsens Fødselsdag i Dag. Solgt en Æske til Trine 10 Ø.

13-9-82 Onsdag 6 Kr 2 Ør.

Vilhelmine i Skole i Dag. Da det er min Fødselsdag imorgen bad jeg Vilhelmine om at spørge om hun maatte blive her imorgen. Jeg begyndte at male Uhret og lave Kasse til det men jeg fik

Stenløse Kirke ca. 1900. (Kgl.B.)

ikke lavet noget Glas til det. En Sten faldt ned paa Lars Peters ene Finger oppe ved Lars Andreasens og slog et stort Stykke Kjød fra.

14-9-82 Torsdag 11 Kr 52 Ør.

Det er min Fødselsdag i Dag. Vi gik Tur til Hyreleddet i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg fik 3 Pærer af hende. 4 Kr af Bedste, en Kr af Fader, 10 Lakrits og et Cigarfederal af Erik. Saa sagde Moder at hun vilde kjøbe en Sølvgaffel til mig naar hun kommer til Kjøben. Solgt 4 gamle Skillinger til Vilhelmine 20 Øre deraf betalte hun 13 Ør. Solgt en Dunk fra min Uhrkjede til Vilhelmine 12 Øre.

NB 5. Jeg bytte[de] Uhrkede med Valdemar og faaet 25 Øre til Bytte. Vi

drak Chokolade om Eftermiddagen og slap fra Skole Kl 12. Kl 7 fulgte Valdemar og jeg Vilhelmine hjem.

V.Petersen.

15-9-82 Fredag 11 Kr 52 Ør.

Lundberg er kjørt til Frederikssund med J.Andersen og da han skal til Session skal vi ikke i Skole i Dag. Hjulpel til med at kjøre Sten bort oppe ved Lars Andreasens. Vi pillede Kartofler op næsten hele Dagen i Dag. Været nede og flytte Køer ved Mads Jensens og jeg reddede 2 Æbler af et Træ der. Hendrik Hansens Hans fra Viksø der kom fra Sessionen sagde at Lundberg var kasseret.

16-9-82 Lørdag

Lundberg kom hjem igaar Aftes og vi

gik Tur op til Uhrmagerens Hus i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun har smidt sin Botanik bort og derfor havde hun ingen læst til i Dag. Hun købte de andre 6 gamle Skillinger for 12 Ør og skylder endnu 7 Ør. Været nede og flytte Kør og Heste og pillet Kartoffler op i Dag. Læst i Nutiden. Far sagde til Lundberg ved Aftensmaden »Rejs ad Helvede til«.

17-9-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Far er endnu meget vred paa Lundberg og Mor og han gik og var grædefærdige hele Formiddagen. Været nede efter Aviser paa Holdepladsen. Nu følges jeg ikke mere med Vilhelm og han lader sig heller aldrig se paa Holdepladsen om Søndagen. Far og Lundberg ere nok bleve nogentlunde forligte nu. Fader til Møde nede i Skolen angaaende Indsamlingen af Sæd til at afhjælpe Islændernes Nød. Der er ordentlig Gilde hos Kanels [Cornelius] i Dag. Nu skriver jeg indtægt og Udgift op i en Bog. Jeg fik et [forstørrelsesglas] til at se i, af dem som Uhrmageren bruger, af Klokkeren i Dag.

18-9-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Jeg lærer i en engelsk Bog af Lundbergs og da jeg ikke kunde mine engelske Gloser deri skulde jeg lære dem til imorgen. Men saa blev jeg gal og gav ham af Grovfilen og saa skulde jeg sidde over men det kom jeg da ikke til. Været nede og flytte Kør i Dag. Jeg byttede mit store Uhrværk bort med et andet med en Blikkasse om, nede hos Klokkeren; Hans Jensen fra Viksø og hans Kone er hernede iaften. Jeg fik Brev fra Aage [Albertsen] i Dag.

19-9-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur til Hyreleddet i Dag. Jeg havde skildt det nye Værk med Kassen om igaar og saa satte jeg det sammen til Frokost men det kan ikke gaa endskjønt jeg havde gjort det rent, men det er Stighjulet [ganghjulet] der er for kort. Efter Middag og da vi havde læst Lektier vogtede Erik og jeg Svin til Kl 6 og saa drev vi dem ind. Den sorte Vædder er nede hos Jørgen Andersens og bedække hans Faar og derfor staar det hvide og bræger. Mor og Far oppe hos L.J.Hendriks i Dag. Skrevet Brev til Aage i Dag.

Charlotte Larsen der er i Jylland og har Tyfus er død.

20-9-82 Onsdag

Charlotte Larsen er alligevel ikke død som vi troede igaar men der er vist ikke meget Haab om hun skal leve. Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Jeg vogtede Svin he[le] Eftermiddagen og Erik og Axel og Ove er ude hos L.Larsens Jens ude i deres Mose hvor han vogter Kør. De plukkede Hyldebær af i Dag. Vejmandens Marie var her lidt i Dag. Læst i Nutiden.

21-9-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vi legede ikke i Frikvarteret for Vilhelmine var løbet hjem for at sige hendes Forældre at der var Missionsmøde i Slagslunde i Dag Kl 1. Men de skulde ikke med. Lundberg skulde med og derfor slap vi fra Skole Kl 12. Vi læste Lektier paa 25"[minutter]. Jeg vogtede Svin og Erik og Axel var ude i Mosen i Dag. Læst i Nutiden i Aften, en smuk Historie der hedder »2 Fanger«.

22-9-82 Fredag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag til Hyreleddet i Dag. Vi slog os da igjennem med vores Mathematik i Dag endskjønt vi ikke havde læst et eneste Ord paa den igaar Eftermiddags. Jeg vogtede Svin hele Eftermiddagen i Dag. Jørgen Andreasen, Peter Larsen Kildebæk, Chresten Petersen og Mads Chrestensen spiste til Aften her fordi de havde været her med Rug til Islænderne. Jeg læste i Nutiden. Glarmester Bjørnstad var her lidt i Aften.

23-9-82 Lørdag

Gaaet Tur op til Uhrmagerens Hus i Dag og den lile Kat løb med os baade der op og hjem igjen. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun drillede Lundberg i Dag ved at anstille sig som meget dum. Erik og Axel sloges med Vilhelmine i Frikvarteret. Jeg stod i Frikvarteret og rodede med Spindelen paa Uhret der ga[a]r ved en Sten og fik det endelig til at gaa. Vi pillede Kartoffler op oppe ved L.Andreasens i Eftermiddag. Erik og Axel vogtede Køer paa Kløveren oppe ved Møllen. Da de gjorde rent ovre i Skolen læste vi Lektier her ovre i Spisestuen.

24-9-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Vogtet Køer et Par Timer paa Kløverstykket da jeg kom hjem. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser. Jeg talte med Smedekonen og lovede at

gjøre et Vækkeuhr rent for hende. L.Larsens Marie var her oppe og vi havde lavet en Karussel som uheldigvis gik itu. Sofie og Lundberg kjørte med Lars Larsens til Bal paa Jonstrop⁴⁷. Lars Peter lærte mig at Slinge [en særlig flette teknik] og jeg lavede en god Pidskesnært.

25-9-82 Mandag

Lundberg og Sofie kom først hjem Kl 7 og Lundberg var søvniq hele Dagen. Vi lo noget i Skolen og Lundberg slog mig og sagde at vi skulde sidde over alle sammen men det blev der nok heller ikke noget af. Fader rejste til Kjøbenhavn med 12 Tog, kom hjem med 4 Toget. Jeg havde Grisene ude i Dag og min store Pidsk dykket i Tjære og rullet i Sand gjorde god Nytte. De gjør Rengjøring over det meste af Huset i Dag. Der blev slagtet 3 Kaniner i Dag. Spillet paa min Harmonikar. Far og Mor hos Præstens i Aften i Besøg.

NB 6. Aage sendte mig en smuk Tegning som han selv havde tegnet, der forestiller Lodsbaaden gaar ud.

26-9-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vi fik ingen Mathematik i Dag fordi vi trak saa længe ud med Naturlære. Vi havde Bly over som blev vejet og 2 Kroner og en hel Del andet Møj og Snavs. Soldaterne, et Batteri kom forbi Kl 9¼ og Ove kom og sagde at vi maatte gaa ud og se dem kjøre

47. »Jonstrup« seminarium, som lå ca. 10 km fra Stenløse, betød meget for egnens lærere. De fleste af dem var uddannet der, og de følte sig derfor knyttet til seminariet og sørgede bl.a. for, at deres døtre kom til fester på seminariet, for at de eventuelt gennem ægteskab kunne forblive i lærerstanden. Men også egnens bønder så gerne deres døtre gift med lærere.

Ida Marie og Carl Andreas Laurids Jessen, sognepræst i Stenløse 1876-97. Til højre deres datter. Fotograferet ved havedøren i Stenløse Præstegård, ca. 1880. (S.A.)

forbi. De gjør rent i Spisestuen i Dag. Anders var i Viksø efter Varer paa Stationen og saa kjørte jeg med derop. Valdemar skal til Borup ved Ringsted og lære Kjøbmandshandelen.

27-9-82 Onsdag

Det er Moders Fødselsdag i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag da det regnede lidt. Moder fik et Gulvtæppe af Fader. Vilhelmine i Skole i Dag. Onkel Thorvald, Svendsen og Tante Emma, Tante Jane og Julie, Bager Ryder, Sigfred og Fru Ryder kom herud med 11 Toget, de rejste med 5½ Toget alle uden Onkel Thorvald. Vi slap fra skole Kl 12 og læste Lektier til Kl 1. Om Morgen

kom L.Nielsen og Kone, Præsten hans Kone [og] Datter og Skolelærer Hansen [og] Kone fv. Dyrslæge Andersens Kone og hendes Søn Julius. Vi legede med Julius i aften. Vi gik i Seng Kl 11½ og sov udmærket. Valdemar rejste i Dag.

28-9-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur fordi det regnede og det regnede forresten det Meste af Dagen og holdt først op dermed Kl 8 Aften. Vi legede Blindebuk i Frikvarteret. Fader tog med 10½ Toget til Frederikssund i Dag og kom hjem med 5½ Tog. Jeg skildte mit Vækkeuhr ad og smurte det og fik det ogsaa til at gaa en lille Smule.

Onkel rejste med 7 Toget hjem. Lars Nielsen var nede og gjorde Regnskab med fadr [far] iaften. Den hvide So farede i Aften og fik 10 Grise.

29-9-82 Fredag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag op til Uhrmagerens Hus. Jeg kunde ikke faa mit Vækkeuhr til at gaa igen da jeg havde skildt det ad for at smøre det og derfor maatte jeg lade det hænge unden at gaa hele Natten. Jeg lavede et Blylod til det og fik det saa endelig til at gaa i Dag. Sagfører Hansen og Fuldmægtig Rasmussen fra Frederikssund var her og spiste til Aften og bleve her til Kl var 9. Fader var til Skovauktion i Farum i Dag [for at købe brænde].

30-9-82 Lørdag

Vi gik Tur i Dag op til Hyreledet. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun drillede Lundberg i Dag og jeg skrev et langt Brev til hende i Skolen. En af de smaa Grise døde i Gaar og nu er der kun 7 tilbage. Fader lidt nede hos Skolelærer Hansen og købe nogen Sæd. Nu har jeg faaet mit Vækkeuhr til at gaa taaleligt godt og det er jeg glad over. Sofus kom hened med Anders i Dag. Været ude efter Køer.

1-10-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser i Dag. Jeg stod længe og rodede med mit Uhr der gaar ved Lodder og fik [det] nu til at gaa uden at vinde eller tabe men da Kl var 11 i Nat gik det i Staa. Det er Konfirmationssøndag i Dag og Hansens Karl [personnavn] blev konfirmeret og Moder og Fader var der

nede i Aften. Vi gik ikke i Seng før Kl 10 i Aften. Jeg solgte en Pung til Sofus for 35 Ør.

2-10-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur op til Uhrmagerens Hus i Dag. Vilhelmine var gal hele Tiden i Dag og hun sloges med Erik og Axel og da vi kom fra Skole pryglede hun Axel. Erik og Axel skal blive inde i Eftermiddag fordi de vilde prygle Vilhelmine da hun gik fra Skole. Jeg vogtede Grise i Eftermiddag og jeg trak en af dem saadan en over Ryggen med min Pidsk saa at den næsten skwat. Været ude efter Køer med Sofus. Jeg har laant en Bog der hedder Johannes Falk af Carle og den læser jeg i Aften.

3-10-82 Tirsdag

Vi gik Tur til Hyreledet i Dag. Vi blev ikke færdige med Naturlæren før end Kl 9½. De vasker i Dag. Det regnede kun en Gang fra Kl 6 til Kl 9 Aften. Jeg læste i Johannes Falk hele Eftermiddagen i Dag. Fader og Anders kjørte i Morges Kl 7 til Farum Lillevang efter Egeklodser og kom hjem Kl 3 Eftermiddag. Vi fik Grøntkaal til Middag i Dag. Gram lavede 3 smaa Rugbrød til Erik, Axel og Ove og de spiste dem til Aftensmad.

4-10-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur i Dag. Jeg leverede kun en maadelig engelsk Stil i Dag men jeg brød mig ikke meget om hvad Plettas sagde om den. Jeg lavede paa mit Uhr i Dag og fik det i Aften til at gaa nogenlunde ordentlig, før vandt det 1 paa 24 Timer. Været nede paa Holdepladsen med 18 Kr

og et Brev og da jeg gik forbi Frk Mines Hus raabte alle Ungerne efter mig⁴⁸. Jeg gratuleret i Anledning af deres Forlovelse med Lise Klokke blot fordi jeg nikkede til hende da jeg gik derforbi.

5-10-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole. Gaaet Tur op til Uhrmagerens Hus. Vilhelmine og jeg byttede Pladser i Skolen for 3 Knappe-nåle med kulørte Glashoveder. Nu gaar mit Uhr paa Væggen ganske godt. Valdemar Alexius Broder kom herud med 10½ Toget og rejste til Kjøbenhavn tillige med Fader med 5½ Toget. De fylder det lille Vandhullet i Dag og jeg kjørte Sten og Ris dertil at lægge i Renden. Vogtet Køer nede paa Kløverstykket iaften. Vi læste naturligvis ikke noget paa vore Lektier i Dag da Plettas gik sin Vej. Jeg fik læst Johannes Falk ud i Dag.

6-10-82 Fredag

Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Jens Andersen og hans Kone var her ovre i gaar Aftes. Vi slap dog igjennem med vores Mathematik i Dag. Tante Marie, Marius og Lavra kom her ud med 10½ Toget og bliver i otte Dage. Hanses Kone Marie var her ogsaa i Dag og hun rejste med 5½ Tog.

Jeg vogtede Grise i Dag. De kjører Jord ned i Mosen og fylder Renderne og Vandhullet til.

7-10-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur med Lettas men fulgte Fader ned til 7 Toget, han skulde til Kjøbenhavn. Jeg solgte min lille Pidsk med Læderremmen til Sofus for en Cigarkasse med Laag til. Fader kom hjem med 4 Tog. Vi vogtede Køer nede ved Cornelius i Dag og Køerne løb ind i deres Grønkaal. Lars Peter var i Viksø efter et Uhr som jeg skulde lave for ham i Dag.

8-10-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser i Dag. Mor og Fader nede til Selskab hos Jens P.Hansen, Søsum iaften. Der er en vældig Sten oppe der hvor de graver ved Lars Andreasens og de kan ikke faa den op og en Stenhugger var her og da han ikke kunde flække den, skød han den⁴⁹. Gram var fuld i Aften og han kom ikke i Seng før Kl 1. Jeg skildte L.Peters Uhr ad i Dag men fik det ikke sat sammen.

9-10-82 Mandag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag.

48. »Frk Mines Hus« hed dengang som nu Bangsbo. Det var genbohus til Stenløse skole, og Mine eller tante Mine var ugift og søster til lærer Hansens kone Frederikke. De var døtre af den tidligere sognepræst i Stenløse J.V.Bang. Når Viggo skrev, at alle ungerne råbte efter ham, kan det være lærer Hansens egne børn: Carl, Vilhelm, Sofi, Gerda og Lissi. Viggo var af en eller anden grund blevet uvenner med dem, og ved Tante Mines hus har de følt sig i sikkerhed.

49. At »skyde Sten« betyder at sprænge dem. Når man omkring 1880 sprængte sten, lavede man et hul i stenen med hammer og stenbor (mejsel), fyldte krudt i og bragte det til sprængning med en lunte. I dag anvendes plastisk sprængstof, der lægges oven på stenen.

Vi gik Tur til Uhrmagerens i Dag og Lundberg var gal fordi Erik og Axel gik og knurrede over at vi kom saa sent hjem i Dag. Jeg satte noget af Uhret sammen i Dag men fik ikke spændt Fjederen. Ole Andersens Kone er død og bliver begravet i Dag og Moder Fader og Anders ere til Begravelse. Vi legede lidt med den lille Vogn i Dag og Erik har lavet den til en Høstvogn og da vi skulde vende nede hos A.Andersen væltede vi og Ove faldt af og slog sig lidt i Gefæset [ansigtet].

10-10-82 Tirsdag

Vi gik Tur ned til Holdepladsen i Dag. Vilhelmine heller ikke i Skole i Dag. De sluffer Jord⁵⁰ og har saa travlt i Dag oppe ved Lars Andreasens. Lundberg var saa gal paa os i Dag fordi vi ikke kunde vor Naturlære i Dag og han lovede os Prygl alle tre hvis vi ikke læste mere paa vore Lektier. De tager Roer op i Dag. Bedstefader rejste med 12 Tog til Kjøbenhavn tilbage med Moder. Jeg kjørte Roerblade hjem for Lars Andreasens.

11-10-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Fader sagde at vi skulde ikke gaa Tur længere

end op til Lars Nielsen og derfor var Lundberg meget gal over. Været oppe og hjælpe til med at læsse Jord i Dag. Sofus og Erik var gale og sagde at de kjørte ikke hurtig nok og Lars Peter havde nær pryglet dem⁵¹. Mor kom hjem med 9½ Toget og Far var oppe og hente hende. Den lille Kat Gram skulde have er bleven syg i Dag og det er vist af Sult.

NB 7. Chrestensen var her en lille Tid i Dag men vilde ikke blive og spise til Middag. Jeg gav L.Peter hans Uhr i Dag og jeg kunde ikke faa det til at gaa fordi Spindeltappen var knækket?

Viggo Petersen.

12-10-82 Torsdag

De slagtede 5 store Fedesvin i Dag og vi saa paa det. Ikke gaaet Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun drillede Lundberg saa at det var skrækkeligt. Den lille Kat er død i Dag. Tante Marie og Lavra var nede hos Klokkerens i Dag. Været oppe og læsse Jord i Dag. Sofus fik kløe af Anders fordi han var kovset og sagde at de arbejdede meget mere naar Fader saa derpaa.

13-10-82 Fredag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi gik

50. Muldsluffe var en slags meget stor skovl forspændt heste. Med skaftet kunne brugeren bestemme, om sluffen skulle skrabe jord op, flytte den eller tippe den af. At »sluffe« var at arbejde med en muldsluffe.

51. Når husbonden ikke var hjemme, havde tjenestefolkene svært ved at finde det rette arbejdstempo. Skulle de drive den af? Skulle de prøve at holde det sædvanlige tempo eller skulle de prøve at knokle og rigtig vise, hvad de duede til? I dagbogen fornemmes det, at de gamle karle, Anders og Lars Peter, ville holde den vanlige rytme, hvorimod de unge og børnene rigtig ville prøve at vise, hvad de kunne. Men da de unge dertil provokerede de gamle karle, så de følte deres troværdighed i forhold til Rasmus Petersen draget i tvivl, fik de unge klø.

Tur ud til Søren Jensens Gaard og den lille Kat var med os. Vi fik sorte Pølser [blodpølse] til Middag i Dag. Jeg var nede hos Præstens med Pølser og Flæsk og fik 6 Æbler forærende, jeg gav Erik Axel Ove og Lavra et hver. Da Kl var 4¼ i Eftermiddag kørte Fader til Kjøbenhavn⁵². Været oppe paa XXX [møllen] og talt med Daniel. Ove drillede mig og da jeg kom til at skubbe ham om og sagde til Moder at jeg ikke havde slaaet ham, fik jeg en skrækkelig Mængde Kløe af Mor. Men jeg bad hende om Forladelse og gik glad i Seng.

14-10-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur op til Uhrmagerens Hus i Dag. Lundberg var meget gal paa mig i Dag. Fader kom hjem Kl 6 og Jensen var med ham. Lars Peters Moder er død i Dag. Været oppe paa Møllen i 1½ Time og talt med Daniel i Dag. Fader begyndte at salte Flæsk da Kl var 8 i Aften. De tager Roer op i Dag d.v.s. kun Sofus. Lars Peter og Jens er hjemme [i deres hjem] i Aften.

15-10-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Erik var med mig. Vi fik hver 10 Ør af Fader i Dag. Vi var alle fire nede paa Holdepladsen og hente Aviser i Dag. Da vi havde spist til Middag kørte vi med den lille Vogn og legede Fragt-

mænd. Jeg havde fat i Jensens Chronometuhr⁵³ for at lave det men jeg fik det kun til at gaa 5 Minutter ad Gangen og derfor opgav jeg det.

16-10-82 Mandag

Imorgen er det Flyttedag og saa skal Bente Cornelius flytte ud af Fattighuset. Vilhelmine i Skole i Dag, hun kom en halv Time for sent. Vi gik ikke Tur med Lundberg i Dag. Jensens rejste til Kjøbenhavn med 5½ Toget og det [de] bleve kørte til Holdepladsen. Det regnede hele Dagen i Dag. Lars Peter er i Kjøbenhavn i Dag for at sørge for Begravelsen.

17-10-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Cornelius flyttede ikke i Dag, Tøsen sagde at hendes Moder vilde ikke. Vi trak ud saa at vi ikke fik ret meget Mathematik. Jeg var lidt oppe paa Møllen i Dag. Jeg spillede Komædie inde i Folkestuen iaften og udklædte mig. Jeg har en Byld i Næsen som gjør meget ondt. Gaaet Tur i Dag.

18-10-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaaet Tur op til Hyreleddet i Dag. Vilhelmine drillede Lundberg i Dag. Leget Fangemand i Frikvarteret. Jeg stod i Eftermiddag og kludrede længe med mit Væk-Uhr,

52. Når faderen kørte til Kbh., var det for at afsætte de fedesvin, der var slagtet dagen før. Sandsynligvis har Rasmus Petersen brugt samme fremgangsmåde, som bønderne brugte: At køre ind om eftermiddagen eller om natten for derefter næste morgen tidligt at afsætte kødet på Flæsketorvet (det nuværende Nytorv). Bagefter kørte man hjem.

53. Et »Kronometer« er et ur med en særlig nøjagtigt gangmekanisme. Det blev tidligere især brugt som skibsure, men kronometergang er hverken velegnet eller almindeligt brugt i lommeure. I dette tilfælde dækker betegnelsen nok blot et ur af ekstra kvalitet.

Skytter fra Stenløse Skytteforening 1880. Foreningen blev oprettet i 1870, og det var i denne forening, Viggos far skulle til bal. (S.A.)

fordi det vandt meget, og fik det til at gaa nogenlunde. Far og Mor ude hos P.Petersens i Dag. Jeg var klædt ud som Fiskerkjælling iaften.

19-10-82 Torsdag

Gaaet Tur i Dag op til Dyrlægerens. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand i Frikvarteret i Dag. Nu er min Næse mere rask og gjør heller ikke saa meget ondt. Nu er de blevne færdige med Jordarbejdet oppe ved Lars Andreasens. Far var i Viksø en lille Tur i Dag lige fra Morgenstunden. De er begyndt

at kjøre Brænde ind i Dag. Lundberg var vigtig og læste højt for dem inde i Stuen.

20-10-82 Fredag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Gaaet Tur i Dag op til Dyrlægens. Lundberg var gal paa Erik i Mathematiktimen. Der var Skydebal ude hos Powl Andreasen og Moder og Fader var med derude og jeg kjørte for dem derud og havde Kjoretøjet alene hjem⁵⁴. Spillet med Ringspillet inde i Folkestuen. Vi legede med Lars Larsens Valdemar paa Brændpladsen.

54. Det var første gang, Viggo blev overladt ansvar for at køre med hest og vogn alene på landevejen.

21-10-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag. Vilhelmine gav mig et svensk Billede hvorpaa der stod »Alska mig, som jag mig«. Lars Peters Moder skal begravnes i Dag og Fader er med dertil. Fader er til Eftergilde hos Povl Andreasens i Dag. Jeg har faaet en Bog at laane hos Gram der er meget god og er af »Zakarias Nielsen«. Lundberg gik bort da vi læste og naturligvis var Læsningen snart forbi.

22-10-82 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag. Det blæser godt i Dag og jeg frøs da jeg gik til Søsum. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser i Dag. Vi lavede en Roulet ovre i Rullestuen og vi legede tillige med Sofus det meste af Eftermiddagen. Skolelærer Hansen var her oppe og gjorde Regnskab med Fader i Dag og han spiste til Aften her. Læst i de nye Almanakker som Fader har faaet hjem.

23-10-82 Mandag

Vi gik ikke Tur i Dag fordi det regnede. Det har været et forfærdeligt Vejr i Nat med Hagl og Regnvejr. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi kunne hverken vores Lærel [?] og Engelske eller danske Grammatik i Dag og Lundberg var knusende gal paa os. Jeg gravede nogle Kolrabier [kålroer] op og kjørte 3 Børefulde op til Kulen [roekulen]⁵⁵. Mor er borte i Aften. Jeg talte nogle Frimærker sammen i Aften.

24-10-82 Tirsdag

Vi gik Tur i Dag og Kl var 7½ inden

Lærer Hansen, Stenløse ca. 1875. (S.A.)

vi kom hjem og derfor var vi gale paa Plettas. Lundberg var gal paa mig i Mathematiktimen fordi jeg sagde ham imod. Jeg læste i Almanakken i Dag. Jeg har en forfærdelig Snue i Dag og maa tørre Lommetørklæde mange Gange i Dag. Hjulpet Fader med at tappe Baier af. Far og Mor oppe hos Christensens i Viksø iaften.

25-10-82 Onsdag

Vi gik ikke Tur i Dag fordi det regnede og blæste meget. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi kom da ikke til at sidde over i Dag for vores engelske Grammatik. Erik og Axel har lavet sig en lille Butik og jeg er ogsaa i Færd med at lave mig en saadan. De lægger Skærver paa Vejen her lige udenfor og imorgen skal de vist tromle med Stentromlen. Vi fik Kaal til Middag. Min Stærkasse paa Logavlen er blæst ned og gaaet i to Stykker.

55. Vinteropbevaring af roer, kartofler eller eventuelt kål skete i »Kule«. En kule var en lidt nedgravet bunke af f.eks. roer, tildækket med halm og jord.

26-10-82 Torsdag

Vi gik Tur i Dag og Lundberg var gal fordi vi ikke gik ordentlig og han sagde vi skulle sidde en Time over. Men det kom vi ikke til. Han læste en Historie for os i Skolen. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. De tromler ikke med Stentromlen i Dag. Far og Mor ude hos Hendrik Peters i Aften. Jeg lavede en Butik iaften.

27-10-82 Fredag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag. De tromler med Stentromlen i Dag og det er Povl Rasmussens Heste fra Ølstykke som de har. Været nede hos Md. Larsen med en Rose og nogle Eillrier. Lundberg læste Historie for os ogsaa i Dag. Far klippede Karo i Dag. De kører Jord fra A.Ander [sens] Sandgrav over paa Brændepladsen der hvor L.Andris [Lars Andreasens] Hus skal flyttes ned. Husmand S.Hansen er her og tærsker⁵⁶.

28-10-82 Lørdag

De tromler ogsaa i Dag. Da vi gik Tur i Dag sloges vi og Lundberg var rædsom gal paa os, især paa mig. Jeg fik en Lussing i Skolen og tg i Opførsel fordi jeg ikke vilde bede ham om Forladelse. Det gjorde de andre men jeg vilde ikke. Været nede paa Holdepladsen med 18 Kr. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi var i Karvand iaften.

29-10-82 Søndag

Jeg var ikke i Søsum med Hvedebrød fordi det var saa daarlig Vejr men saa gik Sofus istedetfor. De tromler ikke i Dag paa Vejen. Paa Fredag skal jeg begynde at gaa til Præsten. Begge Bagerne ere til Haandværkerbal paa Ølstykke Station⁵⁷. Bjørnstad Sadelmag. var her iaften. Sofie og Lundberg var lidt i Søsum i Aften. Været med Erik nede paa Holdepladsen og med det samme trak vi Lammene hjem.

30-10-82 Mandag

Vilhelmine ikke i Skole i dag. Lundberg gav os Karakterbøger og sagde at der skulde skrives under i dem af Fader. De tromler paa Vejen i Dag. Det er sidste Dag at Cornelius Moder er her i Dag og de gjorde Regnskab i aften. Jeg byttede Uhrkjede med Gram igaar. Jeg fik en skrækkelig Masse Prygl af Fader i aften for det tg i Opførsel og jeg hader Lundberg. Jeg laa og forbandede ham om Aftenen i Sengen. De vasker i Dag. Gaaet Tur.

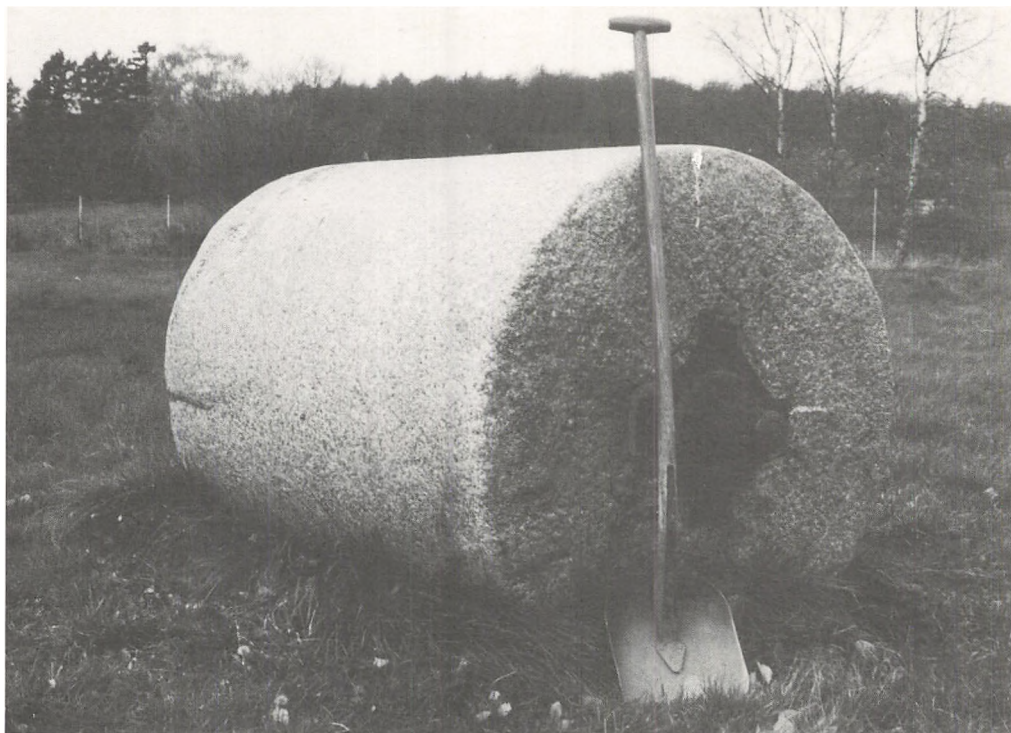
31-10-82 Tirsdag

I Dag da jeg kom op og vi skulde gaa Tur bad Moder mig grædende om at bede Lundberg om Forladelse og jeg gjorde det kun for hendes Skyld og for Faders.

De er nede for at tørre Tøj i Præstegaarden i Dag. Dyrlægen var her og

56. Husmanden udførte alene tærskearbejdet med sin plejl. Året efter, d. 19/7 1883, blev plejltærskningen afløst af et lille tærskværk.

57. Ved Frederikssundsbanens oprettelse anlagdes Ølstykke Station ved landevejen mellem Hillerød og Roskilde, men ellers på den bare mark, ca. 2 km fra landsbyen Ølstykke. Ved stationen opførtes Ølstykke Kro, hvor håndværkerballet holdtes. Efter jernbanens start 1879 kom hurtigt flere huse ved stationen - i dag Ølstykke Stationsby.

Stentromle hugget af én stor granitsten og magen til den, der blev brugt til at tromle skærver med ved Stenløse Mølle. Billedet er taget ved Trafikmuseet, Helsingør, 1993. (B.S.)

skar to smaa Grise i Dag⁵⁸. De er færdige med at tromle i Dag. Far oppe hos L.Nielsens iaften, Mor nede hos Præstens.

1-11-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur i Dag. Vi legede Fangemand og sorte Bedstefar ovre paa Brændepladsen i Frikvarteret. Trine rejste i dag. Folkene fik Løn i Dag. Mads og alle Lars Nielsens Folk var hernede og drak en Masse Baiere og bagefter sloges de udenfor⁵⁹. Marie kom her iaften da Kl var 8.

58. Dyrlægen kastrerede grisene.

59. Slagsmål var almindeligt, hvor de unge mennesker kom sammen, f.eks. også ved balleme.

Jeg havde selv lavet en Trillebør som jeg kjørte Brænde paa for Bagerne.

2-11-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i dag. Vi legede lidt Fangemand i Dag paa Brændepladsen. Vi gik ikke Tur i Dag fordi det regnede. Mor og Far rejste til Kjøbenhavn med 12 Toget, det er fordi de skal i Teater iaften og de kommer først hjem i Morgen. Jeg læste Lektier i Eftermiddag til Lørdag fordi at jeg ikke skal i Skole i Morgen, men til Præsten. Sofie og Lundberg sad og kjelede om Aftenen.

Jeg kørte Sten paa min Trillebør og jeg satte 2 Ben paa den.

3-11-82 Fredag

Jeg skal til Præsten i Dag og altsaa ikke i Skole og har derfor heller ingen Lektier at læse igjennem. Jeg gik Kl 8½ og vi stod og ventede en ½ Time inden vi slap ind. Vi er 32 ialt, Piger og Drenge. Peter Hansens Peter fra Søsum gjorde Abekattestregere og alle Paaskekonfirmanterne hvoriblandt jeg var maatte marshere ud Kl 11. Vi blev blot skrevne ind og fik lidt for. Kl var 12 men syntes at jeg ikke havde lyst til at gaa i Skole og saa lod jeg være.

NB 8. Jeg var nede ved 4 Toget og hente Mor og Far og Mor havde købt en Psalmebog til mig. Ikke gaaet Tur. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Jens Ander[sen?] spiste her til Aften.

4-11-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag fordi det regnede. Vilhelmine skabede sig lidt tosset i Regnetimen. Lundberg har lavet en ny Timetabel i Dag. Jeg sloges lidt med Axel ovre i Rullestuen i Dag og fik lidt Knubs derfor af Moder. Det er et skrækeligt Regnvejr i Dag hele Dagen. Jeg læste i nogle Almanakker iaften. Det er Marked i Viksø i Dag og Far købte en Ko af Jens Andersen⁶⁰.

5-11-82 Søndag

Lundberg og Sofie rejste til Kjøbenhavn med 7 Toget og de kommer ikke hjem før imorgen med det sidste Tog og det er vi jo glade over.

Jeg var ikke i Søsum med Hvedebrød i Dag. Været nede paa Holdepladsen efter Aviser i Dag. Jeg legede lidt med min Butik i Dag. Legede lidt med Katten om Aftenen medens Mor Far Erik og Axel spillede Kort. Det blæste og regnede stærkt da vi gik i Seng.

6-11-82 Mandag

Stormen tog til hen af Natten men Regnen hørte op.

Jeg glemmer aldrig den Nat. Stormen hævede det halve af 1 Fag [af] Brændehuset og førte det over Huset vi laa i. I Overfarten knækkede den en Pil som faldt om mod Taget og knuste over 50 Tegl. Brændehustaget gik videre og tog et Stykke af Vaskehustaget med og standsede først nede i Mosen. Erik og jeg tappede en Fjerdings Baier af. Den lyserøde Ko er syg af Lammelse i Hjærnen siger Dyrlæggen. Hen af Eftermiddagen Kl 4 maatte de slagte den og L.Peter stak den.

NB 9. Ølstykke Slagter var ikke hjemme og de hentede derfor A.Petersen. Han kom Kl 4½. Dyrlæggen kom Kl 5 og saa ordnede de den, hængte den op og rensede den, de blev færdige Kl 7. Dyrlæggen blev her hele Aftenen. Det har været en rigtig Tygebrahesdag og Moder og Fader var bedrøvede. Sofie og Lundberg kom med 9½ Tog.

Viggo Petersen

7-11-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Været til Præsten i Dag. Jeg blev slet ikke hørt i min Salme og kun en lille smule i Daabens Sakramente og det gik meget godt.

60. Der var fast »marked i Veksø« to gange om året. Det blev som regel holdt på det lille •stykke have mellem Veksø Bygade og Skibstedgårds bygninger.

Vi havde ikke mere end 20" [minutter] til at spise Mad i. Da vi slap legede vi en ½ Times Tid. Slagteren fra Ølstykke var her og skilte Koen og saa kjørte han og Far ud med Kjødets til Søsum og de fik det også solgt hver en Smule⁶¹. Slagteren blev her og spiste med til Aften.

8-11-82 Onsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag, hun er vist i Kjøbenhavn i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag. Lundberg var ikke gal i Dag. Men da vores engelske Stil kom formørkedes hans Gefæs [ansigt]. Møllersvend Jens har faaet kjøbt sig et Uhr og Erik solgte en Uhrkjede til ham. Der ruller Tøj i Dag. Jeg rev Bagerens Sukkerkasse ned med Ringspillet inde i Folkestuen og saa rev Fader det ned og forbød mig at hænge det op igjen. Koen har kælvat i Dag og faaet en sort Kalv.

9-11-82 Torsdag

De stryger i Dag og Moder var vred fordi jeg ikke kom op før 5" i halv otte. Vi gik ikke Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg fa[a]r 2 Stk Kogesild hver Dag til Frokost⁶². P.Rasmussen og Marens Broder er her for at lave Brændehuset i Stand. Jeg læste Lektier til Lørdag i Dag. Om Aftenen rev ove [Ove] mit Uhr der gaar ved Lodder ned

og der sprang 1 Tomme af Kjede og jeg fik det ej til at gaa.

10-11-82 Fredag

Jeg skal til Præsten i Dag og har derfor travlt med at læse over paa det jeg har for. Jeg blev ikke hørt i noget videre og Præsten irettesatte en af Drengene der ikke sad stille og som han sagde havde Spjættesyge. Bag efter at vi slap legede vi Fisker en hel Time og jeg fik en Træskofuld i Hansens Medding [mødding]. Jeg fulgtes med P.Larsens Ane Kirstine her hjem og hun og jeg synes nok godt om hverandre og jeg kan bandsat godt lide hende. Niels Philipsen er her og murer.

NB 10. Det er Mortens Aften i Aften, vi fik Beief [bøf] og Æbleskiver. Folkene fik Punsh og de sang. Jeg slog en Rude itu her inde i Stuen. Viggo Petersen

11-11-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag fordi det er Regnvej. Lundberg har kjøbt sig et Par Træsko i Dag for han har ikke Raad til at gaa med Støvler. Sofus og jeg tappede en Fjerding Bajer af. Vi læste her ovre fordi der bliver gjort rent i Skolen. Far i Viksø i Dag. Marens Broder er i Færd med Brændehuset. Igaar lavede jeg Uhret i Stand og fik det ogsaa til at gaa.

61. Det var almindeligt, at man slagtede kreaturerne, hvis de havde pådraget sig en sygdom, der ikke påvirkede kødet. Den nødslagtede ko har dog næppe kunnet blive godkendt på torvet i Kbh., hvorfor den måtte afsættes lokalt. Men det var nødvendigt at få brugt kødet, mens det var frisk, da man ikke kendte nogen opbevaringsmetoder for oksekød.
62. Næsten overalt i Nordsjælland blev der hver dag spist kogesild (kogt spegesild) til »frokost«, kl. ca. 9 formiddag. Om foråret og sommeren blev silden dog ofte for salt, hvorfor den blev spist udvandet og som spegesild - saltsild eller bidesild. Der spistes stuede kartofler eller fedtemad til. Det var den fede høstsild, der i store mængder blev nedsaltet om efteråret.

Illustreret Tidende 1882: »Parti af Panoramaet i Kjøbenhavn«. Det var et rundmalet billede med en forgrund af kulisser, der gav perspektiv. Det første panorama i Kjøbenhavn blev lavet i Silkegade i 1802. Siden blev der med års mellemrum vist panoramaer i Kjøbenhavn. (U.B.)

12-11-82 Søndag

Jeg var ikke i Søsum med Hvedebrød i Dag men Sofus gik. Det er et smukt klart Frostvejr i Dag. Jeg var i Kirke i Dag og Moder og Fader var til Alters. Moder var nede i Præste[gården] i Aften men Fader var til Generalforsamling i Ølstykke. Lundberg havde været borte hele Dagen og kom hjem med 5½. Jeg læste i Prinds Otto af Danmark i Dag.

13-11-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur i Dag. Det fryser saa det knager i Toldene i Dag. De gjør rent i Butikken i Dag. Jeg rodede med Vækkeuhret saaledes oppe i Sovekammeret at det

kom i uorden og ikke vilde gaa. Jeg læste Lektier til Onsdag i Eftermiddag, jeg læste i Prinds Otto i Dag. Jeg kjørte Brædder op til Svinehuset paa min Trillebør fra Brændepladsen.

NB 11. Mor og Far i Kjøbenhavn i Dag. Vi var nede og hente dem ved 4 Toget og de fortalte at Panoramaet i Jærnbangegade var meget smukt. Jens Andersen var her ovre i Aften.

14-11-82 Tirsdag

Jeg var til Præsten i Dag. Gaaet Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi vare 12 Drengene som slet ikke bleve hørte og 4re Piger og vi fik det til næste Gang. Vi legede ½ Time og P.Larsens

Banegårdspladsen i Frederikssund 1903. Det var Frederikssundsbanens endestation. (F.L.)

Ane Kirstine og jeg faar mere og mere Interesse for hverandre. De gjør rent i Dag og jeg kom til at vælte en Flaske Blæk ned paa det rene Gulv og Moder var meget vred derover. Jeg kjørte 40 Knipper Halm over i Dag fra Loen. Præsten og hans Datter var her lidt iaften. O.Rasmussens Kone fra Viksø var her.

15-11-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur. Det fryser ogsaa i Dag. Vi legede Fangemand i Frikvarteret. Vilhelmine havde glemt at skrive sin engelske Stil og saa skulde hun sidde over og skrive den men hun slap fri alligevel. Jeg pillede Gulerødder op. Jeg var et Ærinde nede hos Præsten for Fader. Her var noget Vrøvl som Erik og Axel foranledigede ved at rive Ringene ned og Anders

blandede sig deri og Fader og han blev lidt uklar men det endte med at Erik blev jaget ind.

16-11-82 Torsdag

Vilhelmine kom 3 Kvarter for sent i Skole i Dag. Det fryser ogsaa i Dag. Fader er til Jernbanemøde i Frederikssund i Dag og han kjørte Kl 8½. Bedstefader kom herud i Dag tillige med Tante Jane, Julia, Emma og Onkel Thorvald. De rejste med 5½ Toget. Det er Moder og Faders 15 aarige Bryllupsdag i Dag og derfor spiste vi med til Aften. Siden fik vi Syltetøj Flødeskumskage.

17-11-82 Fredag

Jeg skal til Præsten i Dag. Vi gik ikke Tur fordi det sneede og føg slemt i Dag. Jeg blev gennemhørt en hel Del af

Præsten i Dag. Ane Kirstine og jeg sendte - vi vexlede betydningsfulde Blikke til hverandre og jeg er i den syvende Himmel saa lykkelig er jeg. Jeg sad hele Eftermiddagen oppe hos Bedstefader og læste i »Erik Menveds Barndom«.

18-11-82 Lørdag

Vi gik ikke Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede ikke noget i Dag til Frokost. Isen kan bære nede paa Vandhullet men Axel stak alligevel begge Benene igjennem. Fader oppe til Sogneraadvalg i Viksø og P.Larsen P.Andreasen Jakob Olsen var her og spiste til Aften. Jeg solgte mit Farvelad til Axel.

19-11-82 Søndag

Jeg var ikke i Søsum med Hvedebrød i Dag. Ikke været i Kirke i Dag. Jeg var nede hos P.Hansens med et Sigtebrød i Dag. Jørgen Andersens store Vædder kommer her ned ved Møllen og kan ikke lade Erik og Axel være og saa fik jeg fat i en dygtig Stav og jeg kløede den mørderlig igjennem. Jeg læste i Erik Menveds Barndom iaften.

20-11-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Blindebuk i Folkestuen. Ikke gaet Tur i Dag. Det har sneet dygtig i Nat og Erik og Axel kører i Slæde ned fra Møllen til Fattighuset. Jeg løb paa Skøjter nede paa Jørgen Andersens Kjær men da der var 1½ Tom[me] Sne gik det trent.

Jeg læste Erik Menveds Barndom ud og tog fat paa Erik og de Fredløse.

21-11-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole, vi gik Tur i Dag. Jeg havde travlt med at faa lært en Salme jeg havde for til Præsten i Dag men jeg blev slet ikke hørt i Salme. Det kan nok være at jeg løb Sveiteis⁶³ med Præstedrengene paa Parken. Jeg sloges lidt med Sne med alle Søsummerne men kunde ikke staa mig. Jeg fejede noget Sne bort fra Kjæret og tilbragte Tiden med at løbe paa Skøjter.

22-11-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun fik paa Kassen af Lundberg i Dag. Det fryser i Dag. Fader kom for sent til 4 Toget i Dag. Vi vare alle nede paa Kjæret i Dag og legede Sørøver. Jeg var nede og bede Præstens herop. Pastor Jessen hans Kone Datteren og en Frk Bering, Sønnens Forlovede var her oppe i Aften. Det begyndte at tø henimod Aften.

23-11-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur da det var Tøvejr. Far rejste til Kjøbenhavn med 7 Toget og vi vare nede og hente ham ved 4 Toget. Jeg var efter Hansens Vilhelm i Dag da Tante Mine begyndte at brokke ad sig sagde jeg »Hold Mund«. Anders Nielsen blev halshugget i Dag. Skjarpretteren maatte gjøre 3 Hug⁶⁴. Far er ovre til Jens Andersens

63. »Sveiteis« var en særlig vovet leg. Drengene løb på is, der var skørmet og sej af tøvejr. Isen kan i de situationer som regel holde til, at man løber hen over den - den giver sig, men går først i stykker, hvis man falder eller står stille.

64. Det var den sidste offentlige henrettelse her i landet. Den foregik i Nakskov efter en dom for rovmord. Henrettelsen fulgtes af en kraftig polemik om anvendelse af dødsstraf.

Stenløse præstegård ca. 1900. Det var her, Viggo gik til konfirmationsforberedelse, og det var omkring præstegården, børnene legede, når de havde fri. (Kgl.B.)

iaften og Hans Petersen spiste til Aften her.

24-11-82 Fredag

Jeg skal til Præsten i Dag. Det er Tøvejr ligesom igaar. Jeg blev kun hørt i et Salmevers. De Blikke der vexles mellem Ane Kirstine og mig ere mere og mere venlige og tolke udmærket vore Følelser. Hun og 5 andre Piger fulgte mig herhjem. Jeg tilbragte Eftermiddagen med at ordne mine Ting og jeg tog mit Skib der var indefrosset op og ved dette Arbejde fik jeg en Træskofuld.

25-11-82 Lørdag

Vi gik Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun rev en Flænge paa 1 Alens Længde paa sin Kjole inde paa en af Skufferne i Butikken. De kjører Klid hjem fra Viksø St. i Dag. Jeg aftaklede

mit Skib og satte kun et Latinsejl paa. Jeg lavede et stort Anker til mit Skib iaften. Far og L.Peter kjørte til Viksø St da Kl var 8 iaften efter Varer. Lundberg og Sofie gik til Søsum iaften Kl 8 ned til Sypigerne⁶⁵.

26-11-82 Søndag

Sofus gik med Hvedebrød til Søsum i Dag. Det har frosset i Nat. Sofie og Lundberg til Alters i Dag. Og jeg var i Kirke i Dag. Vi legede Tyr med Karo og han maatte trække Oves den lille Vogn men det gik noget trent. Lundberg og Sofie ovre hos Jens Andersens i Aften. Vi spiste med til Aften. Jeg lavede en Flitsbue. Læst i Danmarks Historien.

27-11-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi begyndte

65. »Sypigerne« var to ugifte søstre, Kirsten og Karen Hansen, der ernærede sig ved at sy for folk på gårdene. Det var to opvakte og litterært interesserede kvinder.

i Dag Skolen Kl 8½ og slipper Kl 1½. Fader rejste med 10½ Toget til Frederikssund til et Jernbanemøde. Vi legede Blindebuk i Folkestuen i Dag. Og jeg faldt og lavede en Flænge i Buxe-Knæt paa 3 Tom og jeg syede det sammenovre i Skolen. Lundberg gal i Dag. Leget med Karo. Fader kom hjem med 5½ Tog. De spillede Vist i Aften.

28-11-82 Tirsdag

Vi gik Tur i Dag til Uhrmagerens Hus. Jeg skal til Præsten i Dag og jeg fulgtes med Jens Andersens Dreng Vilhelm derned. Ane Kirstine og jeg fornyer bestandig vort Bekjendtskab ved venlige Blikke. Vi legede Fiskere i Frikvarteret. Det er Frostvej. Hjulpet Fader oppe i Værkstedet. Jørgen Villumsen fra Rørbæk var her med Rug og spiste med til Aften.

29-11-82 Onsdag

Vi gik Tur i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Erik og jeg kunde ikke vores Matematik i Dag men det gik dog an i Dag. Peter Larsens Ane Kirstine har været her oppe i Dag og bedt Sofie hilse mig og det blev jeg naturligvis glad for. Erik blev maalt til et Par lange Støvler i Aften af Skomageren fra Stenlille. Det sner og fog [fyger] stærk[t] i Aften.

30-11-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur op til Hyreleddet i Dag. Vi legede i Folkestuen [i] Frikvarteret. Jeg læste Lektier til Lørdag i Dag. Læst i Danmarks Historien anden Del i Aften. Jeg nessedede

i Sengen i Nat som følge af at jeg havde drukket for meget af Ingvors Øl om Aftenen, men Moder ved det ej.

1-12-82 Fredag

Vi gik Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Været til Præsten i Dag. Vi kom noget for tidlig og saa løb vi Svejties paa Parken. Jeg lavede en udmærket Slæde i Dag som jeg skoede med Splitjærn. Fader til Formands Valg i Viksø i Dag. Md. Larsen og Charlotte er her oppe i Aften. Fader blev valgt til Formand [for sognerådet]. Han var oppe hos Lars Nielsen iaften.

2-12-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaet Tur i Dag op til Uhrmagerens. Jeg troede ikke jeg var sluppet helskindet igjennem med min Botanik i Dag men jeg slap igjennem alligevel. Vi bandt bagefter Vognene, med vore Slæder⁶⁶. Mor og Fader ude hos P.Larsen paa Kildebæk men jeg turde ikke sende nogen Hilsen med til Ane Kirstine men Moder ved fra Sofie at jeg har et godt Øje til hende. Jeg passede paa Karli i Bageriet.

3-12-82 Søndag

Ikke i Søsøm med Hvedebrød og heller ikke i Kirke i Dag. Jeg gaar kun hver 14 Dag. Været nede paa Jørgen Andersens Kjær. Det har sneet lidt i Nat og fryser drabelig nu. Erik og jeg bandt bag efter med vore Slæder og Klokkerens Søren og flere andre Drengelike med os fire kjørte ned af Bakken ved Kløverstykket og morede os godt

66. Når børnene »bandt bag efter« hestevogne og slæder, blev snoren fra børnenes små slæder sat rundt om en vognaksel eller lignende og tilbage til barnet på den lille slæde. Når børnene ikke ville trækkes med længere, slap de bare snoren.

derved. Om Aftenen læste jeg højt for Folkene i Kapergæsten.

4-12-82 Mandag

Vi skal til Præsten i Dag istedet for imorgen da Præsten skal til Kjøbenhavn imorgen. Vi slagtede to Svin i Dag og [kl] 4 kjørte Fader og Anders med til Roskilde i Dag.

Det er forfærdelig Storm og Føjvejr i Dag og paa Grund der af var der 7 der udeblev fra Præsten og iblandt dem Ane Kirstine og det var jeg kjed af. Jeg fik Prygl af Mor fordi jeg sloges med Erik. Læst i Nord og Syd.

5-12-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Vi gik ikke Tur i Dag. Det fryser drabelig i Dag. Fader kom ikke hjem fra Roskilde før Kl 1 i Dag og de havde nær aldrig naaet fra Roskilde for Sne og de maatte blive der Natten over. De saltede Flæsk iaften. Jeg læste i Nord og Syd, Romanen »Clara« iaften. Vi fik Pølser til Middag og Far har slaaet sit venste Øje paa Roskildeturen.

6-12-82 Onsdag

Vilhelmine kom ikke i Skole i Dag før Frokost. Det fryser ogsaa godt. Hans Hansen fra Stenlille og Hans Hansens Kone fra Søsenum er blevi [blevet] Enke i de sidste Dage. De fleste Baner i hele Lande[t] ere standsede ved den megen Sne men ere nu atter komne i Gang. Atopeker Praen fra Frederikssund var her og talede med Fader om Banen i

Dag. Hans Jensen og Kone var her og drak Kaffe.

7-12-82 Torsdag

Vilhelmine kom ogsaa først i Skole i Dag Kl 9½ til Frokost, hun har været til Danseøvelse i Viksø i Gaar aftes i Kroen. Jeg halede ude paa Rendestenen og der kan med Tiden blive et godt Hale-skred⁶⁷. Der har samlet sig en stor Sne-drive og den gennemgravede vi for at faa lave[t] en Bane til Slædekørsel. Far og Plettas kjørte en Tur til Ølstykke.

8-12-82 Fredag

Været til Præsten i Dag. Præsten var vred paa to af Søsnums Drenges fordi de lo, og satte dem begge i Skammekrog og Ane Kirstine og jeg vexlede venlige Blikke med hverandre. Jeg var med mine Skøjter nede paa J.Andersens Kjær Strygehullet⁶⁸ og løb der tillige med Md. Møllers Søn. Skomageren fra Stenlille var her med et Par lange Støvler til Erik. Jeg prikkede Karli i Enden inde i Folkestuen og saa satte han mig ud og saa blev Fader vred og forbød os at gaa mere derind.

9-12-82 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Ikke gaaet Tur. Det er Tøvejr og det er jeg meget kjed af fordi hvis det tør meget vil Isen gaa itu. Vi spiste til Middag ovre i Skolen i Dag. Jeg var oppe og talte med Bedstefader hele Aftenen eller Eftermiddagen. Vi var ikke inde i Folkestuen

67. »Haleskred« betød en islagt glidebane, hvor børnene gled på deres træsko eller buksebag.

68. »Strygehullet« var et vandhul, hvor man fra gammel tid havde gravet ler til lervægge. Der blev også på stedet æltet og formet eller strøget lersten, som anvendtes ubrændte.

i aften. Jeg har lavet en Sprællemænd der er 1¼ Al lang [80 cm.].

10-12-82 Søndag

Det er lidt Frostvejr i Dag og Isen nede paa Strygehullet kan bære og jeg var ogsaa dernede og prøve mine Skøjter og nu kan jeg løbe godt. Jeg var i Kirke i Dag. Anders Andersens Søstersøn Alfred er her ude i Dag og jeg og han løb paa Skøjter nede paa Strygehullet men da det begyndte at regne gik vi derfra. Vi legede med [tin] Soldaterne ude i Køkkenet. Om Aftenen skar vi Skygebilleder ud.

11-12-82 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi kaldte hende Knekke Dorthe og derover var hun meget gal. Far og Mor til Begravelse hos Hans Hansens i Stenlille. Der var 32 Vogne til Begravelsen. Jeg har lavet en Hyldebøsse. Lundberg var ovre hos Sofie og derfor læste vi næsten intet paa vore Lektier. Mor nede hos Md. Larsens i Aften. Vi skar Skygebilleder i Aften. Dyrlægen var her i Dag og skar Mærent og Hvidøje⁶⁹.

12-12-82 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Været til Præsten i Dag. Ane Kirstine og jeg ere bestandig gode Venner og vexe hyppig Blikke med hverandre men de andre Piger har opdaget det og driller os dermed. Vi legede Krig med Sne og det gik varmt til. Fader til Begravelse i Søsum hos H.Hansen og Vaabenbrødrene

69. Dyrlægen kastrede de to vædderlam.

70. »Afbg.« = afbygger, en mand som drev en mindre ejendom udskilt fra en større (parallel til husmand og parcellist).

Skøjter til at binde på træsko, sko eller støvler. Det var den slags skøjter, Viggo brugte. (B.S.)

fulgte ham til Graven. De vasker i Dag og har hængt Tøj op alle vegne.

13-12-82 Onsdag

Da vi vaagnede i Morges blev vi behagelig overraske[de] ved at faa at vide at Lundberg og Sofie vare rejste til Kjøbenhavn og at vi derfor ikke skulde i Skole. Vi gik op til L.Nielsen for at sige Vilhelmine at hun ikke skal i Skole i Dag. Erik og jeg gik et Ærinde for Fader op til Ølstykke til Sadelmager Jensen. Lammene gaar nu ovre i Hestestalden hos Kalven. Jeg kjørte med Lars Peter op til Afbg O.Rasmussen lille Viksø⁷⁰,

Børn i snekamp ved Stenløse Bygade 1931. I baggrunden Sandbjerggård. (S.A.)

han skulde derop med nogle Varer da der skal være Begravelse paa Fredag. Læst i Almanakken i Aften.

14-12-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg har faaet en slem Hoste i Dag og den bliver værre og værre. Det tør alt hvad det kan i Dag. Jeg fik Lov af Fader at spise saa meget Lakrids som jeg vilde, for Hosten. Jeg læste i Almanakken i Aften. De tørrer Tøj og stiver i Dag og vi gik alle i Seng Kl 8½ og vi klædte os af i Bedstefars Værelse⁷¹.

15-12-82 Fredag

Jeg er til Præsten i Dag. H.Hansens Hyredreng Jens der gaar til Præsten slog en af Frk Mines Ruder ud med en

Sneboldt. Jeg og Ane Kirstine maa se til hverandre i Smug for at de andre ej skal opdage det. Jeg maa blive inde i Dag for min Hoste. Far til Begravelse hos Ole Rasmussen i »lille Viksø«. Jeg har lavet en lille bitte Vogn og Hest i Aften til Ove. Erik har foræret Axel alt sit Legetøj.

16-12-82 Lørdag

Vilhelmine var heller ikke i Skole i Dag. Deres Pige var her nede og sagde at hun havde været til Danseværelse forrige Aften og havde spist formeget derfor var hun syg. Nu er min Hoste snart forbi men jeg begynder Nu at blive hæs. Fader tog til Kjøbenhavn med 7 Toget og kom hjem med 9½ Toget. Jeg og Erik skoede Træskoer for Sofus

71. Soveværelser var på landet altid uopvarmede, og derfor fik børnene lov at klæde sig af i bedstefaderens varme værelse.

i Aften og jeg lavede ogsaa en lille Vogn til Axel.

17-12-82 Søndag

Jeg var ikke i Kirke i Dag. Nu er jeg bleven ordentlig hæs og det endskjøndt jeg havde den højre Strømpe om Halsen i Nat⁷². Hans Hansens Enke fra Søsum var her og gjorde Regnskab med Fader i Dag. Jeg maa heller ikke gaa ud i Dag dels for Hosten dels for Hæsheden. Om Aftenen legede vi med mit Læggespil og vi drak ogsaa Æggeøl om Aftenen. Det fryser meget haardt og da det blæser meget er det koldt. Fader fik Brev fra Faxe og der stod at Bedstefader [Viggos farfar] kommer her i Julen iaar.

18-12-82 Mandag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Min Hæshed er da taget lidt af. Moder rejst til Kjøbenhavn med 7 Toget og Fader tog til Frederikssund med 10½ Toget, han skal nemlig betale Christensen nogle Penge. Han kom hjem da Kl var 6. Lundberg varovre hos Sofie den meste Tid medens vi læste men Følgen heraf var at vi ikke læste noget. Det fryser ogsaa i Dag.

19-12-82 Tirsdag

Vilhelmine ej i Skole i Dag. Jeg var meget hæs i Dag men gik alligevel til Præsten. Far rejste til Kjøbenhavn med 12 Toget for at hente Moder. Nogle af

Drengene og Pigerne legede Fisker nede ved Klokkerens og jeg løb ved Siden af Ane Kirstine og holdt hende i Haanden og maa sige at jeg imellem trykke den hjærtelig. Hen ad Aften begyndte Erik og Karlene og trættes og han fik Prygl af dem og Lundberg vilde derfor jage os alle i Seng Kl 8 men jeg vilde [ikke] før jeg selv havde Lyst til det.

20-12-82 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Kjøbmand Langes Kontorbetjent fra Frederikssund var her i Morges 1 Times Tid for at tale med Plettes. Til Frokost rejste Lundberg til Skuldeløv for at se paa et Embede men han havde nær ikke faaet Lov at tage af Sted for Fader der kaldte ham en Abekat; han kom hjem med 5½ Tog og havde en lang Næse. Vi var glade over at slippe til Frokost. Erik har ikke Lyst til at komme inde i Folkestuen i Aften.

21-12-82 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun er gal og vil ikke laane os sin Vandflaske til at vaske vore Støvler af med. Efter Middag fik jeg Mavepine og det blev saa galt at jeg maatte gaa i Seng Kl 6½. Jeg fik en Branco⁷³ og lidt Crom Essent⁷⁴ men jeg kaste begge Dele op og jeg var meget daarlig.

22-12-82 Fredag

Vilhelmine ej i Skole i Dag. Der er

72. Det var gammel skik eller overtro, at det modvirkede forskellige onder at tage højre »strømpe om halsen«. Det var svære uldstrømper.

73. »Branco« var en kryddersnaps. Det har formodentlig enten været den italienske »Fernel Branco« eller den dansk fremstillet »Angusture«.

74. »Crom Essent« = Krone essens, bitre mavedråber.

falden en hel Del Sne i Nat men det tør alt hvad det kan. Jeg har ligget [og] vaandet mig meget i Nat men da jeg fik en Brændevinsklud paa Maven gik det noget over. Men jeg maatte ikke gaa til Præsten i Dag for Far og Mor og det var jeg meget kjed af. Jeg var da i Skole i Stedet for. De har gjort rent baade igaar og i Dag. Far klippede os alle fire om Aftenen.

23-12-82 Lørdag

Jeg er da meget bedre i Dag og har kun lidt ondt i Siden naar jeg bevæger mig. Vilhelmine i Skole i Dag. Hun gik hjem efter Frokost fordi hun havde en skrækkelig Hovedpine. Det er lille Juleaften i Aften og Mor og Far og alle de andre sade oppe til Kl 3 og lavede til Juletræet. Bedstefader fra Faxe kom ikke i Dag men det kan være han kommer imorgen.

24-12-82 Søndag

Iaften er det Juleaften og vi glæder os umaadeligt. Vi havde det gamle Tøj paa fordi vi skulde hjælpe til og Butikken stod fuld hele Formiddagen. Da vi spiste til Middag saa jeg Ane Kirstine gaa forbi og jeg laa ved Vinduet i 2½ for at nikke til hende naar hun kom tilbage men jeg fik en lang Næse. Vi fik det nye Tøj paa om Eftermiddag men Bedstefader fra Faxe kom ikke og det var kjedeligt.

NB 12. Endelig oprandt Aftenen som vi saa længe havde glædet os til. L.Nielsen og Vilhelmine var her nede. Juletræet var smukt og Lundberg havde sit Orgel der ovre og vi sang 3 Salmer. Jeg fik Hjortens Flugt af CW af Plettes

[rettet til] Lundberg, af Bedste En Bog om Christian 2den, af Fader en Lommebog og Noteringsbog⁷⁵ og 10 Kr, af Mor Et Par Morgensko. De andre fik ogsaa en hel Del Presenter.

25-12-82 Mandag

Jeg stod op Kl 8½ og skulde have været i Kirke hvis vi ikke vare blevne bedte op til L.Nielsens til Kl 1½. Vi fik ikke nogen Middagsmad for vi spiste Frokost Kl 11½. Vi gik op til Lars Nielsen og jeg tilbragte den meste Tid med at løbe på Skøjter ude paa Kjæret. P.Jensens Dreng, Vilhelm og A.Jensens Pige Kristine var der oppe og vi legede godt sammen.

26-12-82 Tirsdag

Det var min Bestemmelse at ville til Kirke i Dag men da jeg ikke kom op før Kl 9 og der var første Tjeneste gik jeg ikke. Da Kl var 12 kom Valdemar her og Kl 4 kom L.Larsens Jens og Marie og A.Andersens Ane Kirstine og Hans for at se et Juletræ vi havde pyntet ovre i Skolen. De fik ogsaa hver en Present. Onkel Lars og hans Kone Karen Marie fra Strøby kom med 4 Toget.

27-12-82 Onsdag

Onkel og Tante bliver vist til 5½ Toget. Der er ikke faldet saa lidt Sne iforgaar[s] og da det var saa godt Vejrr fik jeg Lov at gaa ud og vi bandt med vore smaa Slæder bag efter Vogne. Karl og hans Fætter Frederik var nede paa Jørgen Andersens Kjær og løbe paa Skøjter og vi havde nær kommet op og slaas men da Frederik havde faaet 1 Slag af min Pisk forføjede de dem

75. »Lomme- og Noteringsbogen« blev Viggos dagbog for 1883.

Og Kagedukker, som Hænderne ned
 i Bukselommerne proppe!
 Og Æbler, hvis Stilk er fint forgyldt,
 og et Par Strømper af Kage
 og Kræmmerhuse, som helt er fyldt
 med Ting, som jeg nok gad smage!
 Og Svøbelsebørn! Og se blot *der*
 to Frøer af Chokolade!
 Nej, kom! Der sidder en Ugle her.
 Aah, hvor vi alle er glade!
 Og store Figner i røde Baand
 og Grise og Sukkerkranse! —
 Bedstemor, kom, tag fat i min Haand!
 Nu skal vi om Træet danse.

Illustration til »Peters Jul« fra 1870, tegnet af Pietro Krohn. Traditionen med juletræ kom her i landet først til det højere borgerskab i København, og herfra bredte den sig efterhånden til det øvrige land og andre befolkningsgrupper. Møllerfamiliens juletræ har nok været blandt de første i Stenløseområdet. (Kgl.B.)

bort⁷⁶. Bartholdi var her lidt i Dag og besøgte Fader. Tante og Onkel rejste med 5½ Tog.

28-12-82 Torsdag

Det regner og der falder Isslag i Dag og det er kjedeligt da jeg har tænkt at gaa paa Is men det bliver der nok ikke noget af. Fader er til Licitation i Viksø i Dag. Om Aftenen var baade Far og Mor ovre til L.Larsens. Jeg har læst den Bog ud i Dag som jeg fik af Bedstefader.

29-12-82 Fredag

Det regner kun en Gang i Dag og det er et uhyggeligt mørkt Vejr.

Erik Ove og jeg var ovre hos Tærskemanden og laa og baltrede os i den aftærskede Halm. Jeg sad oppe i Bedstefaders Kammer og læste hele Eftermiddagen i en af Axels Bøger. Jeg spillede paa Anders Harmonikar i Aften.

Det blæser alt hvad det kan i Aften.

30-12-82 Lørdag

Lundberg er hjemme i Dag men han rejser nok igjen i Morgen. Vi var ovre hos Tærskemanden i Loen og laa der i Halmen og legede.

Jeg gjorde mit Vækkeuhr rent og fik det ogsaa til at gaa ganske antagelig. Far og Mor er ude hos Jens Jensens i Aften. Det stormer, sner og hagler i dag saa det er væmmelig.

31-12-82 Søndag

Det er Frostvejr i Dag og der er et stort Kjær nede ved Vandhullet thi det har svømmet over og Regnen har også bidraget sit dertil. Erik og jeg var i Kirke i Dag men der var kun 12 i Kirke i Dag. Vi fik Karbonade og Grød i aften og vi spillede Lotteri iaften og vi fik alle 4 hver en Tallerken med Marzipan, Nødder o.s.v. Vi gik i Seng Kl 10.

76. Karl (Carl) var lærer Hansens søn, og Viggo var på det tidspunkt uvenner med Hansens børn.

Barn på Stenløse Mølle

Dagbog 1883

1-1-83 Mandag

Det er Frostvej i Dag og jeg prøvede mine Skøjter nede paa Vandhullet. Erik har ogsaa kjøbt et Par Skøjter og vi løb nede paa Jørgen Andersens Kjær. Onkel Thorvald kom herud med 10½ Toget og rejste hjem med 5½ Toget. Jeg fik 2 Uhrværker af ham, et der ej er større end en 2 Ører.

NB 1. Det andet som er meget større fik jeg til at gaa udmærket. Det blev Tøvejr henad Aftenen. Jeg skildte det lille Uhr ad i Aften. Vi spiste med baade til Frokost og til Aften.

2-1-83 Tirsdag

Staaet op Kl 8½. Jeg sad fra Kl 8¾ til Kl 10½ og puslede med Uhrene men fik ikke sat det lille sammen fordi Kjedden er sprungen.

Jeg var oppe hos Uhrmageren med dem og spurgte hvad han kunde gjøre med dem. Far til Fattigsædsuddeling i Viksø i Dag¹. Været oppe ved L.

Andreasen og ryddet det for Mus tillige med de andre.

NB 2. Far oppe hos Snedkeren i Ølstk. med Bordet fra Spisestuen der skal gjøres i Stand. Jeg læste Christian Vintgers Digte i Aften og de ere meget smukke at læse. Jeg lavede mit Vækkeuhr i Aften og jeg fik det ogsaa til at gaa godt.

3-1-83 Onsdag

Det er Tøvejr i Dag. Jeg lavede en Flitsbue som jeg skød efter Hanen og Hønsene med. Herover var Maren og Anders gale.

Far og Mor til Begravelse hos P. Andersen i Ølstykke. Jeg sloges med Maren om Aftenen og kløede hende mordelig. Jeg læste om Aftenen om de Vilde Mennesker.

4-1-83 Torsdag

De kjører Halm over på Stænget fra Loen, derefter kjørte de Havre og Rug ned fra Lars Andreasens². Vi sloge vist

1. Som medlem af sognerådet var faderen med ved uddeling af »Fattigsæd«. Stenløse-Veksø kommune opretholdt stadig en vis uddeling af naturalier (her rug og byg) til fattige, selv om denne form for støtte ellers næsten var erstattet af kontantydelse.
2. Først kørtes den udtærskede halm fra loen hen over stalden for at kunne bruges til foder. Derefter kørtes kornet fra den erhvervede ejendom hjem i laden for at blive tærsket der.

over 100 Mus ihjel i Havren. Da vi naaede Bunden sprang en stor gammel rød Rotte frem. Jeg havde en Skuffe³ og dermed klemte jeg den ind imod Væggen og saa slog Fader den ihjel. Karo tog en gammel Rotte

NB 3. og to store Rotteunger. Far slog en Rotteunge. Far i Viksø Kro hvor han vist skal indsættes i sin Værdighed som Sogneraadformand. Christensen og Kone fra Viksø var her iaften.

5-1-83 Fredag

Erik og jeg gik op til Snedkeren ved Hyreledet med Skruer til Bordet og paa Tilbagevejen var vi hos Skomager P.Olsen. Det er Frostvej og Isen paa Jørgen Andersens Kjær kan bære og jeg var der ude og løbe paa Skøjter. Gaet Ærinde for Fader over til O.Rasmussen. Det er Hellig Tre Kongers Aften i Aften og vi spiste derfor med til Aften. Sofus er syg af Kirtler og er bleven kjørt hjem i Dag Jeg n..... . S..... men ingen saa det.

6-1-83 Lørdag

Det er ogsaa Frostvej i Dag og jeg var ogsaa ude paa Isen i Dag men da der var faldet lidt Hagl i Nat var der ikke meget glat. Det ene Uhr som jeg har faaet af Onkel kan gaa 38½ Time. Jeg var tillige med Md. Larsens Christian ned[e] ved en Bæk ved deres Have

og løb paa Skøjter. Vi kastede Rug for Fader i Dag⁴. Været nede i Byen med mine Sko i Dag og jeg var der ogsaa og hende dem igjen.

7-1-83 Søndag

Da Sofus er syg maa jeg gaa med Hvedebrød. Jeg var først hos Kjb. Jensen Stenløse med Hvedebrød og derefter i Søsund helt ude hos Niels Nielsens. Daniels små Piger var her efter nogle Varer. Jeg var nede og løbe paa Skøjter hos Kristian i Formiddag. Lundberg kom hjem med 4 Toget. Vi bleve ned[e] hos L.Larsens i Eftermiddag og vi vare der til Kl 8½ og morede os meget godt. Fader nede hos Jens Christensens.

8-1-83 Mandag

Vi har ikke læst nogle Lektier til i Dag da det er første Dag efter Ferien. Vilhelmine i Skole i Dag. Ove var ogsaa i Skole til Frokost og læste og skrev. I Skoletiden syede jeg en Rem til mine Skøjter. Jeg læste ingen Lektier da jeg ikke skal i Skole imorgen. De vasker i Dag. Det er lidt Tøvej i Dag. Slagter Bokar kjøbte vores Kalv for 58 Kr. Jeg var ogsaa nede hos Kristian og løbe paa Skøjter i Dag.

9-1-83 Tirsdag

Jeg skal til Præsten i Dag og jeg

3. En »Skuffe« var en stor skovl udhugget af træ fra pil eller poppel, der blev brugt til at luften og flytte det tærskede korn med. Kornet opbevaredes som regel på loftet over stuehuset, og her brugtes træskovl, en skuffe, i stedet for jernskovl bl.a. for at skåne loftsbrædderne.
4. Den tærskede rug var altid svær at opbevare, uden at den kom til at lugte »oret« eller muggent. Derfor måtte den »kastes« eller luftes flere gange vinteren igennem. Det foregik ved, at man skovlede korndyngerne, der gerne lå på loftet, igennem med en »skuffe« - en træskovl.

Snedkeriet ved Hyrdeleddet, »Hyreleddet« ca. 1900. Det var her, spisebordet fra Stenløse Møllen blev repareret. (S.A.)

havde Salmever's No. 202 for. Det var Tøvejr i Gaar men i Dag fryser det lidt. Ane Kirstine og jeg tilkaste hverandre kjærlige Blikke. Vi løb Sveitset da vi slap ud⁵. Moder er nede i Præstegaarden og tørre Tøj⁶. Da jeg og Erik løbe nede med Md. Larsens Kristian kom vi op at slaas med ham og Klokker Niels. Mor og Far nede i Præstegaarden iaften.

10-1-83 Onsdag

Da vi sad og drak The sagde Mor at jeg og P.Larsens Ane Kirstine holdt nok sammen og jeg vilde ikke være ved [det] men saa sagde Fader at det gjorde

jo ikke noget. Ove var i Skole i Dag. Vilhelmine drillede mig og sagde jeg var Kjærest med Ane Kirstine, det havde hun hørt. Jeg var nede paa Jørgen Andersens Kjær og løbe paa Skøjter i Dag. Det fryser ogsaa godt i Dag. Fader i Søsøm hos J.P.Hansen lidt i Eftermiddag.

11-1-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg skrev Brev til hende i Skoletiden og hun til mig. Hun blev ved at drille mig ved at raabe »Ane Kirstine« og hun vilde ikke lade være dermed. Erik og jeg gik op

5. Se d. 21/11 1882 note 63.

6. Præstens kone, fru Jessen, var skrøbelig, og Laura Petersen satte en ære i at hjælpe præstefamilien, således her med storvasken. Samme aften plejede man så også selskabelighed.

til Sadelmageren i Ølstykke med et Brev og da vi kom hjem løb vi paa Skøjter. Moder rejste ind til Tante Julies Fødselsdag med 7 Tog og Far hentede hende ved 9½ Toget i Viksø.

12-1-83 Fredag

Jeg skal til Præsten i Dag og jeg og de andre fik noget fra Juletræet af Moder. [Så] tog jeg mit med til Præsten i den Hensigt at give Ane Kirstine det men da jeg ikke talte med hende gav jeg Drengene det. Hun og jeg maa liste os til at se til hverandre da der er saa mange Øjne der vogter paa os. Jeg løb paa Skøjter i Eftermiddag. Politibetjenten fra Farum spiste til Middag her. Far i Søsum til Besøg.

13-1-83 Lørdag

Vilhelmine og Ove i Skole i Dag. Vilhelmine kom en Time for sent i Dag og saa var Lundberg gal. Vilhelmine sad i Skolen og raabte ganske højt til mig »Ane Kirstine« for at drille mig. Til sidst sagde jeg »hold Kjæft«. Til Frokost sagde Ove og Axel til Moder at jeg havde røget Cigar oppe paa Møllen men jeg benegtede det. Far og Morovre hos Jens Andersen. Det er et grueligt Blæsevejr i Dag. Erik og jeg taptede Hvidtøl af. Været nede og løbe paa Skøjter.

14-1-83 Søndag

Været i Søsum med Hvedebrød i Dag og det er et forfærdelig Stormvejr i Dag. Da jeg ikke kom hjem før Kl 10 kom jeg ikke i Kirke. Været nede og løbe paa Skøjter. Skolelæren Jensen og Kone var her og gjorde en lille Visit. Vi vare alle fire bedne ned til Andersen i Eftermiddag og vi morede

os ogsaa meget godt. Vi kom hjem Kl 8. P.Larsens voxne Datter og T.Andersen[s] Hanne besøgte Sofie i Aften.

15-1-83 Mandag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Det blæser ogsaa stærkt i Dag og fryser ogsaa godt. Jeg læste hele Eftermiddagen i en Bog, som jeg har laant af Gram. Vi vareovre hos Lundberg og lavede en stor Drage som vi skal have ud i Morgen.

16-1-83 Tirsdag

Jeg var til Præsten i Dag og jeg var med det samme nede hos Skomageren. Ane Kirstine og jeg ses hyppig gjørende hemmelige Tegn til hverandre. Jeg var nede og løb paa Skøjter og legede Sørøver med Skolebørnene nede paa Isen. Lundberg hjalp os med at sætte Dragen op. Far nede hos Jørgen Andersens i Selskab i Aften. De stryger i Dag. Læst i Grams Bog.

17-1-83 Onsdag

Da jeg stod op i Morges mærkede jeg en ubehagelig Fornemmelse i Halsen naar jeg drejede Hovedet og det viste sig at Halsen var noget ophovnet. Vilhelmine i Skole. Doktoren var her inde og eftersaa mig og jeg maatte gaa i Seng Kl 2½ og saa fik jeg Omslag paa og nogle Draaber. Mor og Far nede hos M.Petersen.

18-1-83 Torsdag

Jeg skal ogsaa ligge i Dag men jeg kjeder mig dog ikke synderlig da jeg læser den meste Tid bort. Det hovnede er ogsaa gaaet bort og jeg kan ogsaa bevæge Hovedet lidt nu. Lundberg var oppe hos mig og gik, efter at have talt et Øjeblik med mig, ind til Bedstefader.

Veksø Kro og købmandsforretning set fra gaden omkring 1880. Den hvide bygning var rejsestalden, og de 3 vinduer nærmest den indeholdt købmandsforretningen. (S.A.)

19-1-83 Fredag

Jeg har det meget bedre i Dag og stod ogsaa op men Moder vilde ikke lade mig gaa til Præsten i Dag og det var jeg kjed af. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Mor og Far til Selskab ude hos Peter Hendriksen. Læst i den Bog jeg har laant af Gram.

20-1-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Ove var doven ovre i Skolen i Dag og fik derfor Prygl af Moder. Doktoren var her og saa paa min Hals og tillod mig at gaa ud paa Tirsdag. Læst i Bogen jeg har laant af Gram. Ove Erik Axel og alle Folkene var til Komædie i Viksø i Aften. De kom hjem Kl 10½.

21-1-83 Søndag

Erik gik til Søsum med Hvedebrød istedetfor mig i Dag. Jeg maatte heller

ikke gaa i Kirke i Dag. Erik og Axel var ude med deres Drage i Dag. Det er Frostvejr i Dag. Jeg læste Grams Bog ud i Dag. To Seminarister Larsen & Karstensen var i Besøg hos Lundberg i Dag og de var her ovre og spise til Aften. L.Nielsens Karen var her i Besøg.

22-1-83 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg maa ikke gaa ud i Dag. Lundberg gal i Dag fordi vi lo lidt. Vi legede Blindebuk inde i Stuen. Jeg fik Lov af Moder og Fader at gaa til Komædie i Viksø i Aften tillige med Sofie og Lundberg. Da Kl var 10 var det forbi og jeg gik saa hjem og de andre blev og dansede.

NB 4. Den lille Kat er bleven syg da den har taget for mange Mus og da Dyrslægen som vi havde herude gav den Brændevin døde den efter store Smerter. Jeg er ogsaa meget bedrøvet derover.

De største skattebetalere i Stenløse:

1. Gd. P.Larsensen	kr. 120,00	22. Gd. N.Olsen	27,60
2. Sognepræst Jessen	100,00	23. Gd. M.Andersen	27,00
3. Møllejejer R.Petersen	90,00	24. Afb. N.Povlsen	26,80
4. Gd. S.Jensen	79,20	25. Gd. Poul Andreasen	26,80
5. Gd. Chr. Pedersen	63,60	26. Gd. H.P.Henriksen	25,00
6. Sognefoged J.Andersen	62,40	27. Gd. J.Christensen	24,00
7. Gd. J.Andersen	60,00	28. Afb. P.Pedersen	24,00
8. Gd. A.Pedersen	60,00	29. Gd. M.Andersen	24,00
9. Gd. J.Andersen	60,00	30. Gd. Mads Larsen	22,80
10. Gd. Jensen	59,40	31. Afb. M.Andersen	22,80
11. Gd. P.Hansen	58,80	32. Afb. og Smed O.Larsen	18,00
12. Gd. P.Larsen	55,20	33. Afb. A.Andersen	18,00
13. Gd. O.Rasmussen	54,00	34. Pige B.Hansen	16,24
14. Gd. M.Pedersen	50,40	35. Gd. O.Andersen	15,60
15. Gd. Jacob Pedersen	50,40	36. Afb. J.Sørensen	14,40
16. Gd. Henrik Pedersen	46,80	37. Afb. J.Bendtsen	13,80
17. Gd. M.Christensen	40,80	38. Afb. Math. Larsens Enke	10,80
18. Gd. M.Madsen	31,20	39. Afb. P.Andersen	10,80
19. Gd. L.Larsen	30,80	40. Murer N.Philipsen	10,20
20. Gd. A.Pedersen sen	30,60	41. Snedker Andr. Henriksen	10,00
21. Skolelærer Hansen	30,00	42. Kjøbmand Chr. Pedersen	10,00

Oplysninger fra bekendtgørelse i Frederiksborg Amts Avis d. 23/1 1883. Af de 42 nævnte skatteydere var Viggos far den trediestørste og placeret lige efter præsten. Der var dengang prestige i at betale skat - en god skatteyder havde magt. (F.F.)

23-1-83 Tirsdag

Været til Præsten i Dag. Vi var nede paa Jørgen Andersens Kjær og hale⁷. Fader tillige med nogle andre i Kjøbenhavn hos Indenrigsministeren angaaende Jernbanen. Om Eftermiddagen var jeg ude i Tranemose og løbe [på] Skøjter. Om Aftenen var [her] Fremmede. P.Hansen og Kone, L.Larsen og Kone, J.Andersen og Kone, O.Rasmussen. Lundberg Fødselsdag.

24-1-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand i Haven i Dag. Været nede og løbe paa Skøjter paa Jørgen Andersens Kjær.

Der er ogsaa Fremmede i Aften. P.Hendriksen og Kone, M.Petersen og Kone, C.Petersen og Moder og A.Andersen. De spillede Kort baade Mænd og Koner og fik Budding ligesom den anden Aften.

7. At »hale« på is var at glide, måske fordi man somme tider faldt og gled på »Halen«.

25-1-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Lundberg gal paa Ove fordi han ikke kunde Bogstaverne. Været nede [på] Lars Larsens Mose, den lige neden for Brændepladsen, og halet.

Der er ogsaa Fremmede i Aften. Der er: H.Petersen og Kone, Anders Petersen og Kone, P.Larsen og Kone, P.Petersen og kone.

26-1-83 Fredag

Været til Præsten i Dag. Det blæser en hel Del i Dag. Ane Kirstine og jeg vexle mange betydningsfulde Blikke med hverandre men vi er ikke komme[t] videre. Været ude og løbe paa Skøjter i Dag. Om Eftermiddagen begyndte det at fyge og Sne. A.Petersen fra Søsum var her i Aften og spiste med.

27-1-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag men hun slap fri til Frokost da hun skulde til Kjøbenhavn med 12 Toget. Lundberg var gal paa os i Dag fordi vi lo, og lovede os en Portion Klø. Jeg sloges med Sne med Erik og Axel og vandt Sejr. Det er Tøvejr. Mor og Far borte. Været nede ved 5½ Toget med Breve og nogle Penge.

28-1-83 Søndag

Søndag og det er tø og Snevejr i Dag og et væmmeligt Sjaskvejr. Jeg var i Kirke i Dag og Ane Kirstine var ogsaa i Kirke i Dag og da jeg gik forbi hende i Vaabehuset glemmer jeg ikke let det Blik med hvilket hun saa paa mig. Det er Axels Fødselsdag i Dag men Vilhelmine kom ikke her ned. Vi fik Chokolade og Kringle.

NB 5. Der kom tre Seminarister eller R..piskere, som Bedstefader kalder dem, kjørende til Lundberg og deres Hest kom i Stald og selv blev de fodrede dygtigt inde i Stuen ved Aftensbordet uden at de generede dem.

29-1-83 Mandag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Det er ogsaa Tøvejr i Dag. Lundberg meget gal fordi vi ikke kunde vores danske Grammatik. Der er Violin Concert nede i Skolen af to Børn og Plettes og vi fire vare der nede men jeg syntes at det var som man trak en Kat i Rompen. Far i Ølstykke i Aften.

30-1-83 Tirsdag

Jeg er til Præsten i Dag. Nu er Ane Kirstine og jeg rigtig gode Venner skjønt vi rigtig nok næsten aldrig taler sammen men vore Blikke udtale alt. Der hænde flere Mærkværdigheder. N.1. at jeg faldt paa Maasen i den vaade Gaard. N.2. En Mus var oppe og aad af en af Drengenes Mad. Jørgen Nielsen er bleven færdig med at tærsk i Dag. Været ude og hugge Brænde.

31-1-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand inde i Folkestuen i Fri-kvarteret. Fader kjørt til Gundsømagle om Eftermiddagen og kom hjem Kl 7 om Aftenen. Vi blæste Sæbebobler inde i Folkestuen. Hverken Erik eller jeg kunde vores Matematik i Dag for vi havde ikke læst paa den og Lundberg var meget gal derover.

De er begyndt at slaa Murene ind oppe ved Lars Andreasens Hus. Vi fik en af de 6 Apostele, der laa til Stængeltræ oppe i Huset, hver og vi havde

En af de maledede profeter, »Nahum«, der stadig findes i Stenløse Kirke. (N.M.)

travlt med at høvle dem og runde dem af ⁸.

1-2-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Mor oppe hos Slagteren og bestille Kjød til Bed-

stefaders Fødselsdag. Vi legede Fange-
mand ude i Haven i Frikvarteret. Vi var
oppe og se paa at de rev Huset ned og
det skavt [skvat] med et Brag da de tog
Stolperne fra⁹. Det har været baade
Frost og Tøvejr i Dag, om Aftenen
begyndte det at sne godt.

2-2-83 Fredag

Været til Præsten i Dag. Vi blev
ikke hørt i Salmer i Dag og saa har vi
det let til næste Gang paa Fredag igjen,
thi vi skal ikke komme paa Tirsdag.
Ane Kirstine og jeg se længe ad Gan-
gen paa hverandre og vi forstaar hver-
andre godt. Vilhelmine var ikke i Skole
i Dag. Mor og Far hos P.Hansens i
Aften. Jeg lavede Cigaretter af Tobak
og Folkene røg dem.

3-2-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg er ble-
ven en hel Del forkjølet nu og maa ikke
gaa ud. Det er et væmmeligt Regn og
Blæsevejr. Lundberg er med Fader til
Sogneraadsmøde i Eftermiddag og jeg
læste $\frac{1}{4}$ Time paa mine Lektier. Det
store Uhr som Spindeltappen er knækket
over paa var der nogen der har trukket
Kjeden over paa og jeg havde travlt med
at nette den sammen men det gik ej.

8. De omtalte 6 »apostle« stammede fra Stenløse kirke. De var en del af udsmykningen på et pulpitur, der formentlig blev ombygget i 1844. Det var dog næppe apostle men profeter, der var afbilledet på de 6 træplader på 30 x 70 cm. Billederne menes at have været fra midten af 1600-tallet og tilsvarende de, der stadig findes i kirken. Ad uransagelige veje havnede de som »stængelbrædder«, det vil sige en slags løse loftbrædder i Lars Andreasens ejendom. (se »Danmarks Kirker«, Nationalmuseet 1976, Stenløse kirke)
9. Rasmus Petersen flyttede en del af den erhvervede ejendom hen til sine andre bygninger. Først blev lervæggene slået ud, derefter blev træskelettet væltet ved, at skråstiverne blev fjernet. Så var det let at fjerne taget, og det brugbare af træværket kunne flyttes og genopføres; derefter blev bindingsværket udfyldt med murværk, og snart var der igen et hus.

4-2-83 Søndag Fastelavn

Jeg var ej i Kirke i Dag. Det er Tøvejr i Dag. Jeg var nede i Vandhullet og sejle i en Balje og paa nogle Døre men det blev jeg snart kjed af. Jeg var nede hos Kjb. Jensen om Eftermiddagen med Hvedebrød for 3 Kr. Bøjesen fra Viksø var her inde og talte med Fader. Jeg har læst i en af Faders Bøger om Opdagelserne i Grønland. Vi bed til Bollen om Aftenen.

5-2-83 Mandag

Vi skal slaa Katten af Tønden i Dag. Det er Frostvejr. L.Larsens Jens, Ole var syg, Klokkerens Søren, Kjb. Jensens Kare[n], og A.Anders Hans var her oppe og hjalp os med at smadre Tønden. Jeg slog den itu. Vi var alle udpyntede. Bagefter legede vi og spiste Mad og drak The og til sidst spillede vi Sorte Per. L.Jensen fra Vindekilde var her i Aften. Hans kom i Dag og Gram rejste.

6-2-83 Tirsdag

Vi gik Tur i Dag og Ove var med men Erik og jeg var inde og bede Lars Larsens ned til imorgen. Lundberg var gal og jeg syede en Pung af Læder i Skoletiden. Jeg var nede og løbe Svejtis paa Vandhullet og paa Jørgen Andersens Kjær. Det er frostvejr i Dag. Far fik et Læs Lerkar hjem fra Roskilde med Morten Madsen og jeg slog to Krukker itu¹⁰. Behændigheden leve.

7-2-83 Onsdag

Det er Oves og Bedstefaders Fødselsdag i Dag. Ove 6 Aar og Bedste 82.

Jeg faldt paa Isen nede paa Vandhullet og slog min ene Finger paa venstre Haand slemt. Bager Ryder og Kone, Frk Rieneck, Onkel Thorvald, Svendsen og Kone, Tante Jane og Julie kom her ud med Toget og rejste alle med Undtagelse af Thorvald og Svendsen

NB 6. med 5½ Toget. Præsten og Datter, L.Nielsen og Kone vare her om Aftenen. Vi fik Skildpadde og Budding og gik i Seng Kl 10. Jeg fik 2 Uhre af Onkel Thorvald.

8-2-83 Torsdag

Onkel Thorvald og Svendsen rejste med 7 Toget til Kjøbenhavn. Lundberg var gal i Dag. Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand i Haven i Frikvarteret. Vi var nede paa Jørgen Andersens Kjær og lavede Sveitis tillige med Skoledrengene og jeg var saa heldig at faa en Træskofuld.

9-2-83 Fredag

Været til Præsten i Dag. Der var 6 Præstedrengene der blev jagede ud af Præsten fordi de havde overtraadt hans Forbud at løbe ud af Gaarden i Frikvarteret. Ane Kirstine og jeg vexle hyppigt Blikke og de ere meget sigende. Jeg sad hele Eftermiddagen og gjorde de nye Uhre rene oppe hos Bedste, det kan Fader ej lide. Far og Mor oppe hos O.Rasmussen i Viksø i Aften.

10-2-83 Lørdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Det er Tøvejr i Dag. Lundberg var gal paa os fordi vi sade og lo. Vi var nede og glide paa Vandhullet i Frikvarteret og

10. Pottemagervarerne fra Roskilde kom sandsynligvis fra »Roskilde Lervarefabrik«, det senere »Brack og Sønner« der på det tidspunkt havde en stor produktion af gode brugsting.

Personalet på »Roskilde Lervarefabrik« ca. 1880. Der ses eksempler på fabrikkens produktion i overstørrelse, bl.a. den store krukke med mesters søn, Georg Brack. (R.M.)

jeg har nye Træskoer med bredhovede Søm i og saa haler jeg saa godt. Vi var nede og hale paa Jørgen Andersens Kjær alle 4 i Eftermiddag men da det var Tøvejr gik det kun Daarlig.

11-2-83 Søndag

Jeg var i Kirke i Dag. Det er Frostvejr i dag og jeg var lidt nede paa Vandhullet og hale. Jeg læste lidt i Krønicker om Kristian den anden. Tante Marie og Lavra kom her ud med 10 Toget og rejste med 5½ Toget. Kl 4 gik jeg op til den gamle Md. Petersen og Kl 7½ kom jeg hjem, jeg fulgtes med

Hans hjem. Mor og Far til Fastelavnsgilde hos O.Rasmussen.

12-2-83 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Mor og Far til Begravelse hos Jens P.Hansen, Søsum. Det var en stor Begravelse med 60 Vogne. Erik og Axel er begyndt at bygge et nyt Hus paa Brændepladsen. Jeg skrev blot min engelske Stil i Dag men læste ej et muk paa Lektierne for Lundberg var ovre hos Sofie. Far var ogsaa til Gilde iaften, Mor ikke.

13-2-83 Tirsdag

Været til Præsten i Dag. Ane Kirstine

var ikke til Præsten i Dag og saa gjorde jeg Kiks med Bentine, Bole, Frederikke osv. Vi spillede Nimps hos Præstens baade til Frokost og da vi slap. Jeg er kjed af at jeg ikke kom med til Gilde igaar hos O.Rasmussen hvor Ane Kirstine og flere af de andre jeg gaar til Præsten sammen med vare. Far og Mor var ogsaa til Gilde i Aften hos O.Rasm. De vasker i Dag.

14-2-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur op til Dyrlægens i Dag. Lundberg var gal paa mig fordi jeg slog Klatter i min Skrivebog. Jeg har lavet en Pengepung af en gammel Skind Hanske. Været ude paa Brændepladsen og flækket Brænde i Dag. De kjører ned oppe fra Lars Andreasens, Brædder og Lægter som bliver flækkede og stablede.

15-2-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand ovre paa Brændepladsen i Frikvarteret. Jeg var ude og flække Brænde om Eftermiddagen. Mor og Far til Bal og Gilde ovre hos Ole Rasmussens iaften og det er Husmændene der holder Gilde¹¹.

Læst i Krøniker fra Christian den andens Tid.

16-2-83 Fredag

Været til Præsten. Vi spillede Nimps baade da vi kom og gik og jeg var den bedste Spiller. Vi slap Kl 10½ fordi Præsten skulde til Viksø. Vi spillede Nimps til Kl 12. Jeg synes at Ane Kirstine ere bleven saa kold over for mig. Jeg var i Ølstykke hos Sadelmageren

med en Obligation. Vi spillede alle tre Nimps om Eftermiddagen.

17-1-83 Lørdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Axel og jeg spillede Nimps i Frikvarteret. Lundberg var gal i Dag og en Gang da Axel lo slog han mig med Spanskrøret og herover blev jeg gal og slog i Bordet og bed fra mig, ligesaa gjorde de andre. Vi fik tg i Opførsel og da Mor og Far fik det at vide skulde vi be Plettes om Forladelse og blive inde baade i Dag og imorgen.

NB 7. Vi var oppe hos Bedstefader hele Eftermiddagen og spillede paa Rekam. Om Aftenen læste jeg i Krøniker om Christian 2den.

18-2-83 Søndag

Vi maa ikke komme ud i Dag og det er kjedeligt da det er et smukt Vejr. Far rejste til Frederikssund med 10¼ Toget. Jeg tilbragte den meste Tid med at læse i Krøniker fra Kristian den andens Tid. Lundberg og Sofie til Fastelavnsgilde hos O.Rasmussens, vi maa ikke gaa med fordi vi var uartige i gaar. Fader kom hjem med 5½ Toget.

19-2-83 Mandag

Lundberg og Sofie kom ikke fra Gilde før Kl 6. Lundberg sov til Kl 9½ og i den Tid legede Vilhelmine og vi Fangemand paa Brændepladsen. Vi spillede Nimps om Eftermiddagen og jeg vandt hver Gang. Vi bleve klippede i Aften af Fader.

20-2-83 Tirsdag

Været til Præsten i Dag. Jeg tabte en

11. Se d. 19/2 1882 note 13.

Øre til Jæns i Nimps. Jeg er glad at Ane Kirstine gjengjælder mine Blikke og Tegn. Jeg bad mig fri til Frokost for vi skulde ind med 12 Tog og se Panorama. Det var meget smukt at se baade det og Dicramaet. Vi vare hos Onkel Thorvald og drak Chokolade.

NB 8. Derefter var vi ude hos F.Foght men da Helene havde Kighoste var vi kun inde paa hans Kontor. Derefter var vi hos Vinhandler Foght hvor vi fik Kage og Aftensmad. Kl 8 gik vi derfra og besøgte nogle Ærinder og kørte derfra med Toget til Viksø og blev hentede der. Der var Fremmede der hjemme, Madam Larsen, Charlotte, Madam Møller og Søren Jensens Døtre.

21-2-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Blindebuk inde i Folkestuen i Frikvarteret. Lundberg var gal hele Tiden i Skolen. Axel og jeg spillede lidt Nims efter Middag. Vi vare ude paa Brændepladsen og samle Spaaner og lægge dem i Bunke og Erik og jeg slogede[s] men han fik Kløene.

22-2-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun sad hele Tiden og Raabte Ane Kirstine i Skoletiden. Hun sagde til Ove at jeg var forlovet med P.Larsens Ane Kirstine og det løb han ind og sagde til Far og Mor. Jeg gjorde mit Vækkeuhr rent i Dag. Tappet en Fjerding Baier af i Dag. En af P.Larsens Døtre var her iaften og Far sagde at nu var vi nok i Familie siden jeg var bleven forlovet med hendes Søster. Jeg læste paa min Salme iaften.

23-2-83 Fredag

Vi gik Tur i Dag. Været til Præsten i Dag. Nu er Ane Kirstine og jeg saa fortrolige i vore Blikke og jeg og hun forstaa vist hverandre ret godt. Vi skal til Præsten paa Tirsdag. Vi spillede nimps til Frokost og da vi slap. Jeg lavede noget ved uhret i Dag da jeg ikke blev færdig i Gaar. Spillet nimps med Erik, Axel og Klokkerens Søren i Dag. P.Olsen er her oppe og gennemse Regnskaber da han er Revisor.

24-2-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi spillede Nimps ude paa Brændepladsen i Frikvarteret. Hans Hansens Enke fra Søsum var her næsten hele Eftermiddagen og spiste med til Aften. Jeg gav Axel mit Shiptov, Erik mit Dambræt og fordi de fik det skjældte de mig Huden fuld.

NB 9. Ole Svendsen i Søsum har ligget syg i 14 Dage af gastrisks Feber og Tyfus og er død i Dag efter haarde lidelser¹².

25-2-83 Søndag

Det er Frostvejr i Dag. Været i Kirke i Dag. Jens var ogsaa i Kirke i Dag og han fulgtes med mig ned hos Skomageren P.Olsen, jeg skulde maales til et Par nye Sko. Jeg var nede ved 4 Toget og hente Aviser. Jeg købte en Appelsin i Dag for rigtig at slaa til Søren. Fader til Generalforsamling i Viksø. Moder oppe hos den gamle Md. Petersen.

26-2-83 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik Tur i Dag op til Dyrlægerens. De skover Pilene nede i Haven i Dag. Jeg var

12. »Gastrisk Feber« var en gammel betegnelse for tyfus.

Veksø station 1881. De tre herrer fra venstre er postbude, der gik rundt til fods. De havde hver en ca. 30 km. lang rute, hvor de skulle dele post ud. (S.A.)

i Ølstykke for Fader og kørte derhen med Vejasistenten fra Frederikssund som havde besøgt Fader. Jeg spillede Nims ude paa Brændepladsen med Erik og Axel. Sofie og Lundberg i Viksø i Aften. Læst i Landbotidende i Aften.

27-2-83 Tirsdag

Vi gik ikke Tur i Dag. Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Der var en Høg der slog ned paa en af Smedekonens Høns ude paa Landevejen i Dag men den fik nok en lang Næse. Vi spillede Nimps ude paa Brændepladsen men Erik og Axel snød mig. Mor ned i Præstegaarden iaften. De skover Træerne langs

med Landevejen heruden for og Vejmanden har været her hele Dagen.

28-2-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Fangemand ude paa Brændepladsen i Frikvarteret. Vi gik Tur i Dag og Erik gik og brummede og skjældte Lundberg ud fordi han ikke fik læst paa sin Geografi. Axel og jeg spillede Nimps ude paa Brændepladsen efter Middag. Jeg læste i Landbotidende om Bøndernes Levemaade i gamle Dage.

1-3-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi gik

Tur i Dag og begyndte Skolen Kl 8, før 8½. Vi legede Fangemand ude i Fri-kvarteret da det var saa smukt Vejr. P.Larsens Karen fra Kildekæk kom her til Middag og hun skal blive her og lære at koge. Været nede hos den gamle Skomager med et Par Sko. Far til Sog-neraadsmøde i Dag.

2-3-83 Fredag

Vi gik Tur i Dag op til Dyr lægerens. Været til Præsten i Dag. Ane Kirstine var ikke til Præsten i Dag fordi hun var syg. Vi spillede Nimps i Frikvarteret og før vi gik ind. Vi var ude paa Jørgen Andersens Kjær og løbe Sveitsis og jeg sank i op til Livet og fik to Støvler fulde. Men jeg fik det klared uden at nogen saa det. De har kappet alle Træ-erne foran Fattighuset og alle her foran huset i Dag.

3-3-83 Lørdag

Ikke gaet Tur i Dag Formedelst Regnvejr. Mor og Far til Begravelse i Søsum. Ole Svendsen skal begraves. Vilhelmine i Skole i Dag hun forærede mig en god Uhrkasse af No. 21. Begravelsen var paa 57 Vogne. Jeg lavede paa mit Vækkeuhr men fik det ikke til at gaa.

4-3-83 Søndag

Ikke været i Kirke i Dag. Fader og Moder i Kirke. Ane Kirstine er nok syg og Karen gik hjem i Eftermiddag for at se til hende. Vi skal med at lære og danse ude hos Povl Andreasens. Jeg spillede Nimps i Dag med Sofus. Ane Kirstine skal ogsaa med og lære at danse og det er jeg glad over.

5-3-83 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede

Fangemand ude paa Brændepladsen i Frikvarteret.

Jeg var nede hos Pastor Jessen og bede mig fri til imorgen da jeg skal med til Kjøbenhavn. Kl 5½ gik vi til danseøvelse ude hos Povl Andreasens og ove var med. Vi lærte trinene og morede os meget godt.

6-3-83 Tirsdag

Vi blev kjørte ned til Holdepladsen og tog med 7 Toget. Lundberg var med. Jeg blev maalt til Komfirmationstøj hos Ekviperingshand Nikolaj Jensen. Jeg fik Kasket, Krave, Hansker, Mansjetter og flere andre Ting. Vi besøgte Ryder og alle mine Onkler og Tanter uden Onkel Thorvald. Far var med det samme i Frederiksborg. Vi toge hjem med 10½ Toget og bleve hentede ved Viksø Station.

7-3-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Gaet Tur i Dag. Frostvejr i Dag. Vi legede Blin-debuk inde i Folkestuen i Dag. Vi skal op og danse i Aften igjen og det var morsomt især da vi begyndte paa Rund-dansene men Danselæreren er saa gal men han mener intet med det. Vi fik Mad og The da vi kom hjem. Far i Roskilde med 4 Grise.

8-3-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. De slagte-de to Grise i Dag. Erik og jeg, Ove og Axel vare ogsaa med i aften og danse ude hos Povl Andreasens for vi skal herefter danse hver Aften da han ikke kan faa noget Cursus i Gundsømagle. Da vi gik hjem fulgtes jeg Side om Side med Bentine, og Karen sagde at hun vilde sige det til Ane Kirstine.

11. Søndag.
(70-296.)

Aarets 11. Uge.

Været i Skole i Dag. En stik mand fra Frederiksbund kom med 7 Tojt og spiste Brødkød og derefter gik han. Haven gik hjem efter Middag og spurgte mig om jeg ikke vilde gaa ned ad og se til Ane Kirstine men det lod sig ikke gøre. Vi var ogsaa til Dans i Aften og Fader kjørte os hjem. Vi saa blad og de naar vi kom ind i

12. Mandag. — Aarhus, (Haderslev, Husum).
(71-295.)

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi lyede Blindeblik ind i Folketælling i Arikvæstet. Da vi havde spist til Gæst, da gik jeg til Vikas for at lade efter nogle Valgtister. Da jeg kom hjem lable jeg med Lektier og jeg skrev min engelske Skit efter Erik's Bogen. Det var ogsaa til Dans i Aften og Dansblæveren sagde engang til mig: "Viggo skal ikke lade sig se med at gøre sig som danser."

13. Tirsdag. — Præsto, Ringsted, Odense, Maribo, Skanderborg.
(72-294.)

Været til Præsten i Dag. Jeg har overblødt næsten alle Sengen ind i min fase var sprængt af og bløde. Ane Kirstine og jeg se lange ad Gangen paa hverandre og jeg taler ogsaa jævnlig med hende. Vi spillede Nimps til Præsten da vi var ude og spise Brødkød. Far til Bjerg havde hos Folladsen i Høvelille. Været ude og dans i Aften. Far af Pige og niere. De to Gange paa Gulbet i Aften.

14. Onsdag. — Baxe, Holbæk, Kjøge, Brobyværk, V. Brønderslev, Horsens, Thistrup.

Vilhelmine i Skole i Dag. Vores engelske Skit blev ikke set i Jænnem fordi vi trak saa lange ud med de andre Lektier. Jeg havde meget ondt i Maven i Dag af Storkjølle men da jeg kom til at danse gik det over. Vi kjørte derud med Anders Andersen og Fader hentede os hjem.

Viggos dagbog fra 1883 i næsten naturlig størrelse. (P.E.)

9-3-83 Fredag

Erik og jeg slogedes da vi stod op i Morges og derfor skal vi blive inde i Dag. Været til Præsten i Dag. Vi har byttet Plads hos Præsten og jeg er kommet til at sidde næsten hvor Ane Kirstine har siddet. Vi spillede Nimps. Ane Kirstine og jeg se længe ad Gangen

paa hverandre og jeg talte ogsaa med hende. Været nede med Pølse til Md. Larsen og Md. Møller¹³. Været ude og danse. Sofie og Karen hentede os.

10-3-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi skal ikke gaa Tur saalænge vi gaar og lærer

13. Når man slagtede, blev der altid lavet blodpølse i de rensede stortarme. Dagen efter slagtingen blev der så spist blodpølse og alle, der kom i huset den dag, blev som regel budt på blodpølse f.eks. postbudet. Ligeledes blev der også sendt »pølse« ud af huset til dem, man følte ansvar for.

at danse. Vi legede Fangemand ude paa Brændepladsen. Vi er nu 33 der danser og det gaar lystigt til især naar Danselæreren er inde og drikke The. Far og Mor kom kjørende derud og hente os fordi vi skulde hurtig hjem da det er Lørdag og vi skal sæbevaskes.

11-3-83 Søndag

Været i Kirke i Dag. En Kjøbmand fra Frederikssund kom med 7 Toget og spiste Frokost og derefter gik han. Karen gik hjem efter Middag og spurgte mig om jeg ikke vilde gaa med ud og se til Ane Kirstine men det lod sig ikke gjøre. Vi var ogsaa til Dans iaften og Fader kjørt os hjem. Vi faar Mad og The naar vi kommer hjem.

12-3-83 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi legede Blindebuk inde i Folkestuen i Frikvarteret. Da vi havde spist til Middag gik jeg til Viksø for Fader efter nogle Valg-lister. Da jeg kom hjem læste jeg mine Lektier og jeg skrev min engelske Stil efter Eriks Bog. Vi var ogsaa til Dans iaften og Danselæreren sagde engang til mig »Viggo kan ikke lade være med at gjøre Fjæs med Damerne«.

13-3-83 Tirsdag

Været til Præsten i Dag. Jeg har overblødt næsten hele Sengen inat, min Næse var sprunget op og bløde. Ane Kirstine og jeg se længe ad Gangen paa hverandre og jeg taler ogsaa jævnlig med hende. Vi spillede Nimps til Præsten da vi var ude og spise Frokost. Far til Begravelse hos J.Madsen i

Stenlille. Været ude og danse iaften. En af Pigerne nessedede to Gange paa Gulvet iaften.

14-3-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vores engelske Stile blive ikke set igjennem fordi vi trak saa længe ud med de andre Lektier. Jeg havde meget ondt i Maven i Dag af Forkjølelse men da jeg kom til at danse gik det over. Vi kjørt derud med Anders Andersen og Fader hentede os hjem.

15-3-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vores engelske Stile bleve rettede i Dag. Fader og Moder til Begravelse i Viksø i Dag hos Jørgen Andersens. Hans Moder er død. Vi legede Blindebuk da vi kom og derefter dansede vi. Det havde snet dygtig og der laa et god[t] Lag Sne og Fader hentede og [os] derfor.

16-3-83 Fredag

Været til Præsten i Dag. Ane Kirstine vil hverken se paa mig eller tale med mig og sidder hele Tiden og ler af mig og det er jeg kjed af men det kan nu ikke være anderledes i denne Verden og jeg trøster mig nu ved Swinkes Bentine. De stryger i Dag. Fader til Eftersyn ved en Aaopgravning. Vi var ude og danse i Aften igjen og vi gik hjem iaften.

17-3-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi spillede Nimps i Frikvarteret. Jeg var oppe ved Lars Andreasens og hjelpe at læsse Tagfoder¹⁴ på men jeg fik saa meget

14. »Tagfoder« var en massebetegnelse for tagrør, langhalm og ryghalm, der anvendtes til stråtag.

Skidt i Halsen at jeg var ved at daane. Vi var ude og danse i Aften igjen og iaften har vi Spillemand og saa gaar det bedre. Vi blev ogsaa hentede iaften Bentine og jeg ere gode venner nu.

18-3-83 Søndag

Ikke været i Kirke i Dag. Været nede ved Vandhullet og spillet Nimps med Axel. Været nede paa Holdpladsen om Eftermiddagen efter Aviser. Karen hjemme i Dag. Vi var ogsaa ude og danse i Aften og det er morsomt og danse nu da vi har Spillemand. Jeg er meget gode venner med Bentine og hun faar jævntlig Bolsjer af mig og vi trykke hverandre venskabelig i Haanden.

19-3-83 Mandag Frostvej

Vilhelmine i Skole i Dag. Erik er syg i Dag han kastede op i Nat og har hoste og ondt i Halsen. Vi legede Blindbuk inde i Folkestuen i Frikvarteret. Erik og Ove var ikke med til Dans iaften men vi andre bleve skam ikke hjemme. Alle Børnenes Forældre og Fader med, vare ude hos Povl Andreasens iaften og bestille Afdansningsbal. Vi kom ikke hjem før Kl 10. Sofie, Bole, Karen havde nær ombrunget mig iaften.

20-3-83 Tirsdag Frostvej

Ikke været til Præsten i Dag. Far til Begravelse i Viksø, det er Lars Peters og Jenses Onkel der er død. Den nye Kirkegaard i Veksø skal ogsaa indvies i Dag. Axel er rigtig gode venner med Niels Philipsens Marie og han skal op og besøge hende imorgen og skal have

for 10 Øre Lakrids med til hende. Vi vare ogsaa ude og danse i Aften. Og Sofie, Karen og Marie var ude og se paa os og hentede os hjem.

21-3-83 Onsdag Frostvej

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi har faaet Ferie i Dag og skal ikke læse Lektier i Eftermiddag. Axel var oppe hos Niels Philipsens med Lakrids i Eftermiddag. Været ude og løbe paa Skøjter men Isen er saa skrubbet og jeg blev snart kjed af det. Jeg knækkede Spindeltappen paa mit Væguhr ved at tabe det paa Gulvet. Vi var ikke ude og danse iaften.

22-3-83 Skjærtorsdag Frostvej

Været i Kirke i Dag. Kesten Sy pige var her med en ny Kjole til Moder. Jeg lavede en Indretning dvs. jeg fik et af mine Uhrværk til at trække nogle Tridser rundt. Karen gik hjem efter Middag og kommer ikke igjen før paa Lørdag. Der skal være Paaskebal ude hos P.Larsens. Mor og Far oppe hos L.Nielsens iaften. Vi skal ikke danse før efter Paaske. Jeg gav Karen Ander P.Jørgens en gammel Pung for hun havde ingen.

23-3-83 Langfredag

Karen kommer ikke i Dag. Her var Bedemand¹⁵ for at bede Moder og Fader til Bal for de Gifte hos P.Larsens paa Fredag. Sofie ude hos P.Larsens og hjælpe Karen. Lundberg ogsaa. Jeg har nu lavet et lille Hammerværk som et Uhrværk driver.

24-3-83 Lørdag

Skiden Lørdag i Dag derfor fik vi

15. Den person der overbragte indbydelser til en festlighed var »Bedemand«.

Stenløse Kirkes kor set fra midten af kirken 1919. (N.M.)

ogsaa Skidne Æg til Middag. Fader til Licitation i Veksø i Dag. Vi legede oppe i vores Kammer med mit Hammerværk. Mor til Fødselsdag nede hos Skolelærer Hansens og da Fader kom hjem gik han der ned. De kom hjem Kl 2. Faat kulørte Æg til Aften.

25-3-83 Paaskedag

Været ude i Haven og spillet Nimps med Axel. Der er sidste Tjeneste og jeg og Fader og Moder vare i Kirke i Dag og jeg var for første gang oppe og

ofre¹⁶. Frostvej i Dag. Jeg saa Ane Kirstine i Kirken og vi vekslede Blikke som kan sige meget. Erik er syg i Dag og Doktoren var her og erklærede at han skulde holde Sengen i et Par Dage.

26-3-83 2.Paaskedag

Vi Faar coulørte Æg baade til Frokost og Middag. Læst om Borgerkrigen i Nordamerika i Dag. Været oppe hos Erik og lavet paa en Stampemølle. Skrevet et Brev for Moder til Tante Emma og været nede paa Holdepladsen

16. Ved jul, påske og pinse »ofrede« menigheden eller gav højtidsoffer ved alteret. Disse offerpenge var frem til 1897 en del af præstens løn.

med det. Mor og Fader oppe hos Lars Jørgen Hendriksen iaften. Det har sneet meget stærkt i Dag.

27-3-83 Tirsdag Frostvej

Der er faldet et Kvarter¹⁷ Sne i Nat. Jeg sloges med Sne med Maren og Sofie. Været oppe og kaste Rug i Formiddag. Karen gik hjem da Kl var 3 og hun kom imorges. Der skal være Bal for de Unge ude hos P.Larsen i Aften. Karen bad Moder og Fader om vi ikke maatte komme med og efter lang Beden fik vi Lov Axel og jeg. Far kjørte os derud og blev der med det samme. Sofie, Lundberg, Marie var ogsaa med.

NB 10. Jeg dansede saa det stod efter og i Førstningen var jeg og Ane Kirstine intime Venner og talede flere Gange sammen men siden vilde hun ingen Gang se til mig. Naar jeg havde danset 1 Gang Rundt med hende vilde hun holde op og sagde at hun var træt men kunde dog strax efter danse 10 Gange rundt med en anden. Hun sad paa Skjødet af M.Petersens Anders og lagde sit Hoved op til hans Kind og det var jeg meget bedrøvet over. Vi kom hjem Kl 1½ og jeg laa længe vaagen og græd over hende thi jeg elskede hende saa inderlig og jeg var ulykkelig og jeg ønskede at jeg var bleven hjemme.

28-3-83 Onsdag Frostvej

Jeg sov til Kl 7½. Mor og Lundberg er taget med 7 Toget til Kjøbenhavn. Jeg skal til Præsten i Dag. Der var ikke andre end Paaskekonfirmanterne til Præsten i Dag og vi blev inddelt i den Orden vi skal staa paa Kirkegulvet. Vi spillede Nimps og jeg tabte to Øre.

Været i Ølstykke hos Slagteren for Fader i Dag og bestille Kjød til Søndag. Erik har det bedre nu. Skrevet en Lejecontract af for Fader. Lundberg og Mor kom hjem med 9½ Tog. Karen hjemme i Dag.

29-3-83 Torsdag

Da jeg vaagnede i Morges kom Marie og sagde at jeg skulde staa op fordi jeg skulde til Kjøbenhavn med 7 Toget. Jeg kjørte ogsaa alene med Toget til Kjøbenhavn nede fra Holdepladsen og Jensen hentede mig paa Banegaarden. Jeg var hos Jensen hele Tiden undtagen da jeg var oppe hos Onkel Hans. Jensen maalte og passede mig til en ny Frakke. Erik er kommet op i Dag og har det meget godt.

30-3-83 Fredag

Været til Præsten i Dag. Vi gik ikke ud til Frokost i Dag men blev inde og holdt Pigerne med Selskab men Præsten brød sig ikke om det. Præsten gav os en Del gode Formaninger og holdt en smuk Tale til os. Saaledes endte den Tid, og den gik hurtig nok. Været nede ved 4 Toget og hentet Tante Emma. De har meget travlt til Komfirmationen, med at bage Kager osv.

31-3-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Jeg kunde ikke mine Lektier i Dag men det gik alligevel som det bedst kunde. Mor lavede Posteier tillige med Tante Emma. De har flyttet Møblerne ud af Hvestuen og der er sat tre Borde der op.

1-4-83 Søndag

Det er en stor Dag for mig i Dag.

17. »Kvarter« =, 1/4 alen = ca. 15 cm.

Da Kl var 9 begyndte jeg at klæde mig paa. Jeg fik 2 smaa Guldknapper af Karen. Og jeg var ny fra Top til Taa. En ny Salmebog fik jeg af Tante Marie. Af Tante Emma fik jeg et Rejsetui med mange Ting i. Af Tante Camillia 4 Krave og 2 Mansjetknapper af Guld.

NB 11. Det gik meget godt i Kirken og jeg svarede godt. Vi kjørte baade hjem og der op. Tante Jane og Munch. Onkel Thorvald Onkel Svendsen og Laurits. Tante Julie. Ryders og Foght kom ej, kom med 4 Toget. Faaet 20 Kr af Bedste, en Pung med 2 Kr i af Tante Julie. Et Guldmedaljon af Munch. Om Aftenen kom Præsten hans Kone, Datteren og Frk Tofte, Skolelæreren og hans Kone. Af Præsten og hans Kone fik jeg en Brevmappe.

NB 12. Af Frk Tofte en Notebog. L.Nielsens kom ogsaa tillige med Vilhelmine og af dem fik jeg en smuk Bog om Erik af Pommeren. Vi gik til Bords KL 10½ og stod op derfra 11¼. Der blev holdt mange Taler og afsunget 2 Sange af hvilke Onkel Thorvald havde digtet den ene. Jeg gik i Seng KL 3. Af Lundberg fik jeg en Indretning til at bære Bøger i og en Bog der hedder en god Tone.

2-4-83 Mandag

Jeg fik sendendes en smuk Paraply fra Foght. Lavrits, Munck og Tante Julie rejste med 7 Toget. De andre blev. Onkel Thorvald og Svendsen blev kjørte op til Viksø til 12 Toget. Erik og jeg kjørte med og jeg var hende med noget til den gamle Md. Petersen. Sofus blev syg igaar og blev kjørt hjem og vi var henne og besøge ham. Doktoren siger at han har Gigtfeber. Tante Jane rejste med 5½ Toget. Jeg læste i Krøni-

Den lille medaljon Viggo fik i konfirmationsgave. Portrætterne er gengivet på side 36. Bemærk størrelsesforholdet til den nutidige 25-øre. (P.E.)

ker om Erik af Pommeren i Dag. Den Brævmappe jeg fik af Præstens er gaaet i Baglaas og jeg kan ikke faa lukket den op.

3-4-83 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Jeg fik lavet min Brevmappe saa den kan lukkes op men det kostede mig Arbejde. Tante Emma rejste med 5½ Tog. Skolelæreren Jensen og hans Kone var her hele Aftenen og jeg maatte vise alle mine Presenter frem. Karen havde faat [fat] i mine Dagbøger og læste i dem og det var jeg kjed af.

4-4-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. De river ned paa Huset oppe paa det høje Hart-

Viggos nye pung eller »pengekatt«, som den slags blev kaldt. Det var en hæklet pose med åbning på midten og 2 ringe (med Viggos navn). Blev ringene trukket mod den ene ende forbi åbningen, kunne pungen fyldes i den anden ende. Når man flyttede ringene mod enderne, var pengekatte lukket. (P.E.)

korn alt hvad de kan og de kører sten derfra alt hvad de kan. Jeg læste om Erik af Pommeren i Dag. Jeg fulgtes med Karen og Sofie ud til P.Larsens.

Ane Kirstine viste sig meget forekommende imod mig. Hun tog en af Ringene af min nye Pung og stak den paa Forlovelsesfingeren. Vi fik Kaffe, Mad og Kage og gik derfra Kl 10. Jeg fik en Vintergæk af Ane Kirstine som jeg gjemte.

5-4-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun og Erik Og Axel sloges og hun pryglede Erik og Axel. Jeg er saa gal paa Lundberg fordi at jeg skal læse Religion igjen. Jeg var med oppe ved Lars

Andreasens og rive ned paa Huset men det skal jeg ikke have noget af mere. Den Vintergæk jeg fik af Ane Kirstine har jeg gemt i min Brevmappe.

6-4-83 Fredag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Lundberg var saa gal paa mig fordi at jeg lo og de andre lo og vi fik g? i Opførsel. Vi maa ikke mere komme op ved Lars Andreasens og rive ned paa Murene fordi vi havde været uartige deroppe igaar. Været ude og tappe 1 Fjerding Hvidtøl af.

Jeg skrev et Brev til Foght hvori jeg takkede dem for Paraplyen som de sendte mig. Læst om den gode Tone iaften.

7-4-83 Lørdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi spillede Nimps i Frikvarteret inde i Folkestuen. Efter at vi havde læst Lektier vare vi oppe og harpe Rug oppe paa Loftet¹⁸. Erik og Axel løb deres Vej og vilde ikke hjælpe til mere og saa maatte jeg gjøre det. Været efter Sand i Anders Anders Sandgrav. Danselæren der har Brystbetændelse er snart rask.

8-4-83 Søndag

Jeg skal til Alters i Dag for første Gang i mit Liv og det er med en underlig Følelse at man knæler ned ved Alteret. Jeg drak ogsaa Vin i Dag ved Alteret men det er længe siden at jeg har smagt Vin. Karen og Sofie ovre til Ole Rasmussens iaften. Jeg var nede ved 4 Toget og hente Aviser og havde den ny Frakke og Paraply med. Jeg fik ingen 10 Ør i Dag.

9-4-83 Mandag

Vilhelmine i Skole i Dag. Hun var fornærmet og vilde ikke lege i Frikvarteret. Jeg gjorde saa mange Bemærkninger i Skolen at Lundberg sagde at det var sidste Gang jeg var i Skole sammen med de andre. Jeg var nede hos J.Andersen i Stenlille med et Brev. De har slaaet alle Murene ud oppe ved Lars Andreasens og taget Taget af. Peter Jensen hjælper os. Skolelærer Kristensen og hans Kone var her iaften. De vasker i Dag.

10-4-83 Tirsdag

Vilhelmine ikke i Skole i Dag. Det blev dog ikke til noget som Lundberg sagde at jeg ikke kom til at gaa i Skole

sammen med de andre. De tørrer Tøj i Dag. Mor og Far til Begravelse i Viksø hos Greibes. Bedstefader er syg i Dag men Doktoren er rejst til Kjøbenhavn. Været hos Præstens med et Brev. Spillet Nimps med Hansens Vilhelm. Karen gik hjem iaften.

11-4-83 Onsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Spillet Nimps ude paa Brændepladsen i Frikvarteret. Vores engelske Stile bleve ikke sete igjennem i Dag. Der var 8 Sogneraadsmedlemmer her og spise Frokost. Derefter kjørte de til Skole og Vejsyn, Fader med. Været oppe paa Møllen hos Daniel og r... e. lille P... T.... Været nede ved 5½ Toget med et Brev. Spillet Nimps med Hansens Vilhelm. Far kom hjem Kl 8. Spillet paa Harmoniekar.

12-4-83 Torsdag

Vilhelmine i Skole i Dag. Vi spillede Nimps inde i Folkestuen i Frikvarteret. Morten Petersen og Pastor Jessen vare her hele Eftermiddagen og reviderede Kommunens Regnskaber for 1883. De spiste til Aften her og gik ikke før Kl 9½. Karen og Maren vare enige om at Maren skulde holde mig og Karen kysse mig. Mod dobbelt Modstand kunde jeg intet gjøre og saa kysede hun mig.

13-4-83 Fredag

Vi fik ikke Frokost før Kl 10½ fordi Fader Lundberg og jeg skulde til Kjøbenhavn med 12 Tog. Vi bleve kjørte op til Viksø. Vi var henne paa Banekontoret hvor Fader vilde tale med

18. Se d. 3/1 1882 note 1.

En af de to døre, der var fra møllens broloft ud til omgangen. (N.M.)

Baneinspektøren. Jeg var henne hos en Lærer Cuhen der har et Cursus og bleve hørt i Engelsk og Dansk og Resultatet var meget tilfredsstillende. Derefter gik vi flere Ærinder, i Bikuben og Fader var oppe i Ministeriet. Derefter var vi henne hos T.Foght som lokkede os til at gaa i Dagmar Theatret da der gik Theatertog iaften. Vi saa Karl den 12 Ungdom og Blind Allarm. Vi var nede i Øl Tunnellen bag efter.

NB 13. Tante Emma og Tante Camilla kom her ud med 10½ Tog og rejste med 5½ Tog.

14-4-83 Lørdag

Jeg skal rejse ind med 12 Toget og komme hjem med 9½ -. Mor og Far holder ikke af jeg skal begynde en Mandag og derfor skal jeg begynde i Dag. Far kørte mig op til Viksø. Jeg fandt let derhen og det gik meget godt for mig. Jeg fik en lille Smule Engelsk

for til Mandag. Jeg fik Middagsmad herhjemme Kl 11 og spiste min Mad, jeg havde med, paa Jernbanen. Jeg gik hjem fra Viksø om Aftenen.

15-4-83 Søndag

Været i Kirke i Dag, der var sidste Tjeneste i Dag. Karen[s] Søster Kirsten sagde til Sofie, der ogsaa var i Kirke, at hun og Ane Kirstine kom op hos [os]. Gud ved hvor mange Gange jeg var ude paa Vejen for at se efter Ane Kirstine. Hun kom Kl 3, hendes Søster først Kl 6. Jeg viste hende alle mine Presente og var med hende oppe paa Møllen.

NB 14. Jeg viste hende om i alle Stuerne og over hele Stedet og viste hende alle mine Ting og jeg saa ind i hendes Øjne og hun saa paa mig. Og jeg var lykkelig. Mor og Bedstefader rejste til Kjøbenhavn. Jeg løb om kap med Ane Kirstine og trykkede hendes Haand og var oppe paa Møllen med hende og Kirsten. Vi spillede Lotteri og skrev Sedler om Aftenen. De gik Kl 10.

16-4-83 Mandag

Jeg rejste ogsaa ind med 12 Toget i Dag. Fader kørte mig op til Viksø Station og løste Kort for mig. Vi vare hende i Frederiksborggaden og læste Naturhistorie og jeg gjorde de andre tilskamme ved at svare for dem. Fader tog ind med og hjem med 10¼ Tog. Der er gaaet noget itu paa Møllen. Axelen er raadnet over. Møllebygger Nielsen kom herud. Mor og jeg kørte sammen hjem paa Banen og bleve hentede ved Viksø.

17-4-83 Tirsdag

Far og Møllebyggeren rejste ind med 7 Toget for at kjøbe Træ til en ny Mølle-

aksel. Jeg har Lektier for til i Dag og har lidt travlt med at læse dem. Jeg tog ind med 12 Toget og mødte Fader paa Banegaarden. De havde ikke kunne opdrive noget Træ men Grev Molkte havde overladt ham et Træ fra et af hans Skove og Fader var derfor taget til Tureby. Jeg var henne hos Onkel Thorvald hvor jeg spiste lidt af min medbragte Mad. Jeg blev ogsaa hentet paa Banen iaften.

18-4-83 Onsdag

Jeg gik op til Viksø til 12 Toget. Jeg sad og læste mine Lektier oppe i Bedstefaders Værelse. Far kom hjem med 4 Toget. Vi slipper 1 Time tidligere om Onsdagen men begynder ogsaa 1 Time tidligere men da jeg ikke læser Fransk slap jeg 2 Timer tidligere. Jeg var nede hos Pio i Skindergade og hente en Hel Del Bøger. Jeg gik hjem iaften og fulgtes med Søren Jensen og Jens Christensen.

19-4-83 Torsdag

Jeg har ingen Lektier for til i Dag. En Møllebygger fra Frederiksborg var her og anbefalede sig og Fader kjørte baade ham og mig op til Viksø. Vi gave et Andragende ind til Hr Cohn om at faa 2 Timer tidligere fri da det var Bededags Aften. Vi fik Lov. Jeg gik ned hos Tante Julie og derfra ud hos Bedstefader. Marie og Jensen var ude paa Banegaarden for at hilse paa mig. Sofie, Karen og Lundberg hentede mig.

19. Når Viggo »kedede« sig på togturene, var en af årsagerne sikkert, at han ikke kunne gå gennem toget og finde bekendte. Datidens jernbanevogne var opdelt i små kupéer, som man ikke kunne forlade under kørslen. Kun konduktøren kunne, på et udvendigt trinbræt, gå fra kupé til kupé.

20-4-83 Fredag-Bededag

Jeg skal ikke i Skole i Dag og det har jeg intet imod. Været i Kirke i Dag. Far og Lundberg kjørte til Frederiksborg for at hente Taljer og Blokke, kom hjem Kl 8½. Lars Larsen[s] Mads var her oppe og besøge mig. Han spiste med til Aften og saa mine Bøger. Han gik da vi havde spist til Aften for der var Bud efter ham. Lars Jørgen Henriksen fra Viksø og hans Kone var her iaften.

21-4-83 Lørdag

Jeg gik op til Viksø i Dag. Der er ikke megen Fornøjelse ved at kjøre paa Banen naar man først har kjørt nogle Gange og jeg kjeder mig formelig ved det¹⁹. Jeg var nede hos Pio i Skindergade og hente nogle Bøger. Jeg var ogsaa oppe og bese en af Møllerne der staar oppe paa Volden, før jeg gik til Skole. Jeg spadserede nede ved Kongens Have i Fransktime. Cohn vil have at jeg skal læse Fransk men det bliver der intet af. Fader hentede mig ved Viksø.

22-4-83 Søndag

Jeg var ikke i Kirke i Dag. Vi skal ud og danse i Aften og jeg skal med og det glæder jeg mig til. Møllebyggeren fra Frederiksborg kom kjørende med en stor Rejseborn og en hel Del Værktøj. Fader er rejst til Tureby med 7 Toget. Der var rigtig sjov ude hos Povl Andreasen iaften. Karen og Ane Kirstine var ude og se paa os. Ane Kirstine takkede mig for Brevet og saa paa mig og jeg saa paa hende.

Tog der afgår fra Københavns gamle hovedbanegård ca. 1900. Manden, der hænger uden på vognen, er konduktøren, som er ved at billettere. Der var ingen forbindelse mellem de enkelte kupéer inde i vognene; kun konduktøren kunne under kørslen komme rundt på det udvendige trinbræt. (Kbh.B.)

NB 15. Og jeg var lykkelig og trykke hendes Haand naar jeg kunde se Lejlighed dertil. Povl Andreasens Sofie rev mit Lommetørklæde midt over thi jeg tror at hun var skinsyg paa Ane Kirstine.

23-4-83 Mandag

Det er stærk Snevej i Dag. Møllebyggeren tror at Møllen kan komme til

at gaa i Morgen og de har taget den ene Arm ned²⁰. Jeg blev kjørt derned til Viksø og Søren Jensens Signe kjørte med derop. Jeg kjørte hjem paa Banen sammen med S.Jensen[s] Signe og Alborg og da de bleve hentede med en Vogn fik jeg Kjøretur hjem.

24-4-83 Tirsdag

Nu gaar Møllen alt hvad den kan og

20. Da det blev opdaget, at mølleakslen var svag på grund af råd, blev den ene møllearm taget ned. Derved havde møllen kun 2 vinger i stedet for normalt 4. Møllen kunne dog stadig arbejde om end kun med halv kraft, og den midlertidige løsning gav mindre belastning af mølleakslen.

nu behøver Folk ikke mere at kjøre til andre Møller. Møllebyggeren og jeg fulgtes ad til Viksø Station. Vi blev ikke hørt i Dansk Grammatik i Dag. Der er en lille Skrutrygget Fyr i samme Stue hvor jeg læser, der hedder Hansen som jeg jævnlig følges med og er meget gode venner med.

25-4-83 Onsdag

Jeg kjørte med Lars Peter op til Viksø Station. Jeg var med i Fransk Timen i Dag og det er jeg ikke meget glad over. Jeg bad mig fri, i Dag hos Hr Cohn, for at komme i Morgen. Jeg var henne hos Onkel Thorvald iaften da vi slap en Time tidligere og jeg spiste til Aften hos ham. Jeg kom til at kjøre med Niels Philipsen fra Viksø Station i Aften. Md. Larsen og Charlotte var i besøg hos os i Aften.

26-4-83 Torsdag

Vi skal til Afdansningsbal i Aften.

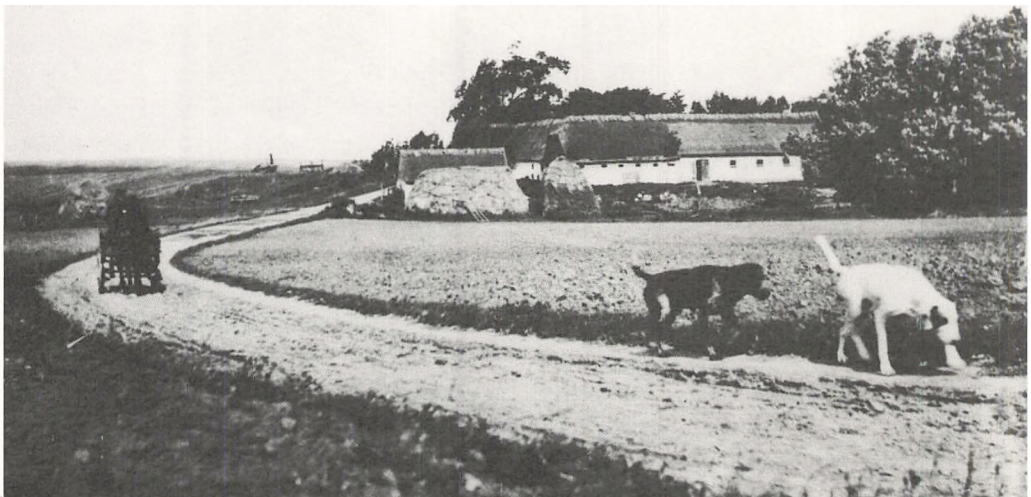
Ane Kirstine var her oppe i Formiddag og hente en Kringle og hun sagde at hun skulde ikke med men da skrev Fader en Seddel til P.Larsen om hun ikke maatte komme med. Tappet en Fjd Øl af og slaget 3 Fl itu »Behændigheden leve«. Vi kjørte derud Kl 4 og jeg havde mit nyeste Tøj paa. Jeg dansede og morede mig overordentlig og trykke Ane Kirstines Hænder ha[a]rdt. Vi kjørte hjem Kl 1 men jeg havde gjerne blevet til Kl 7.

NB 16. Jeg fik ogsaa Brev fra Ane Kirstine i Dag og det blev jeg lykkelig over, der laa en Vintergæk i det og den kysede jeg mange Gange.

27-4-83 Fredag

Jeg rejste ind med 12 Toget i Dag. Jeg kunde ikke min danske Grammatik og de andre kunde den heller ej og Cohn var meget gal. Jeg købte en ½ Flaske Øl da jeg gik hjem fordi jeg var saa tørstig. Der er Marked i Viksø i

Stenløse mark ca. 1910. Typisk vej, gård og køretøj fra Stenløseområdet også på Viggos tid. (S.A.)

Dag og Fader var til Marked i Dag. Sofie og Karen hentede mig ikke, fordi de var ude hos Søren Jensen.

28-4-83 Lørdag

Jeg har Fransk for til i Dag og derfor har jeg travlt med at læse. Jeg var oppe og bese den gamle Stubmølle der staar inde paa Vesterbro paa Wolden. Det er en snurrig Indretning at se. Cohn var til Selskab paa Hotel Angelterre i Dag og de gjorde et forfærdeligt Spektakkel, brække alle fire Ben af et Bord og meget andet.

De hentede Mølleaxelen paa Viksø St. i Dag. Ole Rasmussens Hund var efter mig.

29-4-83 Søndag

Jeg gik i Kirke tillige med Moder i Dag og havde min nye Frakke paa. Møllebygger Johansen kom her til med 4 Toget og saa læssede de Axelen af ude i Gaarden. Jeg var lidt nede hos P.Hansens Anders og der traf jeg Jens Jensens Peter. Lars Hansen fra Holbæk og alle hans Børn var her medens jeg var nede i Byen. Mor og Far var ovre hos Jens Andersens i Aften.

30-4-83 Mandag

Møllebyggeren og Fader skal til Kjøbenhavn i Dag for at købe Træ til en ny Møllearm og vi bleve kjørte til Stationen. Vi var ude paa Svitzers Plads og ude hos Grosser Foght. Jeg var med begge Steder og havde nær kommet for sent paa Cursus. Jeg kunde hverken min Naturhistorie eller Engelske og det var jeg meget kjed af. Jeg kjørte hjem sammen med Fader og Møllebyggeren. Hans Jensen og Ole Rasmussen var her i Besøg i Aften.

1-5-83 Tirsdag

Lars Peter skal rejse i Dag og da han skulde med 12 Toget fulgtes han og jeg sammen til Viksø. Karen skal heller ikke være her længere og da jeg gik bad jeg hende hilse Ane Kirstine meget fra mig. Jeg kunde mine Lektier i Dag. Der er kommen en yngre Ud-gave paa Cursuset i Dag. Da jeg kjørte hjem traf jeg en Negerdreng som jeg taledede Engelsk med.

NB 17. Jeg gav ham en Pence og blev rigtig gode Venner med ham og da han gav mig sin Adresse lovede jeg at skrive til ham. Han skal tjene i [hotel] Isefjorden Frederikssund.

2-5-83 Tirsdag

Jeg tog ind med 12 Toget i Dag og der var en Dreng fra Søsum med Toget som jeg fulgtes med ud til Tornebuskegade. Den nye Dreng der er kommet paa Cursuset hedder W.Engsig og han og jeg er blevne fortrolige Venner. Jeg var ude hos Marie og Jensen i Slots-gade i aften da vi slap en Time tidligere. Jeg spiste der og Jensen fulgte mig til Jærnbane stationen.

3-5-83 Onsdag

Jeg var ikke i Kirke i Dag. Karen kom herop i Dag for at se hvordan Moder laver forloren Skildpadde. Jeg sendte et Brev ud til Ane Kirstine med et Billede af en Forglemmigej hvorpaa der var broderet Forglemmigej. P.Larsen var her og hente Karens Kuffert og han spiste med til Middag. Sofie og Lundberg rejste til Kjøbenhavn med 12 Toget. Jeg er bedt ud til Jens Jensens i Dag og jeg gik der ud Kl 3½ med P.Hansens Anders.

NB 18. Vi var mange Dreng, en

halv Snes Stykker og jeg morede mig meget godt. Vi gik derude fra Kl 11 og jeg kom ej hjem før Kl 11½ og Moder var meget vred og sagde at jeg skulde aldrig faa Lov til at gaa bort alene mere. Jeg bad om Forladelse men hun var alligevel meget vred paa mig.

4-5-83 Fredag

De har snart Axelen færdig. Jeg tog som sædvanlig ind med 12 Toget og spadserede gennem Ørstedsparken. Jeg forærede Engsig det Uhrværk som jeg selv har sat Kasse om og jeg bytte ogsaa Uhrkjede. Sofie og Lundberg kom ogsaa hjem med det sidste Tog og vi fulgtes med Chresten Petersens Ane Kirstine og O.Rasmussens Ane Kirstine fra Viksø af.

5-5-83 Lørdag

Møllebyggeren og jeg rejste sammen ind til Kjøbenhavn med 12 Toget. Nu er Mølleaxelen færdig og han skal nu være hjemme i Pintsen. Engsig og jeg slogedes i Dag og jeg fortryder jeg har givet ham det gode Uhrværk. Da vi vare færdige med Fransk gik Hansen og jeg vores Vej da vi ikke var til nogen Nytte i Matematiktimen. Jeg kom til at kjøre med Lars Nielsens hjem de vare oppe og hente Præstens.

6-5-83 Søndag

Jeg var ej i Kirke i Dag. Jeg var nede paa Holdepladsen og hente Aviser og med det samme spillede jeg Nimps med Vilhelm. Vi lavede en Kran ovre paa Brændepladsen og saa hejsede vi en Bjælke op ved hjælp af et par smaa Blokke oppe fra Møllen. Jeg var nede ved Fugle Sø og vadede i Bækken og Vandet var saa rart. Anders Andersens Hans var her oppe hele Dagen.

7-5-83 Mandag

Jeg har skrevet en Stil i Dag om Munkevæsenets Opkomst og Udvikling som jeg skal give ind paa Onsdag. Jeg byttede Pung og Kniv med Engsig og jeg gjorde vist en god Handel. Jeg var henne hos Onkel Thorvald og gratulerede ham da det er hans Fødselsdag i Dag og jeg fik Kaffe og fine Kager. Jeg fulgtes hjem med Niels Olsens Kisten.

8-5-83 Tirsdag

Jeg tog ind med 12 Toget og kjørte sammen med J.Petersens Datter fra Ballerup. Jeg gik igennem Ørstedsparken. Jeg kjøbte min Kniv igjen af Engsig. P.Larsens Kone og Ane Kirstine var med Toget hjem iaften og jeg var i samme Kupe som de og sad lige over for Ane Kirstine. Og vi taledes sammen og jeg saa ind i hendes Øjne og jeg tror at hun elsker mig. Jeg var glad. Jeg kjørte hjem med P.Larsen der var oppe og hente dem.

9-5-83 Onsdag

Jeg har min danske Stil med til Cohn i Dag. Gud ved hvad han siger om den. Jeg byttede Kniv med Daniel og fik i Bytte 40 Ør. Jeg byttede Pung med Engsig og fik 20 Øre i Bytte. Vi var henne hos en Konditor i Gothersgade og spise Napoleonskager og jeg gav 3-5 Ørs Kager. Vi slap 2 Timer tidligere og jeg var ude hos Jensens med en Pakke Tøj. Det lynede en Del i Aften. Jeg fulgtes med Dyrlægens hjemad.

10-5-83 Torsdag

Det regnede rigtignok i Dag lige i Morgenstunden saa det kunde blive til noget men den Regn trængte vi ogsaa

til for Jorden var saa tør. Jeg handlede ogsaa med Engsig i Dag. Jeg købte nemlig en Pung af ham. Jeg gik gennem Ørstedsparken i Aften og saa paa Svanerederne. Der er nemlig 2 Svaner der har bygget Reder i Haven og det har de aldrig gjort tilforn.

11-5-83 Fredag

Fader og Lars Nielsen ere kjørende til Frederiksborg i Dag. Jeg har fransk Stil at skrive til i Dag og den er ikke nem at finde ud [af]. Jeg kørte med Skolelærer Jensen fra Søsum og jeg talte en Del med ham om Skolen osv. Været henne hos Onkel Thorvald efter en Ske til Præstens. Det var Regnvejr da jeg gik hjem iaften. Semina[ri]st Hansen fra Jonstrup var her og besøge Lundberg.

12-5-83 Lørdag

Jeg skal ikke paa Cursus i Dag og det er jeg meget glad over fordi vi har faaet Pintseferie. Jeg fejede Gaard og var oppe og ordne mine Sager og kaste en Del gamle Sager i Kakkellovnen. Jeg bar Klid af i Dag og rensede Rendsstenen men fik saa ondt i Armen af at kjøre snavs bort paa Trillebøren.

13-5-83 Søndag Pintsedag

Det er et smukt Vejr i Dag. Jeg kørte med Anders til Viksø og hjalp ham med at bære Brød ind og sælge Hvedebrød. Jeg gik i Kirke i Dag og der saa jeg Ane Kirstine som jeg sagde God Dag til og trykkede hendes Haand. Jensen og Marie, Lavra og Marius kom her ud med 10½ Toget. Vi vare nede hos Anders Andersens lidt om Eftermiddagen og legede og Affred [Alfred] var der ude.

Frederikssundsbanen

Alle nuværende ordinære Tog paa Frederikssundsbanen ville fra og med den 16de ds. standse ved Stenløse Holdeplads mellem Vexø og Ølstykke Stationer, for at optage og afsætte Rejsende. Salg af Billetter og Indskrivning af Rejsegods finder Sted mellem Holdepladsen og Kjøbenhavn, Vexø, Ølstykke og Frederikssund Stationer.

Bekendtgørelse i Frederiksborg Amts Avis d. 13/5 1883. (F.F.)

14-5-83 Mandag 2 Pintsedag

Marie og Jensen har ligget her i Nat. Jeg kørte paa Andersens Væltepeter men det vilde jo ikke rigtigt gaa for mig. Jeg var nede paa Holdepladsen med et Brev til Jens Jensens Peter hvori jeg bad ham at komme i Eftermiddag og besøge mig. Sofie og Lundberg rejste til Fest paa Jægerspris med 4 Toget. Peter kom ogsaa og vi morede os rigtig godt. Marie og Jensen rejste med 8¾ Toget og vi fulgte dem til Toget og jeg saa Ane Kirstine nede paa Holdepladsen og tog hende i haanden.

15-5-83 Tirsdag

Fader tog til Kjøbenhavn med 7 Toget og jeg fik Lov at tage med. Vi stode af ved Frederiksberg. Vi var henne hos Marie hvor vi spiste Frokost og derefter hos Ryders. Jeg fik min Konfirmationsgave af Ryder i Dag bestaaende af et Guldkompas. Vi tage hjem med 4 Toget. Moder er nede hos Præstens og hjulpe dem med Tillavningen til Bryllupet i Morgen.

16-5-83 Onsdag

Jeg var tillige med Hans Peter i Ølstykke med en Ko til Slagteren. Fader og Ove kørte til Skovauktion i Slangerup i Dag. Jeg var i Søsum og hente en Kjole til Moder²¹. Hun er ogsaa nede i Præstegaarden i Dag. Vi vare alle 4 fire nede i Kirken og se Brylluppet. Kirken var rigtig nok smukt pyntet og Bruden var fin. Nu er jeg rigtig gode Venner med Vilhelm og jeg har laant Bøger af ham. 12 Toget holdt her i Dag for første Gang²².

17-5-83 Torsdag

Jeg var nede i Byen med Brød til Kjøbmand Jensen i Dag og med det samme var jeg inde hos Vilhelm med et Par Bøger som han laante af mig. Ryder kom med 10½ Toget og Sigfred var med. Jeg var ovre hos Jens Andersen og sige at Ryder vilde se en af hans Heste. Han var oppe med den men de kom ej til at handle. De bleve kørte til Holdepladsen og jeg kørte køretøjet alene hjem.

18-5-83 Fredag

Jeg har næsten siddet hele Formiddagen og læst i Gjøngehøvdingen. Mor tog til Kjøbenhavn med 12 Toget. En Vognmand kom her ud med Træ til Møllearmen og Møllebyggeren kom med 4 Toget. Jeg kørte Kvas ind i Brænde-

En ny møllearm er ved at blive rejst i 1942. Når man ser manden til højre, forstår man møllevingens størrelse. (S.A.)

huset²³. Jeg tog ind med 5½ Toget for at hjælpe Moder med at bære Pakker. Jeg spiste til Aften hos Tante Julie.

19-5-83 Lørdag

Møllebyggerne arbejder paa Armen af alle Kræfter for at faa den færdig saa hurtig som mulig. Jeg kørte alene med den røde Hest ud til Søren Jensens efter en Slæbebør til at slæbe Sten paa²⁴. P.Larsens Karen var her oppe i Aften et Øjeblik. Jeg havde Tandpine i Aften og var derfor i et daarligt Humør.

20-5-83 Søndag

Jeg var ikke i Kirke i Dag for jeg

21. Se d. 25/11 1882 note 65.

22. Siden der d. 18/2 1882 blev oprettet holdeplads ved Stenløse, havde Viggos far arbejdet på, at alle tog skulle holde der. Dette lykkedes d. 16 maj.

23. Se d. 13/1 1882 note 4.

24. På en »Slæbebør« var det muligt at flytte meget store sten, idet man kunne rulle stenene op på den helt flade »slæde«. Det krævede mere hestekraft at slæbe stenene end at køre dem, men man undgik at løfte stenene.

havde ingen Lyst dertil. Jeg var et Ærinde for Fader ovre hos Ole Rasmussens. Fader tog til »Politisk Møde i Lejre« i Dag. Jeg var nede paa Holdepladsen efter Aviser og var med det samme inde hos Vilhelm. Om Eftermiddagen var jeg nede hos Vilhelm og vi legede Gjøngehøvding. Det er Sofus Fødselsdag i Dag.

21-5-83 Mandag

Jeg skal kjøre med 12 Toget her nede fra for første Gang. Jeg fulgtes med Bagerkarlen Hans som ogsaa skulde til Kjøbenhavn. Jeg skrev fransk Stil i Dag. Vi læser Naturhistorie i store Kongensgade og jeg var med det samme inde og se til Onkel Munk. Jeg fulgtes med Jens Anders Hanne og Søren Jensens Signe fra Holdepladsen. De flyttede Lars Andreasens Hus ned ved Loen i Dag.

22-5-83 Tirsdag

Jeg kjørte ind sammen med Lars Nielsen, Karen og Vilhelmine. Vi havde Dansk i den 1ste Time og begynder ej før 3½ og derfor gik jeg hen i Havnegade hos Grosser Foghts hvor jeg blev til Kl 3 og drak Kaffe. Engsig, Hansen og jeg gjorde Abekattestregere og de andre truede med at sige det til Hr Cohn. Jeg kjørte hjem sammen med Dyrslægen, Lars Nielsen, Karen og Vilhelmine.

23-5-83 Onsdag

De skal til at tage ned paa Møllen i Dag. Været nede hos Smedden med en Spade som han skulde lave. Der er Provstexamen i Skolen og da jeg gik til Toget var der en Del Piger deriblandt Ane Kirstine og nogle Drengene der fulg-

te mig til Holdepladsen. Jeg trykke Ane Kirstine i Haanden og var lykkelig. Jeg kjørte hjem sammen med Anders Anders Marie og hendes Søster. Jeg var henne hos Ryders og spise til Aften, vi slap en Time tidligere.

24-5-83 Torsdag

De har taget den anden Arm ned i Dag og nu er Møllen sørgelig at se til. Far skulde ogsaa til Kjøbenhavn med 12 Toget og jeg fulgtes med ham. Jeg var med ham et Par Steder i Byen. Fader og jeg kjørte ogsaa sammen hjem. Naar jeg kjører med Toget og nogen staar ved Stationen og vifter efter nogle bortrejsen[de] vifter jeg igjen og kysser paa Fingeren af dem.

25-5-83 Fredag

Jeg skal købe Appelsiner og røgede Sild og en Vandkande i Dag. De tog Mølleaxlen ned i Dag og har snart Armen færdig. P.Larsens Ane Kirstine og Smedens Bole havde været til Præsten i Dag og jeg fulgtes med dem ned til Holdepladsen. Jeg trykkede Ane Kirstine i Haanden flere Gange og taledede meget med dem. Jeg var helt nede paa Amagertorv og købe Sild og Appelsiner og bragte alt hen hos Onkel Thorvald hvor jeg hentede det om Aftenen. Vi fik slet ingen Botanik i Dag.

26-5-83 Lørdag

Der var [en] af Kunduktørerne der ikke vilde anerkjende mit Kort fra Viksø til Kjøbenhavn og vilde ikke tillade jeg stod paa ved Stenløse. Han hentede en anden fra Godsvognene og de sagde at jeg maatte ej staa paa ved Stenløse det var snyderi. Det satte mig i daarlig Humør hele Dagen. Om Aftenen vilde

Kunduktøren have at jeg skulde staa af ved Viksø men det vilde jeg ej og købte derfor en Bilet til Stenløse. Ved Viksø kom Forstanderen og en anden og skjældte mig ud.

27-5-83 Søndag

Været i Kirke i Dag. Jeg er i saadant daarlig Humør over det forbandede Kort og der bliver nok en hel Del Vrævl derover. Jeg havde tænkt paa at gaa ud til P.Larsens men da Sofie ej vilde gaa med blev det ej til noget. Jeg var nede ved 4 Toget og hente Aviser. Sofie tog til Viksø med 5½ Toget.

28-5-83 Mandag

Jeg maa løse Bilet til Viksø hernede fra. De siger intet mere til mig om Kortet for de tør ikke. Vi skal ned i St. Kongensgade i Dag og læse Naturhistorie og Læreren viste os en Mængde Skeletter af forskellige Dyrs Hoveder. Far har været i Viksø og ordne det med den rødtoppede Forstander der vist er meget gal paa mig.

29-5-83 Tirsdag

Der var ingen til Præsten i Dag og det var jeg kjed af thi jeg ventede at se Ane Kirstine. Jeg var ude hos Onkel Svendsen hvor jeg spiste til Middag før jeg gik paa Cursus. Jeg drillede Heiman og da vi vare færdige pryglede han mig.

30-5-83 Onsdag

Kjbm. Jensen bad mig om jeg ikke vilde hente et Uhr for ham hos en Uhrmager i Kjøbenhavn. Det gjorde jeg. Jeg gav 10 Øre for at komme ned i et Voxkabinet der er i National og der saa jeg underlige Ting. Vi slap en Time tidligere i Dag og jeg gik derfor hen

hos Onkel Thorvald hvor jeg spiste min mad. De tog Mølleaxlen op i Dag.

31-5-83 Torsdag

Heiman pryglede mig igjennem da jeg kom paa Kursus men jeg var ikke sen og slog brav igjen og skjældte ham Huden fuld. Jeg talte med Smedens Bole nede ved Holdepladsen og hun lovede at Ane Kirstine og hun vilde komme ned paa Holdepladsen imorgen naar de gik fra Præsten fordi jeg vilde tale med dem. Nu har jeg faaet Kort fra Ølstykke til Viksø og er nu fri for videre Vrævl. Mor og Fader var oppe hos den gamle Md. Petersen iaften thi de siger at hun ligger paa sit Yderste.

1-6-83 Fredag

Bole holdt Ord og jeg kom til at tale med Ane Kirstine. De tog begge Møllearmene op i Dag. Jeg kjørte baade ind og ud sammen med Chresten Petersens Datter og Søn og Søren Jensens Signe. Jeg saa en Begravelse i Kjøbenhavn. Jeg fik g i min danske Stil og kun en fik bedre end jeg g+.

2-6-83 Lørdag

De hægger [hænger] Møllearmene paa i Dag. Iaften da jeg kom fra Toget saa jeg Bole og Frederikke, som gik til Præsten sammen med mig, nede ved Holdepladsen og de fulgte mig lige ned til Stien. Vi slap en Time tidligere i Aften end vi plejer for der var en Lærer i Geografi der ikke kom.

3-6-83 Søndag

Jeg var ikke i Kirke i Dag. Jeg kjørte til Ølstykke i Dag med nogle Sigtebrød og havde nær kjørt et lille barn over men det gik da godt. Været ned

paa Holdepladsen efter Aviser. Jeg tog med 12 Toget op til Viksø for at se til den gamle Md. Petersen og gik hjem Kl 2. Md. Larsens Charlotte var her oppe i Aften. Vi skøde med Salonbøsse ude i Haven i Dag.

4-6-83 Mandag

De hejsede to Møllesten op i Dag og jeg var med og hjælpe til og derfor fik jeg næsten ikke Tid til at læse og skrev ej min franske Stil. Engsig og jeg lejede en Båd for 25 Øre Timen og sejlede næsten helt over til Amager og der var baade han og jeg i Vandet, det var rant [rart]. Jeg skrev min franske Stil i den

Møllearmene på Stenløse Mølle er ved at være hejst på plads, 1942. (S.A.)

engelske Time. Jeg kjørte baade ind og hjem sammen med vores Karl Anders.

5-6-83 Tirsdag

Jeg skal ikke paa Kursus i Dag og Erik og Axel slap fra Skole efter Frokost. Møllebyggeren skal rejse i Dag og de kjører rejsebommen til Frederiksborg i Dag. Ove og Fader kjørte Taljer og Blokke til Frederiksborg for Møllebyggeren. Erik Axel og jeg havde lavet et Gangspil og laante Daniels smaa Blokke og saa hejsede vi hele Dagen igjennem og morede os godt.

6-6-83 Onsdag

Nu gaar Møllen alt hvad den kan og Far og Mor ere glade at den er istand igjen. Jeg var ude hos Marie og Jensen før jeg gik paa Kursus og ligeledes da vi slap Kl 7 var jeg der ude efter et Par nye Benklæder. Heiman pryglede mig i Dag uden mindste Anledning og jeg sagde det til Cohn som skældte Heiman ud for en »LABAN«

7-6-83 Torsdag

Jeg kjørte ind sammen med Ane Kirstines Søster Maren som skulde hente Ane Kirstine, som var i Kjøbenhavn, hjem. Vi slap 2 Timer tidligere i Dag end vi plejer og jeg var lidt henne hos Onkel Thorvald. Jeg kjørte hjem sammen med Ane Kirstine og vi taled meget sammen og jeg morede mig godt. Vi gjorde et rædsomt Spektakel.

8-6-83 Fredag

Ane Kirstine og Bole var nede ved Toget men jeg fik ikke talt med dem og det ærgrede mig. Jeg havde en hel Kasse Mark og Haveblomster med ind til vores Naturlærer Gregersen og vi var

Almindelig togvogn fra ca. 1880. Jernbanemuseet, Odense, foto 1993. (B.S.)

ovre i Botanisk Have og botanisere i Dag. Jeg kjør[te] hjem sammen med en Dreng fra Ballerup, Jakob Hørlykke og vi gjorde et rædsomt Styre.

9-6-83 Lørdag

Jeg lavede paa en Mølleaxel i Dag og fik næsten ikke Tid til at læse mine Lektier men jeg havde heller ikke meget for. Jeg var ovre i Botanisk Have tillige med Hansen og Engsig i den tyske Time og oppe i Palmehuset. Jeg var ude hos Jensen i et Ærinde for Moder og saa stod jeg paa ved Frederiksberg St.

25. Når der hos mølleren altid var brug for store mængder brænde, var det, fordi der hver dag blev fyret med brænde i bageovnen. Når ovnen var varm nok, blev de sidste gløder og aske skrabet ud, derefter sattes først rugbrødet ind på gulvet i den hede ovn. Når rugbrødet var færdigt, kom sigtebrød og kager ind, som bagtes ved eftervarmen.

10-6-83 Søndag

Jeg gik i Kirke i Dag og det talte jeg med P.Larsens Karen som spurgte om jeg ikke snart kom derud? Været nede ved 12 Toget efter Aviser. Lundberg og Sofie rejste til Glostrup med 12 Toget. Jeg var nede hos Vilhelm i Dag og der legede jeg tillige med Greibes Sønnesønner Valdemar og Harald.

11-6-83 Mandag

Jeg havde en Masse Pakker med til Kjøbenhavn i Dag. ½ Svinehoved til Tante Marie en Del Tøj til Bedstefader der er bleven syg og er kommen hen paa Frederiks Hospital. Jeg var nede hos Tante Julie og med det samme nede hos Bedstefader men han sov og jeg fik ikke talt med ham.

NB 19. Jeg lavede et Uhr i stand for Tante Julie. Her var 21 Gaardmænd fra Stenløse som hver kørte et læs Brænde hjem fra Skoven for Fader og derefter fik de varm Aftensmad²⁵. Inger Anders Petersen fra Wiksø og hendes Søn var her i Besøg.

12-6-83 Tirsdag

Mor og Far toge ogsaa ind med 12 Toget for at se til Bedstefader. Hans Bryst og Ben ere daarlige men han har det da lidt bedre nu og blev meget glad da han saa os. Vi drak Kaffe hos Tante Julie. Jeg sloges lidt med Hansen og Ensig og pryglede dem begge og jeg havde nær kommen op og slaas med en Dreng inde ved Banegaarden. Mor blev i Kjøbenhavn men Fader rejste hjem.

13-6-83 Onsdag

Mor tog ikke hjem igaar Aftes men bliver til i Aften. Det er sidste Dag jeg gaar paa Cursus sammen med de andre og der herskede en god forstaaelse imellem os. Det er Tante Emmas Fødselsdag og jeg var pyntet og var henne og drak Chokolade. Jeg var ogsaa henne og se til Bedstefader.

14-6-83 Torsdag

Der kom Brev til Moder at Bedstefaders Sygdom havde forværret sig betydelig og derfor tog hun ind med 12 Toget sammen med mig. Men det var kun en overgang og han var meget bedre da jeg var ude og se til ham. Nu læser jeg kun tillige med Engsig 2-3 Timer Sprog daglig og slipper derfor 4-5 og saa gaar jeg hen hos Bedstefar.

15-6-83 Fredag

Jeg har ikke andet end Tysk og Engelsk til i Dag og saa slipper jeg fra Cursus Kl 4. I Dag er de andre gaaet op til Præliminærexamen, Gud ved hvordan det vil gaa mig til næste Aar. Jeg var ude og se til Bedstefader, han har det meget bedre nu og kommer vist til Stenløse en Gang endnu. Jeg var ude paa Nørrebro og købe Levkøjer og derefter gik jeg ud til Jensens.

16-6-83 Lørdag

Jeg har en forskrækkelig fransk Stil at skrive til i Dag og jeg sad i 1½ Time og rodede med den. Anders Andersens Ane Kirstine og Hans blev betroede til min Varetægt medens de kjørte paa Jernbanen. Bedstefader har det ogsaa lidt bedre i Dag og han bliver nok snart rask. Jeg var bedt ud hos Portner Hansen paa Amalienborg Slot som er i

Familie med A.Anders og jeg spiste til Aften der og hans Søn Alfred kjørte med til Stenløse. Og vi gjorde Spektakel paa Banen.

17-6-83 Søndag

Vi ventede Grosser Foghts her ud i Dag med Toget og vi vare nede for at tage imod dem men de kom ikke. Vi vare ude og fiske om Eftermiddagen i Fugle Sø tillige med Anders Andersens og jeg skubbede A.Andersens Marie ud i Bækken da vi gjorde Abekattestregre og hun blev dygtig vaad paa Kjolen. Vi kom ej hjem før Kl 7 og fangede næsten intet.

18-6-83 Mandag

Jeg kunde ej min engelske i Dag og derfor var læren vred. Jeg talede med Doktorens Hedvig nede ved Holdepladsen, hun kom til Md. Larsens i Lørdags og skal være der i nogen Tid. Bedstefader har det meget bedre nu og jeg havde en Appelsin ud med til ham. Jeg var ude hos Svendsens fra Kl 5 til Kl 8 og spiste der og var ude paa Kirkegaarden med dem.

19-6-83 Tirsdag

Jeg var hende og se til Bedstefader i Dag efter Fransktimen og han havde det meget daarlig og der er vist intet haab om at han skal komme til Stenløse mere. Jeg var henne hos Grosser Foght og der blev jeg til Kl 8 og gik derefter hen for at sige noget til Onkel Thorvald og jeg havde nær kommet for sent med Toget.

20-6-83 Onsdag

Mor og Ove toge ogsaa ind med 12 Toget for at se til Bedstefader, han har

det da lidt bedre i Dag. Da jeg kom fra Cursus var jeg henne og se til ham og spadserede derefter med Svend og Ove nede ved Toldboden og ved Langelinie. Mor og Ove bleve inde i Nat og jeg rejste alene hjem.

21-6-83 Torsdag

Erik og Aksel Bedstefader Fader og jeg tog ind med 12 Toget²⁶. Det er et øsende Regnvejr i Dag og det er godt for Jorden trænger dygtig til Regn. Ove og Mor toge med os hjem iaften men Bedstefader blev inde hos Tante Marie.

22-6-83 Fredag

Det er sidste Dag inden Ferien i Dag og det er jeg ikke bedrøvet over. Jeg havde ikke fransk i Dag og slap derfor Kl 4. Jeg gik ud at se til Bedstefader og han har det ikke godt og kommer sig vist aldrig. Jeg kørte sammen med en Dreng fra Ballerup som jeg er gode Venner med.

23-6-83 Lørdag

Jeg har gaaet og kjedet mig hele Formiddagen men da Aksel kom fra Skole legede han og jeg Møllebygger og jeg lavede en hel Del paa hans Mølle. Doktor Albertsens Hedvig og Md. Larsens Charlotte var her oppe i Besøg iaften og vi spillede Ring ude i Gaarden.

24-6-83 Søndag

Jeg var i Kirke i Dag. Jeg havde tænkt at tage til Kjøbenhavn med 5½ Tog og hjem med sidste da jeg vidste at Ane Kirstine var med Toget og da der

var vinket af saa ærgrede jeg mig ej lidet. Vexø Sygekasse har Faneindvielse oppe paa Dyrslægerens Høj i Eftermiddag og den var vi oppe, tillige med Fader og Moder, og se paa.

25-6-83 Mandag

Jeg er begyndt at kjøre paa Andersens Væltepeter men det vil ikke rigtig lykkes mig. Jeg var nede og kjøre Plov i Formiddag og rejste derefter med 12 Toget ind for at se til Bedstefader. Jeg tog hjem med 4 Toget og spiste til Middag hos Svendsen. Jeg var med og plante Kaalrabier i Dag.

26-6-83 Tirsdag

Tante Stine fra Faxe der har ligget sig inde paa Frederiksberg Hospital kom herud med 10 Toget igaar Aften og vi saa hende ej før i Morges. Hun rejste igjen med 5½ Toget. Jeg har haft saa travlt hele Dagen med at klippe Hæk og jeg blev dog ikke færdig dermed alligevel.

27-6-83 Onsdag

Jeg kørte ogsaa Plov for Anders i Dag men jeg blev snart kjed deraf. Mit Skib som har ligget nede i Vandhullet i et ½ Aars Tid tog jeg op og lavede det til en Kragejolle med et Spyd og et Topsejl. Jeg øver mig bestandig paa Andersens Væltepeter men jeg kan dog ikke kjøre endnu. Jeg var ogsaa ude og klippe Hæk i Dag.

28-6-83 Torsdag

Hans Peter var rent tosset i Dag. Han havde været i Kjøbenhavn i Gaar

26. »Bedstefader« var i dette tilfælde Viggos farfar fra Fakse. Den anden bedstefader, der var syg, var Viggos morfar.

Det var midsommer, da Viggo forsøgte sig med pløjning; det har derfor nok været brakmarken, der blev pløjet. Foto ca. 1942. (S.A.)

for at sige Farvel til sin Broder der rejste til Amerika og han nægtede at bestille noget og saa pryglede Fader ham og saa gik han sin Vej hjem. Men hans Moder kom siden og bad for ham og han maatte komme naar han vilde. Mor i Kjøbenhavn og se til Bedstefader. Jeg var om Aftenen nede ved Holdepladsen og hente hende tillige med Fader.

29-6-83 Fredag

Jeg var med Anders i Gandløse Eged efter Brænde i Dag og vi havde Frokost med som vi spiste ude i Skoven. Med det samme var jeg henne og bese Stenlille Mølle og det er en snurrig Indretning. Det er en forfærdelig Varme. Vi vare nede ved Huset i Byen og rive Hø og ligesaa ved Lars And. Hedvig og Charlotte var her oppe og spille Ring.

30-6-83 Lørdag

Jeg tog ind med 7 Toget i Dag for at se til Bedstefader. Han er meget

daarlig. Svendsen ligger syg og Elna har forvreden den ene Arm og det er meget slemt. Jeg var henne hos Grosser Foghts og bede dem komme ud til os imorgen Søndag. Vi var ogsaa oppe og rive Hø paa Lars Andreasen i Dag. Jeg tog hjem med 4 Toget.

1-7-83 Søndag

Vi maatte op Kl 6 i Dag for at hjælpe Fader med at tappe Øl af og trække Kørne ud. Vi var nede ved Extratoget og tage imod Foghts. Vi spiste baade til Middag og til Aften ude i Lysthuset. Vi kjørte Helene i en Barnevogn og morede os udmærket. Foghts fik udvirket hos Fader at jeg blev fri for at læse videre men derimod fik Lov at komme til Søs. Foghts rejste med Extratoget. Der er politisk Møde i Hillerød.

2-7-83 Mandag

Fader spurgte mig i Dag om jeg virkelig havde Lyst til at komme til Søs

og han sagde at nu skulde vi se at faa mig anbragt paa Øvelsesskibet »Georg Stage«. Jeg vogtede Svin ude i Gaarden og klippede Hækken om Haven. Sadelmager Bjørnstad var lidt her nede i Aften. Hans Peter er ikke kommet og Fader vil helst være fri for ham. Nu kan jeg snart kjøre paa Væltepeter.

3-7-83 Tirsdag

Jeg tog til Kjøbenhavn med 12 Toget og jeg maatte gaa til Viksø da mit Kort fra Stenløse ikke gjælder længere. Jeg hilste paa Valdemar der nu er bleven rask igjen og er hjemme. Bedstefader er bedre. Jeg var ude og sejle til lige med Svendsens Svend. Jeg tog hjem med 9½ Toget. P.Rasmussen er her i Dag og hugger Fælger i Dag og Fr Brun

4-7-83 Onsdag

Far tog til Kjøbenhavn med 12 Toget for at se til Bedstefader. Jeg har travlt med at vande Kørerne og Lammenene og bære vand til Svinene. Jeg skulde hjælpe Sofus med at tappe Øl af og da jeg ikke hjalp ham fik jeg Skænd og Prygl af Moder og saa da jeg slog hul i Vandkanden blev hun rigtig vred. Nu kjører jeg godt paa Væltepeteren og tør kjøre ned af Bakkerne.

5-7-83 Torsdag

Moder tog til Kjøbenhavn med 12 Toget for at kigge op til Bedstefader. Far til Sogneraadsmøde i Viksø i Dag og da Lundberg var med læste Erik og

Axel ikke ret meget. Hans Peters Broder en Dreng paa 13 Aar der hedder Carl kom herved i Dag for at være her istedet for Hans Peter.

6-7-83 Fredag

Jeg flækkede Brænde og bar Vand og flyttede Køer i Dag i en Guddommelig. I Dag talte jeg med Frederikke og Bole og det er noget jeg har morskab af. De stryger i Dag og har meget travlt. Jeg vandede alle Urtebedene i begge Haverne og bar 25 Spande Vand og gik i 2½ Time og bestilte intet andet end vande.

7-7-83 Lørdag

Niels Philipsens Søn Henrik var her i Dag og mure det Hus op som er flyttet over ved Loen²⁷. Mor og Far er til Begravelse hos Gårdmand Hans Jørgensen i Sørup og Anders kjørte for dem og derfor var jeg og Møllersvenden i Søsum med Brød i Eftermiddag.

8-7-83 Søndag

Jeg var i Kirke i Dag men der var ingen af mine intime Venner eller Veninder. Jeg læste i Krøniker om Erik af Pommeren i Dag. Vi lavede en Keglebane af den gamle Laskning²⁸ovre ved Loen og der spillede vi paa med en Stenkugle. Sofie og Lundberg var oppe hos Lars Nielsens i Aften.

9-7-83 Mandag

Mureren var her igjen i Dag og han er ogsaa færdig med at mure nu. Jeg

27. Det var den tidligere Lars Andreasens ejendom, som blev genopført. Se d. 1/2 1883 note 9.

28. »Laskning« = hægbrædder. Det var hægbrædderne fra den nedtagne møllearm, der blev brugt til keglebane.

har flække[t] Brænde, pillet Spaaner op og gravet og kjørt Gjødning. Vi vare alle fire bedte op til Lars Niensens i Eftermiddag og pille Kirsebær og det lod vi os ikke sige to Gange. Jeg fiske- de Ferskvandsmuslinger oppe i Kjæret og jeg sejlede i et Svinetrug.

10-7-83 Tirsdag

Jeg rejste til Kjøbenhavn med 7 Toget og jeg maatte gaa til Viksø Station. Jeg spiste Frokost hos Onkel Thorvald og var længe hos Bedstefader, henne hos Ryder og Foght. Ryder har Rosen i det ene Ben og er meget daarlig. Jeg fik ingen Middagsmad for jeg kom hjem med 4 Toget og maatte gaa fra Viksø Station. Mor var nede hos Madam Larsen i Aften.

11-7-83 Onsdag

Jeg maa flække Brænde og hjælpe til med at stavle og mere af den Slags som jeg ej er saa meget for. Stationsforstan- deren fra Viksø og hans Kone var her nede i Aften for at sige Farvel da han har faaet Plads i Birkerød Station. En Landmaaler fra Frederikssund var her ogsaa i Aften og de spiste til Aften ude i Lysthuset. Vi havde lidt Ballade med Marie i Aften.

12-7-83 Torsdag

Nu er Brændepladsen det Sted hvor min Sommerferie skal svinde hen paa for der maa jeg være [fra] Morgen til Aften og stavle, hugge og save Brænde. Jeg huggede mit gamle Skib itu og lavede et nyt af en Kokusnød. Ove fik en Endefuld som han havde godt af i- aften fordi han havde været nede i Lars

Larsens Mose og sopped i Renden paa bare Ben.

13-7-83 Fredag

Jeg fik en ordentlig Forskrækkelse i Morges da jeg var saa uheldig at tabe min Profet, eller hvad man skal kalde den, og slaa den itu²⁹. Vi var nede paa Mads Jensens i Eftermiddag og sætte Hø i Kokke. Mor tog ind med Morgen- toget og kom hjem med det sidste. Det Skib jeg lavede igaar har jeg i Dag lavet til en Sejlbaad med 4 Sejl.

14-7-83 Lørdag

Jeg var nede i Byen tillige med Fa- der for at hente Grønt til Kreaturerne. Jeg flækkede ogsaa Brænde i Dag og stablede. Vi maatte luge Gaard i Dag og blev ikke færdige dermed før Kl 8½. Frk. Taagerup, Albertsens Kjæreste en Seminarist Andersen har nu efter lang Venten faaet Plads og de skal snart giftes. Fader til Vaabenbrødemøde i Ølstykke.

15-7-83 Søndag

Hans og Jens ere i Kjøbenhavn i Dag og derfor skal jeg til Ølstykke med Brød i Dag. Det regnede en Del og jeg blev dygtig vaad og ellers spændte det godt af. Det var et forfærdeligt Torden- vejr i Eftermiddag. Anders har kjøbt en Keglekugle af P.Rasmussen. Tante Marie og begge Børnene kom med 4 Tog. L. Niensens Karen var her nede i Aften.

16-7-83 Mandag

I Dag skal vi kjøre Hø hjem og da vi var nede og hente Grønt blev Kok- kene væltede og spredte for det havde

29. Se d. 31/1 1883 note 8.

regnet lidt i Morgenstunden³⁰. Vi kørte 3 Læs hjem og jeg var med den sidste Gang og Jens og Hans og jeg blev pjask vaade da det begyndte at regne forskrækkelig og jeg maatte i Seng da jeg kom hjem.

17-7-83 Tirsdag

Nu har vi faaet en mindre Brænde-øxe og den har jeg staaet og flækket Brænde med fra Kl 8 til Kl 6. Fader spurgte mig hvad jeg havde Lyst til at være, under Frokosten og jeg vilde være Sømand og baade han og Mor bevilligede det. Jens Isaksen[s] to Døtre var her i Aften og besøge Sofie.

18-7-83 Onsdag

Jeg flække ogsaa Brænde i Dag og ved den bestandige Øvelse kan jeg ikke flække saa lidt. Der var stor Ildebrand mellem Rørbæk og Oppesundby iaften og vi kunde se Ilden herfra. De kom med Sprøjter fra Stenløse, Viksø og Søsum. Ilden var paasat af en 9 aars Dreng.

19-7-83 Torsdag

De lægger Gulv ovre i Loen og Fader har sendt bud efter Tærskemaskinen³¹. P.Rasmussen er her nede og hugge Hjulfølge i Dag. Hr Foght hans Kone og Helene kom med 4 Toget og Fru Foght og Helene bliver her nok en hel Maaned men Hr Foght vil hver Dag komme herud med 4 Tog og tage hjem Kl 7 om Morgenen. Far til Møde i Gandløse.

20-7-83 Fredag

Jeg er ogsaa ude og flække Brænde i Dag. Erik og Sofus skældte mig ud i Eftermiddag da jeg stod og flækkede Brænde og da jeg havde givet dem nogle Prygl løb de ind og sladrede og da Fader kom ud fik jeg Tæsk. Hr Foght kom her ud med 4 Toget. Anders Andersens Søstersøn Alfred er her ude og han har sin Vældepeter med og jeg kørte lidt paa den i Aften.

21-7-83 Lørdag

Far og Foght toge ind med 7 Toget imorges. Hjulpet Jens med at sække Korn i³² og siden kørte jeg det op paa Møllen. Fader og Foght kom hjem med 4 Toget. Jeg tappede en Fjdg. Baier af i Dag. Fader var nede i Byen til Møde angaaende en Tur til Dyrehavsbakken med alle Skolebørnene. Jeg tabte min Guldmedaljon paa Gulvet og saa gik den itu.

22-7-83 Søndag

Jensen kom herud med Extratoget og han fik min Medaljon med sig ind til Onkel Munck for at han skulde gøre den istan[d]. Det er rart Vejr i Dag og jeg var i Kirke. Jeg hilste paa Ane Kirstine paa Kirkegaarden men fik ikke talt med hende. P.Larsens Karen var her i Besøg iaften og jeg sendte en Hilsen med til Ane Kirstine. Jeg fulgte Jensen til Toget iaften.

23-7-83 Mandag

En Tømrer Peter Bentsen er her og

30. Det var ofte nødvendigt at vælte »høkokkene« eller høstakkene og sprede høet, hvis vejret havde været fugtigt. Derved kunne høet få nogle timers tørring, inden det blev kørt hjem.

31. Den »Tærskemaskine« der blev anskaffet var formodentlig en håndtrukken pigtærsker. Landbrugets begyndende mekanisering gjorde plejtærskning unødvendig.

Stenløse skole ca. 1875. Foran døren lærer Hansen, hans kone og hendes søster. (S.A.)

lægger Gulv i Loen i Dag. Jeg og Fader vare nede i Byen og hente Brædder til Logulvet. Været ovre og flække Brænde. Jeg kjørte ogsaa paa Alfreds Væltepeter i Dag og Andersens er oppe hos N.Philipsen og saa kan jeg ikke kjøre paa den.

24-7-83 Tirsdag

Anders var i Skoven efter Brænde med de to Brune og saa sagde Fader til mig at jeg kunde jo kjøre med den Røde Hest efter et Læs og det gik ogsaa udmærket. Og siden hentede jeg nok et Læs.

Mor var i Kjøbenhavn i Dag fra 7

Toget til 4 Toget for at se til Bedstefader. Han er næsten rask nu. Hun havde min Medaljon hjem med sig og den kostede ingen Ting.

25-7-83 Onsdag

Foght havde været ude hos Marineministeren og indhente nogle Oplysninger og han og Lundberg skriver nu en Ansøgning om jeg kunde blive optaget som Søkadet. Men jeg skulde ogsaa have en Lægeattest men da Doktoren ej kom hjem før med 9½ Tog maatte Fader kjøre mig derop og jeg blev undersøgt og funden bygget af godt Kram.

26-7-83 Torsdag

Vores ene Hest var bleven halt igaar og Fader laante derfor en hos L.Jensen paa Vindekilde. De kjørte Kl 7 og der var 20 Vogne. Først kjørte de til Frederiksdal hvor vi spiste Frokost og hvor alle Skolebørnene sang. Derefter til Charlottenborg og derfra gik vi til Bakken. Jeg havde flere af Pigerne oppe og Gyng og hvad jeg læste i Ane Kirstine[s] Øjne er let at udsige og hvad jeg følte hver Gang jeg trykkede hendes Haand. Jeg var lykkelig.

NB 20. Vi spiste paa Charlottenborg og kjørte derfra Kl 6½ og Vejen og Tiden forløb under Latter og Hurraraab. Vi kom hjem Kl 10 og havde moret os fortræffelig og havde det Held at det var et Yndigt Vejr hele Dagen.

27-7-83 Fredag

Doktorens Aage og han[s] Moder kom igaar i Præstegaarden hvor de skulde blive et Par Dage. Jeg fik at vide at han var gaaet ned ved Fugle Sø og saa gik jeg derned og fik ham med mig hjem. Vi legede med Soldaterne paa Rullestueloftet hele Dagen da det næsten regnede hele Tiden og om Aftenen fulgte jeg ham ned til Præstegaarden og jeg gav ham 5 gamle Uhrværker. Mor og Far sagde til ham at han skulde sige til sin Moder om han maatte blive nogle Dage hos os.

28-7-83 Lørdag

Aage kom igjen i Dag da Kl var 8½. Hans Moder vilde ikke give ham Lov til at være hos [os] og det var han meget kjed af. Vi legede ogsaa med Soldaterne i Dag og skøde paa dem med et Pusterør. Aage og jeg kjørte til Ølstykke efter en Krukke Gjær og han var

glad over at jeg lod ham kjøre Hesten. Vi havde præmieskydning med Pusterøret og jeg fik 1 ste Præmie. Jeg fulgte Aage hjem iaften.

29-7-83 Søndag

Jeg var ej i Kirke i Dag. Aage kom herop i Morges og tog mig paa Sengen og han havde en Seddel med til Moder hvori han bad om jeg ikke maatte komme ned hos ham nogle Dage. Jeg fulgte Aage til Jærmbanen. Det er et forskrækkeligt Regnvejr i Dag. Været nede efter Aviser. Været nede hos Alfred og kjørt paa hans Væltepeter. Jeg sloges med Anders i Dag oppe paa Stænget. . . .

30-7-83 Mandag

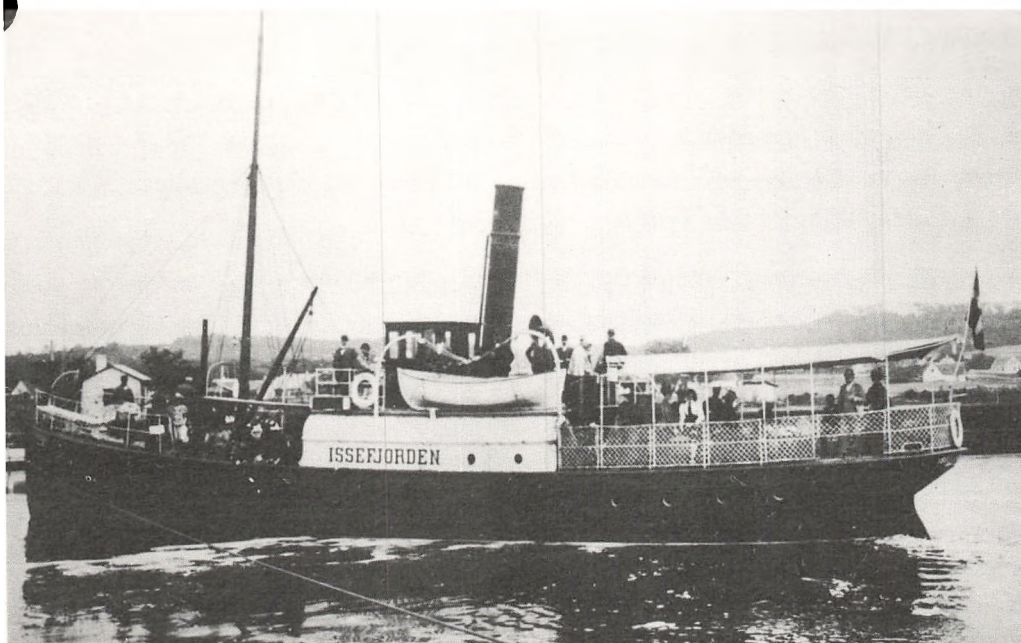
Jeg kan næsten ikke faa Ende paa Tiden til jeg skal til Aage imorgen. Været nede ved 12 Toget og hente Marie og Lavra som rejste til Hjørlande igaar. Jeg var ovre og flække Brænde og skjændtes lidt med Anders og Erik. Jeg skrev et ikke meget kjærligt Brev til Engsig om at han huskede og betale mig og jeg vil afhende [afhente] det i en af de første Dage.

31-7-83 Tirsdag

Været ude og flække Brænde til Kl 9. Derefter gik jeg ind og klædte mig paa og gik ned til 10½ Toget. Ankommet til Frederikssund Kl 11 gik jeg om Bord paa Damperen Isefjorden og ankom til Frederiksværk Kl 1 hvor jeg blev modtaget med aabne Arme af Aage. Om Eftermiddagen var vi ude i Stranden og vade med Aages smaa Skuder og vi kom ej hjem før Kl 9½.

1-8-83 Onsdag

Aage og jeg var ogsaa ude og vade

»Issefjorden« sejlede mellem byerne ved Iseffjord og Roskildefjord, og det var denne færge, Viggo benyttede mellem Frederikssund og Frederiksværk. (H.S.)

med de smaa Skibe og jeg har en Brig af hans og sejle med. Og det blæste godt i Dag men var en hel Del lavvandet. Aage og jeg var næsten hele Byen rundt for at laane en Baad at sejle med og vi laante en af Captain Flagstad som vi sejlede i Aaen med og jeg fik Tjære paa de lyse Buxer.

2-8-83 Torsdag

Vi var nede ved Havnen og se Dampskibets Ankomst og det var en Skonnert »Valborg« fra Thurø som blev bugseret ind i Havnen af Damperen og da jeg skulde klare en Trosse for den fik jeg mere Tjære paa Benklæderne men Aage tog det alt sammen af for mig. Der er Selskab hos Doktoren fordi Frk Taagerup skal rejse imorgen og jeg havde mit nye Tøj paa mig og vi fik

Chokolade og siden var jeg ude og sejle i Aaen med Aage, Hjalmar og Jens og Kristian

3-8-83 Fredag

Frk Taagerup rejste i Morges med Fragtmanden til Auderød Skole hvor hendes Kjæreste har faaet Plads og hun skal nok snart giftes. Vi vadede saa langt ud i Stranden saa at vandet gik til Livet og der var vist en halv Snes Skuder ialt i Dag. Aage var meget bedrøvet over at jeg skulde rejse imorgen og han græd derover. Vi sejlede en Tur med Havnevæsenets baad udenfor den store Tønde.

4-8-83 Lørdag

Jeg har travlt med at pakke mine Sager sammen i Kufferten og Kl 9 afgik jeg

mød Damperen og Toldforvalterens Hjalmar og Axel toge med til Frederikssund og jeg fulgtes med dem til Stenløse Holdeplads. Det er Faders Fødselsdag og Onkel Thorvald, Emma, Beck, Ryder, Hansen og Lars Nielsen var her og Hansen brugte Munden godt. Præsten og hans Søn var her blot et lille Visit. De satte en ny Tærskemaskine opovre i Loen. De spillede Kort og drak Punsh og gud hved hvornaar de gik i Seng. Fader fylder 45 Aar.

5-8-83 Søndag

Jeg var ej i Kirke i Dag. De bleve alle Natten over og Ryder tog ind med 12 Toget da han fik Telegram fra sin Kone om noget nær Forestaaende af megen Vigtighed. Tante Camilla kom her ud med 10½ Tog. Vi fik Duesteg

til Middag. Jeg kørte til Viksø for Moder og de andre Damer, op til Kirkegaarden da det er Idas Fødselsdag og de vare med det samme inde og se til den gamle Md. Petersen. Jeg taklede en Dækbaad og satte Dæk paa Kokusnøden.

6-8-83 Mandag

De bleve Natten over og rejste alle med 7 Toget. Vi hjalp Fader med at gjøre rent ovre i Loen og imellem naar Fader og jeg vare ene bad jeg ham om at han vilde se at faa en Plads til mig paa et Skib da jeg først kan komme ud med et Orlogsskib til Foraaret. Tømmerne huggede Følge i Dag. Karlen er nede og meje Rug og Korn. Erik og jeg sloges lidt i Eftermiddag. Hr Foght kom ej før med det sidste Tog i Dag.

Skibsdreng på skibet »Libau«

Breve 1883-84

Ler den 15de September 1883

Kjæreste Forældre, Brødre Bedstefader og Sofie!

Endelig har jeg faaet lidt Tid til at skrive til Eder og I kan tro at jeg længes efter Eder og det er en Længsel som jeg aldrig har følt og jeg kalder den Hjemve thi jeg ved intet andet Navn at benævne den med. Igaar var det jo som I vide min Fødselsdag og jeg blev da 15 Aar og jeg havde bestemt at højtideligholde dem med at skrive til Eder hvis vi kom i Havn men da vi ikke kom før i Dag maatte jeg højtideligholde den paa en anden Maade. Ved I hvad jeg højtideligholdt den med, nu skal I høre. Jeg tog et Par rene Buxer paa. I Mandags Aftes ankom vi til Rotterdam hvor vi lossede og hvor vi laa i 3 Dage og i Dag ankom vi i Lers Havn. Det er kun en lille Havn og da vi skulde igjennem en smal Bro fik vi splintret en Del af den agterste Ræling og jeg stod der netop med en Korkfendre¹ for at passe paa og jeg slap netop derfra med Skrækken. Jeg bliver purret Kl 3½ om Morgenen og saa skal

jeg lave Kaffe og saa kan jeg gaa til Køjs fra Kl 4 til Kl 6. Ved I hvad jeg lærer her ombord, Nu skal I høre. Jeg laver Kaffe, dækker Bord, vasker op reder Køjerne vasker og fejer Gulv sliber Knibe og Gafler og udfører en Stuepige og en Køkkenpigens Gjerning og jeg har kun en Gang nemlig i Dag hjulpet til paa Dækket i et Kvarters Tid og kort sagt jeg lærer at vaske op men ellers lærer jeg intet der vedkommer Søen og det gjør jeg ikke saa længe jeg er paa denne Dampskude. Nej paa et Sejlskib lærer man noget andet. I kan tro at der var Søgang ude i Kattegattet men værre blev [det] da vi kom ud i Nordsøen og jeg var søsyg i to Dag. d.s.v. jeg laa ikke, men jeg døjede mere i de 2 Dage en[d] i et Aar derhjemme. Jeg var saa fortvivlet at jeg kunde græde hvert Øjeblik naar jeg kom til at tænke paa Eder for nu føler jeg først rigtig hvad det er at undvære dem man holder af. Da jeg var hjemme kunne jeg spørge mig selv om jeg holdt af Eder og da syntes jeg at jeg gjorde det men nu har jeg følt det altfor godt og hvergang jeg tænker paa

1. En »fender« er beregnet til at hænge på skibssiden for at tage tryk og slid fra den kaj, som skibet fortøjes ved. Korkfender var en pose med korkstykker i, ellers blev fendere tidligere gerne lavet af tovværk. I dag anvendes ofte gl. bildæk.

Eder er jeg grædefærdig men jeg kan ej selv gjøre for det men det gaar vel over naar jeg faar vænnet mig til det.

Jeg lider ingen Nød her ombord med Hensyn til Mad og Drikke for det er ypperlig Mad men der bliver fraadset forfærdelig og et saadan Fraadseri har jeg aldrig set Mage til. Da jeg havde Søsysten kunnet jeg hverken spise eller drikke men nu har jeg en glubende Appetit og jeg begynder at blive tykkere, det kan jeg mærke paa min Livrem jeg har videt den et Hul længere ud. Her [er] en forfærdelig Masse Kakkeler² ombord og de stikker forskrækkelig naar man ligger og sover og mine Hænder, Fødder og mit Ansigt er fuldt af Vabler der fremkommer naar de stikker og det sviert forfærdelig. Jeg fik ikke set noget i Rotterdam for jeg var ej fra Borde en eneste Gang og jeg ved ej heller om jeg kommer i Land her i Ler. I to Dage sejlede vi og kunde ikke øjne andet en Vand og Himmel og hver gang jeg saa et Skib der sejlede forbi os sagde jeg ved mig selv. Gid det kunne tage en Hilsen med hjem, for Dig.

Jeg kan ikke have det paa et Ark og derfor maa jeg tage et til. Igaar da det var min Fødselsdag syntes jeg det var saa tomt og om Aftenen før, laa jeg og græd meget ved mig selv ved at tænke på min forrige Fødselsdag og saa denne, der var foregaaet saa meget i den Tid og jeg havde gjort Eder saa mange Sorger i den Tid og dog tænker I bestandig paa at glæde mig, det saa jeg ved at I overraskede mig ved de Portrætter af Eder to og saa Erik og Aksel og Ove hils dem

mange Gange fra mig og I kan tro jeg blev glad over Portrætterne og I skal have mange Tak derfor og da jeg var rigtig bedrøvet tog jeg dem frem og betragtede dem, ikke fordi jeg ikke kunne huske Eder men jeg ved ej hvorfor jeg gjorde det men jeg syntes at jeg blev trøstet derved og de blive mig derved dobbelt kjære. Nu skal jeg lave Kaffe Klokken er 2½ og jeg maa saa holde op og gjøre det.

Saa nu har de faaet Kaffe og saa kan jeg begynde igjen. Den anden Dreng der var paa Skibet fik 20 Kroner om Maaned og jeg nok ogsaa, jeg skal have 15 eller 20 Kr. men det var galt for det skulde Du Fader have aftalt med Styrmanden og Kaptainen men naar nu Styrmanden der udbetaler Lønningerne spørger mig hvor meget jeg skal have om Maaneden siger jeg, om jeg ikke kan faa det samme som den anden Dreng fik, og 20 Kr. om Maaneden er en stor Løn for en Fyr i min Alder. Men jeg kjeder mig herombord ej af Lediggang for jeg har nok at tage vare, men jeg vilde heller med et Sejlskib hvor jeg kunde hjælpe paa Dækket, for nu [jeg] kan taale Søen og føler ved mig, at jeg har lyst til at være Sømand.

Min Skrift er daarlig men det er fordi jeg ryster paa [hånden] men jeg kan ej gjøre for det, [det] er vist fordi jeg skriver til Stenløse Mølle det er et Sted jeg aldrig kan glemme og Beboerne af det endnu mindre. Det er haarde Betingelser at al Ting hvad vi slaar i [stykker] af Porcelain eller naar jeg taber noget overbord det maa vi betale men

2. Det må være såkaldte væggelus eller væggetøj, der var tale om. Det var en lille, 5 mm lang, blodsugende tæge, som om dagen holdt sig skjult i revner og sprækker, men om natten kom frem og sugede blod af sovende.

*Viggos far og mor,
Rasmus og Laura
Petersen, fotogra-
feret i 1883.
Det var muligvis
det billede, Viggo
betragtede i sin
kahyt. (S.A.)*

man lærer at holde fast paa hvad man har i Hænderne. Karstensen sagde jo at Officererne herombord var noble dannede Mennesker men jeg ved hvordan de ere dannede. Ja I vilde tro det var de mest raa Mennesker naar i hørte deres uartige Samtaler og de tager dem ej af enten de sidder og spiser eller ej. Men saa var jeg en Aften ude hos Folkene, de kaldes af de andre for »Syle« man skulde tro de var mere raa og udannede nej tværtimod jeg hørte intet uartig Ord

derude af dem og de ere alle sammen meget venlige og gode imod mig og til Gjengjæld giver jeg dem tidt en Tvebak eller et Par Sigtebrød noget de ellers aldrig faar. Dog er der en af Officerene en Læsøbo ved navn Christensen han er en ægte Sømand og han behandler mig al Tid godt og han er ej saa uartig som de andre. Jeg har mange andre Ting at fortælle Eder men jeg har ej Tid til at skrive længere og jeg tænker vi kom til Kjøbenhavn om en otte Dages Tid og

hvis I vil skrive til mig kan I adressere Brevet til Svendsen saa skal jeg hente det der og gaa derop, saa snart jeg kommer i Land i Kjøbenhavn for vi sejler nok om et Par Dage og saa hurtigt kan ej Eders Brev naa hertil. Lev vel kjære Forældre Erik Axel Ove Bedste Sofie Lundberg Daniel Jens Maren Marie dem alle sammen hils fra mig Eder hengivne Søn.

Viggo   Lev vel!

Libau i Kjøbenhavn 24 September 1883.

Kjære Fader og Moder!

Da jeg sidst taledede med Fader i Gaar Aftes sagde han at jeg kunne skrive ud til Eder og lade Eder vide naar vi skal Sejle herfra og nu da Kl er 4 har jeg faaet at vide at vi skal afgaa imorgen tidlig eller op paa Formiddagen men Fader talte om at han vilde tage ind naar vi skal afgaa og sige Farvel til mig, men det skal Du ej gjøre fordi det er uvist hvad Tid paa Dagen imorgen vi kommer afsted og det er jo kjedeligt hvis du skulde komme forgjæves og vi skulde være tagne af Sted. Tak for Strømperne og Lakritset kjære Moder og lev nu vel hilst Bedstefader og dem alle alle derhjemme paa Møllen og selv sendes I et hjertelig Farvel af Eders hengivne Søn
Viggo.

Libau i Kjøbenhavn den 26/9 83

Kjære Forældre Brødre og Bedstefader!

Vi er lige ved at sejle nu og Kl er 6 og Onkel skal losse [lodse] os ud og han

sagde, at jeg kunde skrive et Par Ord til Eder som han vilde besørge for mig. Vi kom ej afsted igaar som jeg skrev til Eder men vi skulde have 507 Sække Ris ombord og det tog mere Tid end vi ventede. Førrige Aften var jeg oppe hos Tante Julie og i Aftes var jeg ude hos Onkel Thorvald og han blev glad ved at se mig. I maa undskylde min dårlige Skrift; men I ved at: Hastværk er Lastværk. Du kan tro kjære Moder at jeg er kjed af at jeg ej kan være hjemme hos Eder til din Fødselsdag og gratulere Dig men jeg mener Det ligesaa godt naar jeg gratuler Dig her i Brevet og ønsker at Du maa have det godt kjære Moder og opleve mange Fødselsdage og være rask det er jo det vigtigste. Nu vil jeg slutte mit Brev og ønske Eder alle alle at Leve vel til vi ses igjen gid nogen kunde ønske det hjerteligere en

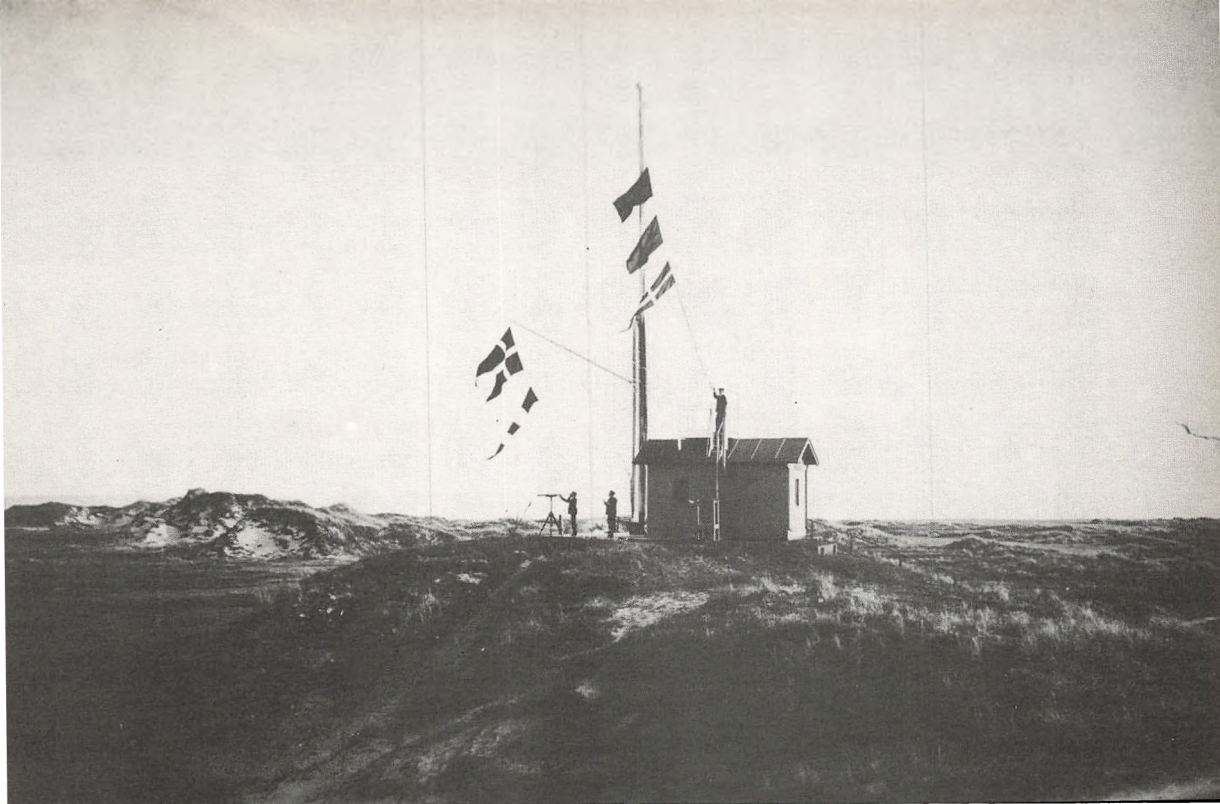
Wiggo   Levvel!

Libau i Leer den 15/10 1883.

Mine kjære Forældre Brødre og Bedstefader!

I kan tro at jeg længes efter Eder og tænker tidt paa Eder og jeg vil nu skrive et Par Ord til Eder for at I kan vide hvorledes jeg har det. Vi sejlede jo fra Kjøbenhavn om Søndag Eftermiddag Kl 3 men ude i Kattegat var der ikke saa rolig og Søen gik saa højt at Kaptainen ikke turde gaa om Skagen og gik derfor ind i Skagebugten ikke langt fra Frederikshavn og der laa vi i 2 Dage og Nætter og ventede paa at Søen vilde lægge sig. Derefter sejlede vi tæt op til Skagen og saa blev der signaliseret over til Fyrtaarnet fra os og det blev saa igjen

Signalstationen på Skagen, hvor man med flag kunne kommunikere med forbisejlende skibe, ca. 1890. Uden for huset ses den store kikkert, der anvendtes til at aflæse skibenes signaler. Det var ikke som Viggo skrev fyrtårnet, man signalerede til. (S.L.)

telegraferet derfra til Kontoret i Kjøbenhavn. I Lørdags Formiddag ankom vi her til Leer og vi kommer vel til at ligge her en Uges Tid. Igaar var det jo Søndag og saa var her 4 smaa Piger paa 10-11 Aar herude og 1ste Styrmand trakterede dem med Kager og Chokolade. Da de vare færdige med at drikke spurgte 1ste Styrmand mig om jeg kunde lide Chokolade og saa fik jeg en stor Kop Chokolade og en hel masse fine Kager og det smagte mig og saa kom Kokken ned medens jeg sad og drak og sagde om der ikke var nogen Chokolade eller Kager til ham. »Det skulde de have fordi de ikke vilde give mig nogen Middagsmad forleden Dag, nej jeg kan godt spise alle Kagerne selv« sagde jeg og

saa maatte han gaa med den Besked. I kan tro at jeg er kjed af at jeg ikke fik min lille Hammer min Nibtang min Syl og mine File med for jeg ved ikke hvad jeg skal bestille i min Fritid og det kunde jeg lave mange Ting med, men naar jeg kan komme hjem til Eder en Søndag naar vi kommer til at ligge i Kjøbenhavn maa jeg se at faa samlet det sammen for jeg savner det tidt. Nu kommer der en Taare listende ned af min Kind naar jeg tænker paa Eder og der kommer flere jeg maa se at faa dem bort det passer sig ikke at de flyder ned paa Brevet men jeg kan ikke standse dem, der kommer flere Gud ved hvor det kan være. Det er fordi I ere saa gode i mod mig og jeg føler at jeg ej fortjener det. Nej.

Jeg ved ej rigtig hvornaar I faar mit Brev men I kan til enhver Tid skrive til mig naar I vil adresse Brevet til De forene Dampskibes Kontor. Men naar Du Fader en Dag kommer til Byen kan Du jo gaa op paa Kontoret og spørge hvad Du skal skrive uden paa Brevet men I kan jo ogsaa adressere det til Svendsen saa faar jeg det naar vi kommer til Kjøbenhavn.

Ja kjære Forældre jeg har meget mere at skrive og fortælle men jeg kan næsten ikke mere for jo mere jeg tænker paa Eder desto mindre kan jeg skrive men mine Tanker og Følelser kan jeg ikke udtrykke paa papiret og jeg vil vente til jeg kan tale rigtig med [Jer]. Jeg længes meget efter at se Fader og Bedste. Nu vil jeg slutte mit Brev og bede Eder sende en hjertelig Hilsen til alle i Stenløse og mest til alle i Stenløse Mølle men allermest hilses I mine Kjære Forældre og Brødre fra Viggo som længes meget efter Eder. Lev vel! Jeg har det godt er ved godt Helbred og ønsker og tænker at det samme er Tilfældet med Eder.

Kjøbenhavn den 25de Oktober 1883.

Kjære Forældre og Brødre

Vi er kommet her til Kjøbenhavn i aften da Kl var 9 og saa fik jeg Lov af Styrmanden at gaa i Land og saa gik jeg strax op til Onkel Svendsens som bragte mig mange gode Sager fra Eder for hvilke jeg takker Eder mange Gange. Jeg ved ej bestemt kjære Forældre hvor længe vi bliver liggende vi kommer enten til at gaa i Morgen Formiddag eller Eftermiddag. Mange Tak for det

kjære Brev, Fader jeg fik af Dig, Du kan tro jeg blev glad der over jeg modtog det Dagen efter at jeg afsendte mit Brev til Eder. Hvis I kjære Fader eller Moder vil tale (med) mig kunne I Jo hvis I ville tage ind med 12 Toget men da vi ikke ved hvad Tid vi skal gaa, kunne I jo gjerne tage forgjæves ind og det vilde da være kjedeligt men det kan I jo selv om I vil tage ind og hvis I tager ind ligger vi ude ved nye Toldbod hvis vi ej er afsejlet til den Tid. Nu kjære Forældre vil jeg slutte mit Brev med en hjertelig Hilsen hvis vi ej ses imorgen til dig kjære Fader og Moder og Erik Axel og Ove og til dem alle paa Stenløse Mølle fra

Viggo Petersen

Tak for alt hvad I har sendt mig. Jeg er rask og ellers er alt vel om Bord.

Kjøbenhavn den 3die November 1883

Mine elskede Forældre og Brødre!

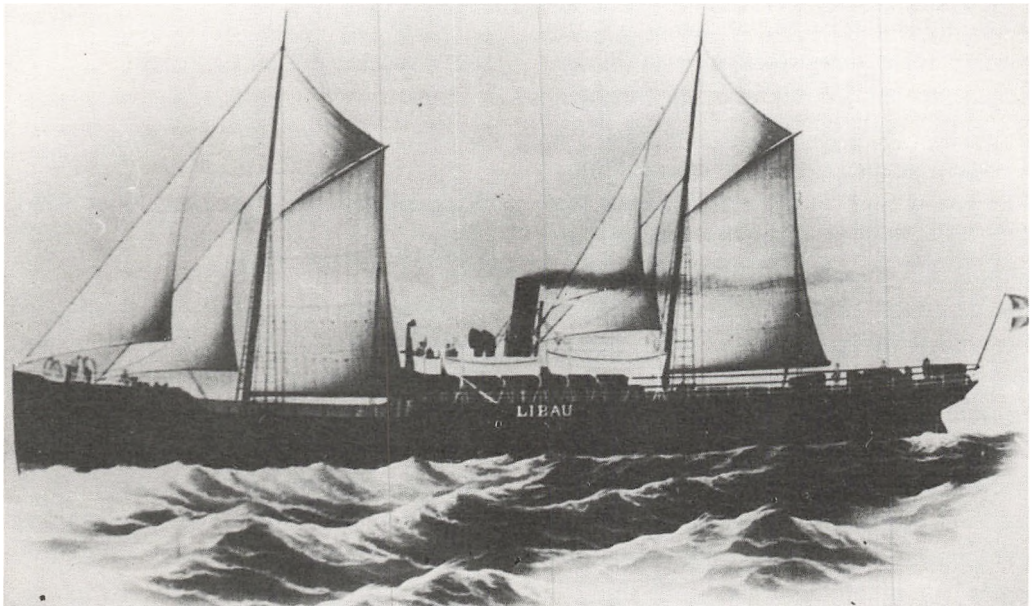
Ja I maa undskylde min usikre daarlige Skrift men vi sejler endnu og naar Skibet girrer lidt kan jeg ej skrive saa sikkert og derfor maa jeg strege Papiret. I maa undskylde mig kjære Forældre at jeg ej skrev til Eder fra Kønigsberg men jeg skulde jo have mine Sko forsaalede og det tog alle mine Penge paa 12 Øre nær og saa tænkte jeg at skrive naar vi kom paa Rheden. Hvis I kjære Forældre kommer til Kjøbenhavn inden vi kommer tilbage fra Leer vil I saa ikke forærede mig et Stykke Vadskesæbe og lægge det hos Svendsen saa kan jeg hente det og hvis I med det samme vilde give mig et Par Dukker sort og hvid ubleget Traad vilde jeg takke Eder

meget derfor. Jeg bruger paa det sidste Stykke Sæbe og det kan jeg godt holde ud med til vi kommer fra Leer. Vi fik en ny Kahytdreng men han blev søsyg endskøndt der ikke var en Smule Sø og han skal fra iaften hvis vi kommer saa tidlig ind for han er allerede kjed af at sejle til Søs, men da vi kom til Land blev han storsnudet imod (mig) og saa maatte han have nogle paa Tæven og siden er han da til at komme til Rette med.

Igaar havde jeg øst en hel Spandfuld Vand op af en Bænk i Messen og sat den paa Maatten lige foran Messetrappe. Saa kommer 1ste Styrmand ned af Trappen og ser ej Spanden og træde med det højre Ben i lige til Knæet og saa fik jeg jo nogle velrettede paa Skallen men bag efter gik jeg ind i mit Lukaf og satte

mig og grinede af fuld Hals for jeg syntes det var saa morsomt. De sorte Pølser har jeg spist og de smagte mig rigtig udmærket. Det var bælgmørkt iaften og da Kl var 8 ankrede vi op ved Drogdens Fyrskib og Kl 6 lettede vi Anker og sejlede ind til Rheden. Jeg maa skynde mig med at faa Brevet færdig hvis Styrmanden skal have det med i Land for mig. Vi skal vistnok til London naar vi har været i Leer og vi skal nok ikke mere til Königsberg. I Dag har jeg taget rent paa fra Top til Taa og forleden Aften sæbevaskede jeg mig fra Top og til Taa og det er noget der gør godt. Nu vil jeg slutte mit Brev til Eder kjære Forældre med en venlig kjærlig Hilsen til Eder kjære Forældre og til Erik Axel og Ove og alle paa Stenløse Mølle fra Eders Viggo som har

Det Forenede Dampskibs-Selskabs fragtdamper »Libau«. Skibet blev bygget i 1879 og forliste i 1897, da det blev skruet ned af is, nær Lillegrunden ved Falsterbo i Sverige. (H.S.)

det rigtig godt og som ønsker at I alle
maa være og have et godt Helbred.

Lev vel!

Leer den 8de November 1883

Kjæreste Forældre og Brødre!

Saa snart vi kommer vel i Havn her
i Leer griber jeg den første den bedste
Lejlighed til at skrive et Par Ord til Eder
Kjære i Hjemmet for at I kan vide hvor-
dan jeg har det. Kl er nu 8 og jeg har
mine Graier og Sager i Orden og nu kan
jeg foretage mig hvad jeg vil til jeg gaar
til Køjs. Vi kom herind i Havnen da Kl
var 5½ og I kan deraf se at vi har haft
en lang Rejse for vi har haft et meget
stormfuldt Vejr og megen Modvind og
jeg maatte have alt mit Uldtøj ind i
Skabene for at stuve mit Porcellain fast
med for at det ej skulde gaa itu naar
Skibet slingerede.

Den nye Dreng der er kommet henne
i Kahytten var jo ogsaa med i Kønigs-
berg og paa den Rejse var han søsyg, og
ganske forfærdelig [søsyg] paa denne
Rejse. Nu har jeg set hvordan Søsygen
er og kan deraf se at jeg slap godt fra
Søsygen for han laa i 2 Dage og kunne
ikke gaa oprejst da jeg var søsyg laa jeg
ikke. Han hedder Viggo ligesom jeg og
somme Tider naar der bliver kaldt »Vig-
go« kommer vi begge løbende. Iaften
gav anden Styrmand en Flaske Portvin
fordi det var hans Fødselsdag i Mandags
og den skulde saa højtideligholdes i
Aften. Før end de begyndte at drikke
fyldte han et Snapseglass med Portvin og
sagde at jeg skulde drikke det paa hans
»Velgaaende«. Jeg vilde ikke men saa
sagde han at han kunde ikke lide mig og

det havde jeg godt af den Smule gode
Vin og saa føjede jeg ham og drak det.
Det er rigtignok længe siden jeg har
smagt Vin og jeg troede at jeg havde
blevet fuld deraf men saa slemt var det
dog ikke. Naar vi nu kommer til Kjø-
benhavn tænker jeg at faa en af Eder at
se og det kan I tro vil glæde mig for jeg
tænker tidt paa Eder og jeg maatte
skamme mig meget hvis jeg ikke gjorde
det for I har jo gjort saa meget godt
imod mig for hvilket jeg ej kan gjøre
andet imod Eder en se at være Eder en
god og lydig Søn og det beder jeg tit
Gud om at hjælpe mig med. Jeg er ved
godt Helbred og har en fortrinlig Appetit
og jeg tænker og ønsker at I alle paa
Stenløse Mølle er raske og har det godt
ligesom jeg. Jeg har tænkt paa at købe
et Par Underbuxer her i Leer for jeg har
kun et Par og det er for lidt naar jeg
skal skifte med dem. Nu ved jeg ej mere
at skrive til Eder kjære Forældre men I
hilses kjærligst til Slutning kjære Fader
og Moder Erik, Axel og Ove samt alle
paa Stenløse Mølle fra

Viggo der længes meget efter Eder
Skriv snart. Lev vel til vi ses!

Kjøbenhavn den 20de November 1883.

Kjære Fader og Moder!

Vi er ankommet her i Kjøbenhavn i
Dag, i Morges da Kl var 8 og ligger ved
Grynmøllen hvor vi plejer at ligge, og vi
kommer ej til at sejle herfra før i over-
morgen og derfor havde jeg tænkt at faa
en af Eder at se. Det var jo Eders Bryl-
lupsdag i Fredags og I var i Kjøbenhavn
den Dag men I maa ej blive vrede hvis
jeg ej har gratuleret Eder for det har jeg

ej husket at det var Eder Bryllupsdag, men nu da jeg har faaet det at vide fortryder jeg det meget og beder Eder om Forladelse. Onkel Svendsen siger at han har skrevet til Eder at vi kom i Dag og de tænkte at Du var kommet ind i Dag. Onkel Lars og han[s] Søn fra Højrup ligger med Skonnerten i Kjøbenhavn og i Dag da Kl var 1½ kom de ombord for at besøge mig, men de gik snart efter og bade mig om at besøge dem iaften og jeg var ogsaa ombord hos dem og spiste til Aften og blev der til Kl 8 og saa gik jeg op til Onkel Svendsens. De sagde at Axel var vist syg men det haaber jeg da ikke at han er, han er jo ellers en rask Dreng. Jeg skal hilse Eder fra Onkel Lars og fra hans Søn Lars Peter. Nu vil jeg slutte mit Brev og takke for det I har sendt mig og ønsker og haaber at I alle er raske og har det godt ligesom jeg og I være hilsede alle sammen fra Eders hengivne Søn

Wiggo

Hils alle paa Stenløse Mølle fra mig.

Køningsberg den 25de November 83

Kjære Forældre og Brødre!

Klokken er nu næsten 9 i Aften og jeg har haft saa travlt hele Dagen. Jeg har nemlig holdt Storvask i Eftermiddags og nu skal I høre hvor meget jeg har haft i Vask i Dag. En Uldskjorte 1 Bomuldsskjorte 1 Par Underbuxer 1 Lomme-tørklæde 1 Pudevaar 1 Forklæde og et Viskestykke og nu har jeg hængt det op ude paa Bakken³ for jeg kan ej lide at tørre det ved Maskinen. Men mine

strømper vasker jeg [ikke] fordi jeg tænker at jeg kan holde ud til vi kommer til Kjøbenhavn og saa kan [jeg] maaske sende Dem hjem til Eder saa I kan faa lidt at bestille. Vi havde en stormfuld slem Overrejse og kom her til Køningsberg igaar Middags. Jeg har haft saa ondt i Hovedet og været saa utilpas siden vi tog fra Kjøbenhavn og jeg er først kommet mig rigtig i Dag. Vi sejler efter det, jeg har hørt herfra til Libau i Rusland og jeg ved ej rigtig om vi kommer til at losse lidt i Kjøbenhavn eller om vi blot kommer paa Rheden men den Tid den Sorg og det skal I nok faa nærmere at vide. Vi skal til Newcastle med Last fra Libau og saa kommer vi maaske ej hjem før efter Jul men Forholdene kan jo stille sig saaledes at vi faar en hurtig Rejse saa at vi ved et rent Held kan faa Jul i Kjøbenhavn og saa skal jeg gjøre mit til for at kunne gjøre en lille Afstikker ud til Stenløse Mølle og ønske Eder en glædelig Jul men det vil jeg nu med det samme ønske Eder og alle paa Stenløse Mølle. Det vil jo rigtignok være lidt underligt for mig der altid har haft Jul i vort kjære Hjem at holde Jul ombord paa Libau, maaske langt fra Danmark, hvis vi ej faar Jul i Kjøbenhavn, men I kan være visse paa at jeg skal sende nogle varme Tanker hjem til Eder og saa vil I vel ogsaa nok tænke lidt paa mig. Vi har faaet en ny Kahytdreng han er snart 16½ Aar og er kun 60" [157 cm] høj men han er en god Dreng og vi er gode Venner og det kan være at vi kjøber en lille Gren sammen og pynter et lille Juletræ hvis vi ej faar Jul i Kjøbenhavn og saa kan vi lade som om vi er til Juletræ hjemme. Men

3. »Bakken« var det højere parti forrest i skibet.

nu vil jeg ønske at I alle er raske og har det godt hjemme ligesom jeg for Øjeblikket har det og I kan tro jeg vil være kjed af det hvis jeg ej faar Jul i Kjøbenhavn. I ved vel at vi sejlede fra Kjøbenhavn i Torsdags Middag og hvis Fader har taget ind med 12 Toget er han jo gaaet forgjæves og det er jo kjedeligt saa. Men nu vil jeg slutte mit Brev for nu er Kl 10 og jeg sender Eder alle paa Stenløse Mølle en hjertelig Hilsen og Ønsket om en rigtig glædelig Jul og det ønskes hjertelig af Eders hengivne Søn
Viggo.

Hils Erik, Axel, Ove, Daniel, Jens, Mathiesen, Carli, Hans, Marie og Trofast, Karo, Den store og lille og vilde Mis.

Gernersgade i Kjøbenhavn
den 2/12 1883

Kjæreste Forældre og Brødre!

Jeg vil nu gribe Lejligheden til at skrive et Par Ord til Eder og lade Eder vide at jeg er rask og har det godt og at vi ligger paa Inderrheden hvortil vi ankom da Kl. var 3½ og vi skal sejle i Morgen tidlig naar Kl er 7. Vi har taget Kul ind i Eftermiddag fra Kl 4-6 og Styrmanden og de andre Folk ere saa vrede paa Captainen fordi han er saa hastig af sig for han vilde have gaaet endnu i Dag, men det blev der ikke noget af. Imorgentidlig naar Kl er 7 afgaar vi til Newcastle i England og derfra skal vi have Last til Libau i Rusland men paa Rejsen kommer vi nok ind paa Rheden.

Naar vi saa kommer tilbage fra Libau kommer vi nok til at ligge i Kjøbenhavn men om det bliver i Juletiden ved jeg

ikke men hvis det bliver i Julen skal jeg se om jeg kan faa Lejlighed til at gjøre en lille Afstikker hjem til Eder og se til Stenløse Mølle. I kan tro at jeg blev glad over den Pakke I sendte mig og jeg takker Eder ret meget for al det rare Værktøj som der var i. det skal forkorte mig de lange Vinteraftener. Da Kl var 5 i Eftermiddag spurgte 1ste Styrmand mig om jeg ej vilde i Land og saa lod han en Baad ro i Land med Kokken og mig og det var meget pænt af ham og det skal han nok faa gjengjældt. Jeg gik strax op til Svendsens og derfra skrev jeg til Eder. Snart Kl 11½ gaar der Baad i Land og saa skal jeg være ved Toldboden hvis jeg vil med ombord. I Fredags Morges afgik vi fra Kønigsberg og havde Modvind og høj Sø hele Tiden, men vi kom da alligevel ind til i Dag. Igaar fik vi Hyre og jeg fik mit Tilgodehavende for ½ Md 7 Kr 50 Ør og nu har jeg Penge til at kjøbe lidt Julegaver for jeg var ikke i Land i Kønigsberg for det er en By som jeg ej kan lide. Nu vil jeg slutte mit Brev og takke Eder endnu engang for det I sendte mig og saa vil jeg ønske Eder en glædelig Jul I alle paa Stenløse Mølle og haabe og ønske at I alle ere raske og saa en Hilsen til alle paa Stenløse Mølle men selv hilses I og Erik og Axel og Ove mest fra Eders hengivne Søn og Broder

ALT VEL OMBORD Viggo Petersen

Libau i Newcastle 8de December 1883.

Min kjære Fader, Moder, og Erik og Axel og Ove.

Igaar Middag Kl 1 ankom vi til Newcastle efter en usædvanlig lang

Skibsdreng bringer mad over dækket fra kabys til kahyt. Ude og Hjemme (1877-78), træsnit efter Chr. Blache. (H.S.)

Rejse paa hvilken vi maatte døje meget ondt Vejr. I kan tro vi havde en rigtig Snestorm i Tirsdags Morges og det var alt andet end behagelig at tørme ud af den varme Køje og ud i Kulden om Natten Kl 3½ og give Styrmandene Kaffe og I kan tro at det gjorde godt at komme til Køjs igjen fra Kl 4-6. Ja det var et rigtigt Hundevæjr og Kaptajnen sagde at det kunde ej være værre. I Mandags Middags var det galt nok og min Tarin slingrede ned af Bordet med al Hvidkaalssuppen men i Dag kan jeg slet ikke have noget staaende paa Bordet og jeg maa staa og holde Tarinen mens de øser op. Den ene Sø slaar ind over Dækket og over Komandobroen efter den anden og det saa ud som om Havet var pisket til Skum og Kokken bander og er gal for Gryderne gaar dem en Tur

og naar Suppen slingrer over tager jeg mig et lunt Grin. 1ste Styrmand og jeg stod oppe paa Dækket og han spurgte mig om det kunde lade sig gjøre at gaa forud paa »Retiraden« uden at faa en Sø over Hovedet. Jo jeg var derude i Morges, siger jeg, og jeg blev ikke vaad. I det samme kommer en Sø den slaar op over Dækket og Styrmand blev drivende vaad. Da jeg saa den sprang jeg op paa Kabysdøren men blev alligevel vaad op til Knæerne og maatte have andre Strømper paa og de lange Støvler paa og havde jeg ej taget dem paa havde jeg tidt maattet taget andre Strømper paa. Søen var ej saa slem mod mig som den var mod den lille Kahytsdreng, der kom en Sø som skyllede hen over Agterdækket og han klatrede op paa Kakkellovnsrøret men da den var borte sprang han ned, men saa kom der en ny og den slog ham om og han trillede ned i Læ men blev pjask vaad. Det var den første Overhaling han fik. Men om Aftenen da Kl var 8½ og jeg staa og vasker op kommer Drengen drivende som en druknet Mus ned til mig. En Sø havde slaet ham om og han havde Kroppen helt udenbords men saa faar han til al Held fat i Rækværket eller Lønningen og kommer endelig op og saa maatte han jo klæde sig helt af og der var ej en tør Trevl paa ham og saa fik jeg travlt med at hænge han[s] Tøj til Tørring ved Maskinen og han kom til Køjs. I Torsdag var det ogsaa slemt Vejr og jeg fik ogsaa en Sø over Benene og maatte tage tørt paa men det er kun Smaating som der ej bliver taget saa nøje Hensyn til. Det er noget rigtigt Kludder at man ej kan faa at vide hvor vi skal gaa hen her fra Newcasten vi skal enten til Hull eller London og derfra til Libau.

Vi har allerede udlosset i Dag og vi kommer nok til at gaa Mandag eller Tirsdag. I maa undskylde min hurtige og daarlige Skrift men Hastværk er Lastværk og Kl er nu 4 og jeg maa snige mig til at skrive for at faa Brevet færdig til iaften saa skal jeg følges med en af Matroserne i Land og købe noget og saa tager jeg Brevet med med det samme. Jeg haaber og ønsker at I alle derhjemme ere raske og sunde og har det godt ligesom jeg saa er der jo ikke noget i Vejen. Vi kommer vist ikke paa Rheden dennegang og vi kommer vist til Kjøbenhavn om 5-6 Uger og jeg faar ingen Jul i Kjøbenhavn. Naar I vil skrive til mig saa skriv udenpaa. Viggo Petersen. Adr Dampskib »Libau« Capt Beck. Det forenede Dampskibsselskabers Kontor i Kjøbenhavn saa bliver det derfra sendt til mig.

Nu til Slutning »Lev vel« og en glædelig Jul og Nytaar og en hjertelig Hilsen til Eder og alle paa Stenløse Mølle fra

Viggo Petersen.   Lev vel!

Det lykkedes Viggo at komme hjem på Stenløse Mølle i julen 1883.

London den 9de Januar 1884.

NB. Skriv snart!

Kjære Fader, Moder og Brødre!

Tak for den glade Dag jeg havde ude hos Eder og Tak for det smukke Portrait som I gav mig. Det hænger over min

Køje og hver Aften jeg gaar til Køjs ser jeg paa det og tænker paa Eder og det var ligesom jeg saa Eder levende for mig saa godt ligner det Eder og I kan tro jeg er glad for det. Jeg er rask og jeg ønsker det samme er Tilfældet med Eder og Erik, Axel og Ove hils dem saa mange Gange fra mig og sig at jeg længes meget efter dem. Vi kom til London i Mandags Aftes Kl 5½ og da det var noget taaget da vi kom ind løb vi Bougen [boven] ind paa en engelsk Skonnert og et Øjeblik efter var den fuld af vand og sank, det hele varede 5 Minutter og alle Folkene bleve reddede. Der var to Kvinder ombord og I skulde blot høre hvor de hylede og skreg da Skuden begyndte at synke, men de blev dog reddede. Men det var Skonnerten egen Skyld at vi rendet sammen for den havde ingen Lanterner ude. Igaar Aftes sad jeg oppe til Kl 10½ og syede paa mine Buxer og satte nye Lommer i dem. Vi havde 3 Passager og jeg havde 3 Herrer nede i 2den Kahyt. Det var 3 Styrmande og af de 2 fik jeg 5½ Kr i Drikkepenge men den tredie gav ingen for han havde intet at give af. Hans Fader er Skibsrheder i Kjøbenhavn og ejer 12-14 store Skibe men Sønnen var en Fyr der brugte mange Penge og han stjal 3 Gange fra Faderen de 2 første Gange blev det ej opdaget men den tredie Gang stjal han 6500 Kr og saa fik han 18 Md paa Vridsløse og nu sender Politiet ham til Australien⁴. Han er 25 Aar gl. Vi kommer kun paa Rheden denne Gang og kommer ej til at losse i Kjøbenhavn men naar vi har været i

4. Fra slutningen af 1700-tallet til 1868 benyttede englænderne Australien som straffekoloni. Selv om verdensdelen således ikke længere var officielt deportationssted, var Australien alligevel i 1884 så langt væk fra Europa, at uheldige elementer var godt anbragt der.

Libau kommer vi til Kjøbenhavn. Nu lev
vel alle I kjære i Hjemmet og en hjerte-
lig Hilsen til Eder alle men mest hilses
dog Fader og Moder Erik Axel og Ove
fra Viggo Petersen
Hils Karen og Ane Kirstine og Kesten
fra mig mange Gange.

Helsingørs Rhed den 20de/2 1884

Kjære Fader Moder og Brødre!

I undre Eder maaske fordi der staa
Helsingør over men saadan forholder det
sig. Vi havde haabet at naa Kjøbenhavn
i Eftermiddag og faa en Aften i Kjøben-
havn men vi naede ej længere end til
Helsingørs Rhed og nu vil jeg skrive et
Par Ord til Eder men jeg er søvnig for
Kl er 10 og jeg er lige bleven færdig
med et Brev til Bedstefader og jeg skal
op Kl 3½ i Morgen. Tak for Eders kjære
Brev som jeg modtog i London og I kan
tro jeg blev glad Jeg skrev et Brev til
Aage [Albertsen] i London og jeg tæn-
ker at han vil blive glad derover. Jeg var
en Tur i Land i London en Aften og
morede mig godt. Jeg købte 13 store
Appelsiner for 45 Øre det er da billigt
og det var gode Appelsiner.

Hils lille Ove fra mig og gratuler
ham og sig jeg skal nok have en Present
til ham naar jeg kommer fra Libau. Jeg
har købt mig et Cylinderuhr i London
og solgt mit gamle idag og det er et
fortrinligt Uhr til at gaa. I kan tro at det
var [en] slem Overrejse vi havde, 10
Dage, saa længe har jeg endnu aldrig

*Lommeuret som Viggo købte i London
med tilhørende nøgler. Uret kunne trækkes
op og stilles med nøgle på bagsiden, når
yderkapslen var åbnet. (P.E.)*

været på Søen. Jeg er saa søvnig at jeg
næsten ej kan holde Øjnene aabne og
jeg vil vente med at skrive Brevet fær-
dig til imorgen tidlig.

Nu er Kl 9½ og jeg har mine Ting i
Orden. Vi lettede Anker Kl 8 og det er
meget tåget og vi gaar ej en Gang med
halv Kraft og vi tænker at komme saa
sent ind at vi kommer til at ligge Natten
over og saa skal jeg gjøre alt hvad jeg
kan for at naa at komme op til Stage⁵.
Og saa skal jeg op til Onkel og gratulere
Bedstefader. Hvis jeg ej kommer i Land
har jeg skrevet et Brev til ham som jeg
vil sende i Land for jeg tror det vil
glæde ham. Jeg var som sagt før i Land
i London i Fredags Aftes og jeg købte
foruden Appelsiner en Brystnaal til at

5. Skibsreder C.T.G.Stage oprettede i 1882 stiftelsen »Georg Stages Minde« til minde om sin tidligt afdøde søn. Stiftelsen byggede et skoleskib, hvor 70-80 drenge vederlagsfrit kunne få en sømandsuddannelse. Det må være skibsrederen Stage, Viggo omtalte.

Skoleskibet »Georg Stage«.

Ansøgning om at deltage i dette Aars Togt - fra 1. Maj til 1 Oktober - indsendes til Bestyrelsen for Stiftelsen »Georg Stages« Minde, Niels Juels Gade 9, inden 3de Marts, med oplysninger om Navn, Bopæl, Alder, Skolegang, Helbred, Syn o.s.v. - De allerede indsendte Andragender om Antagelse i Aar maa kompletteres med Hensyn til de ovennævnte Attester. - De Dreng, der deltog i forrige Aars Togt, og som ønske at komme med i Aar, maa til samme Tid indsende Begjæring herom til Bestyrelsen.

Annonce i Frederiksborg Amts Avis d. 15/2 1883. (F.F.)

sætte i et Halstørklæde den var saa kjøn og jeg kunde ej andet end at købe den. Hils Ove og sig at jeg tænkte paa ham den 7de Februar da det var hans Fødselsdag.

Den Æske som jeg fik Kager i vil jeg sende ind til Svendsens hvis jeg kommer i Land og i den har jeg lidt Skiddentøj. Da jeg kom hjem om Aftenen fik jeg en ny Ærgrelse. Mit Lommetørklæde var der brændt Hul i. Fyrbøder jeg fulgtes med i Land bar Appelsinerne i Tørklædet og [han] har sandsynligvis holdt sin Cigar i samme Haand som Tørklædet og saaledes brændt et Hul paa Klædet og det blev jeg saa kjed af. De 2 smaa Guldknapper jeg fik af Karen ligger i et Stykke Papir dem har jeg ej brug for her

ombord lad Erik benytte dem til jeg kommer til at bruge [dem]. Min Brevmappe har jeg ej heller Brug for, den ligger kun og fylder op, den kan I gemme og lad saa Erik eller Axel bruge den der er der hjemme ligesaagodt som den ligger til ingen Ting. Undskyld min skrift men »Hastværk er Lastværk«. Nu til slut en Hilsen til alle paa Stenløse Mølle men selv hilses dog Du kjære Fader Moder Erik Axel og Ove kjærligst fra Viggo.

Libau i Libau den 28/2 1884

Kjære Forældre og Brødre!

Mange Tak for Eders kjære Brev som jeg modtog forleden Dag I kan tro at jeg blev glad derover da jeg blev skuffet i mine Forventninger ved ej at finde noget Brev i Pakken som jeg modtog oppe hos Onkel Svendsen.

Jeg kom alligevel i Land da vi laa paa Rheden og naede at komme op hos Captain Stage endskjønt Kl blev næsten 8 inden jeg kom der men han var meget venlig imod mig og jeg var glad over at jeg havde været der oppe. I maa undskyldte mig at jeg ej skrev til Eder fra London men jeg skal nok skrive tiere, men det var ej af mangel paa god Vilje, men jeg skrev jo Brev til Aage og havde saa meget at tage vare paa f.Ex. at skjænke Snapse til Arbejdsfolkene.

Jeg var i Land her forleden Aften, men købte ej noget for jeg havde ingen russiske Penge. Kan I se at min Skrift er bedre end i det sidste Brev, jeg er begyndt at gjøre min Skrift bedre for det ser pænere ud end naar jeg skriver saa hastigt.

Det har frosset stærkt de sidste Nætter her og paa en Nat alene frøs der 1 Tomme tyk Is om Skibene men der er straks en Slæbedamper der bryder den op. Igaar Aftes havde jeg Selskab af Messedrengen fra Damperen A.N.Hansen som jeg kjender og vi sade til Kl 10½ og talede sammen. Jeg er ej rigtig vis paa om vi skal sejle i Aften men skal vi ej sejle i Aften saa i Morgen tidlig og saa er vi vist i Kjøbenhavn paa Søndag Aften

London den 10de Marts 1884.

Kjære Fader, Moder og Brødre!

Jeg vil nu i Aften efter endt Arbejde, om jeg kan sige saa, gribe Pennen og skrive Eder et Par Ord til for at I kan vide hvorledes jeg har det. Jeg har Selskab i Dag kan I tro her er to Toldofficerere ombord baade Dag og Nat og den ene sover medens den anden gaar Vagt og de fordrer Opvartning, de Fyre! kan I tro og jeg sidder nu her ved Brødskuften imellem dem og skriver og jeg er slet ikke bange for, at de læser hvad jeg skriver for der er ingen af dem der kan tale Dansk og altsaa langt mindre læse Dansk.

Jeg har ej nogen Nyheder at fortælle Eder men jeg kan da lade Eder vide at jeg er rask. Vi kom her til London i Middags Kl 11 og vi ligger ude imellem Bøjerne; det er kjedeligt for saa skal der strax betales Færgpenge naar man skal et Øjeblik i Land det behøvede vi ej sidste Gang da vi laa i Millwals Dock. Vi har haft det nydeligste Vejr hele Rejsen saa godt som vi kan forlange det. Jeg har sagt min Maaned op hos første

Styrmand og saa skal jeg fra naar vi kommer fra Libau.

Nu er Kl 9 [aften] og jeg har været i Gang siden Kl 5 imorges saa jeg kan nok mærke at jeg begynder at blive søvning og jeg tror næsten at jeg vil holde op med at skrive mere i Aften og fuldende Brevet i Morgen.

Nu har jeg dækket Bord til Middag og der er 5 Minutter endnu inden de skal skaffe og dem vil jeg benytte men det værste er at jeg ved ej hvad jeg skal finde paa at skrive til Eder for Alting er ved det gamle her ombord. Jeg haaber da at I alle er raske derhjemme for det er jo Hovedsagen af det hele. Fader sagde at Du var syg, Moder, den Gang jeg talede med ham i Kjøbenhavn og at det vist var Forkjølelse men jeg vil ønske at Du maa være rask og ved godt Helbred naar disse Ord træffer Dig. Jeg har tænkt at gaa en lille Tur i Land her i London denne Gang men jeg ved ej hvad Dag det bliver, det bliver imorgen eller iover Morgen Aften. Det er rart at jeg kan komme hjem omtrent lige til Paaske saa faar jeg da den i mit kjære Hjem i Stenløse Mølle.

I har vel endnu ej faaet at vide om jeg har faaet Plads paa »George Stage«. Jeg haaber da at jeg bliver antaget for i Fald jeg ej kom med, hvilket vilde være meget kjedeligt maa jeg se at faa en Sejlskibs Hyre med en Skonnert eller en Skonnertbrig eller hvad der kommer først for, for nu i Foraarstiden i April og Mai er der bedst Hyre, for den sejlen med Dampskibe den er der ej noget at lære ved.

Nu vil jeg til Slut ønske at I alle paa Stenløse Mølle maa være lige saa raske som jeg er og saa sender jeg en Hilsen til Eder alle uden Undtagelse men mest

og hjerteligst hilses Dog Du Fader og
Moder, Erik, Axel og Ove
fra
Eders hengivne Søn og Broder Viggo
Lev vel!

Kjøbenhavn den 19de Marts 1884.

Kjære Forældre og Brødre!

Vi er ankommen her paa Rheden i Eftermiddag Kl 4 og sejler imorgen tidlig til Libau og jeg har set Lejlighed til at stikke lidt i Land endskjønt Kl er bleven over 8 inden jeg kom i Land. Jeg spiste til Aften hos Onkel Svendsens for det er ligesom et Hjem for mig. Onkel Svendsen er jo snart rask og det er jo glædelig da han har været saa længe syg. Jeg er rask og ønsker det samme maa være tilfælde med Eder alle derhjemme paa Møllen. Tak for Eders og Lundbergs Brev I kan tro at jeg blev

glad derfor. Nu er Kl 10½ og Kl 12 kommer der Baad i Land paa Toldboden og jeg maa derfor skjynde mig lidt med mit Brev og I kan da ogsaa nok se paa min Skrift at det er Hastværk men det gjør nu mindre til Sagen naar I blot kan fatte Indholdet af mit Brev. I kan tro at jeg glæder mig til at jeg skal med Stage og jeg længes meget efter den Dag at jeg kan forlade Libau og komme en lille Tur hjem til Stenløse og tage den med Ro et Par Dage det skal ordentlig gjøre godt. Jeg tænker ej at denne rejse kommer til at vare længere end 12 Dage men I kan tro at det vil og være lange Dage for mig. Naar jeg saa kommer her til Kjøbenhavn igjen vil jeg gaa op og lade mig maale til Stagetøjet.

Nu vil jeg til Slut sende Eder en Hilsen fra alle hos Svendsens fra Tante og dem alle og en Hilsen til Eder og Alle paa Stenløse Mølle fra

Eders hengivne Søn og Broder
Viggo Petersen.

Elev på skoleskibet

»Georg Stage«

Breve og dagbogsudrag

Skoleskibet »Georg Stage« blev bygget i 1882 af stiftelsen »Georg Stages Minde«. Det var en tremastet fuldrigger på 203 bruttoregister-ton, 33 m langt og med en lille dampmaskine på 50 hk. som hjælpemotor. Der var 10 officerer eller voksne mænd ombord og dertil plads til 70-80 drenge. Uden at betale for det, kunne drengene på et halvt års sommertogt få sømandsuddannelse. Kaptajnen var tidligere marineofficer, og korporlig afstraffelse hørte med ombord. Også »tovenden« blev brugt til at sætte skub i drengene, når de skulle til vejrs.

På skoleskibet skulle alle de unge elever føre dagbog om deres gøremål ombord. Kaptajnen efterså jævntlig dagbøgerne, hvorfor de ikke var særlig personlige, men fortæller om de daglige rutiner. Her gengives starten på Viggos dagbog som »Georg Stagedreng«:

Torsdagen den 1ste Mai 1884.

Om Middagen mødte vi Kl 1, No 2 i Havnegade, hver med sit Tøj og efter

at have skiftet Tøj og vare bleven iført »Georg Stages« Tøj marcherede vi alle, 80 Drenge ned til en lille Dampbaad som færgede os ud til Skibet. Derefter fik hver sit Nummer og vi gik derpå ned i Banjerne¹ og stuede vort Tøj i Kiste-bænkene, toge Overtrækstøjet paa og begave os op paa Dækket. Derefter bleve vi sende i Land efter Brænde, Aarer, Blokke og Trosser. Med disse forskellige Arbejder gik Tiden hen og Kl 6 blev der pebet til The. Efter Skafningen opholdt vi os paa Dækket til Kl 8 da Køjerne bleve pebne ud og Kl 9 vare vi alle til Køjs².

Fredagen den 2den Mai 1884.

Jeg blev purret ud Kl 4 og havde Vagt til Kl 5 da Køjerne bleve pebne ud og jeg blev løst af. Derefter fulgtes en Del af os i Land hver forsynet med et Par Aarer nogle med Baadshager andre med Rorpinde. Baadene stode i et stort Skur og efter at have sat Baadene i Vandet bleve vi fordelte og roede ombord; men nu tog det til at regne

1. »Banjer« var mandskabets opholdsrum.

2. »Køjerne« var hængekøjer, der blev spændt ud ved sengetid og taget ned om dagen for at give plads.

»Georg Stage« for fulde sejl. Skibet var et jernskib bygget på »Burmeister & Wain« i 1882. (H.S.)

stærkere end det tidligere havde gjort og vi toge vort Olietøj³ på og Baadene bleve hejsede. Efter Middag klarede Vejret op og Regnen hørte op, og 7de Bakke, hvortil jeg hørte, sejlede med 2den Styrmand ind til Skibsbyggerierne ved Langelinie hvor vi lagde til med Jollen og derefter hentede vi Kaptain

Bruns Tøj og roede det om Bord. Om Aftenen stode vi alle paa Bakken og erholdt Tilladelse til at synge. Kl 8 bleve Køjerne pebne ud.

Lørdagen den 3die Mai 1884.

Om Morgenen Kl 5 lettedes Anker og vi dampede nord paa og kastede

3. »Olietøj« var svært bomuldstøj, som var blevet mættet med linolie evt. iblandet lidt tjære. Ingen brugte ellers på det tidspunkt regntøj, der kunne holde regn og væde ude, kun søfolkene havde deres særlige olietøj.

Anker ved Humlebæk. Om Eftermiddagen havde vi alt vort Tøj ude af Kistebænke og det blev mærket med vort Nummer. Kl 8 pebes Køjerne ud.

Søndagen den 4de Mai 1884.

Vi spulede Dæk og vaskede os. Det var et ustadigt Regnvejr. Resten af Dagen havde vi dels fri dels bleve vi underviste af Baadsmanden og Matroserne i at slaa forskellige Knobe og Stik. Om Aftenen samledes vi under Regnsejlet og sang.

Mandagen den 5te Mai 1884.

Vi pudsede Messinget paa Navlebænken [naglebænken]⁴ og Pumpen og fejede Dækket af. Efter Frokost havde vi Mønstring og øvede os i at gaa til Vejrs og gaa ud paa Ræerne⁵. Vi havde sejlene paa Ræerne los og gjorde dem fast bagefter. Kl 6 gik Styrbords Jolle i Land med Breve og kom til Borde Kl 8½ og derefter blev den hejst.

Tirsdagen den 6te Mai 1884.

Strax efter The havde vi Brand Manøvre og derefter vaskede vi os. Efter Frokost havde vi Manøvre paa Ræerne med at gjøre Sejl los og gjøre Sejl fast. Derefter var 3die Øvelseskifte nede i Maskinen og bleve underviste af Maskinmesteren i Maskinlære. Om Eftermiddagen syede alle blaa Kraver paa de linnede Skjorter. Efter Skafningen Kl 6 vare alle Jollerne ude paa Røvelser. Det var ustadigt Bygevejr hele Dagen med hyppige Regnskyl.

4. »Naglebænk« var en bænk med huller, hvor man med nagler - kofilnagler - kunne fastgøre reb.

5. Rå, »Ræer«, er de på masterne ophængte vandrette bomme, hvor sejlene var fastgjort.

Onsdagen den 7de Mai 1884.

Strax efter The entrede alle Mand til Vejrs og gjorde Sejlene los for at tørre dem. Efter Vaskningen havde vi Manøvre paa Dækket og entrede derefter til Vejrs og gjorde Sejl fast, lærte at skyde en Ende op o.s.v. Om Eftermiddagen bleve vi øvede i at sætte Sejlene og tage i Sejlene. Efter The bleve alle Baadene satte i Vandet, og Giggen roede over til en Toldkrydser og hentede vor Captain.

Herefter følger Viggos breve fra »Georg Stage-tiden«:

Humlebæk den 16/5 1884

Kjære Forældre og Brødre!

Jeg vil nu skrive et Par Ord til Eder og ønske Eder en glædelig Pintse, da det ej varer længe inden det er Pintse og jeg maaske ej skriver til Eder inden den Tid. Jeg er rask og ønsker at det samme er Tilfældet med Eder alle paa Stenløse Mølle. I kan tro at vi i de sidste otte Dage har sejlet. Vi har lettet Anker ved Humlebæk hver Morgen og krydset rundt i Sundet hele Dagen til vi ankrede igjen ved Humlebæk for det meste Kl 5 eller 6.

Naar I skriver til mig maa I skrive saaledes.

Til Elev N. 71 Viggo Petersen

Skoleskibet »Georg Stage«

Hr Capt. Bruun

Humlebæk

Tak for det Brev jeg fik fra Eder. I kan tro jeg blev glad derfor og naar I har faaet dette faar jeg nok et igjen. I Søndags var vi i Kirke i Humlebæk og havde derefter Landlov 2½ Time. Tak Moder, fordi du trækker mit Uhr op jeg er alligevel glad over jeg ej fik det med herombord. I kan tro at Al Ting er strengt her om Bord og den mindste Forseelse bliver straffet med extra Nattevagt og jeg kan sige uden at overdrive at de 2/3 af os er kjede af at være her ombord. Igaar rejste der en Dreng som ej vilde være her længere. Førrige Dag vaskede vi og de fleste havde ingen Sæbe men saa købte de her ombord og det er af samme Slags Sæbe som den hvide Vadskersæbe du laver Moder og jeg vilde gjerne bede Dig om at forære mig ½ ù af den du laver, for det du købte til mig er meget daarlig og vil ikke skumme i Saltvand, hvis du kan undvære noget eller[s] kan jeg jo købe noget her ombord. Hver Aften før vi gaar til Køjs maa vi møde med vort Blikkrus og Tandbørste og saa skal vi børste Tænder i salt Vand og det er noget som ingen af os kan lide. Hils nu dem alle i Kjøbenhavn naar I ser dem og Bedstefader fra Faxe hvis han kommer til Eder i Pintsen. Og sig min Adresse til Jens Jensens Peter og sig at jeg har saa knap Tid at skrive i, at han maa undskylde mig at jeg ej har skrevet til ham men det maa han ej være vred over.

Nu til Slutning en meget hjærtelig Hilsen til Eder Alle der hjemme men I selv hilses dog mest fra Eders hengivne Søn og Broder

Skriv snart!

Viggo

Jeg er gigroer og det har meget at sige. Giggen er den Baad der ror Kaptainen

og vi har 5 Baade men ved en lille Kaproning vi havde kom Giggen langt før om Bord end de andre.

Hils Daniel og Niels Karo Trofast Misserne og god bedring med den Brunne.

Georg Stage den 6de Mai 1884

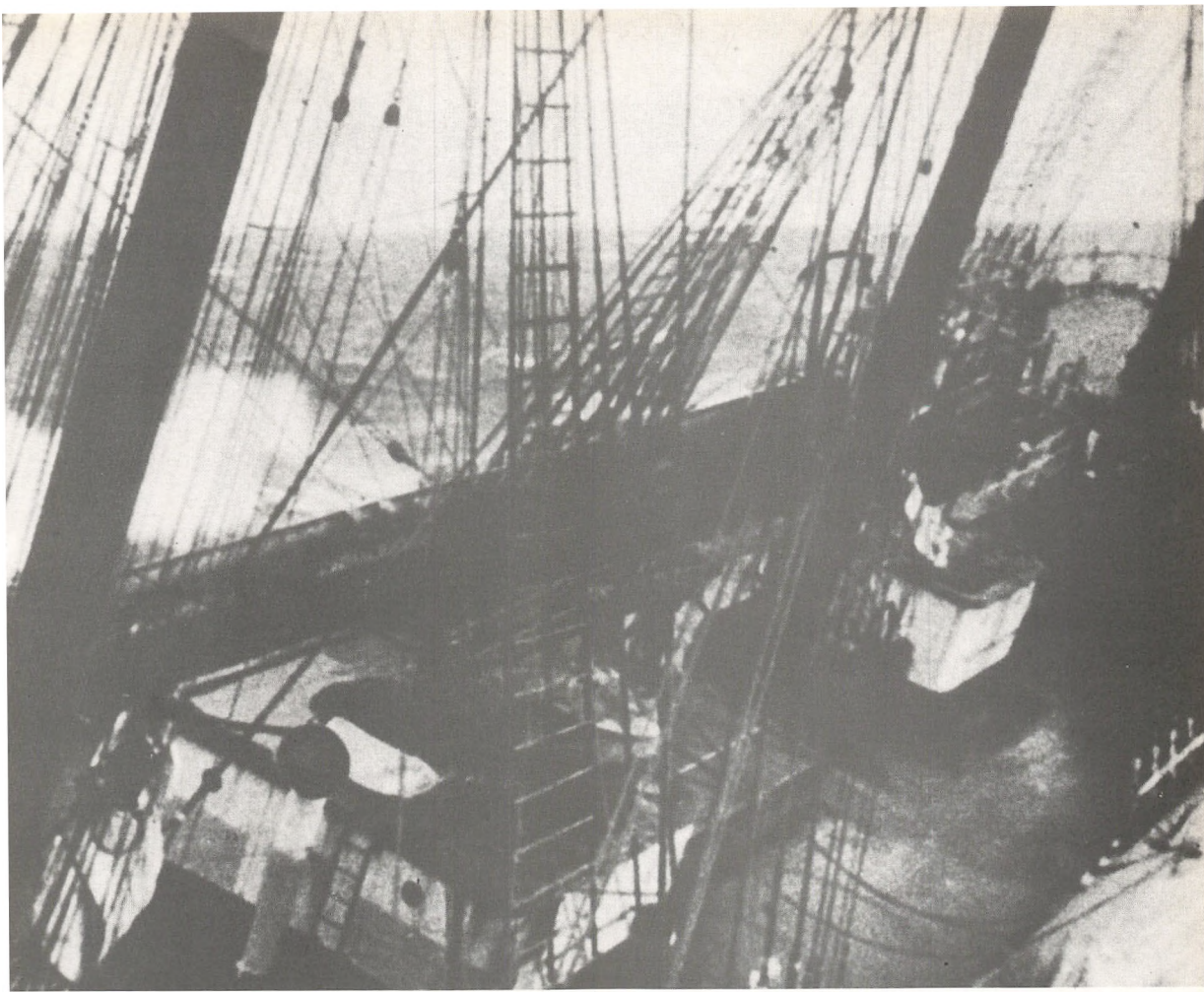
Kjære Forældre og Brødre!

Jeg vil nu gribe Pennen for at tilskrive Eder kjære i Hjemmet og jeg har det godt er rask og har en brilliant Appetit og ønsker at alle derhjemme uden Undtagelse maa være raske naar disse Linier naa Eder.

Ja I kan tro at det er et andet Liv her om Bord paa Stage end paa Damperen. Vi tørner ud Kl 5 om Morgen og drikker The lidt efter og faar Smørbrød til. Lunser paa 1 Tommes Tykkelse. Kl 8 er det Frokost og vi faar Kaffe og Smørbrød. Kl 12 er det Middag og vi faa hver sin Portion. Kl 6 Aften er det Medaften og vi faa The og Smørbrød. Vi faa ej andet end Smørbrød men det kan jo ogsaa være meget godt. Vi har maattet mærke alt vort Tøj med vort Nummer og det Navn som der var blevet sat paa mit Tøj var ej tilstrækkeligt - det maa mærkes med hver Drengs Nummer. Men jeg har faaet for meget og jeg sender noget i Land naar jeg kommer til Kjøbenhavn.

I maa ej være vred for min Skrift men Middagstimen er snart forbi og derfor maa jeg skynde mig og I ved jo nok at »Hastværk er Lastværk«. Vi har maattet aflevere alle vore Penge til Kaptainen og faar kun 25 Ør udleveret hver Gang vi faa Landlov. Alle de der havde Uhre maatte aflevere dem men jeg

Dækket på »Georg Stage« set fra forenden, bakken, mod agter. Foto fra 1934-36 efter at skibet var solgt til U.S.A. og sejlede under navnet »Joseph Conrad«. Efter »Georg Stages« salg i 1934 blev der bygget et nyt skoleskib, som stadig sejler under navnet »Georg Stage«. (H.S.)

haaber I passer godt paa mit Uhr. I Lørdags Morges sejlede vi fra Kjøbenhavn og ankrede ved Humlebæk hvor vi vel skal ligge en 14 Dages Tid. Naar I vil skrive mig til maa I snarest gjøre det og min Adresse

W Petersen

Skoleskibet »Georg Stages Minde«

Capt. Bruun, Humlebæk.

Vi har været til Vejrs igaar og i Dag og jeg har med det næstøverste Sejl

paa Fokkemasten⁶, Fore Bramsejl [at gøre] og der er 2 Drenges som slet ej tør gaa til Vejrs og der er et Par Stykker der skal i Land som er kjede af at sejle. Nu til Slut en rigtig kjærlig Hilsen til alle alle paa Møllen men mest hilses dog I kjære Forældre og Brødre fra

Eders hengivne

Viggo Petersen

I maa skrive saa snart som muligt for vi sejler vist snart.

6. »Fokkemasten« var den forreste mast.

Georg Stage i Kjøbenhavn
den 28/5 1884

Kjære Forældre!

Jeg vil nu skrive et Par Ord i en Hur-tighed for at lade Eder vide at vi ligger i Kjøbenhavn og imorgen Middag kommer jeg i Land Kl 1 og har fri til Kl 7½. I maa undskylde min Skrift den er ej fin for jeg maa skynde mig Kl er strax et og saa skal Bagbords Vagt i Land og der er en Dreng der har lovet mig at tage Brevet i Land for mig. Jeg er rask og ønsker at I alle derhjemme ogsaa ere raske. Onkel Lars ligger lige ved Siden af os med sin Skonnert og jeg har tænkt at laane Hækjollen og se at ro over og besøge ham. Libau er i Kjøbenhavn og jeg skal se at komme om Bord og besøge Kokken.

Nu en hjærtelig Hilsen fra Viggo til Eder alle sammen og jeg tænker at I ej bliver vrede over min daarlige Skrift men »Hastværk er Lastværk«.

Hils Charlotte fra Peter Jensen

Stubbekjøbing den 16/6 84
Naar Du skriver til mig Fader vil Du saa skrive Din, Afsenderens Adresse bag paa Convolluten hvis Brevet skulde gaa feil og de kan da sende det uaabnet tilbage.

Kjære Forældre og Brødre!

Endelig i Dag vil jeg gribe Pennen og skrive nogle Ord til Eder og jeg lader Eder vide at jeg er rask og jeg ønsker

det samme maa være Tilfælde med Eder alle hjemme paa Stenløse Mølle. Nu skal I høre Grunden hvorfor jeg ej før har skrevet Eder til. Da jeg var i Kjøbenhavn lod jeg mig tage af og nu er der gaaet 14 Dage over den Tid til hvilken han lovede mig Portraiterne og jeg havde bestemt at sende Eder et Portrait med det samme jeg skrev men jeg er bleven kjed af at vente længere paa dem og derfor skriver jeg nu til Eder. Jeg blev tillige med 2 andre Drengene taget af⁷ oppe i Gothersgade No 83 3die Sal hos en Photograph Charles Vind og jeg skulde have 7 Stk for 2 Kr og han lovede at sende dem til Nyborg til mig men endnu har jeg eller de andre Drengene ej faaet vore Portraiter men den ene af dem som jeg er meget gode Venner med har skrevet til sin Broder der er 1ste Styrmand paa Damperen Romny om at gaa op og spørge efter dem og saa faar vi nok vore Portraiter og hvis I ej faar sendt mit Portrait inden 8 Dage vil Du Fader saa naar Du kommer til Kjøbenhavn gaa op og høre efter dem. Vil I ej sende mig noget af mit Skrivepapir [og] Convolutter som ligger i Skrinet, Moder har jo Nøglen og jeg vilde ogsaa bede Eder om at sende mig en lille Tættekam⁸. Vi har i lang Tid ligget sammen med Briggen Ørnen ved Nyborg og vi fulgte med den ud i Kattegat og vi havde lidt dårlig Vejr og der var mange der vare søsyge men jeg klarede mig godt. Vi kom hertil Stubbekjøbing Kl 2 i Dag og bliver nok liggende her en otte Dage saa skal vi til Stokholm og derefter til

7. At blive »taget af« var et almindeligt udtryk for at blive fotograferet.

8. En »Tættekam« er en kam med meget tætsiddende tænder, hvormed man kan rense sit hår for lus.

Bornholm og siden i Nordsøen op til Norge og England. I kan tro at vi lærer godt her om Bord og jeg gjør gode Fremskridt og baade 1ste Styrmand Erdmand og Baadsmanden kalder mig ved mit Navn istedetfor ved Nummer som de andre kaldes ved og det er jeg glad ved.

Min Adresse er. No 71 Viggo Petersen
Skoleskibet Georg Stage
Captain C.Bruun R.D.

Stubbekjøbing

Men hvis I vil skrive mig til, maa jeg faa Brevet til den 21 Mai ellers maa jeg vente til vi kommer til Kjøbenhavn. Nu vil jeg slutte mit Brev med en rigtig kjærlig Hilsen til Eder alle paa Stenløse Mølle men mest hilses Dog I kjære

Fader, Moder og Brødre fra Eders hengivne Søn og Broder

Viggo Petersen

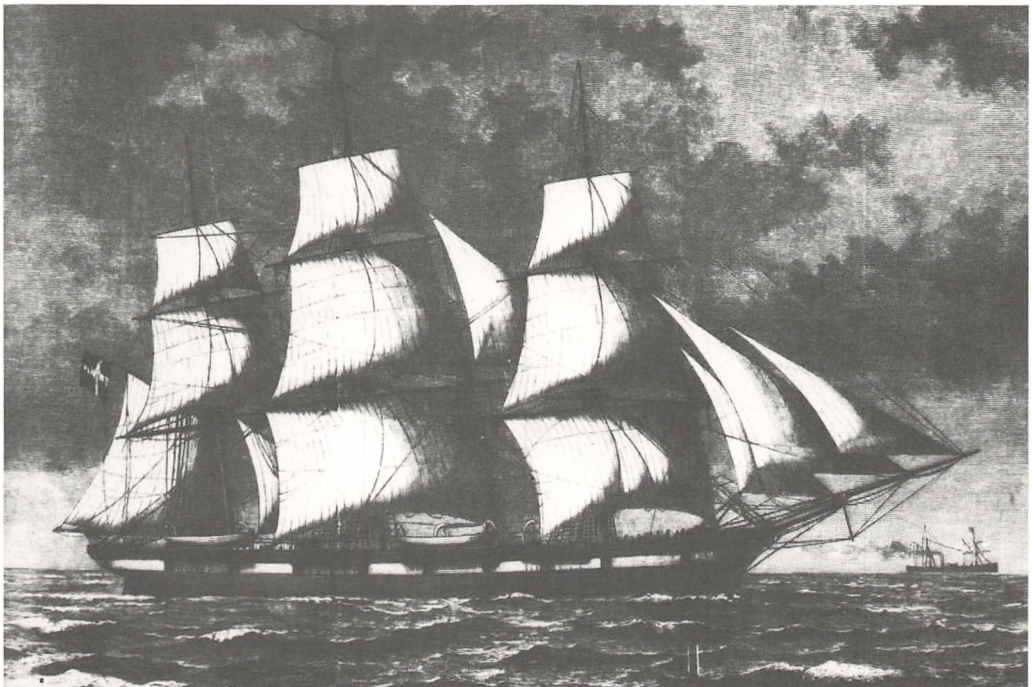
Lev vel og lad mig ret snart høre lidet fra Eder.

Stokholm den 29de Juni 84.

Kjære Forældre og Brødre!

Det er Søndag i Dag og vi er blevet klædte i det bedste Tøj og vi har haft Gudstjeneste om Bord d.v.s. vi sang to Psalmer og Kaptainen læste en Præken og Fadervor og det er da ogsaa meget smukt. Vi kom her til Stokholm i Torsdags og skal vist sejle igjen paa Tirsdag.

Illustreret Tidende 1883. Det var i 1880'erne nyt med skoleskibe, men »Georg Stage« blev hurtigt også en national stolthed. (U.B.)

Viggo, ca. 1884, i voksent antræk med vest, ur og filthat. (P.E.)

I Fredags havde Bagbords Vagt Landlov og igaar havde Styrbords Vagt hvortil jeg hører og vi havde Landlov fra Kl 1 til Kl 7 og i Dag skal vi alle i Land og det er morsomt kan I tro for Stokholm er en smuk By og der er meget at se mere end i Kjøbenhavn. Jeg vilde have været op i Ridderholmkirken der var aaben igaar fra 12-2 og se de svenske Kongegrave, men jeg kom et Kvarter for sent og I kan tro det ærgrede mig. Overalt hvor vi kommer bliver vi modtaget af Svenskerne med stor Venlighed og de negter ikke de danske vakre Gosser Adgang nogen Steder, vi kører frit med

Dampfærgeren omkring til alle Holmene og vi faar adgang til Fæstningerne og mangel en flot Herre har taget hele Slæng af os Drengene med sig og beværtet os med Kager, Kaffe og Øl. Jeg er rask og jeg ønsker det samme maa være Tilfældet med Eder alle derhjemme. Naar vi nu sejler herfra skal vi vistnok enten til Rønne eller Christiansø og derfra til Kjøbenhavn og derefter i Nordsoen. Jeg fik Brevet fra Eder Dagen efter jeg havde sendt det til Eder af Sted og jeg blev glad derfor men Brevene har nok krydset hverandre. Jeg skrev at jeg ej havde faaet mine Fotografier men nu har jeg faaet at vide af den anden Drengs Broder som havde været der oppe at de ej var blevet rigtige heldige og vi skulde tages om igjen naar vi kom til Kjøbenhavn.

Vi havde nær faaet daarligt Vejr i Onsdags Eftermiddag uden for den svenske Skærgaard og det kneb for mig at holde mig fast da jeg skulde gjøre Roilen og Bramsejlene⁹ los det slingrede og vi svingede frem og tilbage oppe paa Toppen og den Gang vi skulde have Lods gik Søen højest og vi havde Olie-tøj paa og saa skulde der føres et Tov oppe fra Bakken og hen til Falderebet til at kaste til Lods og det skulde jo uden paa alle Tove og Vanter og Barduner og de fleste af os vare søsyge og laa og brækkede dem og jeg hjalp Matrosen med Tovet og naar jeg stod i Røstet gik Vanden halvt op paa mine lange Støvler og da jeg var kvik med at hjælpe Matrosen klappede 1ste Styrmand mig paa Skulderen og sagde du er ikke bange Du kan blive til noget med Tiden og det opmuntrede mig og [jeg] er da ogsaa

9. »Røjl og Bramsejl« var de to øverste sejl på en tredelt mast.

opfølgende omkring
og vi faae Udgang
og mangen en flot
helt Gang af os Drenge
adelt os med Hagen
i rask og jeg ikke
maa være Tilfælde
efter. Naar vi
skal vi vistnok enten
vistnok og derfra til
her i Nordvæn. Jeg fik
en efter jeg havde bemærket
og jeg blev glad derfor
ok krydsel hvor andre
ude faad mine Telegra-
aark al vide af den anden
de varul der oppe at de
huldige og vi skulde Taget
kom til Hjøbenhavn
at daadligt Vær
iddag indenfor den
ard og det kendt

paa og saa skulde du føres en
Tov oppe fra Botten og hen til
Faldet til til at kaste til Lodsven
og den skulde jo uden paa alle
Tove og Vante og Bardiner og de
fiske af os var søsyge og laa og brak,
kede dem og jeg hjalp Matrosen
med Tøvl og naar jeg stod
i Røstet gik Vandet halvt op
paa mine lange Skoer og da jeg
var kvik med at hjælpe Matrosen
klappede den 1ste Styrmand mig paa
Skulderen ogsagde du er ikke lang.
Du kan blive til noget med Tøvl
og det opmuntrede mig og er da
ogsaa din 1ste Mand ude paa
Bramraaen hvor jeg hører til.
Men i kan tro at al den Bevægelse
gjør at jeg ej er saa godt istand
som før men jeg bliver saa brun
af Solen. Jeg løber den meste Tid

Udsnit af Viggos brev fra Stockholm i naturlig størrelse. Det er skrevet på skoleskibet mellem alle kammeraterne - og som altid sirligt skrevet med pen og blæk. (P.E.)

den første Mand ude paa Bramraaen¹⁰ hvor jeg hører til. Men I kan tro at al den Bevægelse gjør at jeg ej er saa godt istand som før men jeg bliver saa brun af Solen. Jeg løber den meste Tid paa bare Ben dog ej til vejrs saa har jeg bare Ben i Skoene og jeg har ej vasket mere end et par Strømper en Gang i den Tid

jeg har været her. Hver eneste Dag faar vi Styrtebad d.v.s. En Spand bliver hængt op imellem Masten og Vantet¹¹ og en Slange fra en Pumpe leder vand op i den og naar den er fyldt løber det over og en stor Kar er under neden og i den springer vi op og Vandet strømmer ned over os, det er noget der gjør godt

10. »Bramraaen« var den næstøverste af de på masterne fastgjorte vandrette bomme, der bar bramsejlet.

11. »Vantet« = rigningen eller det tovværk der fra skibssiden gik op til masterne og stivede dem af.

kan I tro. Jeg haaber da at I har faaet mit forrige Brev. I skal ikke adressere Brevet til Stokholm, adresser det hellere til Stage i Kjøbenhavn hvortil vi snart kommer og vil I saa ej sende noget Brevpapir og en Tættekam op til Onkel Svendsen hvor jeg jo kommer. Nu til Slut en Hilsen fra mig til Onkel, Bedste og dem alle derhjemme men mest hilser dog I kjære Fader og Moder Erik og Axel og Ove fra Eders hengivne

Viggo

Hils Jens Jensens Peter og Charlotte fra Peter Jensen Juliusses Broder.

Det følgende er igen et lille uddrag fra skibsdagbogen, i lighed med det afsnit der tidligere er gengivet om Viggos første dage på Georg Stage:

Lørdagen den 28de Juni 1884.

Vasket de blaa uldne Dagligskjorter og de linnede Skjorter og 3die Skifte vaskede sine Køier. Rengjøring overalt og Pudsning. Giggen roede Captainen i Land Kl 11. Kl 1½ fik Styrbords Vagt Landlov og bleve roede i Land. Kl 7 kom Landgangsfolkene om Bord og efter at have skaffet The bleve de omklædte og Jollerne hejste. Om Aftenen sang vi paa Bakken.

Søndagen den 29de Juni 1884.

Rengjøring og Pudsning. Derefter Styrtebad. Omklædning i Paradetøj. Gudstjeneste om Bord. Bagbord Vagt Landlov fra Kl 1½ til Kl 7. Giggen roede Kaptainen i Land Kl 1½. Land-

lovsfolkene bleve hentede om Bord Kl 7 og efter at have drukket The omklædte vi os i det daglige Overtrækstøj. Vi vare alle oppe paa Bakken og syngte og da der blev pebet til Køis saa vi en drukket Mand der i næsten opløst Tilstand drev tæt op til Skibssiden.

Mandagen den 30te Juni 1884.

Efter The vaskede vi alle Køierne og hængte Tæpperne til Udluftning. Rengjøring overalt. Derefter Styrtebad og Vaskning. Giggen roede Kaptainen i Land Kl 9 og hentede ham igjen Kl 11. Bjerget Køierne Kl 1½. Vi gjorde Seilene los Kl 9 og gjorde dem fast igjen til Middag. Kl 3 klædte Styrbords Vagt sig i Paradetøj og bleve roede i Land ved Djurgaden. Kl 7 kom Landgangsfolkene om Bord og de havde alle moret sig brilliant. Efter The bleve Jollerne hejste og vi sang alle oppe paa Bakken.

Tirsdagen den 1ste Juli 1884.

Lods kom om Bord Kl 5 og vi lettede med Dampen oppe Kl 6. Styrtebad og Rengjøring overalt. Kl 11 naaede vi Udkanten af Skærgaarden og her fik vi en anden Lods som kort efter forlod os. Kl 11½ satte vi alle Seil til og stoppede Maskinen. Styrbord Vagt fra 8-12. 3die Skifte havde om Eftermiddagen Theori og 1ste Maskinlære. Rebet Mærsejlene [mærsejlene]¹² Kl 7. Giggen og Storbaaden sattes indenbords. Styrbord Vagt fra 6-12.

Onsdagen den 2den Juli 1884.

Paa Morgenvagten fra Kl 4-8 spulede og pudsede Styrbords Vagt og vaskede sig og tog Styrtebad inden Bagbords

12. »Mærsejl«, råsejl på den midterste del af en tredelt mast.

Drengene lærer splejsning (samling og reparation af tovværk) på »Georg Stages« dæk. Drengene har deres overtrækstøj på og billedet er taget midtskibs mod skibets forende. (Kgl.B.)

Vagt kom paa Dækket. Efter Kaffe forberedende Øvelse. Derefter havde 7de Bakke Maskinlære, 1ste Skifte Theori og 5te Bakke Seilmageri. Bagbords Vagt Seilmanøvve. Der var kun svag Brise men Kl 2 bjergede vi Røiler og Bram, men satte strax efter Bramseilene. Det blev Havblik og Styrbords Vagt havde Seilmanøvve. De andre af Bagbords Vagt Theori, Maskinlære og Seilmageri. Styrbords Vagt fra 12-4.

Torsdagen den 3die Juli 1884.

Rengjøring overalt. Styrbords Vagt purrede ud Kl 7 og derefter vaske vi os

og tog Styrtebad. Vi havde Øland tvers foran, men vi drev med Strømmen, da det var vindstille. Styrbords Seilmanøvve hele Formiddagen. Bagbords Vagt Theori, Maskin og Seilmagerlære. Om Eftermiddagen havde Bagbords Vagt Splejsning [splejsning] og Styrbords Vagt Theori, Maskinlære og Seilmageri. Kl 7 rebede vi Mersseilene ligesom igaar.

Her slutter uddraget af skibsdagbogen og det følgende er igen Viggos breve til Stenløse Mølle:

Georg Stage den 17/7 84.
i Frederikshavn

Kjære Forældre og Brødre!

Jeg vil nu skrive et Par Ord til Eder og takke Eder ret meget for det jeg modtog fra Eder baade Brevet og Pakken. Jeg modtog Pakken og det medfølgende Brev den 10de Juli da vi laa i Kjøbenhavn og det har altsaa været godt 14 Dage undervejs men jeg blev alligevel meget glad over det da jeg kun havde et Ark Papir tilbage.

Tak for det Brev som jeg modtog i Stokholm det blev jeg meget glad over endskjønt det ej bragte mig nogen glad Efterretning. I ved jo nok hvad det er men vi kunde jo ej vente andet for han var jo gammel og det var vist ogsaa Hvile han trængte til men jeg blev saa underlig alligevel da jeg læste det¹³ men jeg blev snart revet bort af disse sørgelige Tanker da vi skulde lette Anker og sejle fra Stokholm. I har vel ogsaa modtaget mit Brev fra Stokholm som jeg skrev nogle Dage før. Vi laa i 2 Dage uden for Kjøbenhavn ved Tørborg men det var kun de der havde Forældre i Kjøbenhavn der havde Landlov og det var jeg meget ærgerlig over for jeg havde betænk [bestemt] at foretage en Tur hjem til Eder men det lod sig ej gjøre det var blot Kjøbenhavnerne der kom i Land, men 1ste Styrmand lovede mig at jeg skulde faa rigelig Landlov og Tid til at rejse hjem naar vi kom til Kjøbenhavn igjen og det kommer vi jo nok den 1ste eller 2den August. For Øjeblikket ligger vi her i Frederikshavn og vi kom i Lørdags Eftermiddag og halede ind ved Bolværket,

i overmorgen seiler vi og jeg tror nok at vi skal en lille Tur til England og derefter hjem og I kan tro at jeg glæder mig der over.

Da vi laa i Kjøbenhavn var vi en Dag seilende ind efter en Trosse ved Toldboden og der var jeg saa heldig at træffe Onkel Svendsen og talede med ham og han sagde at I længtes efter at se mig og han syntes det var underlig at vi ej fik Landlov men han er rask nu og det er jeg glad [for]. Jeg haaber og ønsker at I alle derhjemme uden Undertagelse ere raske ligesom jeg, saa har det ingen Nød. Tak for Fotografiet I sendte mig det er ej saa godt men hvad kan man forlange for 2 Kr. Svendsens havde jeg lovet et og dem i Strøby, Faxe og Højerup og et hver. Naar I skriver til Dem vil I saa hilse Dem fra mig og sende dem et hver, De andre maa I beholde. Igaar var vi i Kirke og havde Landlov fra Kl 2-7, og jeg var to Gange i Vandet og jeg øvede mig i at lære at svømme.

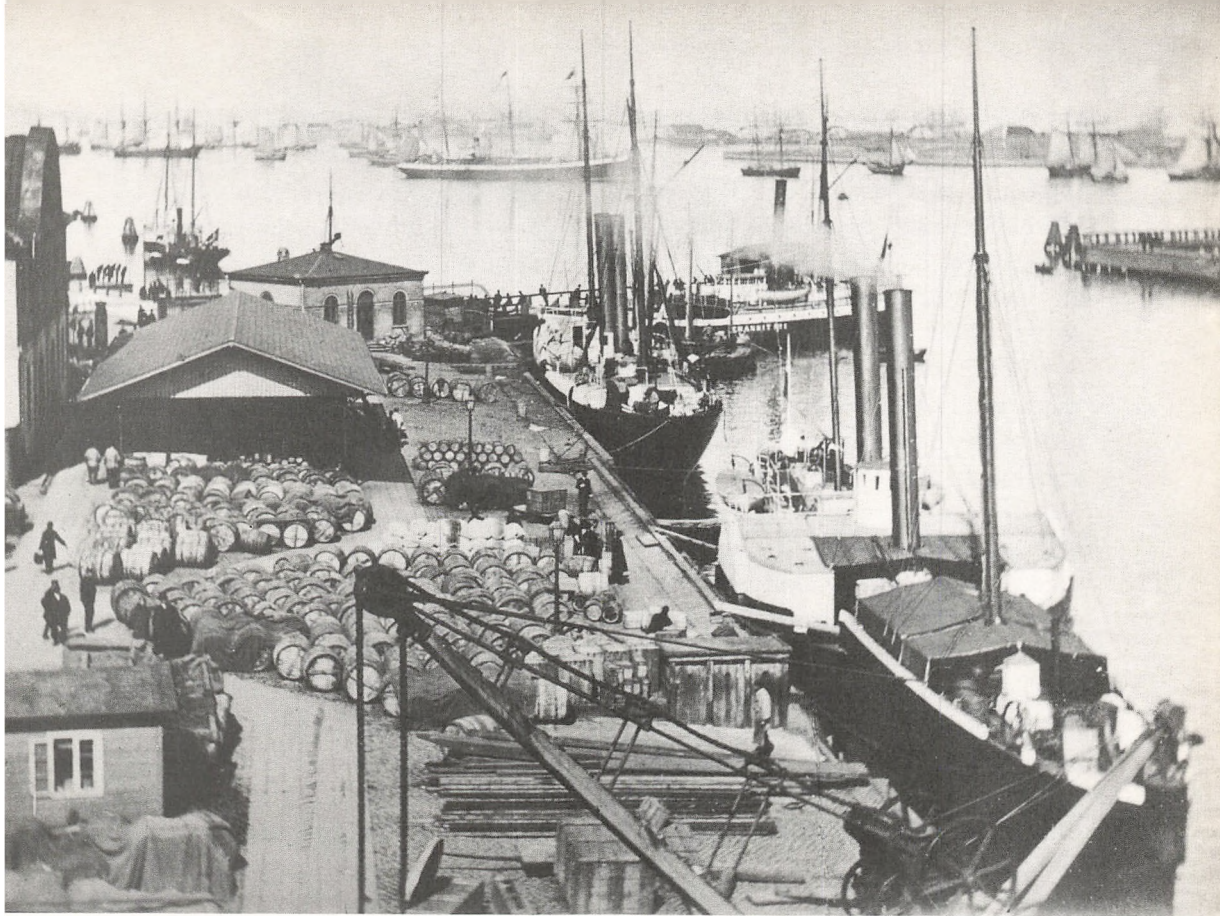
Nu til Slut en Hilsen til Eder alle på Stenløse Mølle fra mig men selv hilses dog I kjære Fader, Moder Erik og Axel og Ove paa det kjærligste fra Eders hengivne Søn og Broder

Viggo.

NB. Her er flere Hyrer her i Byen og to Captainer er der som vil have nogle Stage Dreng og jeg havde nok Lyst ifald der var en rigtig god Hyre for det er alligevel saa trivielt dette Liv og jeg vil rentud sige at jeg ej lider det godt men I bliver vel vrede hvis jeg tog saadan en Hyre.

13. Det var meddelelsen om, at Viggos bedstefar (morfar, Foght) var død.

Københavns søndre Toldbod ca. 1870. Til højre indsejlingen til inderhavnen og i baggrunden ses skibene, der er ankret op på Københavns Red. (Kbh.B.)

Georg Stage den 2/8 1884.
Jeg sender min Uhrbakke¹⁴ som jeg ej har Brug [for] men som I kan gemme for mig, Stine har lavet den til mig.

Kjære Fader, Moder og Brødre.

Jeg skriver rigtignok til Eder alle, men det er dog alligevel dig Fader at Brevet denne Gang er mest beregnet paa da det er din Fødselsdag i over Morgen og jeg vil i denne Anledning gratulere Dig og ønske dig en rigtig glædelig Fødselsdag og jeg vil ønske at Du maa

leve mange Fødselsdage endnu og altid maa være ved saa godt Helbred som jeg nu ønsker Dig saa kan Du aldrig have det bedre. Jeg er rask og jeg ønsker at I alle derhjemme maa være ligesaa raske saa er jeg tilfreds. Vi har nu været i Nordsøen og havde en Del daarlig Vejr men søsyg blev jeg ikke og af de 10 der er i min Bakke var jeg den eneste der i 2 Dage var nede og spise og de andre var søsyge og vare oppe paa Dækket og spiste tørre Beskøjter medens jeg sad og spiste al deres Smør. Vi kom tilbage og

14. »Urbakken« var beregnet til at lægge lommeuret på, når man klædte sig af og gik i seng.

var paa Tilbagevejen i Frederikshavn og forleden Dag ankrede vi ved Tuborg, i forgaar[s] gik vi ind paa Rheden og Onkel Svendsen lodsede os ind og jeg talte en Del med ham. Igaar var vi ude at sejle for Bestyrelsen af Stages Stiftelse og Onkel var med os lige ned til Skodsborg hvor vi ankrede. Han bad Kaptainen om jeg ikke maatte rejse hjem men Kaptainen sagde der blev ingen Landlov og han vilde ikke gjøre Forskjel paa os men Styrmanden syntes at han godt kunne have ladet mig rejse for han sagde selv til mig jeg skulde spørge om det, men Kaptainen sagde at naar vi den 1ste September lagde op skulde jeg nok faa Tilladelse til at rejse hjem. Jeg vil ogsaa blive her hele Tiden endskjønt jeg er en Del kjed af det Liv her om Bord. I Dag har vi haft Tøjvask og vi havde Chefen fra Dagmar her om Bord og vi

sejlede en Tur i Sundet for ham. Tak for det Brev fra Eder som jeg modtog i Gaar det blev jeg glad for men det var ej glædelig hvad jeg hører om den Brunne, men det bliver nok godt en Gang i Tiden vil jeg haabe. Forleden Aften havde vi Kaproning og Giggeren hvori jeg roer fik første Præmie, en Flaske Portvin som vi 11 Mand drak i Fællesskab.

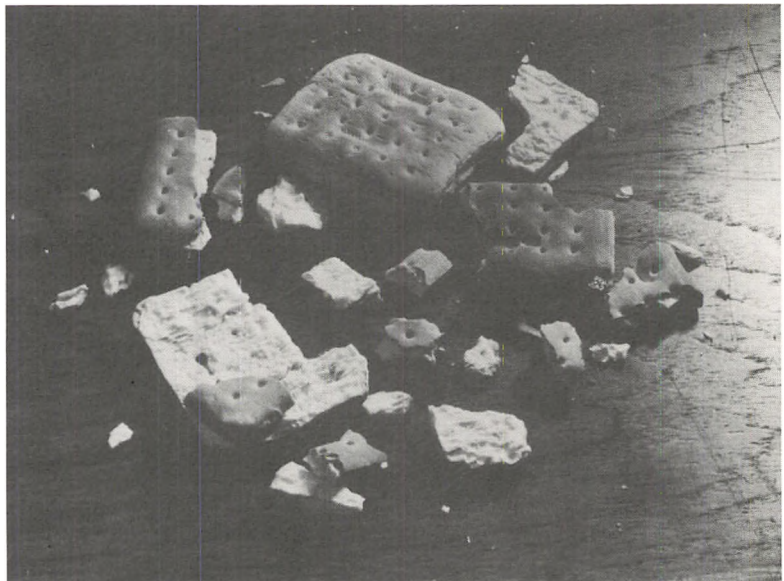
Hils J.Jensens Peter, Vilhelm og alle mine Bekjendter fra mig.

Nu tror jeg [ikke] at jeg har mere at skrive naar jeg kommer en Tur hjem skal jeg nok tage min Dagbog¹⁵ med og saa skal I nok faa alt bedre at vide. Nu vil jeg slutte mit Brev med en hjærtelig Hilsen til Alle paa Stenløse Mølle men selv hilses I dog kjære Forældre og Brødre fra Eders hengivne Søn og Broder

Viggo Petersen.

15. Det er skibsdagbogen, Viggo omtaler. Det er den dagbog, der i dette afsnit er gengivet et par uddrag fra.

Hvedebeskojter som dem drengene fik på »Georg Stage«.
Ordet beskojrt er egentlig hollandsk og betyder 2 gange bagt, ligesom biscuit. Beskojter var uden salt og fedtstof og helt tørre, så de havde ubegrænset holdbarhed. Men man kunne godt knække sine tænder på dem. (H.S.)

Jungmand og matros på langfart

Brevveksling og notater i uddrag 1885-88

Brev fra Viggo mens han i Hamburg ventede på at finde hyre på et sejskib. Han var på det tidspunkt 16 år:

Kastanniealle i Hamborg 18/10 1884

Kjære Forældre og Brødre!

Jeg vil nu gribe Pennen og skrive til Eder. Jeg kom her til Hamborg i Gaar aftes men Grunden dertil skal I nu faa at vide. Da jeg kom til Korsør gik jeg over med Dampfærgen og jeg skulde jo have været til Kil med Dampskibet jeg kom altsaa til Nyborg og Forstanderen gav mig lov til at ligge i 2den Klasses Ventetal og gav mig et Tæppe til at tage over mig. Næste Morgen tog jeg tilbage til Korsør med Dampfærgen og Kl 9½ sejlede jeg med den tyske Damper »Augusta Viktoria« til Kiel hvor vi ankom Kl 5½ og saa kjørte jeg med Toget af Hamborg til. Jeg kom i en Kupe hvor der sad en 5 velhavende Mænd som havde Interesse »für der kleine Däne« og viste sig venlige imod [mig og] viste mig hvor jeg skulde hente mine Sække og hvis jeg ej havde haft Penge til en Droske vilde de give mig Penge. Jeg kjørte altsaa til Davidstrasse i et øsende Regnvejr men Olsen var flyttet til Kastanniealle No 32 og der bor en Mand

der hedder Schultz som har Logis for Søfolk og der har jeg faaet et godt Logis, jeg har leveret Olsen det Brev. Der er forfærdelig knapt med Matroslyrer men Jungmandshyrer er der godt med og jeg tænker ej at komme til at ligge her saalænge. Logispenge er 13 Kr 50 Ør pr Uge, og 2 Kr 70 til Pigen der børster Sko og det giver vi enten vi ligger i 1 Dag eller 2 Maaneder. Her ligger en Snes Stykker i dette Logis. I Dag da jeg eftersaa mit Tøj og fandt at min Blækflaske havde faaet sit Banesaar og Blækket var løbet ud paa et Par Underbuxer og min Peberflaske var gaaet itu og der stank forfærdelig af Peber i Sækken. Her er noget at se her i Hamborg og der er en svensk Matros som jeg ligger i Seng sammen med [og] som jeg følgs med og vi har været henne paa flere Menagerier i Dag. Jeg er rask og har det rigtig godt og jeg vil haabe det samme er Tilfældet med Eder alle derhjemme.

Min Adresse er: Viggo Petersen Adrs Hr N.Olsen, Kastanniealle 32, St Pauli, Hamborg, saa faar jeg Eder Brev.

Nu til Slut en hjertelig Hilsen til alle der hjemme paa Møllen men selv hilse I hjerteligst I kjære Forældre og Brødre fra Eders hengivne Søn og Broder
Viggo Petersen   Skriv snart.

Illustreret Tidende d. 117 1882 »Dampfærgeren indlader Vogne i Korsør« og herunder »På Dækket«. Det var dengang stadig forholdsvis nyt med jernbanefærger og derfor også spændende stof i Illustreret Tidende. Det var her, Viggo i 1884 sejlede frem og tilbage på vej til Hamborg. (U.B.)

Mens Viggo ventede på at finde hyre sendte han yderligere tre breve til hjemmet, men brev fra den 20/10 og 29/10 er ikke medtaget her. Af følgende brev fremgår, at Viggo havde fået hyre på briggen »Marie« af Rudkøbing:

Hamborg den 13/11 1884.

Kjære Fader Moder og Brødre!

Naar I faar mit Brev vil I blive meget forbavsede over at I faar det saa hurtig oven paa det andet jeg skrev for nogle Dage siden men min Grund skal I nu erfare.

Iaften har jeg været oppe her hos Schultz og faaet opskrevet hvor meget jeg skylder for Logiet og det hele, og det er 38 Mark og 90 Pf og min Hyre som jeg faar udbetalt de 2 Md Forskud paa slaar lige til som jeg havde beregnet men en Ting havde jeg ej forudset, nemlig: jeg antog at jeg vilde kunde klare mig med de gamle Søstøvler jeg havde tilbyttet mig paa Stage men det er en ren Umulighed. De vare jo til Skomageren i Kjøbenhavn og jeg har jo ej haft dem paa siden jeg bragte dem til ham og han har lavet Skafterne for smal[le] og gjort Støvlerne mere utætte end tætte, og det vidste jeg jo ej da jeg tog hjemme ifran men for 3 Dage siden da jeg spulede Dæk var jeg pjaskvaad om Fødderne og det er jeg og blevet de andre Morgener naar vi havde spulet og det er alt for koldt paa denne Aarstid og Styrmanden og Matroserne siger at jeg kan blive syg ved at gaa i saadant Fodtøj paa denne Aarstid og de siger at jeg kan ej holde ud med dem de 10 Md Rejsen varer for de Støvler er dels for smaa og Læderet der er gammelt vil hurtig raadne naar det kommer i det

salte Vand og jeg maa anskaffe mig et Par nye og det er Grunden til at [jeg] skriver til Eder for at bede Eder om Penge til et Par nye Støvler og I vilde være meget gode hvis I vilde sende mig 20 Kroner saa kunde jeg faa et Par gode Søstøvler, jeg tog i Land for sammes Skyld iaften men traf ej Olsen hjemme og af Schultz som ej kjendte mit Forhold har jeg ej vildet bede om Penge. Vi sejler ej før om otte Dage, i Dag er det Torsdag og paa Lørdag har I mit Brev og I vilde være meget gode om I vilde sende dem her til Schultz Kastaniealle saa jeg kunde hente dem paa Tirsdag, det kan I nok, eller senest Onsdag og saa gaar jeg i Land og henter dem og kjøber Støvler paa Onsdag for jeg vilde nødig gaa omsonst, det koster jo og 25 Pf for at komme om Bord til Kl 9 og saa gaar de til Køjs om Bord. Jeg vil ønske at I ere raske der hjemme ligesom jeg saa kan I ej ønske mere. Eders Portræt hænger i min Køje og ej lægger jeg mig til at sove uden at tænke paa Eder, og Erik, Axel og Oves Portræt skal jeg have kjøbt Rammer til. I kan tro at jeg er glad for den Dyne jeg har, den er saa varm og vort Lukaf er saa utæt. Vi er om Bord 2 Jungmænd 1 Kok 1 Letmatros 1 Styrmand 2 Matroser og Captainen.

Min Adresse naar vi er sejlet:
Jungmand Viggo Petersen.

Ombord i dansk Brig Marie,

Capt. V.Gollerman,

Dansk Konsul [Konsulat] i La Guayre,
Venejsula, Sydamerika.

Nu til Slut en hjertelig [hilsen] til Eder alle der hjemme, selv hilses I kjære Brødre og Moder og Fader mest fra Eders hengivne

Viggo.

En opgørelse over de ejendele Viggo medbragte som sømand noteret i dagbogen fra 1883. I denne dagbog, der kun er ført til 6. august, var der et ubenyttet afsnit. På disse blade skrev Viggo i forskellige løsrevne afsnit om livet til søs. Notaterne fortæller også, at Viggo må have medbragt sine små lommedagbøger på de lange ture rundt i verden.

Viggos ejendele:

1 Speil, 1 Portrat, 1 Salmebog, 1 Lommebog, 1 Blækhus, 1 Sardinbix, 1 Harmonikar, Sæbe, Penneskraft, 2 Paa-smørebørster, 1 Blanke Børste, 1 Klædes Børste, 1 Vasker Børste, 1 Skohorn, 3 File, 1 Rasp, 1 Hammer, 1 Vridbor, 2 Syle, 1 Nibtang, 1 Rekam, 1 Stk. Læder, 1 Læderæske, 1 Køiesæk, 1 Guldkjede, 1 Uhr, 3 Par Sko Læder, 1 Par Søstøvler, 6 Par Strømper, 1 Sypose med mere, 2 Bomuldsnattrøier, 2 Par Underbuxer, 6 Lommetørklæder, 1 Halstørklæde, 2 Håndklæder, 1 Stortrøje, 1 Par blaa Buxer, 1 Vaskerklud, Papir Penne, 2 Æsker Fet Sværte, 1 Æske Blanke Sværte, 1 Daase Søm m.m. 2 Filt Saaler, 1 Tørreline, 3 hvide Linned Skjorter.

Også en opskrift på god fedtsværte er noteret:

God Fedtsværte tillaves paa følgende simple Maade: Man tager Talg, Tran og Tjære og rører en Del af hver af disse Dele godt om og koger det derefter.

V.Petersen

Siden forrige gengivne brev sendte Viggo breve fra Plymouth den 7/5 1885, København den 28/5 1885 og Stettin den 14/6 1885.

I København afmønstrede han og boede nogle dage hos sin onkel Svendsen, til han fik ny hyre på S.S.»Sjælland«. Herefter følger brev fra Frankrig:

Düncircken den 25de Juli 1885.

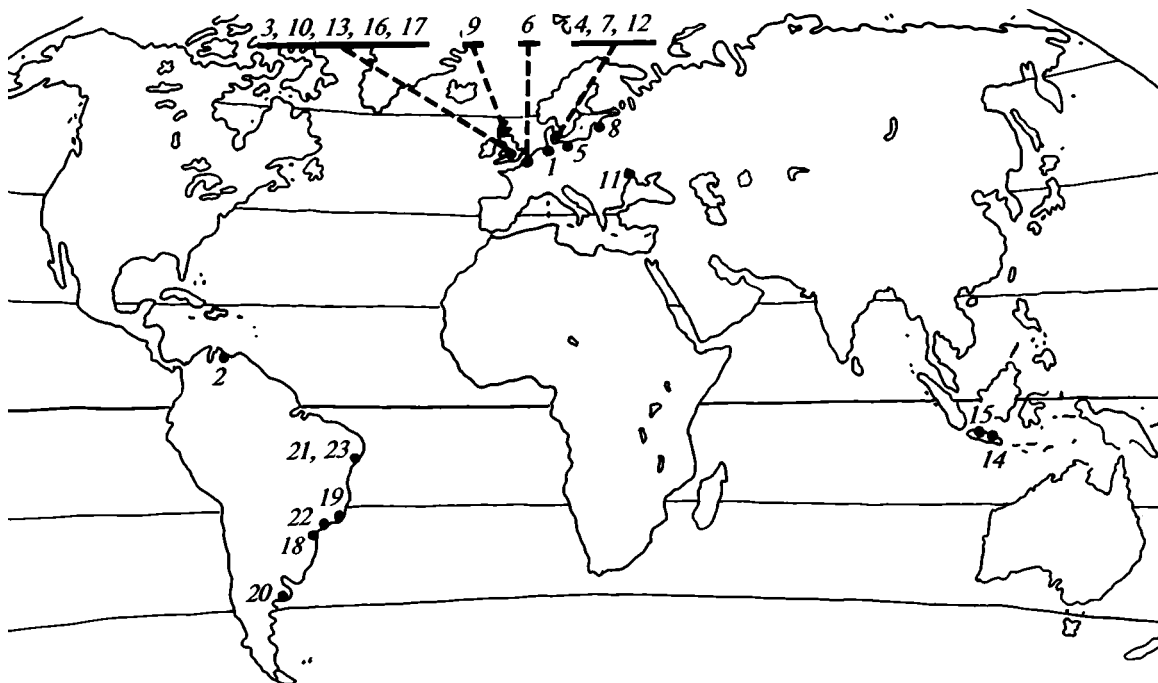
Kjære Fader Moder og Brødre.

Endnu i Aften vil jeg gribe Pennen og tilskrive Eder et Par Ord thi jeg ved jo at I venter paa et Brev fra mig og nu skal Eders venten blive opfyldt. Vi kom hertil i Gaar Formiddags og igaar Aftes Kl 10½ forhalede vi ind i Dokken. Vi skal gaa herfra og til Nakskov paa Lolland med en Last bestaaende af tomme Petroleumsfade og naar I skriver til mig kan I adressere Brevet saaledes. Letmatros Viggo Petersen

S.S. »Sjælland« Capt. Rasmussen

Adrs. Havnemesteren Nakskov.

Jeg er rask og jeg haaber det samme er tilfælde med Eder alle derhjemme paa Møllen. Jeg er kommen blandt skikkelige Mennesker i det mindste dem i Lukafet. De andre to Letmatros der mønstrede af havde kun været om Bord i 14 Dage men de har nok ej heller haft det godt for Sjælland har ej heller noget godt Ord paa sig men endnu er det da gaaet taalelig godt men vi stræber jo og efter bedste Evne at gjøre vores Pligt. Iaften havde vi en lystig Aften paa Dækket, nogle Dansede en spillede paa Harmonikar en slog paa en Blikspand med 2 Gafler og en slog to stykker Træ imellem Fingrene og en blæste paa Thekjedlen. Nu er vi færdige og Kl er 93/4 og nu vil jeg altsaa skrive til Eder. Jeg kom ej om Bord før i Søndags Eftermiddag men jeg tog ingen Hyre op for de penge jeg fik med hjemme fra rækkede

På kortet er angivet tal, der viser de forskellige destinationer, Viggo kom til, mens han sejlede på verdenshavene.

Numrene angiver rækkefølgen, og nedenfor er lokaliteternes navne og så vidt muligt dato for, hvornår han har været på stederne. I parentes vor tids navne eller stavemåde, hvis denne afviger fra Viggos.

Ikke alle Viggos breve er bevaret, og det må derfor formodes, at han har været endnu flere steder. (G.R.)

1. Hamborg, Tyskland,	13/11 1884.	13. Cardiff, England,	21/4 1886.
2. La. Gurayre, Venezuela,	?	14. Surabaya, Java,	?
3. Plymouth, England,	7/5 1885.	15. Samarang, Java,	8/10 1886.
4. København,	28/5 1885.	16. Falmouth, England,	6/1 1887.
5. Stettin (Szczecin) Polen,	14/6 1885.	17. London, England,	28/1 1887.
6. Düncircken (Dunkerque) Fr	25/7 1885.	18. Santos, Brasilien,	?
7. Nakskov,	?	19. Macai (Macaé), Brasilien,	25/9 1887.
8. Riga, Letland,	14/8 1885.	20. Montevideo, Brasilien,	?
9. Bon Piland, Skotland,	7/9 1885.	21. Pernambuco (Recife) Brasilien,	?
10. Glouchester, England,	19/10 1885.	22. Rio de Janeiro, Brasilien,	3/12 1887.
11. Odessa, Rusland,	21/11 1885.	23. Pernambuco (Recife) Brasilien,	?
12. København,	24/12 1885.		

For Viggos bevarede breve gælder iøvrigt, at de alle er skrevet med pen og blæk på fint brevpapir. Brevpapiret har Viggos initialer presset ind i papiret.

saa at jeg end kunde betale Vulf for Hyren 3 Kr¹. Vi havde en Storm og laa underdrejet i 20 Timer for halv Kraft. Vores Lukaf er meget utæt naar der kommer Vand paa Dækket og saa er der saa meget Vækketøj men jeg kan dog ej sige at de ere saa slemme ved mig. Min Arm er rask. Hils Svendsens fra mig, jeg laa der jo i to Nætter og jeg har tænkt at købe en lille Ting til dem her. I Morgen skal jeg vaske lidt. Hils Erik fra mig naar I skriver til ham². Ja saa skriver I nok til mig i Naskov. Jeg vil nu ønske at disse Linier maa træffe Eder alle ved godt Helbred. I kan tro at jeg skorter ikke paa Appetit nu.

Nu skal I til slut leve vel alle sammen og være hilset alle der hjemme paa Møllen men selv hilses I kjære Forældre og Brødre mest fra Eders hengivne Søn og Broder

Viggo. Levvel skriv soon.

Efter dette brev følger fire breve, fra Riga den 14/8 1885, Bon Piland i Skotland den 7/9 1885, Glouchester den 19/10 1885 og Odessa den 21/11 1885; disse er her udeladt. Derefter afmønstrede Viggo i Danmark og efter at have været hjemme og holdt jul, fik han igen hyre, denne gang på et hollandsk skib, Barken »Torbeke 6«:

Cardiff den 21de April 1886.

Kjære Fader Moder og Brødre!

Jeg vil nu gribe Pennen og skrive et Par Ord til Eder kjære i Hjemmet, I kan tro at jeg har tænkt mange Gange paa Eder i disse Dage jeg har været hjemme fra. Jeg er rask og vil haabe det samme er Tilfælde med Eder alle derhjemme. Vi kom herind til Cardiff i Mandags Eftermiddag og har haft en farlig Slæb med at hale og fortøje³, i Mandags Aftes kom vi ej til Køjs før Kl 11. Vi skal losse Ballast i Nat og jeg tænker vi bliver klare [der]med til imorgen Kl 10-11 Formiddag, og saa skal vi nok strax til at laste Kul for det skal nok gaa over Hals og Hoved. Vi har for Øjeblikket rigget ned halve Rikken paa Stortoppen og skal have en ny Bramsaling⁴ og jeg haaber da ej at vi kommer [til at] gaa de første 8 Dage. Ja jeg er rigtig nok kommen med en Hollænder og jeg tror næsten at det er den flyvende Hollænder for det er rigtignok sløj her om Bord, det er en elendig Kost vi faar, men jeg har en glubende Appetit og Grøden vi faar til Frokost den glider, saadan en lille Blikbakke fuld og saa en a 2 Beskøjter og The og Kaffe, gaar godt ned uden Sukker og Geneveren om Morgen, tager jeg ogsaa med er det koldt, saa er den ligefrem behagelig og velkommen.

1. »Vulf« tjente ved at formidle hyre til søfolk - en slags fæstekontor.
2. Viggos bror »Erik« var på det tidspunkt kommet i købmandslære i Ringsted.
3. Sejlskibe uden hjælpemotor kunne normalt ikke gå helt til kaj eller i dok og måtte derfor »hales« på plads med tov eller wire.
4. De store skibes master var normalt samlet af tre dele, og »salingen« var den øverste af de to samlinger. Den øverste del af rigningen på stormasten var taget ned for at forny mastens saling (samling).

Jeg har jo ogsaa givet Eder Adressen til det danske Konsulat men det er ej ret, det er jo det Hollandske Konsulat og i Fald I have skrevet Brev til mig faar jeg det ej uden at jeg selv henter det.

I Dag er det Langfredag og jeg vil nu fuldende Brevet I kan af Datoen se at det er et Par Dage siden jeg begyndte. I Dag har vi forhalt og haft en farlig Roderi med Trosser, igaar Skærtorsdag arbejdede vi hele Dagen og halede hen under Kulsprutten og de fyldte Kul hele Natten til Kl 6 i Morges, i Dag maa de ej arbejde for den er hellig her i Landet.

I Dag har jeg været henne hos Skipperen med mit Landgangstøj for jeg vil ej have det om Bord og har derfor syet det ind og Skipperen vil saa sende det hjem for mig, for naar jeg kommer hjem om et Aars Tid er det alt for smaat til mig og lad saa hellere Erik slide det for han kan jo omtrent passe det og Tøjet er godt og det bliver jo halvt spolert. Naar I saa faar det lad mig saa høre om det alt er i Orden naar I skriver til mig næste Gang, men det bliver jo saa til Surabaya.

Jeg er rask men det er en sløj Kost og sløjere bliver den vel sagtens naar vi kommer herfra Kardiff.

Jeg tænker at Rejsen til Surabaya varer til 2 a 3 maaske 4 Maaneder og naar I skriver til mig om 2 Maaneder efter at I har faaet mit Brev saa faar jeg nok Eders i godt Behold naar vi kommer til Surabaya.

Min Adresse er: Viggo Petersen
Ombord i Hollandsk Bark
Thorbecke 6. Kapt. van der Meyer,
hollandske Konsulat i Surabaya,
Java.

Ønsk nu Erik at han maa slide Tøjet med Helsen og at I alle maa være raske og friske til vi ses igjen og naar jeg nu kan faa Lejlighed til at komme op til danske Konsulat saa kan jeg jo faa mit Brev i Fald der er noget. Nu til slut en hjertelig Hilsen til Eder alle derhjemme paa Møllen men selv hilses I mest kjære Forældre og Brødre fra Eders altid hengivne Søn og Broder
Viggo.

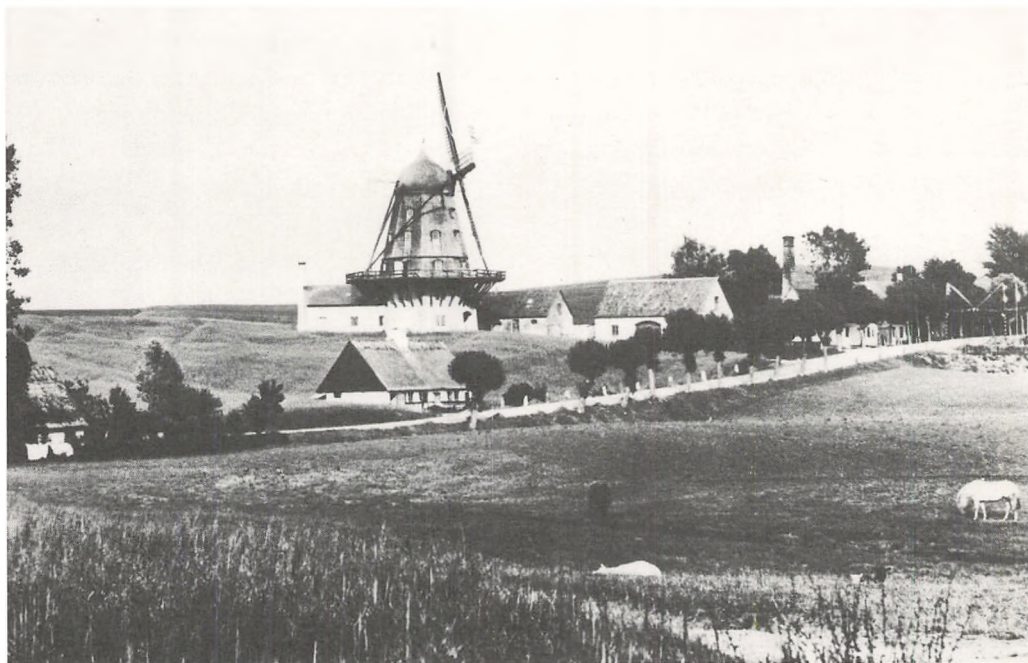
Vi har haft lang Rejse og de første 14 Dage gik der ingen Vagt uden reven [reben sejl] eller bjæge Sejl⁵. Hils Svendsen fra mig og han skal nok faa Brev fra mig fra Soerabaya.

Har I Spektaklet endnu, jeg mener Aaris?⁶

Alt hvad der indtil nu har været citeret har været Viggos skriverier. Familien - faderen, moderen og søskende kender læseren kun gennem Viggos beskrivelse af det skete. Derfor gengives her nogle breve fra familien. De er sat ind i kronologisk rækkefølge med Viggos breve samt notaterne i dagbogen fra 1883.

Det følgende brev fra Stenløse Mølle er både fra Viggos mor, far og bror:

5. »Rebe sejl« betød at gøre sejlflden mindre, at bjærge sejl var at tage sejlene helt ind eller sammen.
6. »Aaris« var i en periode tjenestepige på Stenløse Mølle. Hun var formodentlig galsindet eller på anden måde vanskelig at omgås.

Stenløse Mølle 1896. Møllen har flag på vingerne, og der er rejst æresport over Frederikssundsvej nær bygningerne. Billedet er taget i anledning af, at lærer Hansens søn Carl er på besøg fra U.S.A. Op til møllen er bygget et hus, der rummede en dampmaskine, som kunne levere kraft til møllen, når vinden svigtede. Lige neden for møllen ses fattighuset. (H.H.)

Stenløse Mølle den 29 Juni 1886

Min Kjære Viggo

Jeg maa nu først takke dig for dit kjære Brev som vi naturligvis blev meget glade for, men du er ikke rigtig tilfreds og det kan jeg godt forstaae naar du kommer fra et godt Hjem som vi jo har i et og alt, tidt og mange Gange siger jeg Gud give at jeg kunde give Viggo det men desværre kan det ikke skee, men med Guds Hjælp vil vi haabe at der nok kommer en Tid at vi igjen kan see og være Glade og Tilfredse, dog et var vi Glade for at du Skrev at du var Rask og havde en god Abetidt, kjære Viggo du Skrev at du vilde sende dit

Tøj men vi har ikke set eller hørt noget til det saa vi formoder at du ikke har sendt det men beholdt det, nu skal jeg fortælle dig lidt, Ugen før Paaske var jeg nede hos Sofie, Reiste den ene Dag og kom hjem den anden Aften, det var en rar Tur for jeg syndes saa godt om det hele, Jensen og Marie og Børnene var her ude i Paasken og de havde det saa rart at de kom her ud i Pense Søndag og blev til Tirsdag Middag, Onkel Thorvald og Tante Camilla var her fra Søndag Aften til Tirsdag Morgen og vi havde forresten en rar Pense, vi har faaet lavet i Stan i Dagligstuen, Spisestuen, Spisekammeret, Kjøkkenet [og] Malet Udvendig paa Vinduer og Døre, Tjæret

Møllen og alt hvad der bliver Tjæret, Fader og Dogteren har i Forening bygget et Badehus i Fuglesøe, Axel og Ove Bader hver Dag, naar Axel kom hjem, Peter Jørgensen i Søsum har mistet sin Kone hun døde i Barselseng, Barnet Lever, det er en stor Sorg for Peter Hansen for det var jo deres eneste Datter⁷, Stine Skov fra Fuglesang er Død det er ogsaa en stor Sorg for hendes Forældre, vi har haft Brev fra Lundberg at de kommer her paa Mandag, deres Nabo skal til Dyreskue i Hillerød og de kjøre og skal ogsaa blive med Kjøretøj her om Natten, jeg ved ikke hvor mange Dage de bliver men jeg glæder mig til at di kommer, Svendsen Laurits er bleven Forlovet det er saamænd i tide for han er kun 20 Aar, jeg syntes det er for tidlig, fra Lars Nielsen skal jeg hilse dig saa meget fra, Doctor Krarup er bleven Forlaaet, som kun 3 Uger gammel, for saa havde de Brylup i Tirsdag med Doctoren, Enken Fru Hansen som før var [?]

Vær fornuftig kjære Viggo og lad di ikke forlede til Daarlighed som kun vilde bedrøve dine Forældre og vi tænker saa ofte paa dig. Nu en Hjærtelig Hilsen fra os alle her Hjemme men mest fra din eien Hengivne Moder - lev vel til vi ses.

Stenløse Mølle 2de Juli 1886.

Min Kjære elskede Wiggo.

Du kan ikke tro min kjære Dreng hvor vi længes efter at høre fra Dig. Vi lever i det Haab til Gud at han holder sin beskærmende Haand over Dig, som

7. Det var barsel-feberen, der hærgede. Mange unge koner i Stenløseområdet døde i de år efter fødsler.

BENTE KIRSTINE
JØRGENSEN

FØDT PEDERSEN,

FØDT D. 9 MARTS 1856

DØD D. 13 JUNI 1886

BENTE KIRSTINE
JØRGENSEN

FØDT D. 1 JUNI 1886

DØD D. 26 SEPTEMBER 1886

Inskription på gravsten over Peter Jørgensens kone og det lille barn, der fik moderens navn. Der har åbenbart ikke været nogen amme ved hånden, og spædbørns-mad, som vi kender i dag, fandtes ikke - det var svært at holde liv i små børn, der ikke fik bryst. Stenen stod tidligere på Stenløse kirkegård. (F.F.)

os alle! Ja kjære Viggo af Nyheder er her vel egentlig Intet at meddele. Moder har vel saavel som Axel fortalt Dig hvad der er foregaaet i Hjemmet, jeg fik i dette Øjeblik en Meddelelse fra Vixø idag at Grd Sognefoged O.Rasmussen er Død idag.

Sogneraadet havde igaar Møde samt Fattiguddeling, og valg af et Medlem istedet for Jens Andersen som har saa daarlige Øjne at han ikke mere kan være Sogneraadetsmedlem, da vi var færdige

var jeg inde og Besøge O.Rasmussen og jeg kunde jo nok see at han var meget affældig og Øjnene matte men dog troede jeg ikke han var gaaet saa tidlig bort.

Vi skal imorgen til Begravelse i Stenlille, den gamle Jørgen Jørgensen er død, han var ude og luge Roer for Sønnen, og de syntes da omsider at han laa temmelig rolig mellem Roerne, og da de kom nærmere til ham fant de ham omtrent Død.

Vi kører Tørv hjem idag som jeg har købt af Møller Jakobsen, Høet har vi Høstet, der blev ikke ret meget jaar, Sæden seer kummerlig ud⁸, Rugen staar godt men alt andet er daarlig.

Heri Haven staar alt godt kun Jordbærrene er daarlige, det seer ud som der ingen bliver. Moder har nok fortalt Dig om alt Maling og Tjæren heltigjennem, Ja vi har som sædvanlig travlt, nu bliver vi da Aaris kvit, til 1st August skal vi have Jens Isaksens Datter, det haaber jeg bliver bedre.

Dyrlæge Kattrup og Familie er for-gangne Dag kommen hertil og vil for-modenligt blive her, de boer i deres gamle Leilighed.

Vi har jævnlig Brev fra Erik han er Rask og tilfreds og længes efter at høre fra dig. Vi havde Brev fra Tante Stine og Fader forgangen, Fader har i længere Tid haft et daarlig Been og kan ikke udholde at gaae. Stine Skov fra Fuglesang, hende kan Du jo nok huske, hun er Død.

Sluttelig de bedste Ønsker for Dig og den Hjærteligste Hilsen til Dig fra din altid Hengivne Fader

Rasmus Petersen.

Lillebroderen Aksels brev. Han var på det tidspunkt 13 år:

Stenløse Mølle d 2 Juli 1886

Kjære Viggo

Nu da jeg har Lejlighed, jeg har nemlig ellers meget travlt fordi jeg skal have Examen i en hel Uge, hvilken begynder i Morgen, vil jeg skrive et Par Ord til dig. Da du vel ikke kommer hjem til din Fødselsdag, vil jeg gratulere dig, og ønske at du maa have det godt i det nye Aar. Jeg har lige nylig nu været i Vandet i Fuglesø, vi have nemlig faaet bygget et nyt Badehus. Fader og Doktoren i Viksø have ladet det bygge og Peter Rasmussen fra Vexø har lavet det. 2den Pintsedag havde vi Børnefest paa Anders Andersens Jord ved siden af Brændepladsen. Der var Tombola, Keglebane, Gyng, Dansesalon med (fire) Musikanter, Talerstol, Spisebord o.s.v. Entreen var 10 Øre for Børn 20 Øre for Voxne. Tilslut dansede vi inde i Loen lige til Kl var 10, hvor vi sang en Sang og skiltes derpaa ad. Festpladsen var pyntet med Flag og grønt, over Indgangen var der en grøn Port med et stort Flag paa hver Side. Overskuddet blev 5 Kr. som blev anvendt til at købe et Spejl, En Vandkaraffel, Glas, Bakke og en Hylde til at sætte det paa, til Holdepladsen. I Pintsen var Onkel Thorvald, Tante Kamilla, Onkel Jensen, Tante Marie, Marius og Laura her ude. Vi have faaet en kjøn sort Kalv. Du ved nok den Kalv vi havde lagt til, den er solgt. Vi have en So som har faaet otte smaa Grise, som alle har det godt.

8. »Sæden« = vårsæden, byg og havre.

Karaffel og glas, som der tidligere var i ventesalen på D.S.B.-stationer. Jernbanemuseet, Odense, foto 1993. (B.S.)

Vi have 6 temmelig store Kaniner 6 smaa og 2 store Kaniner. Jens Jørgensens Fader fra Stenlille er død. Efter Sommerferien skal Ove ind og gaa i Skole i Kjøbenhavn, han skal ind og prøves i Morgen otte Dage. Nu da jeg ikke ved mere at skrive om vil jeg slutte mit Brev med mange Hilsner her hjemme fra
A Petersen.

En notits Viggo har skrevet i dagbogen fra 1883:

Den 8de Oktober 1886 om Natten Kl 4 afgik vi med hollandsk Bark Thorbecke 6 fra Lamarang fra Java Castel med Sukker til Falmouth og ankom til Falmouth den 6te Januar 1887.

Ja! Viggo du var dum. Men nu ved du hvad Sølivet er, vidste jeg det for 4 Aar tilbage. Jeg blev hjemme. Ja, I skulde prøve det en Gang I derhjemme der kan sidde ved en varm smaa Blow Kakkellovn.

Da Viggo kom til London, afmønstrede han uden at have fået ny hyre. Han søgte arbejde, men der gik en måned, før det lykkedes ham at få arbejde igen. Notits i dagbogen fra 1883:

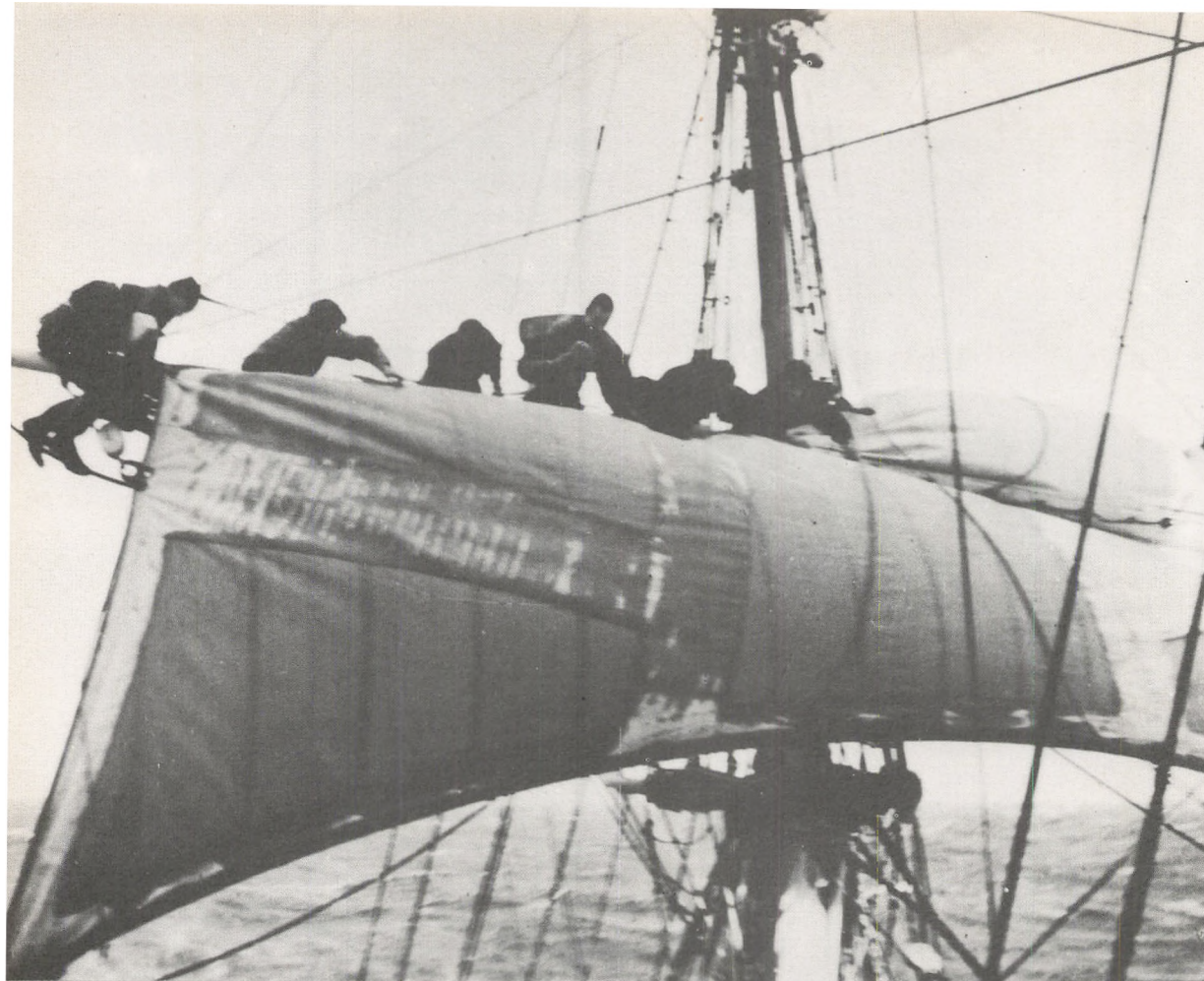
Den 28de Januar 1887 afmønstret i London fra hollandsk Barkskip »Thorbecke 6« fra Amsterdam og ligget i Boringhus, 2 Uger Haivaight og 2 Uger i Poplar, og Guderne maa vide at Pengene svinder som »Dug for Solen« der, det maa jeg »poor deval remember«, men næste Gang skal det ej gaa saaledes, det har jeg svoret en dyr Ed paa
Viggo Petersen

Den 26 Februar 1887 mønstrede jeg i London med Engelsk tremastet Skonnert »Anna Brunshvig« Port Madoc, Wales for Letmatros 36 Kr i Md. og gaa ud til Santos i Brasilien.

Den 6te April passeret Linien [ækvator], Aften Kl 10.

Den følgende stille bemærkning der dækker over oplevelsen af en hvirvelvind, hvor skibet klarer sig - måske fordi nogle af sejlene blæste itu. Notits ligeledes fra dagbogen:

Ombord i Barkentiner Anna Brunsvight hjemmehørende i Port Madve i Wales. Paa Rejsen fra St Katarina Eiland og til Montivedo midtvejs Kl 4 gjort fast Fok Merseil, to Reb i Storsejl, Kl 6½ blæste vore Under Mersseil og Fore Stageil i Stykker, firet ned Kloen paa Stordeglil og vi havde en dejlig Nat for det lille stump Sejl. Kl 4 næste Eftermiddag fint Vejr. Det er Pamperos som de kalder den.

Merssejl rebes (gøres mindre) i stormvejr. Billedet er fra »Georg Stage«, efter at dette var solgt og sejlede under navnet »Joseph Conrad«. Fotografiet stammer fra en verdensomsejling, der blev foretaget i årene 1934-36. (H.S.)

Som det fremgår, er det stadig sejl-skibene, der tiltrækker Viggo. I det følgende opremser han familiens navne - først sig selv og brødrenes, derefter faderens og moderens navne. Det er stadig optegnelser gjort i 1883-dagbogen:

Viggo Magnus Chrestian Petersen. Erik Peter Petersen. Axel Joakim Petersen. Ove Valdemar Petersen. Rasmus Petersen. Laura Detlevsine Jubeline Foght. Gud hjælpe os og lad os bevare

Sundheden saa kommer det andet af sig selv. Det er Viggos Tanker og Ønsker paa en Eftermiddags Frivagt om bord i 3 mastet Skonnert Anna Braushveigh paa Rejsen fra Santos og til St.Katarina fjernt fra sit kjære gode Hjem i Danmark hvortil hans Tanker i Stilhed vandre mange Gange og dvæler ved Erintringen ved de mange lykkelige Dage som jeg har tilbragt der.

Jeg kun Erintringen har nu tilbage, Gud lad mig aldrig, aldrig glemme den. Viggo

Brev fra Viggo til hjemmet fra skonnerten »Anna Braushveigh«. Der er ikke bevaret nogle breve mellem det sidste gengivne brev af den 21/4 1886 og det her følgende:

Macai den 25de September 1887

Kjære Fader, Moder og Brødre!

Jeg vil nu gribe Pennen og skrive et Par Ord til Eder. I maa tro I ere al Tid i mine Tanker og jeg ønsker mig tidt hjem, men jeg tror at vi bliver ude maaske 10-12 Maaneder mere. I Dag er vi 7 Maaneder om bord og jeg har nu allerede 200 Kr tilgode og jeg har dog købt noget Tøj, har haft 8 ú Tobak og flere Smaating. Jeg er rask og ønsker mig snart hjem.

Jeg takker Eder meget for Eder sidste Brev og sig en Tak fra mig til Erik for hans Brev, som jeg modtog i Montevideo. Jeg haaber at alle ere raske derhjemme. I ser paa Overskriften og I tænker, hvad er det for en By, se vi tog Ballast i Montevideo og havde 3 Ugers Rejse til Pernambuco og der laa for Anker i 8 Dage ude i Aaben Sø rulle værre end ellers, og vi gik derfra den forrige Mandag og kom ind her i Dag til denne lille Plads og skal laste Salt og gaa til Rio de Janeiro.

Dette er en meget lille Plad[s] jeg tænker her er 50 Huse men her er meget varmt vi er jo kun 30 Mil fra Ækvator. Jeg er ej meget glad for at gaa til Rio fordi at det er en meget usund Plads med Feber men der er heller ingen af de andre der er meget for at gaa dertil men der er jo intet ved det at gjøre naar vi har at gaa, men jeg [tænker] alletider vi dør ej før vores Tid kommer, saa er det ligemeget hvor vi er i Verden. Ja nu ved I hvorfor jeg ej skrev før fordi vi gik til

Pernambuco for at søge efter en Last og vi vidste ej om vi skulde blive der en Dag eller en Maaned, og samme Dag vi fik Last - hiv op Anker, gaa under Seil og der var ej nogen Tid til at skrive Brev ellers vilde jeg ogsaa skrevet til Eder.

Min Adresse er:
Viggo Christian Petersen
Ombord i english Bargentiner,
Anna Braunshvigh.
Kapt. R.Jones,
The english Konsulat in
Rio de Janeiro,
South American.

Men saa snart I faar mit Brev maa I skrive i fald I vil at jeg skal faa det i Rio for vi har kun 30 Dage til at losse og laste i og det tager jo en god Tid for Brevet at gaa herfra og hjem og hjemme fra og herud igjen.

Men jeg ønsker snart at komme hjem men en anden Ting er at vi har det ej mere saa godt med Spise og Arbejde som vi havde i den første Tid vi var herombord men vi gjør som vi vil i mange [ting] og bryder os ej stort om hvad de siger for vi er ligesaa mange forud som de er agterude. Men det vil ej blive værre end vi kan udholde det. Nu vil jeg slutte mit Brev med en Hilsen til Eder alle derhjemme Axel Ove og Erik men I kjære Fader og Moder ere de der faar de bedste Hilsner fra Eders altid hengivne Søn Viggo.

Jeg er begyndt mit 20de Aar. Jeg har holdt min Fødselsdag i Pernambuco var roende i Land med Skipperen, han gav mig 1 Glas Vin, jeg traf en Kjøbenhavn [og] havde 1 Glas Vin og Cigar fra ham og blev gjenemvaad ved at ro ombord, en god Fødselsdag.

Viggo fotograferet i København i den periode han ellers sejlede på verdenshavene. Ved urkæden hænger den lille medaljon, han fik til sin konfirmation. (P.E.)

Brev fra Viggos mor og far:

Stenløse Mølle den 2 November 1887.

Min Kjære Viggo.

Endelig kom den glædens Dag for os at vi fik Brev fra dig du kjære Barn, ja kjære Viggo du kan ikke tenke dig hvor vi har lengs efter at høre fra dig og det er da heller ikke saa underlig efter som det er 6 Maaneder siden vi fik Brev,

min og Faders eneste Trøst har været at Gud vilde nok beskjærme dig og holde sin Haand over dig, Fader har saa ofte sagt til mig at jeg skulde ikke være bedrøvet for du havde det nok godt, ja kjære Viggo, det sagte Fader kun for at Trøste mig for jeg kunde alt for godt merke at han ikke var mindre bedrøvet ind jeg, men det er jo givet Manden at bedre kan beherske sine Tanker, og lade som han er den stærke, ja kjære Viggo

naar du havde kundet seet dine Forældres glæde, idag da jeg fik Brevet løb jeg ud til Fader og raabte Brev fra Viggo og du kan troe at han kom i en fart, og der er mange som har spurgt om vi ikke har hørt fra dig, ingen saa ofte som Erik og vi sender altid dine Breve ned til ham at han kan læse det og hvor glad vil han ikke blive naar han faar det, vi har faaet Onkel Svendsen til at forhøre hvor Skibet var men du min kjære Dreng kom først med Efterretningen til stor glæde for Stenløse Mølle beboer, Ove sagde forleden Dag, Moder naar Viggo kommer hjem skal vi heise Flag og det skal vi kan du troe, Erik er saa stor han er større end Fader, Axel er jo ogsaa bleven stor og er flittig han er den yngste i Klassen men er No 1, det er jo morsomt for ham, ja der er dem i Klassen som har Skæg paa Hagen som er 17 a 18 Aar han er den eneste som ikke er Confimeret i Klassen, du kjender jo Axel han tager alt med en knusinde Roe, nu vil det jo vise sig til Sommer om han kan tage Exsamen, det er nok ellers hans plan at gaae Militærveien, han er jo Anføre hver Søndag for Drengene naar de leger Soldat, jeg har ikke mange Nyheder, Ole Larsens Mette kjender du jo hun skal Giftes med en som di kalder den store Peter i Søsum, Skolelære Hansens Sofus er bleven forlaavet, Niels Vilhelm er ogsaa bleven forlaavet, Hansens Sofi er bleven Confimeret, den gamle Lengehun[d] er Død, Fader synes det var syn[d] at han stod bundet han blev løst og Fader havde sagt til dem om der ikke var en som vilde Skyde ham men der var ingen der svaret, Dagen efter gik han sig en Tuer paa Holdepladsen og blev kjørt over af Toget; han har vist aldrig været der før, du

kan troe at Sofie har en sød lille Pige som bliver 1 Aar den 13de November di var her i 3 Uger i Sommerferien og [h]vor jeg var glad for den lille Tøs jeg havde glædet mig til en Tuer hos Sofie men saa fik vi brug for Pengene et andet sted [end] til at Reise dem op som Fader nok meddeler dig, nu lagges det snart hen ad Jul saa er det 2 Aar siden du kom hjem, det var en herlig Juleaften kan du huske den, kjære Viggo, ja kjære Viggo nu maae jeg slutte med en Hilsen fra Lars Nielsen, Præsten, Svendsen, Onkel Thorvald, Jomfru Petersen, Hans Jensen og flere Viksøer, Erick, Axel, Ove alle her paa Møllen men mest Hilses du fra din altid hengivne Moder

Laura Petersen

Den 16de har vi været gift i 20 Aar.

Stenløse Mølle 2 Novbr. 1887

Min kjære elskede Viggo

Idag modtog vi dit kjære Brev, som vi i flere Maaneder forgjæves haver ventet paa med usigelig længsel, kjære Viggo, Du maa enandengang ikke lade os vente saalænge, vis det er dig mulig at faae Brev afsent til os, selv om det kun er mindre i Indhold, naar vi blot ved at Du er Rask, saa haaber vi paa bedre Tider for Dig naar denne Tur er overstaet. Ja kjære Viggo, Du kan ikke tro hvor vi blev glade da vi af Brevet saa at Du er Rask og vi Iler derfor strax, med at sende Dig disse Linier, Jeg har idag været i Kjøbenhavn og er nu Kl 11½ ifær med at skrive disse linier som jeg haaber maa træffe Dig Rask og efter Omstændighederne Tilfreds! Jeg har været hos Svendsens Thorvalds Foght Jensen og skal hilse Dig meget fra dem

Viggos mor hilste i sit brev fra »Jomfru Petersen«, - det må være Ane Kirstine, Viggos »flamme« fra konfirmationstiden. Hendes far hed Peter Larsen, men Ane Kirstine fik sin fars fornavn som efternavn.

Billedet viser Ane Kirstines hjem, Kildebæk, i 1893. Af personerne fremgår, at meget er sket dér, siden Viggo fik Ane Kirstines hilsen. Fra venstre: En karl, »Honningmand« (der passede bier for folk), en karl, gårdejer Anders Peter Hansen der var blevet Ane Kirstines mand, Ane Kirstines barn og mor, Ane Kirstine, 2 piger, Ane Kirstines møster og bag hende Ane Kirstines far, aftægtsmand Peter Larsen. (S.A.)

alle (Elna ikke at forglemme) det bad hun mig om, Svendsen var ifær med at skrive til Rederiet for om mulig at faa at vide hvor Skibet var, Axel og jeg var ude paa Kommunehospitalet at see til Ove han er der for Tiden, det er i Dag 3 Uger siden at han kom derind, Du ved nok han var lidt skæv i Halsen, en Sene trak Hovedet lidt til højre Side, og det tog til, og den Sene er nu overskaaren og skal voxte sammen igjen og blive lidt længere, han ligger lige ud paa en Ma-

dras, og har en Læder mundkaar spændt under Hagen og hen i Gavlen af Sengen i en lille Blok gaar en Snor og deri en Vægt som hænger ned bag Sengen, og holder Hovedet lige, det var ham jo drøit nok i den første Tid men nu gaar det godt og jeg venter han snart kommer hjem, hvortil han ogsaa glæder sig. Ja han har sagt at der maae hejses Flag for ham naar han kommer, da jeg i Dag læste dit Brev for ham, og Du omtalte din Fødselsdag, da sagde han, ja vi

havde jo Flag oppe hele Dagen paa Viggos Fødselsdag men det viste han ikke, Jeg skal hilse Dig meget fra ham og sige at nu vil han efter denne tur altid være rigtig Artig thi han har seet saamange som ved uartighed er kommen til Skade.

Fra Axel skal jeg ogsaa Hilse han maatte iseng da det er saa sent, han kunde ikke faae Tid til at skrive. Angaaende Familien da troer jeg de alle ere Raske; jeg skrev forgangen til Fader og deri omtalte vor længsel efter at høre fra Dig, men nu skal jeg en af de første Dage skrive til ham igjen da jeg ved at han længes efter at vide det. Her paa Møllen gaar alt i sin gamle Tur her er ingen forandringer skeet siden vi sidst skrev til dig, og Moder har nok omtalt nogle enkelte smaating. Hilsen fra Lundberg og Sofie. Der har i det sidste Aar været en stor Mængde Ildebrande dog ikke i nærheden, ja i Morges brændte Præstegaarden i Ballerup alle Kreature [?], Ilden paasat.

Ja kjære Viggo jeg vil nu slutte med de bedste ønsker til Gud for Dig og os alle at vi til næste Aar maae Sees Glade og Tilfredse, det ønskes af Din Hengivne Fader

R.Petersen

Kjære Viggo Du maae ikke nægte Dig selv nødvendige Klæder eller Føde for at spare Pengene thi Dit Helbred har mere Værd end Pengene. Det glæder os naturligvis at Du sparer Penge thi dem er der altid brug for, men Du forstaar jo nok min mening, ikke sant!

Moder har jo ogsaa omtalt Erik han er ogsaa flink og godt fornøjet. Vi har haft en god Høst iaar, men paa daarlige Jorder har den været smaae nok. Vi har aldrig haft saadan en Mængde Kartoffler

og Gulerøder som iaar paa ligestort stykke Jord.

Naar Du er kommen til Rio gaae ikke mere iland en nødvendigt!

Brev fra Viggo til hjemmet. Der synes ikke at have været noget brev mellem det sidst her gengivne af den 25/9 1887 og det følgende:

Rio de Janeiro den 3die Decmb. 1887

Kjære Fader Moder og Brødre!

Jeg griber nu Pennen i Dag for at opfylde Eders Ønske og det ved jeg er at skrive et Par Ord til Eder. Den første Nyhed er at jeg er rask og kun har Længselen efter snart at komme hjem, ja I kan tro at jeg mange, mange Gange tænker paa Eder og ønsker at jeg kunde staa uset i en Krog nær ved Edre og hører Eder og kunde overraske Eder, men jeg haaber med Gud at den Tid skal snart komme og jeg glæder mig i Tankerne dertil. Jeg haaber at I alle naar dette Brev naar Eder ere glade og tilfredse, og [i] Hovedsagen ere raske. Jeg haaber at lille Ove er vel igjen og fortæl ham at jeg længes efter at se ham som en stor artig Dreng, jeg tror ikke en Gang at jeg kan kende [ham]. Sig til Sofie at jeg vil have hendes lille Pige til Kone at hun ikke lader hende gaa hen og forlove sig før jeg kommer hjem. Vi har nu snart været her i Rio i 3 Uger og vi havde Lasten ude i Torsdags og igaar tog vi 75 Tons Stens Ballast ind og jeg tænker at vi skal gaa af sted imorgen Eftermiddag eller Tirsdag Morgen og jeg er glad at vi kan komme bort fra denne Plads. Her er meget varmt og sygelige.

Det var ofte et barsk liv at være sømand på et sejlskib, f.eks. i stormvejr at gå til tops i rigningen for at bjærge sejl. Her »Vimeira« af Glasgow, foto kapt. C.G.Erichsen. (H.S.)

Tiden er i Gang, vi kan daglig se Død-
baaden gaa fra Hospitalet der ligger paa
en lille Øe, gaa i Land med de Døde.
Der er ingen af os her ombord der har
mærket Sygdom men der har heller
ingen Landgang været her. Vi gaar her
fra og til Pernambuco der har vi været
for ikke længe siden. Vi gaar dertil for
at se efter en Fragt for der er ingen Ting
at faa her i Rio men jeg haaber at vi
faar en Last Sukker enten til England
eller maaske gaa over til New York eller
rundt til Amerika men jeg haaber at vi

vil komme til England saa at jeg kan
komme hjem til [Eder] jeg længes efter
at gense Eder og Tiden synes meget
[lang] for mig men jeg haaber med Gud
at det vil ej vare saa længe. Nu vil jeg
slutte mit Brev for denne Gang med en
hjærtelig Hilsen til Eder alle derhjemme
men mest dog til I kjære Forældre og
Brødre fra Eders altid hengivne Søn og
Broder

Viggo.

Naar I skriver saa snart I faar mit
Brev tænker jeg at faa det i Pernambuco.

Min Adresse er:

Viggo Christian Petersen, Ombord i engelsk Bargentin Anna Braunschweig, Capt. Jones, The english Consulat in Pernambuco, Brasil, Saud Amerika.

En glædelig Jul og et godt Nytaar til Eder Alle ønskes af Viggo!

I forsomren 1888 afmønstrede Viggo så i København for at blive i land, og dermed slutter de skriftlige kilder fra hans hånd. Det var meningen, at han skulle oplæres som møller og derefter komme hjem og arbejde på Stenløse Mølle, for engang at overtage hele virksomheden efter sin far. Han fik derfor stilling på en mølle ved hovedstaden.

De følgende breve fra Stenløse Mølle er fra denne periode:

Stenløse Mølle 13/6 -88

Kjære Viggo

Af dit kjære Brev seer jeg at du har været hos Schmidt og udsøgt Trøjer men ikke faaet, det var just ikke pænt af ham, men de bliver nok saa ofte bedraget og derfor maae de være forsigtige. Moder er idag i Byen og hun betaler nu Trøjerne. Dit Tøj har ligget hos Onkel siden Løverdags men Onkel er jo sjelden at træffe om Søndagen men naar det er stille Vejr kan du vel ogsaa faa Tid at hente det paa andre Dage.

Moder er idag at træffe hos Svendsens,

da det er Tantes Fødselsdag, Trøjerne kan Schmidt jo sende ud til Dig, vis ikke Moder tager dem med og lægger dem ved dit Tøj hos Onkel.

Kjære Viggo jeg haaber da du delta-ger i Bildung [bildning] naar saadan finder Sted, da det jo er vigtig for Dig at lære saavel Franske som Rhinske Stene^o. Daniel er nu Rask igjen, han kom igaar og Niels er Rejst.

Vis der er Tid kan du jo bede Bodilsen om du maa gaa til Byen og faa dit Tøj.

Sluttelig Hjærtelig Hilsen

Rasmus Petersen

Af det følgende brev fremgår, at familien arbejdede på at få Viggo ind ved marinen, så han kunne afjæne sin værnepligt. Årsagen var, at han var blevet uvenner med sin arbejdsgiver, Bodilsen. Viggo var på søen blevet vant til at tale lige ud om uenigheder, en tone arbejdsgivere på landjorden ikke tålte:

Stenløse Mølle 28/8 -88.

Kjære Viggo

Jeg griber idag Pennen for at spørge dig om Du har været paa Udskrivningskontoret jeg vilde været derind i Fredags men der er kun aabent til Kl 1. saa jeg kom forsent.

Jeg talte vidre med Bodilsen og mente at Du kunde bleven der men han sagde Nej.

9. Kvæmene, der formalede kornet, havde to sten, en ligger og en løber, hvorimellem kornet blev formaleet. »Franske Sten« var finkornede og velegnede til melfremstilling. De »Rhinske Sten« var grove og bedre til bl.a. formaling af foder. Bildning var ophugning af stenenes mønster eller riller efter nedslidning.

Viggo i møllertøj, kort efter at han var afmønstret og stod i møllerlære. (P.E.)

Jeg talte da med Møller Schmidt, Langebro, der kan du faae lov til at komme og see og da Lære hvad Du kan men Du skal Boe i Byen og strax faar du Intet, da han har flere Folk end han har brug for, der arbejdes kun fra 7 Morgen til 6 Aften da melet ikke kan afsættes, nu kan vi jo tænke lidt derover, og høre beskjed fra Udskrivningskontoret, jeg har skreven til Onkel Foght og bedet ham om at gaae derind og spørge derom og da at give mig lidt beskjed derom en af de første Dage.

Ja Kjære Viggo det er en kjedelig historie saa pludselig at skulde gaae derfra blot for (Narrestreger og Særhed Skyld), det vil jo nok være det heldigste at blive i Byen saa længe Du gaar paa Dampmøllen, jeg synes det vilde være mindre heldig at komme hertil og de alle skal vide at du ikke kunde blive der mere end 4 Maaneder og der kan jo ikke være tale om at blive der længere.

Du skulde blot vide hvor det gjør os undt, at Du skal komme derfra paa en saadan maade.

Jeg har nu ikke mere Tid da Ove skal have Brevet med Du skal nok høre nærmere.

Hjærteligste Hilsner din
hengivne Fader

Endnu et brev fra faderen dette sendt til ny adresse:

Møllersvend Viggo Petersen
Adr/ Hr Møller A.Hansen
Birkede Dampmølle, Viby Station

Stenløse Mølle d. 2 Decbr. 1888.

Kjære Viggo

Tak for dit kjære Brev det glæder os deraf at see at du er Rask det samme kan ogsaa tilmeldes dig herfra, med undtagelse af at Moder stadig lider af sine Smerter i Ryg og Bryst. Moder var i Fredags i Byen og kan hilse fra Agnes hun var deroppe en times Tid, hun glæder sig til Julen maaske at du gjør lige saa? Du skriver at du har bragt dit Flyttebevis i Orden, men du har glemt at meddele mig vilket Lægd du er indmeldt i, det skrev jeg om at faa at vide! er du

sikker paa at du ikke skal møde paa Session? har du din Søfartsbog eller har du rigtig forhørt dig paa Udskrivningskontoret eller lad mig det vide. Svendsens Laurits er ogsaa i Sørullen og har ogsaa været paa Session og skal ind til Foraaret, men det bliver jo ogsaa en anden Sag han har ikke været til Søs? men lad mig nu vide hvor din Bog er samt Lægtets Navn og Nummer du er tilflyttet.

Vi havde i Gaar 8 Dage Sogneraadvalg og jeg var da ogsaa der, da vi var omtrent færdig Kl var godt 3. Kom der Vogn efter mig, og Karlen sagde at Møllen var i Bagvind og en 3de Del af Omgangen var gaaet ned og de kunde ikke faa Møllen i Vinden. Du kan tro jeg kom snart i Tøjet og paa Vognen, Jeg traf Tømrer P.Rasmussen og fik ham med, og vi kom snart hjem, men det viste sig heldigvis at det ikke var saa galt, men Møllen var gaaet i Bagvind¹⁰ derved at en stærk Byge kom og i det samme gik P.Jensen ud og drejede den mere i Vind og der knække en Omgangs Boldt og Kjeden slap løs¹¹ og i et nu var den i Bagvind og begynd-

te at løbe, et omtrent nyt Seil gik løst for over og faldt ned og hver Gang den Arm kom ned slog Seilet i Omgangen og tog Gelænderet bort paa 2 Sider det saa naturligvis ikke godt ud, Axel og Moder var i Butikken og Axel saa det strax og Moder fik Bagerne og Karlene som var hjemme i en fart derop og de fik Møllen op i Vind igjen saa omtrent, saa det var ikke saa farligt, men det var jo en forrygende Storm, saa det kunde jo være bleven galt vis de ikke havde været der i en Fart! Skaden er udbedret og hele Historien kan dreje sig om 50 Kr. Det var omtrent Aften men vi fik snart stillet nogle Stiver imod fra neden og et Toug uden om saaledes at der blev sikkert at gaa og der blev malet igjen samme Aften, ja der er jo skeet Skade mange Steder, her kom dog ingen til Skade derved. Her går det jo ellers ved den gamle Dur, angaaende din Prindsipals Bitter da kan du jo tage en Fl med som Prøve vis du kommer hjem til Juleaften, og vi tales da nærmere ved, jeg vil derfor slutte med en Hjærtelig Hilsen fra os alle til dig Kjære Viggo

Din Hengivne Fader

10. Det var noget af en katastrofe, hvis en hollandsk mølle kom i »bagvind«. Persen (bremsen) var meget lidt effektiv, hvis møllen drejede den forkerte vej, ligesom lejer og tandhjul på vingeakslen kun var beregnet for vindtryk forfra.
11. Den store stang med stivere, som gik fra møllehatten til omgangen, kaldtes »svansen«. Den blev brugt til at dreje hatten og dermed vingerne efter vindens retning. For at dreje og fastholde møllevingerne i den rigtige retning - op mod vinden - var der på svansen et spil med en kæde. Kæden kunne fastgøres i bolte på omgangen alt efter vindretningen. Det var en af disse bolte, der sprang.

Viggos far og mor, Rasmus og Laura Petersen, omkring 1900, mens de stadig drev den alsidige virksomhed på Stenløse Mølle. (P.E.)

Efterskrift

Beretning om Viggos skæbne

Efter at have læst dagbøger, breve og notater er man som læser kommet så tæt ind på livet af Viggo, at man uvilkårligt stiller spørgsmålet: »Hvordan gik det Viggo videre i livet?«

Omkring nytår 1889 kom Viggo til marinen for at aftjene sin værnepligt. Men allerede efteråret (1889) var han igen på flere møller for at få erfaring inden for møllerfaget.

Fra omkring 1890 arbejdede Viggo så for sin far som møllersvend på Stenløse Mølle. En periode der ifølge beretninger både rummede gode tider, men også stærke brydninger mellem Viggo og forældrene. Rasmus Petersen har næppe været i stand til at afgive sin stilling som leder, mens Viggo på sin side også befandt sig bedst ved at være sin egen herre. Og da Veksø Mølle i 1901 blev til salg, lykkedes det Viggo at erhverve den.

Det daglige arbejdsforhold mellem far og søn ophørte ved købet af Veksø Mølle, men det lå nok stadig i luften, at Viggo en dag skulle overtage Stenløse Mølle.

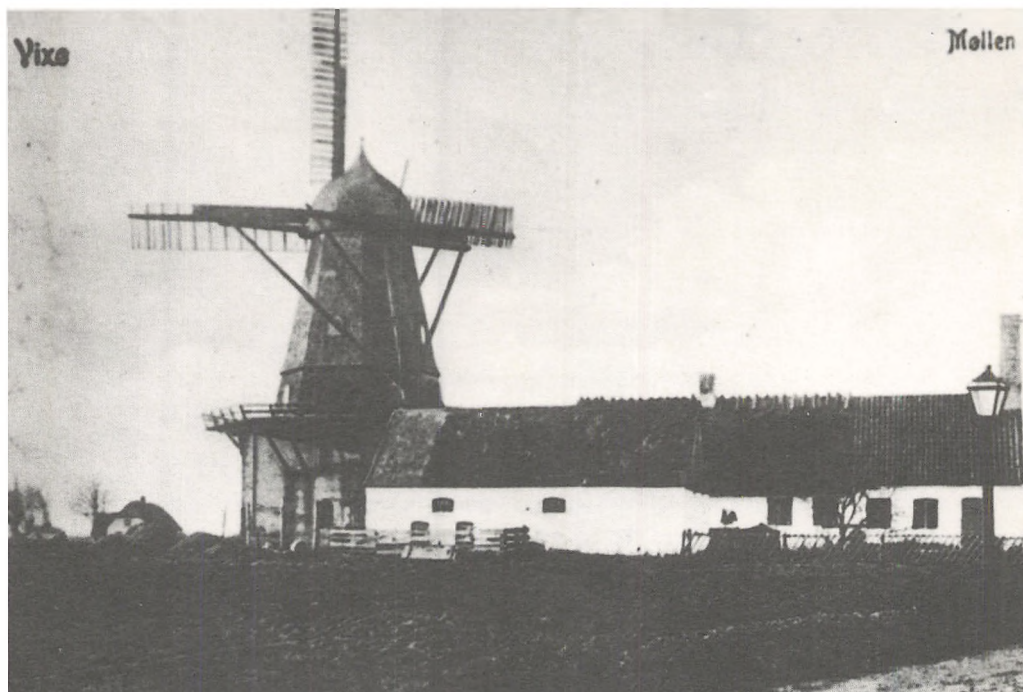
Veksø Mølle var en væsentlig mindre mølle end Stenløse, men med inventar og maskineri for melfremstilling. Der var et lille jordtilliggende på ca. 3 ha. til

ejendommen. Der havde også været bageri i forbindelse med mølleriet og et udsalg med brød, mel og gryn, men dette benyttede Viggo ikke.

Den 11/10 1906 døde Rasmus Petersen, og boet i Stenløse skulle deles mellem de fire brødre. Og da alle søskende holdt stærkt på deres øjeblikkelige arveret, var der ingen mulighed, for at Stenløse Mølle kunne fortsætte i familiens eje. Al Rasmus Petersens ejendom blev derfor solgt, og boet delt. Laura Petersen flyttede til København og boede hos sønnen Aksel.

Dermed var en epoke slut, og den kransekagefigur, Rasmus Petersen havde været i det lille samfund, manglede en afløser.

Da Viggo overtog Veksø Mølle, ansatte han en husbestyrerinde til at passe husførelsen, og allerede første sommer, 1902, havde han feriedreng. Han hed Aage Harup Hansen og var fra København. Han var feriedreng på Veksø Mølle de følgende 5 somre, og det skulle senere vise sig, at denne første feriedreng ikke glemte sin ferietid hos Viggo. For da Viggos søn, Per Gay Petersen, var under uddannelse og uden midler, boede han 1935-41 frit hos Aage Harup Hansen og hans kone, Karen.

Veksø Mølle med udhus, bolig og længst til højre skorstenen fra bageriet. Billedet er taget mod vest ca. 1910. (S.A.)

Aage Harup Hansen havde en periode været inspektør på Langeliniepavillonen, men i 1935 var han inspektør ved Sct. Georgsordenens selskabslokaler Frederiksberg Bredgade 12.

At tage trængende ferie børn i huset blev en fast tradition gennem mange år på Veksø Mølle. Efter første verdenskrig var der således en dreng fra Berlin, Helmut Fez, i hjemmet i tre år.

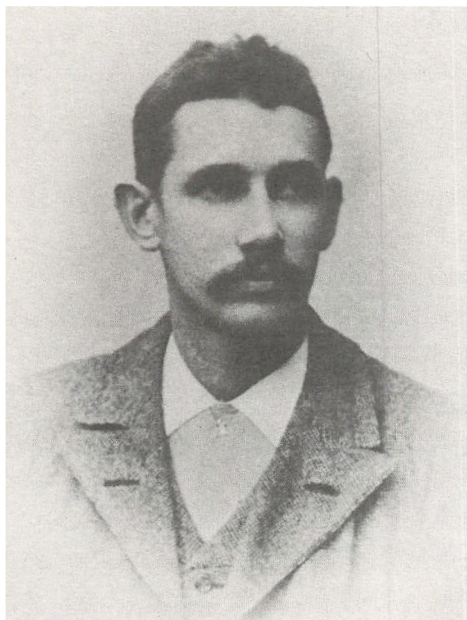
I 1903 giftede Viggo sig med Vilhelmine. Vilhelmine der gennem begge dagbøger optog ham så meget, enten ved sit nærvær eller ved sit fravær.

I ægteskabet kom der tre børn. Den yngste søn, Per Gay Petersen, arvede som nævnt dagbøger, breve, regnskaber m.m. efter Viggo - alt det denne publikation bygger på.

Møllevirksomheden gik de første år støt og roligt. Viggo var flittig og akkurat i sit arbejde såvel som i sit regnskab. Når han f.eks. var i København, skrev han på stedet alle sine udgifter op. Det skete med blyant på de løse manchetter; det var nemt og så blev alting husket, for senere at blive indført i det rigtige regnskab derhjemme, som han elskede at føre.

Der er bevaret nogle små regnskabsbøger fra Viggos ungdomsår. Heri er en stadig tilbagevendende lille udgift: »En Skilling til en Fattig« eller »Til en Tigger«.

Vanen fra barndommen med at læse bragte han med i sin voksne tilværelse, hvor han straks var optaget af en bog, når der var fred til det.

Viggo Petersen og Vilhelmine Nielsen som unge. De kendte hinanden godt fra deres fælles skoletid på Stenløse Mølle. De blev gift i 1903 og stiftede hjem på Veksø Mølle. (S.A.)

Viggo leflede ikke for folk; uanset om det var venner, familie eller kunder, opførte han sig, som det faldt ham ind, og han sagde, hvad han fandt ret og rigtigt. Det kunne f.eks. ske, at der kom en karl til møllen med et læs korn, men med en misrøgtet hest. Så kunne Viggo tage selen af hesten og sige: »Du må gå hjem og få en anden hest - denne her kan ikke tåle at blive brugt«. En sådan ligefrem og usminket væremåde betød, at ikke alle i lokalsamfundet var hans venner. Dog var han værdsat blandt tjenestefolk og andre socialt dårligt stillede.

Under første verdenskrig 1914-18 var der god afsætning på mel. Alt hvad møllen kunne producere, kunne afsættes til gode priser, hvorfor han også i denne periode havde en møllersvend til hjælp. Når det blæste, og møllen havde vind i

sejlene, arbejdede den og malede mel, uanset om det var dag eller nat. Kun 1. juledag stod møllen altid stille.

Imidlertid brændte møllen i vinteren 1915. Under en voldsom snestorm løb møllen løbsk, og persen, der skulle afbremse møllen, løb varm. Man var klar over faren for ild, og naboer med flere havde været med til at bære vand op i møllehatten, hvor det blev hældt over perse og persehjul. Dog om aftenen var møllen sejlet af, persen afkølet og træværket vådt, og man var sikker på, at al fare var overstået. Alligevel nedbrændte møllen den følgende nat. Ilden blev opdaget af en indkvarteret soldat fra sikringsstyrken, og han slog alarm.

Til erstatning for den hollandske mølle, blev der opført en femvinget, såkaldt klapsejler på et jerntårn på den gamle mølles mure. Det var således i

Veksø Mølle med have og landbrug set mod syd ca. 1910. Taget ved bageriskorstenen var af tegl, så ikke gnister fra ophedningen af ovnen skulle antænde stråtaget. (S.A.)

den gamle underbygning, der igen blev mølleri.

Mens den nye mølle blev opført, fik Viggo indrettet et lille mølleri i et skur på en nærliggende ejendom, som han ejede. Her var et lille mejeri, der var forpagtet ud. Til mejeriet var også en dampmaskine, som kun brugtes en kort periode hver dag. Viggo lejede maskinen den øvrige tid, så det kun blev en ganske kort periode, han ikke var leveringsdygtig med mel.

Viggo tjente gode penge på mølleri, og omkring 1920 var han så velhavende, at han begyndte en lille udlånsvirksomhed.

Men omtrent samtidig begyndte trediveernes krise så småt at mærkes. Mange landmænd forsøgte at løse de økonomiske problemer ved at øge den animalske

produktion og kom på grund af de store foderstofregninger i gæld til mølleri og andre grovvarehandlere.

Også Viggo fik efterhånden mange tilgodehavender hos sine aftagere af mel og foder. Da skyldnerne ikke kunne indfri gælden, fik han pantebreve i både bagerier og gårde. Men da krisen stadig udviklede sig, endte mange af disse ejendomme på tvangsauktion. Viggo ville imidlertid i de situationer ikke se i øjnene, at hans penge var tabt, og i stedet for at afskrive sit tilgodehavende købte han på tvangsauktionerne flere og flere ejendomme op. Men gårdene kunne ikke sælges, og han havde ikke mulighed for at drive dem. Resultatet blev, at han på den måde mistede langt flere penge, end han oprindeligt havde haft tilgode.

Samtidig gik møllevirksomheden dårligt. Det var ikke længere muligt at afsætte mel fra den lille mølle, så der var kun arbejde med formaling af foder til det betrængte landbrug tilbage. Og i forholdet til sine kunder mærkede Viggo nok også, at ikke alle bønder kunne lide ham.

Til sidst måtte Viggo give op. Hans lille engang blomstrende virksomhed gik konkurs, og han måtte afstå møllen til en sagfører. Den 4/5 1934 døde Viggo nedbrudt efter lang tids sygdom, 65 år gammel.

Vilhelmine overlevede Viggo med 10 år. Det meste af denne tid boede hun i en lejlighed i den nordre ende af den

oprindelige bolig til Veksø Mølle. Jeg har selv oplevet at se Vilhelmine gå på markerne efter høst og sanke aks (1938-42). Det var der ellers ingen, der gjorde mere, men hun kunne på den måde skaffe mad til nogle få høns. Fra gammel tid var det de fattigstes ret at samle de tabte kornaks på markerne, men Vilhelmine følte det ikke nedværdigende at benytte denne ret.

Vilhelmine levede af meget små midler, men hun kunne altid hjælpe og støtte andre, hvis der var behov. Hun havde en egen værdighed over sig, og folk har siden altid omtalt hende med en særlig glans i øjnene.

Vilhelmine ca. 1940, mens hun som gammel boede på Veksø Mølle. (S.A.)

Viggos liv

En oversigt over tidspunkter og begivenheder

1868 d. 14/9	Viggo fødtes på Veksø Kro
1875	Familien flyttede til Stenløse Mølle
1882 d. 1/1	Viggo begyndte sin første dagbog
1882 d. 3/11	Konfirmationsforberedelsen begyndte
1883 d. 1/1	Dagbog nr. 2 påbegyndtes
1883 d. 1/4	Konfirmation
1883 d. 14/4	Præliminærkursus påbegyndtes i København
1883 d. 22/6	Kurset sluttede p.g.a. sommerferie
1883 d. 6/8	Dagbog nr. 2 ophørte
1883 august	Viggo rejste hjemmefra for at få hyre som skibsdreng på dampskibet »Libau« og fortsatte derfor ikke sit præliminærkursus
1884 marts	Afmønstrede fra »Libau«
1884 d. 1/5	Påmønstrede skoleskibet »Georg Stage« som elev
1884 september	Afmønstrede fra »Georg Stage«
1884 d. 18/10	Viggo i Hamburg for at søge hyre
1884 d. 12/11	Påmønstrede dansk brig »Marie«
1885 juli	Afmønstrede »Marie« i København og påmønstrede samme sted skibet, »SS. Sjælland«.
1885 december	Afmønstrede »SS. Sjælland« og holdt jul hjemme på Stenløse Mølle
1886 foråret	Påmønstrede hollandsk bark »Thorbecke 6«
1887 d. 28/1	Afmønstrede »Thorbecke 6« i London
1887 d. 26/2	Påmønstrede i London engelsk skonnert »Anna Braunschweig«
1887 d. 25/9	Det sidst bevarede brev fra Viggo
1888 maj	Afmønstrede Viggo endelig og gik i land
1888 d. 1/6	I møllerlære hos møller Bodilsen nær Kbh.
1888 d. 1/10	P.g.a. af uoverensstemmelse med Bodilsen måtte pladsen forlades
1888 november	I møllerlære ved Viby
1889 d. 1/5	Indkaldt til marinen
1889 september	Afsluttede militærtjeneste og atter i møllerlære
1891	Vendte hjem og arbejdede på Stenløse Mølle
1901	Viggo købte Veksø Mølle
1903	Viggo blev gift med Vilhelmine
1906	Faderen Rasmus Petersen døde
1906	Stenløse Mølle solgt, og familien forlod området
1915	Veksø Mølle brændte
1930?	Erklæret konkurs
1934	Viggo døde

Registre

Sagregister

- alen, længdemål = 62,77 cm: 31, 96
almanak: 88, 91, 100
anker, at lette: 155, 161, 166, 167, 176, 191
ansigt (krukke, gefæs): 27, 32, 48, 63, 85, 92, 150
apostelbillede: 111
auktion: 21, 22, 37, 39, 83, 134
- bad (fodvand, karvand, styrtebad): 22, 48, 56, 60, 71, 72, 73, 74, 77, 89, 155, 157, 173, 174, 175, 187
bageri: 21, 22, 24, 37, 38, 43, 47, 49, 76, 78, 99
bakke, søfolksgruppe: 166, 175, 177
bakken, på skib: 157, 172, 174
bal: 28, 37, 39, 46, 47, 81, 87, 89, 115, 121, 123, 130
balje (balle): 34, 113
banje, på skib: 165
bare ben: 143, 173
bedemand, bede til fest: 121
bedække, at: 70, 74
begravelse: 30, 33, 41, 42, 51, 53, 58, 60, 66, 85, 86, 99, 100, 105, 114, 118, 120, 126, 136, 142, 188
billet (bilet), til tog: 136
blikkrus: 168
blomster: 89, 125, 130, 131, 137, 139
blylod: 80
bogmærke: 27
bograol: 21
bramrå: 173
bro, på skib: 159
brugsforening: 41
bryllup: 133, 134
bryllupsdag: 30, 52, 58, 59, 94, 156, 157
brændehus: 52, 76, 91, 92, 134
brød: 133, 134, 142, 143. beskøjt: 177, 184.
  bolle: 38, 41, 53. hvedebrød ikke medtaget.
  rugbrød: 83. sigtebrød: 33, 95, 136, 151.
  tvebak: 58, 151
brødvogn: 41
bukser (buxer): 21, 37, 38, 63, 137, 147, 149, 160, 182
- butik: 32, 46, 66, 71, 88, 89, 91, 93, 96, 102, 199
bæk: 42, 50, 71, 74, 106, 132, 139
bænk: 155, 165, 167
bær: se frugt
børnefest: 188
børste: 182
båd: 158, 164, 165, 166, 167, 168, 174. gig: 167, 168, 174, 178
- centner, vægtmål = 50 kg: 55
cigarmager: 21, 23
cirkus: 39
cykel (væltepeter): 49, 133, 140, 142, 145, 146
- dagligstue: 42, 186
dampmaskine (maskine): 157, 159, 167, 174
dampskibsselskab: 160
danse, at: 22, 36, 46, 98, 99, 109, 118, 119, 120, 121, 123, 126, 128, 130, 182, 188
dej (deyg): 76
doktor: 29, 30, 31, 33, 45, 46, 108, 109, 122, 124, 126, 139, 140, 145, 146, 147, 188
drosche (droske): 179
dug (duug): 29
dyne: 29, 181
dyrlæge: 33, 35, 39, 42, 43, 45, 46, 49, 50, 55, 65, 78, 82, 87, 89, 109, 132, 135, 140, 188
dyrskue: 66
dækken: 49
dåb: 91
dådyr: 55
- eftergilde, slukefter: 37, 47, 88
elefant: 71, 72
- fadervor: 171
faldereb: 172
faneindvielse: 140
fastelavn: 33, 34, 36, 113, 122
fattighus: 33, 86, 95, 118

ferskvandsmusling: 143
 fest, gilde: 33, 34, 36, 37, 42, 57, 71, 80, 88, 114, 115, 133, 188
 fisk: 40, 46, 57, 92, 135
 fiskestang (medestang): 63
 fjerding, øl (fdg)= ¼ td.= 'ca. 28 l.: 69, 71, 74, 91, 92, 116, 125
 fjerdingvej= ¼ mil= ca. 1900 m: 65
 flette, at (slinge): 81
 flyttedag: 86
 flyttelæs: 45
 flyvemaskine: 31
 flødeskum: 94
 foder: hør: 63, 65, 67, 68, 141, 143, 188.
 kløver: 64, 76, 81, 84, 97. roer: 54, 59, 64, 68, 71, 85, 86, 88
 forklæde: 157
 forlove, at: 25, 28, 60, 64, 65, 84, 95, 116, 125, 187, 195
 forsåle, at: 154
 foto (photo): 154
 fragtmand: 30, 41, 53, 147
 frakke: 38, 123, 126, 131
 frimærke: 33, 65, 88
 fritid: 153
 frugt, bær: appelsin: 21, 26, 30, 135, 139, 161, 162. blomme: 72, 73, 74, 76. hyldebær: 80.
 jordbær: 63, 65, 66, 70, 188. nød: 34, 76.
 pære, æble: 22, 75, 79, 86
 frådse, at, frådseri: 150
 fugle: allike/skade: 50, 55, 57, 58, 59, 60, 61.
 høg: 117. kanarifugl: 30. stær: 52. svane: 133
 fuld, at være: 84, 156
 fyrværkeri: 73
 fæste, at: 32
 fødselsdag: 23, 24, 26, 27, 30, 40, 42, 48, 51, 55, 60, 62, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 82, 108, 110, 111, 112, 113, 122, 132, 135, 139, 148, 149, 150, 152, 156, 162, 177, 188, 191, 194, 195, 197
 gangbro: 43
 garn, dukke, tråd: 38, 154
 gartner: 28
 gave (present): 23, 71, 102, 124, 127, 133, 158, 161
 generalforsamling: 24, 31, 52, 93, 116
 gilde: se fest
 glansbillede: 27, 62
 glarmester: 34, 46, 58, 81
 glas: 24, 31, 54, 73, 79, 80, 156, 188, 191
 græde, at (tude, hyle, skråle): 80, 89
 grønsager: 51, 54, 56, 57, 63, 68, 84
 gudstjeneste: 171, 174
 guldkæde, urkæde: 33, 36
 gækkebrev: 41
 gær (gjær): 60, 66
 gødning (gjødning): 68
 handske (hanske): 115, 118
 hane, vandhane: 58
 harpe, at: 21, 53
 havre: 73, 75
 henrette, at: 95
 hestekræmmer: 50
 hingstesku: 66
 hjerne (hjærne): 91
 hjortetakssalt: 38
 hjulfælg: 40, 41, 44, 57, 69, 144
 horn, at tude i: 30
 horn, af dyr: 34, 182
 husar: 38
 husdyr: ged: 49. hest: 30, 33, 34, 37, 40, 41, 45, 57, 68, 76, 80, 111, 134, 145, 146. høns: 48.
 kalv: 29, 48, 56, 70, 92, 99, 106, 188. kanin: 50, 58, 59, 60, 81, 189. kat: 23, 26, 32, 34, 40, 47, 48, 49, 50, 54, 64, 77, 78, 81, 85, 86, 91, 109, 111, 113. kyllinger: 62, 105, 117.
 kør: 33, 42, 57, 66, 68, 70, 71, 74, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 141, 142. lam: 30, 59, 65, 89, 99, 142. svin: 21, 30, 43, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 61, 70, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 84, 90, 138, 142
 hvirvelvind (pamperos): 189
 hæk, havehæk: 63, 140, 142
 høst: 70, 73, 74, 75, 141, 148, 188, 195
 høtyv, fork (tyve): 65
 islænding (islænder): 80, 81
 isslag: 104
 jolle: 140, 166, 167, 170, 174
 jul: 23, 101, 102, 108, 157, 158, 160, 193, 197, 198, 199
 jøde: 22
 kaffe: 21, 32, 42, 43, 45, 63, 71, 73, 98, 125, 132, 135, 138, 149, 150, 159, 163, 168, 172, 174, 175, 184
 kage (kave): 22, 30, 34, 42, 51, 57, 72, 75, 94, 116, 123, 125, 132, 153, 162, 172
 kahyt: 155, 156, 160
 kakelak: 150
 kakkellovn: 25, 133, 189
 kam (rekam): 60, 115, 170, 174, 182
 karaffel: 188
 karrussel (karussel): 72, 81

kartoffel: 31, 63, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 195
 kaste rug, at: 106, 123
 kaste op, at: 54, 101, 121
 kirke, i: 22, 30, 46, 71, 76, 78, 93, 95, 96, 97,
 99, 101, 102, 104, 108, 109, 111, 113, 114,
 116, 118, 120, 121, 122, 124, 127, 128, 131,
 132, 133, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146,
 148, 168, 172, 176
 kistebænk: 165, 167
 kjole, kvinde/mandskjole: 38, 96, 121, 134, 139
 klaptræ: 49
 klid: 38, 41, 50, 52, 57, 96, 133
 klinke, at: 56
 klippe hår, at: 38, 49, 57, 63, 89, 102, 115
 klokker: 46, 56, 76, 80, 84, 85, 97, 107, 113, 116
 kludekræmmer: 50
 klø: se prygl
 knap: 25, 29, 57, 124, 162
 knappenål: 84
 knægte (knækte), kaffe m. brændevin: 45
 kogebog (brødbog): 54
 kok, høstak: 67, 143
 kok, person: 153, 158, 159, 170, 181
 komedie: 27, 28, 29, 32, 39, 42, 53, 69, 73, 86,
 109
 komfur: 60
 kommandobro (komandobro): 159
 kommode (komode): 66
 koncert: 73
 konditor: 132
 konduktør (kunduktør): 135, 136
 konfirmation, konfirmeret, at blive: 83, 91, 123,
 133
 konsulat: 181, 185, 191
 kontrabog: 46
 kort, landkort: 24
 kort, at spille: 22, 24, 27, 28, 31, 78, 91, 110,
 148
 kort, til tog: 127, 135, 136, 142
 kran: 132
 krave: 38, 118, 167
 krudt: 55
 krukke: 66, 113, 146
 kræmmerhus: 67
 kuffert: 66, 131, 147
 kul: 34, 158, 184, 185
 kule, roekule: 88
 kvas: 24, 134
 kys: 21, 24, 26, 126, 130, 135
 kælder: 69
 kælle, at: 56, 57, 92
 kær (kjær), sø: 24, 56, 95, 97, 98, 102, 104, 105,
 106, 107, 110, 113, 114, 118, 143
 kæreste (kjæreste): 107, 143, 147
 købmand (kjøbmand): 24, 33, 47, 50, 54, 58, 63,
 82, 101, 120, 134
 kød (kjød): 92, 112, 123
 køje: 159, 160, 165, 166, 167, 181
 køkken (kjøkken): 27, 53, 54, 99, 186
 køkkenpige: 149
 lade: se lo
 lampe: 28
 landmåler: 143
 last: 157, 158, 182, 184, 191, 195, 196
 leg og lege: blindebuk: 82, 95, 97, 109, 116, 118,
 120, 121. fangemand: 23, 29, 30, 31, 39, 40,
 46, 47, 64, 86, 87, 90, 94, 110, 111, 112,
 113, 115, 117, 118, 119. fisker: 92, 97, 101.
 gyng: 72, 146. hale: 98, 110, 111, 114. krig:
 34, 99. nimps: 46, 47, 48, 49, 50, 52, 55,
 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123,
 126, 132. ordsprogsleg: 32. skygebilleder:
 99. so i hul: 42, 48. sorte bedstefar: 54, 90.
 sveitsis (svejtses, sveiteis): 95, 107, 118. sør-
 ver: 95, 108
 legetøj: drage: 108, 109. dukke: 25, 30. farvelade:
 60, 63, 95. flitsbue: 96, 105. hammerværk:
 121, 122. hest og vogn: 100. hyldebøsse: 99.
 keglebane: 142. krig: 34, 99. puslespil (læg-
 gespil): 101. pusterør: 146. sabel: 56. sji-
 petov (shiptov): 116. skib: 76, 77, 96, 140,
 143, 147. springgås: 22. sprællemænd: 99.
 sprøjtevogn: 30. stampemølle: 122. stylvter: 59.
 tinsoldat: 146. trapez (trapeths): 73, 78
 lergulv: 59
 lerkar: 113
 licitation: 104, 122
 lim: 64
 lineal: 43
 livrem: 150
 lo, lade: 23, 24, 25, 32, 44, 52, 59, 78, 94, 104,
 105, 135, 142, 144, 145, 148, 188
 lods: 172, 174
 lodse, at: 152, 172, 178
 lokum (retirade eller hus): 29, 50, 159
 lommetørklæde: 88, 129, 157, 162, 182
 losse, at: 149, 157, 160, 184, 191
 luftballon (ballon): 62
 luge, at: 56, 57, 59, 68, 70, 143, 188
 lukaf: 155, 181, 182, 184
 lus: 33
 lussing (vinge, få på kassen): 23, 25, 39, 40, 89,
 95
 lyn: 41, 67, 73, 77, 132
 lysthus: 73, 141, 143
 læder: 24, 52, 113, 181, 182, 194
 lægemiddel: (amore armmand): 30. brænde-

- vinskud: 102. dråber: 108. krone essens (crom essent): 101. malurtsdråber (malt-uhurtsdraaber): 50. æggeøl: 101
- lærer: 22, 38, 47, 53, 58, 63, 66, 69, 82, 83, 88, 118, 119, 120, 122, 124, 126, 127, 133, 136, 137
- løn: 50, 90
- lønning, på skib: 150, 159
- mad: 150, 153. blodpølse (pølse): 43, 86, 98, 119, 155. budding: 27, 31, 110, 113. bøf (beief): 92. duesteg: 148. grød: 63, 104, 184. karbonade (carbonade): 104. kål: 45, 83, 84, 88, 159. postej: 123. sild: 92, 135. skildpadde: 30, 113. steg: 31, 63. suppe: 30, 159
- malke, at: 57, 71
- marked: 37, 49, 50, 91, 130, 131
- maskerade: 34, 37, 38
- maskinlære: 167, 174, 175
- mel: 47, 69, 198
- messe, på skib: 155
- militærtjeneste (tjeneste): 24, 32, 42, 43
- morgensko: 102
- mose: 37, 40, 51, 57, 64, 66, 68, 70, 71, 77, 80, 84, 91, 110, 111, 143
- museum: 72
- musikinstrumenter: harmonika: 21, 22, 24, 32, 45, 53, 54, 57, 62, 64, 81, 104, 182. orgel: 37, 50, 102. violin (fiol): 24
- mælk: 53, 55, 56, 70
- mødding (midding): 68
- mølleaksel (mølleaxel): 131, 132, 138
- møllearm: 131, 136
- møllebygger: 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 137, 140
- møllersvend: 22, 78, 92, 142, 198
- møllesten: 137
- mønstring: 167
- næseblod: 64
- nøgle: 31, 38, 50, 58, 170
- nål: 31, 58, 161
- obligation: 115
- officer: 38, 151, 163
- opvarthning: 163
- overtrækstøj: 165, 174
- ovn: 21, 24
- panorama: 93, 116
- paradetøj: 174
- paraply: 124, 125, 126
- peber: 179
- penge: 21, 22, 25, 26, 29, 38, 42, 54, 55, 58, 73, 74, 101, 111, 115, 154, 158, 160, 162, 163, 168, 179, 181, 182, 189, 193, 195
- perron: 31
- persestang: 36
- pisk (pidsk): 81, 83, 84
- Pjerrot (pjerre, pjerro): 71, 72
- pløje, at, plov: 140
- politi: 108, 160
- politisk møde: 135, 141
- porcelæn (porcelain): 150, 156
- portner: 139
- portræt (portrait): 160, 170, 182
- postbesørgelse: 27, 33, 41, 44
- prygl, klø: 22, 23, 25, 36, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 56, 62, 63, 73, 75, 83, 85, 86, 89, 95, 98, 101, 105, 109, 111, 116, 125, 136, 137, 138, 141, 142, 144
- prædiken: 43, 78
- pudevår: 157
- puf, lille kiste: 26
- punch (punsh): 22, 92, 148
- pung: 24, 25, 27, 39, 46, 52, 58, 60, 62, 63, 69, 83, 113, 115, 121, 124, 125, 132, 133
- rapskage: 35
- rede, fuglerede: 50, 55, 58, 59, 133
- rendesten: 25, 98, 133
- revision, revisor: 32, 116
- ride, at: 34, 76
- ringtromle: 54
- ris, gryn: 152
- rotte: 32, 106
- rug: 21, 33, 34, 39, 47, 52, 53, 62, 70, 71, 81, 97, 105, 106, 123, 126, 148, 188
- rullestue: 75, 88, 91, 146
- ræling: 149
- røgte, at: 75
- røst, på skib: 172
- sadelmager: 22
- salme (psalme): 35, 60, 91, 95, 96, 102, 171, 182
- salonbøsse: 137
- salt: 63, 65, 86, 98, 191
- saltvand: 168, 181
- sejlføring: 167, 169, 172, 174, 175, 184, 185
- sejlmageri (seilmageri): 175
- selskabelighed: 25, 26, 27, 31, 32, 37, 45, 49, 84, 108, 109, 110, 111, 116, 123, 131, 147
- seminarist: 23, 49, 53, 60, 77, 109, 111, 143
- session: 78, 79, 199
- signalisere, at: 152
- sigøjner (zeugeuner): 52
- skammekrog: 39, 98
- skarpretter (skjarpretter): 95

skibe: 76, 77, 96, 140, 142, 143, 147, 148, 149, 150, 157, 160, 163, 166, 167, 172, 174, 179, 189, 190
 skibsdrustning: 149, 160, 165, 176, 185
 skilling, møntenhed før 1873: 43, 61, 65, 79, 80
 skjorte: 37, 64, 157, 167, 174, 182
 sko: 24, 37, 48, 50, 68, 71, 102, 106, 116, 118, 154, 173, 179, 182
 skole: eksamen (exame): 57, 58, 59, 135, 139. ferie: 22, 45, 56, 68, 71, 77, 106, 121, 133, 140, 143. se også lærer
 skolefag: botanik: 62, 63, 66, 69, 80, 97, 135. grammatik: 41, 58, 117, 136. historie: 24, 31, 46, 55, 57, 80, 89, 96, 97. naturhistorie: 29, 39, 40, 49, 127, 131, 135, 136. regning: 24. skrivning: 78. stil: 22, 23, 34, 39, 47, 53, 55, 56, 63, 83, 92, 94, 114, 120, 126, 132, 133, 135, 136, 137, 139
 skomager: 24, 38, 47, 60, 68, 97, 98, 106, 108, 116, 118, 181
 skov: 23, 55, 57, 128, 138, 141, 145
 skovauktion: 83, 134
 skrift: 26, 150, 152, 154, 160, 162, 164, 168, 170
 skrin: 170
 skrivesager: blæk: 179, 182. brevmappe: 124, 125, 162. griffel: 55. klatpapir: 26. konvolut (convolut): 170. pen: 163, 168, 170, 182. skrivepapir: 170, 182
 skuffe, at, luge (skubbe), skuffejern: 65, 71, 86
 skyde, at: 44, 49, 55, 72, 84
 skænd: 25, 32, 33, 36, 69, 142
 skærelø: 78
 skærgård: 172, 174
 skærver: 88
 skøjter: 24, 25, 95, 98, 99, 102, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 121
 slagte, at, slagter: 29, 43, 52, 53, 60, 61, 70, 76, 77, 81, 85, 91, 92, 98, 106, 112, 118, 123, 134
 slik: 24, 27, 52, 55, 69, 71, 72, 79, 104, 111, 116, 121, 139, 147, 152, 153
 slinge: se flette
 sluffe, at: 85
 slump, lidt korn i tøndesæk: 52
 slæbebør: 134
 slæde: 95, 97, 98, 102
 slåbrok: 30
 smed: 24, 31, 34, 37, 40, 42, 48, 49, 68, 81, 117, 135, 136
 smykke: 33, 36, 38, 124, 133, 161, 162
 snaps: 58, 101, 102, 109, 162, 184, 199
 sne: 22, 33, 37, 38, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 111, 112, 120, 123, 129, 132, 159
 snyde folk, at: 45, 117
 sodavand: 73
 sofa: 62
 sognefoged: 22, 25, 187
 sogneråd: 95, 106, 112, 118, 126, 142, 187, 199
 soldat: 81, 99, 193
 sovekammer: 93
 spand: 142, 155, 173, 182
 spejl (speil): 68, 182, 188
 spil, at spille: dambræt: 116. kortspil: 22, 24, 27, 28, 31, 78, 91, 110, 148. lotteri: 29, 38, 104, 127. ringespil: 42, 69, 71, 87, 92, 94, 140, 141. spil: 22, 26, 27, 32, 100, 104
 spillemand, muskant: 121, 188
 spindel, til ur (spindeluhr): 43, 85, 112, 121
 spisekammer: 23, 53, 81, 186
 spisestue: 44, 53, 81, 82, 105, 175, 186
 splejsning (splejning): 175
 stald: 30, 65, 99, 111
 stationsforstander: 33, 143
 stenbro: 21
 stengærde: 77
 stenhugger: 84
 stentromle: 88, 89
 stik, knob: 167
 stive tøj, at: 100
 strikke, at: 21, 42
 strømpe: 21, 37, 48, 101, 152, 157, 159, 173, 182
 stubmølle: 131
 stuepige: 21, 38, 149
 stænge: 63, 65, 105, 111, 146
 sukker: 22, 46, 92, 184, 189, 196
 svensker: 172, 179
 sværte, fedt: 182
 svømme, at: 73, 176
 sygdom: 196. finger, dårlig: 79. gigtfeber: 124. hold i ryg/side: 50, 62. hoste: 100, 101, 116, 121. hovedpine: 54, 102. kirtler: 106. lammelse: 91. ligtorn: 34. lungebetændelse: 45. mavepine: 50, 55, 56, 101. rosen: 143. snue: 88. tandpine: 37, 78, 134. tarme, sår på: 64. tyfus: 80, 116
 sygehus: 37, 194, 196
 sygekasse: 140
 syltetøj: 94
 symaskine: 57
 synge, at: 33, 42, 46, 60, 124, 166, 174
 sy pige: 32, 53, 54, 96, 121
 sypose: 182
 sæbe: 50, 111, 119, 154, 155, 168, 179, 182
 sæk: 38, 42, 50, 52, 62, 179
 sække op, at: 52, 144
 sølvbryllup: 59
 sømand: 150, 151. bådsmænd: 167, 171. fyrbøder: 162. jungmand: 179, 181. kaptajn: 150,

152, 159, 166, 168, 171, 174, 178, 181, 182,
197. lods: 152, 172, 174, 178. matros: 160,
167, 172, 179, 181, 182, 189. messedreng:
163. styrmand: 150, 153, 154, 155, 156, 158,
159, 163, 166, 170, 171, 172, 176, 178, 181
sømandsudstyr: 166, 172
sømandsudtryk: hyre: 158, 163, 176. pibe, at:
165, 174. purre, at: 149, 165, 175. tørne, at:
159, 168
sømærke: 152, 163
søsyg: 149, 150, 155, 156, 170, 172, 177

talg: 182
taljeblok: 69
tallerken: 27, 104
tandbørste: 168
tapetsere, at (tapesere): 52
teater (theater): 127
teatertog: 38, 127
tegl: 91
tegnebog, til penge: 25
telegrafere, at: 153
telt: 34, 75
teori på skib (theori): 174, 175
terrén (tarin): 159
the: 26, 30, 34, 48, 60, 62, 66, 107, 113, 118,
120, 165, 167, 168, 174
tiggerkone: 43
tisse, at (nesse): 27, 67, 97, 120
tjære, at, tjære: 81, 147, 182, 186, 187, 188
tobak: 191. cigar/cigaret: 36, 42, 43, 45, 46, 47,
48, 49, 50, 52, 54, 55, 63, 75, 79, 84, 108,
112, 162, 191. pibe: 39, 50. se også cigarma-
ger
toddy: 24
told: 140, 148, 154, 158, 163, 164, 167, 176
torden: 41, 67, 75, 143
tosse, idiot: 45
tran: 182
trillebør: 90, 91, 93, 133
trær: 21, 27, 48, 54, 59, 79, 117, 118, 128
træsko, kapsko: 58, 75, 92, 96, 100, 113, 114
trøje: 48, 71, 197
tække, at, strå: 52, 69
tænder, at børste: 168
tæppe, gulvtæppe: 82
tærsk, at: 75, 89, 104, 111

tærskemaskine: 27, 144, 148,
tønde: 48, 58, 64, 69, 147
tørreovn: 24
tørv: 57, 66, 77
tåge: 161

underbukser: 156, 179, 182
ur (uhr): 21, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 35,
37, 38, 39, 41, 43, 44, 47, 48, 49, 51, 52, 53,
55, 56, 57, 58, 59, 60, 67, 70, 73, 74, 75, 76,
78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 89, 92, 93,
104, 105, 106, 112, 113, 116, 118, 121, 132,
136, 138, 146, 161, 168, 169, 177, 182
urmager (uhrmager): 38, 43, 45, 48, 49, 53, 56,
57, 58, 73, 78, 80, 105, 136

valgliste: 120
vandkande: 27, 135, 142
vant, på skib: 172, 173
vaske, at (vadske): 21, 23, 32, 38, 40, 58, 64, 68,
77, 83, 89, 99, 106, 115, 119, 126, 149, 155,
157, 159, 167, 168, 173, 174, 175, 184
vejmand: 57, 80, 117
vejsyn: 126
vest: 38
vin: 21, 42, 51, 116, 126, 156, 178
viskestykke: 157
vogn, brødvogn, karet (den lukkede), m.m.: 29,
30, 33, 35, 37, 41, 42, 46, 51, 61, 64, 69, 71,
85, 86, 96, 97, 99, 102, 114, 118, 129, 146,
199
vognmand: 134
vogte dyr, at: 51, 52, 53, 65, 74, 75, 80, 81, 83,
84, 142
vægt, at veje: 27, 29, 43, 53, 194
værksted: 56, 97
værktøj: 128, 158. fil: 153, 182. hammer: 153,
182. knibtang (nibtang): 153, 182. kniv: 42,
59, 72, 73, 132. rasp: 182. syl: 153. vridbor:
182. økse (øxe): 144
våbenbroder: 31, 46, 53, 98, 99, 143

øl, bajer (baier): 34, 38, 46, 53, 54, 55, 57, 58,
64, 67, 69, 70, 71, 74, 75, 88, 90, 91, 97,
101, 108, 116, 125, 127, 130, 141, 142, 144,
172

Personregister

- Albertsen (Alberthen), Aage, s. af læge Albertsen, (s. d.)
- Albertsen, muligvis tidligere praktiserende læge i Veksø
- Anders Larsen, s. af smed Christian Larsen, Veksø, (s. d.)
- Anders Peter, smedesvend, Stenløse
- Anders Petersen, f. 1868, s. af gmd. Morten Petersen, »Toftholm«, Stenløse
- Anders, tjenestekarl og brødkusk på Stenløse Mølle
- Andersen, Christa, d. af Jens Andersen, »Rosenbakkegård«, Stenløse
- Andersen, praktiserende dyrlæge, Veksø
- Andersen, Jens, f. 1835, gmd., »Rosenbakkegård«, Stenløse
- Andersen, Jørgen, f. 1837, død 1882, gmd., »Møllehøj«, Søsum
- Andersen, Jørgen, f. 1822, gmd., »Sandbjerggård«, Stenløse. Sandbjerggårds jord lå op til Stenløse Mølle
- Andersen, L., gmd., Søsum
- Andersen, P., Ølstykke
- Andreasen, Lars, husm., boede tæt ved Stenløse Mølle. 5/8 1882 købte Rasmus Petersen Lars Andreasens ejendom
- Andreasen, Povl, gmd., Stenløse
- Ane Kirstine Petersen, f. 1869, (en periode Viggos store kærlighed) d. af gmd. Peter Larsen, »Kildebæk«, Stenløse, (s. d.)
- Ane Kirstine Petersen, f. 1869, d. af gmd. Cresten Petersen, »Garbogård«, Stenløse, (s. d.)
- Baggesen, Jens, digter 1764-1826
- Bang, Vilhelmine Elise, f. 1834. Ofte kaldt »Tante Mine«. Hun boede i »Bangsbo«, Stenløse. D. af Joachim Vilhelm Bang, tidligere præst ved Stenløse kirke 1850-76. (Søs. til Frederikke Hansen, lærer Hansens kone. Bangsbo var genbo til Stenløse skole)
- Bartholdy, gmd., »Anneksgård«, Veksø (flyttede fra Veksø 13/7 1882)
- Beck, kaptajn på »Det forenede Dampskibs Selskabs« damper »Libau«
- Bentine, d. af malerm. Swinke, Stenløse
- Bentsen, Peter, tømrer
- Bjørnstad, glam., Veksø. (Bjørnstads sønner Hans Peter, Sofus og Valdemar arbejdede på Stenløse Mølle)
- Bodilsen, A., møllejejer ved Kbh.
- Bokar, slagter
- Boline, sy pige
- Bruun, kaptajn på skoleskibet »Georg Stage«, tidligere marineofficer, boede i Humlebæk
- Bøjesen, Veksø
- Camilla, tante, Kbh.
- Carl Hansen, f. 1867, s. af lærer Hansen, Stenløse, (s. d.)
- Carlén (Cale), Emilie Flygare, svensk forfatter, 1807-92
- Caroline Mathilde, dronning, gift med Chr.VII Chr.VII, konge 1766-1808
- Charlotte Larsen, d. af madam Larsen, Stenløse (s. d.)
- Chrestensen, Mads
- Christensen, Jens, f. 1832, gmd. »Damgård«, Stenløse
- Christensen, se Kristensen
- Christian, s. af madam Larsen, Stenløse, (s. d.)
- Collerman, V. kaptajn på »Marie« af Rudkøbing
- Corneliussen, Bente, enke, boede i fattighuset tæt ved Stenløse Mølle
- Daniel, arbejdede på Stenløse Mølle. (Han var gift, havde børn og boede næppe på Stenløse Mølle)
- Danner, Louise, grevinde, gift med Fr.VII
- Emma, tante, søs. til Laura Petersen, Stenløse Mølle, g. m. onkel Svendsen, Kbh. (s. d.)
- Engsig, W. (Viggos kammerat fra skolekurset i Kbh.)

Etlar, Carit, skribentnavn for forfatteren Carl Brosbøll, 1816-1900

Foght, (bedstefar), f. 1801, d. 1884, far til Laura Petersen, (s. d.)

Foght, Thorvald, sølvsmed, Kbh. (Bror til Laura Petersen og gift med Julie. De benævnes altid som onkel Thorvald og tante Julie)

Gerda Hansen, f. 1871, d. af lærer Edv. Hansen, Stenløse, (s. d.)

Gram, bagerlærling på Stenløse Mølle

Greibe, Veksø

Hanne, tilkalde-vaskekone på Stenløse Mølle

Hans Hansen, s. af Henrik Hansen

Hans Peter, Bjørnstad, tjenestekarl på Stenløse Mølle, s. af glarm. Bjørnstad, Veksø, (s. d.)

Hans, tjenestekarl og brødkusk på Stenløse Mølle til 1/5 1882

Hansen, A., møllejer, Birkede Dampmølle, Viby

Hansen, Carl Edvard, f. 1838, lærer ved Stenløse skole 1866-1897

Hansen, Hans, gmd., Stenlille, død o. 5/12 1882

Hansen, Hans, gmd., Søsum, død o. 5/12 1882

Hansen, Henrik, Veksø

Hansen, Kirsten, sy pige, Søsum. Kirsten og Karen Hansen var 2 ugifte søstre, der boede sammen og emærede sig ved at sy for folk

Hansen, L.P., gmd., Søsum

Hansen, Peter, f. 1828, gmd., »Stiesdal«, Lillevang, Søsum

Hansen, S., hmd., Stenløse, plejltærskede på Stenløse Mølle

Hansen, sagfører, Frederikssund

Hansen, Vilhelm, f. 1872, s. af lærer Edv. Hansen, Stenløse, (s. d.)

Hedvig, d. af læge Albetsen, tidligere Veksø, (s. d.)

Heiman, (lærer ved skolen i Kbh. hvor Viggo gik på kursus)

Helene Foght, d. af Thorvald Foght, Kbh. (s. d.)

Hendriks, L.J., (Veksø)

Hendriksen, se Henriksen

Henriksen, A. snedker, »Hyrdeledet«, (Hureledet), Stenløse

Henriksen, Lars Jørgen, gmd., »Kjeldstedgård«, Veksø

Henriksen, Peter, f. 1834, gmd., »Sandholm«, Stenløse

Jane Foght, tante, g. m. Vilhelm Foght, der var bror til Laura Petersen Kbh

Jens Larsen, s. af L.Larsen

Jens, møllersvend på Stenløse Mølle

Jens Peter Jensen, s. af lærer Knud Jensen, Søsum, (s. d.)

Jens, tjenestekarl på Stenløse Mølle

Jensen, Anders, hmd.

Jensen, Anders, husejer

Jensen, bagersvend, Stenløse Mølle

Jensen, Carl N., sadelmager, Ølstykke

Jensen, Cornelius, død 12/2 1882, fattighuset, Stenløse

Jensen, Hans, f. 1832, gdm., »Veksølund«, Veksø

Jensen, Jens Peter, s. af lærer Knud Jensen, Søsum, (s. d.)

Jensen, Jens, død o. 1/6 1882, gmd., Søsum

Jensen, Knud, f. 1855, lærer v. Søsum skole 1877-89

Jensen, Kresten, købm., Stenløse

Jensen, Marie, tante, søs. til Rasmus Petersen, Stenløse, g.m. skrædderm. Jensen, Kbh.

Jensen, Niels, f. 1837, klokker eller ringer ved Stenløse kirke

Jensen, onkel, skrædderm. Kbh. g. m. Marie, søs. til Rasmus Petersen

Jensen, Søren, gmd., Stenløse

Jensen, Søren, f. 1870, s. af klokker Niels Jensen, Stenløse, (s. d.)

Jensen, V., købmand, Veksø

Jessen, Carl Andreas Laurids, præst i Stenløse 1876-97

Johansen, møllebygger, Hillerød

Johansen, P., købm., Søsum

Julie Foght, tante, g. m. onkel Thorvald Foght, Kbh, (s. d.)

Julius Andersen, s. af dyrlæge Andersen, Veksø, (s. d.)

Jørgensen, Ingvor, ølbrygger

Jørgensen, Jens, gmd., Stenlille

Jørgensen, Jørgen, d. 1886, aftægtsmand, Stenlille

Jørgensen, Peter, f. 1839, gmd., »Birkelund«, Søsum

Karen, Nielsen, f.1854, d. af gmd. Lars Nielsen, »Stenlien«, Veksø, (s. d.)

Karen Petersen, f. 1861, d. af gmd. Peter Larsen, »Kildebæk«, Stenløse, (s. d.)

Karl Schmith, s. af Bajer Schmith, Stenløse, (s. d.)

Karl se Carl

Karo, hund på Stenløse Mølle

Kesten Sy pige, se Hansen, Kirsten, Søsum

Kranin, praktiserende læge. Veksø

Kristensen, Vilhelm, f. 1855, lærer i Veksø fra 1877
 Kristian se Christian
 Kristine Jensen, d. af A.Jensen

Lars Petersen, skibsfører, Højrup, Stevns, bror til Rasmus Petersen
 Lars Peter, tjenestekarl og brødkusk på Stenløse Mølle
 Larsen, Anders, s. af smed Christian Larsen, Veksø, (s. d.)
 Larsen, bagersvend, Stenløse Mølle
 Larsen, Christian, smed, Veksø
 Larsen, madam, lærerenke, m. fribolig i stiftelsen »Enkesædet«, Stenløse
 Laura (Lavra) Jensen, d. af Marie og onkel Jensen, Kbh. (s. d.)
 Lettas = Lundberg, (s. d.)
 Lici Hansen, f. 1878, d. af lærer Edv. Hansen, Stenløse, (s. d.)
 Ludvigsen, Anders, købm., Slagslunde
 Lundberg, huslærer på Stenløse Mølle. Uddannet på Jonstrup Seminarium. Blev gift med Sofie, Viggos faster, der var tjenestepige på Møllen.
 Lunkefis = Lundberg, (s. d.)

Mads Larsen, f. 1867, s. af gmd. Lars Larsen, »Møbjerggård«, Stenløse, (s. d.)
 Mads, s. af Cornelius Jensen, Stenløse, (s. d.)
 Maren, tjenestepige på Stenløse Mølle
 Marie Larsen, d. af L.Larsen
 Marie Philipsen, f. 1871, d. af murer. Niels Philipsen, Stenløse, (s. d.)
 Marie Jensen, tante, søs. til Rasmus Petersen, Stenløse. G. m. skrædderm. Jensen, Kbh. (s. d.)
 Marie, tjenestepige på Stenløse Mølle
 Mathilde Foght, d. af Julie og Thorvald Foght, Kbh. (s. d.)
 Møller, gartner, Veksø
 Møller, madam, lærerenke

Nathan, omvandrende instrumentmager, jøde
 Nicolai Philipsen, f. 1861, s. af murer. Niels Philipsen, Stenløse, (s. d.)
 Nielsen, Jørgen, husmand, plejltærskede på Stenløse Mølle
 Nielsen, Karen, f. 1854, d. af Lars Nielsen, »Stenlien«, Veksø, (s. d.)
 Nielsen, Lars, f. 1820, gmd., »Stenlien«, Veksø, g.m. Ane Kirstine, f. 1838
 Nielsen, Niels, købm., Søsum
 Nielsen, Vilhelm, f. 1824, gdm., »Skibstedgård«, Veksø, bror til Lars Nielsen, »Stenlien«, Veksø

Nielsen, Zakarias, dansk forfatter, 1844-1922

Olsen, medindehaver af sømandsherberg i Hamburg. Dette var samtidig en slags fæstkontor for søfolk
 Olsen, Peter, skomagter, Stenløse

Peter Hansen, Søsum
 Peter Jensen, f. 1869, s. af gmd. Jens Jensen, »Rosenbakkegård«, Stenløse, (s. d.)
 Petersen, A., Søsum
 Petersen, A., slagter
 Petersen, Axel, f. 28/1 1873, s. af møllejeer Rasmus Petersen, Stenløse (s. d.)
 Petersen, C., stationsforstander i Stenløse fra 1882
 Petersen, Erik, f. 16/8 1870, s. af møllejeer Rasmus Petersen, Stenløse (s.d.)
 Petersen, Laura, f. Foght 27/9 1836, g. m. Rasmus Petersen, møllejeer, Stenløse, (s. d.)
 Petersen, madam, Veksø
 Petersen, Morten, død 1887, gmd., Stenløse
 Petersen, Ove, f. 7/2 1877, s. af møllejeer Rasmus Petersen, Stenløse, (s. d.)
 Petersen, Rasmus, f. 4/8 1838 på Stevns, 1867 forpagter af Veksø Kro, 1875 møllejeer, Stenløse Mølle, g. m. Laura, f. Foght
 Petersen, Sofie, stuepige på Stenløse Mølle, søs. til Rasmus Petersen, Stenløse, (s. d.)
 Petersen, Viggo, f. 14/9 1868, s. af møllejeer Rasmus Petersen, Stenløse, (s. d.)
 Petra, tjenestepige [afløser], Stenløse Mølle
 Philipsen, Henrik, f. 1864, murersvend hos sin far Niels Philipsen, Stenløse, (s. d.)
 Philipsen, Marie, f.1872, d. af murer. Niels Philipsen, Stenløse, (s. d.)
 Philipsen, Nicolai, f. 1861, s. af murer. Niels Philipsen, Stenløse
 Philipsen, Niels, f. 1836, murm., Stenløse
 Pletters = Lundberg, (s. d.)
 Praen, apoteker, Frederikssund

Rasmussen, fuldmægtig, Frederikssund
 Rasmussen, Ole, afbg., Ll. Veksø
 Rasmussen, Ole, gmd., »Rolandsgård«, Veksø
 Rasmussen, Ole, f. 1841, gmd., »Engholm«, Stenløse
 Rasmussen, Peter, tømrer, Veksø
 Rasmussen, R., håndværker
 Ryder, bagerm., Kbh., (familien Ryder havde et nært venskab med møllerfamilien i Stenløse)

Schmidt, møllejeer, Langebro Mølle, Kbh.
 Schmith, Bajer, postbud, Stenløse

Scholten, gmd., Søsum
 Schultz, indehaver af sømandsherberg i
 Hamburg. Det var samtidig en slags fæste-
 kontor for søfolk
 Sigfred Ryder, f. 1881, s. af bagerm. A.Ryder,
 Kbh., (s. d.)
 Soffi Hansen, f. 1873, d. af lærer Edv, Hansen,
 Stenløse, (s. d.)
 Sofie Petersen, stuepige på Stenløse Mølle, søs.
 til Rasmus Petersen, Stenløse
 Sofus, tjenestekarl, Stenløse Mølle, s. af glarm.
 Bjørnstad, Veksø, (s. d.)
 Stage, kaptajn, stifter af »Georg Stages Minde«
 Svendsen, Ole, gmd., »Søbjerggaard«, Søsum
 Svendsen, onkel, overlods i Kbh., g. m. Emma,
 f. Foght, søs. til Laura Petersen
 Swinke, malerm., Stenløse
 Søborg, Ane Jensine, f. 1810, enke efter lærer i
 Veksø, Christian Peter Søborg, død 1877, Søsum
 Sørensen, A. hmd., Stenlille

Thorvald Foght, onkel, sølvsmed, Kbh., bror til
 Laura Petersen, Stenløse, (s.d.)
 Tofte, frk. (forlovet med pastor Jessens søn)
 Trine, tjenestepige på Stenløse Mølle
 Valdemar, tjenestekarl på Stenløse Mølle, s. af
 glarm. Bjørnstad, Veksø
 Vilhelm Hansen, f. 1872, s. af lærer Carl Edvard
 Hansen, Stenløse, (s. d.)
 Vilhelm Jensen, s. af P.Jensen
 Vilhelmine, f. 16/1 1870, d. af Lars Nielsen,
 »Stenlien«, Veksø. Vilhelmine var Viggos
 skolekammerat, og han var meget optaget af
 hende. Senere blev Vilhelmine og Viggo gift
 Villemoes, (kredslæge?) foretog offentlig
 vaccination med kopper
 Vind, Charles, fotograf, Gothersgade, Kbh.
 Vulf, indehaver af fæstekontor for søfolk, Kbh.
 Aage Albertsen, s. af læge Albertsen, (s. d.)

Illustrationer

Illustrationerne er udarbejdet eller udlånt af følgende:

Forkortelser:	B.S.:	Bent Stiesdal, foto
	F.F.:	Egnsmuseet Færgegaarden, Frederikssund
	G.R.:	Grete Rung, tegning
	H.H.:	Fotograf Helmuth Hansen, Frederikssund
	H.S.:	Handels- og Søfartsmuseet, Helsingør
	Kbh.B.:	Københavns Bymuseum
	Kgl.B.:	Det Kongelige Bibliotek, København
	N.M.:	Nationalmuseet, København
	P.E.:	Privat eje. Viggo Petersens slægt
	R.L.:	Roskilde Lokalhistoriske Arkiv
	R.M.:	Roskilde Museum
	S.A.:	Stenløse historiske Forenings Arkiv
	S.L.:	Skagen Lokalarkiv
	U.B.:	Universitetsbiblioteket, København

